ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ΄.

Περὶ τῆς ἁγιότητος Ἀθανασίου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν μετ᾽ αὐτὸν Πατριαρχῶν μέχρις Ἡσαΐου, καὶ τῆς οἰκοδομίας τῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ πυραμίδων.

Μετὰ τὸν Γρηγόριον προεβλήθη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ θαυμαστὸς Ἀθανάσιος, ὃς ἠσκήτευεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Γάνου, ἦν δὲ ἀπὸ Ἀδρύσης, καὶ διὰ τοῦτο γέγονε καὶ ἡ Ἀδρύσσα Ἐπισκοπὴ ὡς λέγει ὁ Λογοθέτης Γεώργιος εἰς τὸ τέταρτον κεφάλαιον τοῦ πρώτου βιβλίου. ἐποίει δὲ παννυχίους στάσεις ὁ Ἀθανάσιος, καὶ τοὺς Ἀρχιερεῖς ἔπεμπεν εἰς τὰς Ἐπαρχίας αὐτῶν ἵνα τῶν ἰδίων φροντίζωσι, καὶ πάντοτε περιεπάτει πεζός. ὅθεν ὀνειδιζόμενος τὴν σκυθρωπότητα, ἀφίησι τὸν θρόνον, πατριαρχεύσας χρόνους τέσσαρας, καὶ προβιβάζεται ὁ Σωζοπόλεως Ἰωάννης, ὅστις καὶ αὐτὸς καταφρονούμενος διὰ τὴν ἁπλότητα αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς Σωζόπολιν, ὅπου καὶ ἐτελεύτησε, καὶ γίνεται πάλιν ὁ Ἀθανάσιος. τινὲς ὅμως ἐχθροὶ αὐτοῦ ἐζωγράφησαν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ὁδηγοῦ εἰς τὸ ὑπὸ πόδιον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τὸν Χριστὸν ὁμοῦ καὶ τὸν Βασιλέα φοροῦντα χαλινὸν καὶ συρόμενον ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, καὶ ζητῶν ὁ Ἀθανάσιος ποιῆσαι μεγάλην παιδείαν, γενομένης ἐμποδὼν αὐτῷ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Βασιλέως, παροξυνθεὶς ἀνεχώρησε, πατριαρχεύσας ἔτη ὀκτώ, καὶ γίνεται Πατριάρχης ὁ Μητροπολίτης Κυζίκου Νήφων, ἀμαθὴς ἄνθρωπος, ἐκβάλλεται ὅμως ἱεροσυλίας αἰτίᾳ, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν θρόνον ὁ Λογοθέτης τοῦ δρόμου Ἰωάννης ὁ Γλυκύς, γάμῳ ὁμιλήσας πρότερον ὡς καὶ ὁ Σωζοπόλεως. αὐτός ἐστιν ὃν οὐκ εἴασεν ὁ Βασιλεὺς γενέσθαι Μοναχὸν ἵνα ἔχῃ εἰς τοὺς καιροὺς τῶν παροξυσμῶν τῆς ποδαλγίας αὐτοῦ ἐσθίειν ὀλίγον κρέας, παρῃτήσατο ὅμως ὑπὸ τῆς ἀσθενείας ἐνοχλούμενος, καὶ γίνεται Πατριάρχης Γεράσιμος ἀπὸ τῆς Μονῆς τῶν Μαγγάνων, ὃς ἑκὼν καὶ ἄκων ἀναχωρήσας, χειροτονεῖται Ἡσαΐας Ἀθωνίτης. ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς ἔκτισε τὰς δύο πυραμίδας εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, αἳ φαίνονται ἕως καὶ τῆς σήμερον, διότι ἤπειλει πτῶσιν τὰ τείχη αὐτῆς.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς ἐκ γραϊδίων φασμάτων ἐπ᾽ αὐτοφόρῳ τελουμένης ἑορτῆς, ἁγίας δωρεᾶς παρὰ Λατίνοις λεγομένης, καὶ τοῦ κατὰ Λατίνων διὰ ταύτην ἐλέγχου, καὶ ὅτι μείζονες τοῦ Ῥώμης αἱ Σύνοδοι, καὶ περὶ ἑορτῶν.

Καὶ εἰς τὴν Ἀνατολὴν κατὰ τὸν Γρηγορᾶν εἰς τὸ ἕβδομον ἐφάνη προφήτης ὁ Πατριάρχης Ἀθανάσιος, ὃς καὶ εὐφημεῖται ἐν τῷ Συνοδικῷ τῆς ὀρθοδοξίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Δύσιν κατὰ τὸν Μαρκάντιον Ἰάκωβον καὶ ἄλλους παπιστὰς σοφοὺς ἐφάνησαν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν προφήτιδες Ἰουλιανή, Ἰσαβέλλα, καὶ Εὔα Μοναχαί, αἱ ἰδοῦσαι δῆθεν θεοσημείας, δηλούσας γίνεσθαι τὴν ἑορτὴν τῆς ἁγίας Δωρεᾶς, ἡ δὲ Ἰσαβέλλα εἶδε καὶ τὰ οὐράνια τάγματα δεόμενα τοῦ Θεοῦ φανερῶσαι τῷ κόσμῳ ταύτην τὴν Δεσποτικὴν χολήν, ἣν οἱ παπισταὶ ἁγίαν Δωρεὰν καλοῦσιν, ὅθεν παρεκινήθη Οὐρβανὸς ὁ τέταρτος περίπου τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν ἑξηκοστὸν δεύτερον ἔτος θεσπίσαι γίνεσθαι τὴν τοιαύτην ἑορτήν, ἣν λέγουσιν οἱ Λατῖνοι μὴ ἑορτάζοντας τοὺς Γραικοὺς σφάλλειν σφόδρα. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι οὐδέποτε ἡ Ἐκκλησία δόγμα πίστεως, ἢ τινὰ ἀναγκαίαν λατρείαν ἔμαθεν ἀπὸ τοιούτων ἀποκαλύψεων γυναικῶν ἤτε καὶ ἀνδρῶν, πλὴν τῶν Ἀποστόλων. εἶδε ὁ θαυματουργὸς Γρηγόριος εἰς ἀποκάλυψιν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἁγίας Τριάδος, ἀλλ᾽ ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐκείνην ἀπὸ τῆς συμφωνίας τῆς γραφῆς ἔκρινε καὶ ἐδέξατο, ὅτι τὰ τοιαῦτα βεβαιοῦνται ἀπὸ τῆς γραφῆς, ἀπὸ τῶν Συνόδων, ἀπὸ τῶν πατέρων, ἀπὸ τῆς ἀρχαίας παραδόσεως, καὶ ἥκιστα δ᾽ ἀποκαλύψεων, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν διὰ φαντασιῶν τινῶν, καὶ μάλιστα γυναικῶν. εἰς τὴν πρώτην Σύνοδον ὑπέγραψαν οἱ προκοιμηθέντες Ἐπίσκοποι τὸν Τόμον αὐτῆς, καὶ εἰς τὴν τετάρτην ἡ ἁγία Εὐφημία ἐκύρωσε τὸν Τόμον τῆς Συνόδου, ἀλλὰ πρῶτον ἔκριναν οἱ πατέρες διὰ τῆς γραφῆς καὶ τῶν πρὸ αὐτῶν πατέρων, καὶ ὕστερον ἐβεβαίωσαν καὶ οἱ ἅγιοι. ἀπὸ μόνον προηγησαμένων τινῶν ἀποκαλύψεων γυναικῶν οὐδὲν βεβαιοῦται, καὶ μάτην κομπάζει ὁ Οὐρβανὸς καὶ τὸ δίπλωμα αὐτοῦ. ῥητέον δεύτερον, οἱ Ἀνατολικοὶ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ κατὰ πᾶσαν ἑορτὴν καὶ ἡμέραν, ἐν ᾗ ἱερουργοῦσιν, ἑορτάζουσι, τιμῶσι, προσκυνοῦσι καὶ λατρεύουσιν ἐν τῷ Μυστηρίῳ καθὼς παρέδωκεν ἡ μήτηρ Ἐκκλησία ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, φανερὸν γὰρ ὅτι πᾶσα Λειτουργία ἐστὶν ἑορτὴ τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου, δοξολογεῖται γὰρ ἐν αὐταῖς καὶ ὑμνεῖται μετὰ ὕμνων ἀγγελικῶν τὸ Μυστήριον, ὅθεν καὶ οὐ λέγεται μήτε ἀκολουθία μήτε εὐχὴ μήτε ἄλλο ὄνομα προσεύχων ἡ Λειτουργία τοῦ ἁγιωτάτου Μυστηρίου, ἀλλὰ ὀνομάζεται τελετή, καὶ μάλιστα τελετῶν τελετὴ κατὰ τὸν Ἀρεοπαγίτην. ῥητέον τρίτον, ὁ Θεοδώρητος ἐν τῷ Ἐρα-

νιστῇ καὶ ὁ χορὸς τῶν ἁγίων πατέρων βοῶσι, τοῖς ἀμυήτοις μὴ γίνεσθαι φανερὰ τὰ μυστήρια, καὶ οἱ κατηχούμενοι διώκονται τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀβαπτίστους, καὶ μὴ εἶναι συγκεχωρημένον παρεῖναι αὐτοὺς ἐν τοῖς μυστηρίοις. οἱ δὲ Λατῖνοι ἀπερχόμενοι καὶ περιερχόμενοι εἰς τὰς ἀγορὰς μετὰ τοῦ παρ' αὐτοῖς μυστηρίου, παρόντων Ἰουδαίων καὶ ἀπίστων ἄλλων, μετὰ λιτανείας καὶ κωδώνων, πόσων μέμψεών εἰσιν ἄξιοι ὡς γινόμενοι αἴτια βλασφημεῖσθαι τὸ δόγμα τῆς εὐσεβείας; καὶ γὰρ λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ Ἐθνικοὶ καὶ οἱ Αἱρετικοὶ καὶ ἁπλῶς ὅσοι ἀμύητοι καὶ ἄπιστοι, ἰδοὺ ὁ δημιουργὸς τοῦ παντὸς, ἰδοὺ ὁ Θεὸς ὑμῶν περιέχεται αἰσθητῶς ἐν κιβωτίῳ καὶ ἐν ἐλαχίστῳ ἄρτῳ, καὶ ἄλλα βλάσφημα, ἅτινα ἡ ἑορτὴ αὕτη, ἡ ἐφευρεθεῖσα χάριν ἀργυρίου καὶ οὐ διὰ σωτηρίαν τῶν πιστῶν, ἢ τιμὴν τοῦ Χριστοῦ, προξενεῖ. Σὺ δὲ σημείωσαι τρία τινὰ, πρῶτον, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Λατῖνοι εἰσὶν ἠλίθιοι, ἐπειδὴ οὐ μόνον οὐκ αἰσχύνονται καινοτομοῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰς καινοτομίας αὐτῶν θέλουσιν εἶναι νόμους ἀναγκαίους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ δέχεσθαι αὐτοὺς πάντας. δεύτερον, λέγουσιν οἱ αὐτοὶ Κλήμεντα τὸν πέμπτον βεβαιῶσαι τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ Συνόδῳ, ὅθεν ἄκοντες ὁμολογοῦσιν οἱ παπισταὶ, ὅτι ὡς οἱ ἀρχαῖοι Πάπαι διὰ Συνόδων ἐβεβαίουν τὰ ἴδια, οὕτω καὶ οἱ νῦν ἀναγκαζόμενοι ὑπὸ τῶν Κανόνων ποιοῦσιν. εἰ δὲ συνοδικῶς βεβαιοῦνται αἱ ἀποφάσεις τῶν Παπῶν, πρόδηλον ὅτι αἱ Σύνοδοι μείζονες εἰσὶ καὶ κατὰ τοὺς παπιστὰς τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, κἂν καὶ ἰσόθεοι καλεῖσθαι φιλῶσιν, ὅθεν εἰ ὁ Πάπας χωρὶς Συνόδου τὰς ἰδίας ἀποφάσεις ἄνευ συνοδικῆς βεβαιώσεως γινώσκει ἀδυνάτους, καὶ ἡ Σύνοδος βεβαιοῖ αὐτὰς, ἀναντίρρητον ὅτι ἡ Σύνοδος μείζων τοῦ Πάπα, κἂν καὶ τοπικὴ εἴη, καὶ ἔχεις ἀνωτέρω καὶ παραδείγματα πολλά. τρίτον, λέγει ἡ Τάργα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ὅτι Οὐρβανὸς ὁ ὄγδοος ἐν τῷ ἔτει χιλιοστῷ ἑξακοσιοστῷ τριακοστῷ πέμπτῳ διὰ τὴν κυβέρνησιν καὶ τὸ ὄφελος τῶν πτωχῶν ὀλιγίστας ἐποίησε τινὰς ἑορτάς. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι οἱ πρὸ αὐτοῦ μετὰ τὸ σχίσμα Πάπαι χειροτονοῦντες πολλοὺς ἁγίους, ἐβάρυνον τὴν Ἐκκλησίαν, ὁ δὲ Οὐρβανὸς τοὺς Ἕλληνας ἀγαπῶν, καὶ αὐτοὺς μιμηθεὶς, συνέστειλε τὴν ψευδαγιότητα τῶν πρὸ αὐτοῦ. ὅτι γὰρ ἡ Ἐκκλησία τὴν Κυριακὴν καὶ τινὰς ἑορτὰς τῶν Ἀποστόλων καὶ τινῶν ἁγίων ἀρχαίων Πνεύματι ἁγίῳ ὥρισε γίνεσθαι πολλῶν ἕνεκα, πρόδηλον, τὰς πολλὰς ὅμως καὶ τὰς νεωστὶ ἐφευρεθείσας ἡ ἐπάρατος ἐπεκτήσατο σιμωνία, κἂν καὶ ἱερῷ ὀνόματι τῷ τῆς οἰκονομίας καλῆται τοῦτο τὸ ἐτώσιον ἄχθος (λέγω πάλιν) τῆς ἀθεμίτου σιμωνίας.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου καὶ τῶν Αἱρέσεων αὐτῶν, καὶ τῆς ἐν τῇ κατ' αὐτῶν Συνόδῳ ἀριστείας Γρηγορίου Παλαμᾶ, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ νέου, καὶ Πατριαρχείας Ἰωάννου τοῦ Καλέκα.

Ἐβασίλευσε τοίνυν ὁ νέος Ἀνδρόνικος, καὶ πάλιν πόλεμοι ἀλλεπάλληλοι τῶν Χριστιανῶν, καὶ αὔξησις τῶν Ὀθωμανῶν. ἐπὶ τούτου, ὡς λέγει ὁ Γρηγορᾶς εἰς τὸ δέκατον βιβλίον, καὶ ὁ Λογοθέτης Γεώργιος εἰς τὸ ὄγδοον κεφάλαιον τοῦ πρώτου βιβλίου, Βαρλαάμ τις Καλαβρὸς πολὺς ὢν εἰς τὴν ἔξω σοφίαν, ἦλθεν ἐπὶ κακῷ τῶν Ῥωμαίων. καὶ δὴ τοῦ Βασιλέως ὄντος εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν, αὐτὸς εἰς Θεσσαλονίκην ὑπεκρίθη διδάσκεσθαι τὴν μοναχικὴν ζωὴν παρά τινι ἰδιώτῃ Μοναχῷ, ὅστις ἀγροῖκος ὢν, ἔλεγε τῷ Βαρλαὰμ, ὅτι οἱ Μοναχοὶ προσευχόμενοι ἀγάλλονται, καὶ δὴ καὶ βλέπουσι φῶς οὐράνιον αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς. ὁ δὲ Βαρλαὰμ δεινοπαθήσας εἰς τὰ τοιαῦτα, ἔγραψε κατὰ Μοναχῶν, παρὼν δὲ ἐκεῖ Γρηγόριος Ἱερομόναχος ὁ Παλαμᾶς, ἐνουθέτει αὐτὸν μὴ οὕτως ἕνεκεν ἀγροίκου καταφρονεῖν τῶν πολλῶν, κράζοντα αὐτοὺς Μασσαλιανοὺς καὶ ὀμφαλοψύχους, ἀλλὰ πυρὶ δοῦναι ὅσα κατὰ τῶν Μοναχῶν ἔγραψε. περὶ δὲ τοῦ ὁρωμένου φωτὸς εἶπεν αὐτῷ, ὅτι πολλοὶ ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ Χριστοῦ Μάρτυρες, καὶ δὴ καὶ ὁ θεῖος Ἀντώνιος, εἶδον τοιοῦτον φῶς. εἰ γὰρ εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν εἶδον οἱ Ἀπόστολοι ἄκτιστον φῶς αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς, τί θαυμαστὸν ἐὰν εἴπωμεν ὅτι καὶ πολλοὶ τῶν ἁγίων βλέπουσιν ἄκτιστον φῶς; ὁ δὲ Βαρλαὰμ ἀκούσας τὸ ἐν τῷ Θαβωρίῳ φῶς ἄκτιστον, ἐβλασφήμει ποικίλως, καὶ πολλὰ συνέγραψε κατὰ τῶν περὶ τὸν Παλαμᾶν. ἐλθὼν δὲ εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ ἐλπίζων νικῆσαι τῇ δυνάμει τῆς ἔξω σοφίας, ἐδέετο Ἰωάννου Πατριάρχου τοῦ Καλέκα γενέσθαι Σύνοδον. ἐπὶ τούτοις ἦλθε καὶ ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τῆς ἐκστρατείας, καὶ ἐπεμελήθη εἰρηνεῦσαι τὸ σκάνδαλον, τέλος ὅμως εἰδὼς ὅτι χωρὶς ἐλέγχων οὐδὲν κατορθοῦται, ἀθροίζει Σύνοδον εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐν ᾗ προεκάθητο ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης, προεφθέγξατο δὲ ὁ Βαρλαὰμ καὶ ἔδωκε καὶ τόμον περιέχοντα τὰ δοκοῦντα αὐτῷ, περιεῖχε δὲ, καὶ ὅτι ἡ εὐχὴ τῶν Μοναχῶν ἦν ἐλλιπὴς· καὶ προσθήκης δεομένη. ἀποκρινόμενος δὲ ὁ Παλαμᾶς οὐκ ἀπὸ τῆς κοιλίας ὡς ὁ Βαρλαὰμ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν πατέρων, ἔδειξε τὸ φῶς τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν καὶ τέως τὰ οὐσιώδη καὶ φυσικὰ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄκτιστα, συνέθετο δὲ ἡ Σύνοδος εἰς τὰ λεγόμενα παρὰ τοῦ Παλαμᾶ, καὶ ἀπέβλεπε τὸ συμπέρασμα κατὰ τοῦ Βαρλαὰμ, ὅθεν φοβηθεὶς ὁ Βαρλαὰμ ἵνα μὴ καθαιρεθῇ ἐὰν μὴ ὁμολογήσῃ τὴν ἀλήθειαν,

ἀλήθειαν, ὑποθήκαις καὶ μεσιτείᾳ τοῦ μεγάλου Δομεστίκου Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, συντίθεται τῇ Συνόδῳ, καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι ἐξ ἁπλότητος καὶ οὐκ ἐκ πονηρείας εἶπε καὶ ἔγραψε κατὰ τῶν Μοναχῶν, καὶ τέως εἰρήνευσε καὶ μετὰ τῶν Μοναχῶν, ἐξηνέχθη ὅμως Τόμος συνοδικὸς κατ' αὐτοῦ ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ πρώτῳ, ἀποθανόντος δὲ καὶ τοῦ Βασιλέως, ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἴδιον ἔμετον τὴν Αἵρεσιν αὐτοῦ, καὶ φεύγει ἐπὶ Λατίνους, ἀφ' ὧν καὶ προεβλήθη Ἐπίσκοπος Γερακοπόλεως Ἰταλίας, ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐλθέτω ὁ λόγος. Μετὰ τὴν εἰρήνην καὶ φυγὴν τοῦ Βαρλαὰμ, Γρηγόριός τις Ἀκίνδυνος ἐπιλεγόμενος, οὗ Βαρλαὰμ μαθητὴς, ἀπὸ Μυσίας καταγόμενος, ἐπεισπηδήσας εἰς τὸ μέσον, ἐφέρετο ῥαγδαίως κατὰ τοῦ Βαρλαὰμ ὅσον εἰς τὸ φανερὸν, τὴν γνώμην ὅμως ἦν ἴσος τῷ Βαρλαὰμ, γράφει γὰρ ὁ Παλαμᾶς εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον τοῦ πέμπτου λόγου πρὸς Ἀθανάσιον πρόεδρον Κυζίκου κατὰ Ἀκινδύνου, ὅτι ὁ Ἀκίνδυνος εἰς τὴν πεπλασμένην ἐν τῇ Συνόδῳ ὁμιλίαν αὐτοῦ λέγει τὸν Βαρλαὰμ κακόδοξον καὶ βλάσφημον καὶ κατάπτυστον καὶ εἰς τὸ θεῖον ἀσεβήσαντα φῶς, καὶ διὰ γλώττης ἀναθεμάτιζε, πρὸς δὲ Λαπίθην Λατῖνον γράφων, ἐδικαίου αὐτὸν, καὶ λίβελλον ἀπάτης δοὺς, τὴν κατὰ Βαρλαὰμ Σύνοδον ἐπῄνει καὶ ἐδέχετο, καὶ τὰς δύο Συνόδους καὶ τὸν Τόμον αὐτῶν ἐν τῷ λιβέλλῳ δέχεται καὶ ἐπαινεῖ, ἐν δὲ τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ καθυβρίζει, ὥστε ἐκ τῶν τοιούτων αὐτοῦ συγγραμμάτων συνάγεσθαι ἄτοπα τεσσαράκοντα καὶ ἕν, ἅτινα ἴδε ἐν τοῖς προλεγομένοις ἐν τῇ Ἀγάπῃ καταβατῷ δεκάτῳ τρίτῳ. ἀθροίζει τοίνυν ὁ Βασιλεὺς δευτέραν Σύνοδον, ἐν ᾗ διαλεχθεὶς ὁ Ἀκίνδυνος μετὰ τοῦ Παλαμᾶ, νικᾶται κατακράτος, καὶ γνωσθεὶς φρονῶν τὰ τοῦ Βαρλαὰμ, καὶ ἔτι τούτων πλείω, καθότι οὐ μόνον εἰς τὸ φῶς τῆς θείας Μεταμορφώσεως ἐβλασφήμει, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν θείων ἐνεργειῶν ἐχώρει, καθαιρεῖται καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σύμφρονες αὐτῷ, καὶ ὑπογράφει καὶ εἰς τοῦτον τὸν Τόμον ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης καὶ ἡ περὶ αὐτὸν Σύνοδος ἁπαξάπασα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β.

Περὶ τῆς βασιλείας Ἰωάννου Παλαιολόγου, καὶ τῆς αἰτίας δι' ἣν ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ἐν Διδυμοτείχῳ Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνὸς, καὶ καθαιρέσεως τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου Καλέκα, καὶ τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰσελεύσεως τοῦ Καντακουζηνοῦ Ἰωάννου καὶ ἀπαριθμήσεως τῶν ὀκτὼ αὐτοῦ ἀρετῶν, καὶ τῆς συνοδικῆς αὖθις καθαιρέσεως καὶ ἐξορίας καὶ ἀνακλήσεως καὶ ἐν τῇ Αἱρέσει τελευτῆς Ἰωάννου τοῦ Καλέκα, καὶ Πατριαρχείας Καλλίστου.

Ἀποθανόντος τοῦ Βασιλέως Ἀνδρονίκου, ἐγένετο διάδοχος τῆς Βασιλείας ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης, νέος ἄγαν. ὁ δὲ Φραντζῆς καίπερ ἱστορεῖ πολλὴν κακίαν τοῦ Καντακουζηνοῦ, λέγων ὅτι ἵνα βασιλεύσῃ, προεξένησε μετὰ τοῦ Ὀρχάνη καὶ τῶν Σέρβων καὶ Βουλγάρων μεγάλα κακὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ἡμεῖς ὅμως ἑπόμενοι τῷ χρονικῷ αὐτοῦ τοῦ Καντακουζηνοῦ λέγομεν, ὅτι ἡ Βασίλισσα ἡ μήτηρ τοῦ παιδίου καὶ γυνὴ τοῦ Ἀνδρονίκου Ἄννα, τῷ πιστῷ φίλῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Ἰωάννῃ Καντακουζηνῷ τῷ μεγάλῳ Δομεστίκῳ ἀδίκως καὶ παραλόγως ἐπιβουλεύσασα, ἐπήγαγεν αὐτῷ ἀνάγκην τοσαύτην, ὥστε ἀπογνωσθέντα, καὶ ἄλλως ζῆσαι μὴ δυνηθέντα, βασιλεῦσαι εἰς τὸ Διδυμότειχον εὑρισκόμενον γνώμῃ τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν παρευρεθέντων Ἀρχόντων. ὁ δὲ Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης γινώσκων τὸν Παλαμᾶν μεγάλον φίλον τοῦ Καντακουζηνοῦ, ἐφυλάκισεν αὐτὸν μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν εὑρισκομένων τότε εἰς τὸ Βυζάντιον, τὸν δὲ Ἀκίνδυνον ἐδικαίου, καίτοι αὐτὸς ὁ Ἰωάννης ἦν ὁ ἀθροίσας τὰς δύο Συνόδους κατὰ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου, ὃς καὶ παρῆν ὅτε οἱ Αἱρετικοὶ οὕτοι γραφικαῖς ἀνάγκαις καὶ λογικαῖς ἀποδείξεσι κατῃσχύνοντο, καὶ ὑπέγραψε καὶ εἰς τῶν δύο Συνόδων τοὺς Τόμους, ἔλεγε δὲ μάλιστα ὁ δεύτερος Τόμος, ὅτι οὐ μόνον οἱ παρόντες κακόφρονες, ἀλλὰ καὶ εἴτις μετὰ ταῦτα φωραθείη ὁμοία τῆς Συνοδικῆς φρονῶν ἀποφάσεως, ἔσω ὑπὸ παιδείαν. ὑπέγραψε δὲ καὶ εἰς ἐκεῖνον τὸν Τόμον καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης Λάζαρος. περιεῖχε δὲ ὁ Τόμος εἰς πλάτος τὴν ἀσέβειαν καὶ διαστροφὴν τῶν θείων δογμάτων ὑπὸ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου. τῷ οὖν Ἰωάννῃ τοιαῦτα ποιοῦντι, ἀπέβησαν αὐτῷ εἰς κακὸν ἀπροσδόκητον, ἀθροισθεῖσα γὰρ Σύνοδος εἰς τὰ βασίλεια ὑπὸ τῆς Βασιλίσσης Ἄννης ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ, ἐκάθηρεν αὐτὸν καὶ ὡς Αἱρετικὸν καὶ ὡς βιάζοντα πολλοὺς συμφρονῆσαι αὐτῷ. ἔγραψε δὲ ἡ Σύνοδος καὶ ἀναφορὰν εἰς τὴν Βασίλισσαν, ἧς ἡ ἀρχὴ, Ἀναφορὰ τῶν Ἀρχιερέων πρὸς τὴν κρατίστην καὶ ἁγίαν ἡμῶν κυρίαν καὶ δέσποιναν ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἕκτῳ. καὶ δὴ καὶ ὁ Μητροπολίτης Χερσοπόλεως Ἰωάννης ἔγραψε πρὸς τὴν Ἄνναν κατὰ τούτου τοῦ Ἰωάννου τοῦ Καλέκα ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἕκτῳ. τῷ αὐτῷ ἔτει ἔγραψε πρὸς Ἄνναν κατὰ τοῦ Ἰωάννου τούτου καὶ ὁ Ἐφέσου Ματθαῖος. εὑρίσκονται δὲ ταῦτα τοῦ Ἰωάννου καὶ Ματθαίου τὰ συγγράμματα ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ τῆς ἄνω Παννονίας Βιβλιοθήκῃ, τὴν δὲ τῶν Ἀρχιερέων ἀναφορὰν ἴδε ἐν τῇ Ἀγάπῃ ἐν τῷ πίνακι. ἐν τούτοις δὲ καὶ ὁ Καντακουζηνὸς ἰσχύσας, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ θέλων δεῖξαι ὅτι κατὰ ἀνάγκην ἐποίησε τὰ γενόμενα, οὐδένα ἠνώχλησε τῶν μαχομένων αὐτῷ, ἀλλὰ πάντα αὐτοῖς συνεχώρησε, καὶ δοὺς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ Βασιλεῖ Ἰωάννῃ εἰς γυναῖκα, εἰρηνεύσας ἡσύχασεν. Ὀκτὼ δὲ ἀρεταὶ συνάγονται αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς βασιλείας, πρώτη, ὅτι πολλάκις εἶπε τῷ Ἰωάννῃ ὁ Ἀνδρόνικος συμβασιλεῦσαι αὐτῷ καὶ οὐκ ἠθέλησε. Δευτέρα,

ὅτι μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον παρῃτεῖτο εἶναι καὶ Δομέστιχος. Τρίτη, ἐδέετο τῆς βασιλείας ἡσυχάσαι, εἰ καὶ οὐκ εἰσηκούσθη. Τετάρτη, ἄρξας, οὐκ ἠμύνατο τοὺς ἀνθισταμένους, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰωάννην γαμβρὸν ἐποίησε καὶ ἐτίμα. Πέμπτη, τὸν Πατριάρχην οὐκ εἰργάσατο κακόν. Ἕκτη, εὐηργέτησε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Ἑβδόμη, κατ' οὐδένα τρόπον τῷ Βασιλεῖ Ἰωάννῃ ἐπεβούλευσεν οὔτε πρῶτον οὔτε ὕστερον. Ὀγδόη, ὅτι ἐφύλαξε καὶ τῷ Πατριάρχῃ Ἰωάννῃ ἀμνηστείαν, ὅθεν ἐπορεύθη καὶ ηὗρεν αὐτὸν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πολλὰ ἵνα ἔλθῃ ἐπὶ Συνόδου τοῦ ἀπολογηθῆναι καὶ ἀθωωθῆναι, καὶ ἀγνωμονήσαντι ἔστειλεν Ἀρχιερεῖς καὶ εἶπον αὐτῷ ἐλθεῖν εἰς τὴν Σύνοδον, ἀλλ' οὐκ ἦλθε, καὶ ἀφ' οὗ ἐκάλεσαν αὐτὸν οἱ Ἀρχιερεῖς τρίς, πάλιν ὁ Καντακουζηνὸς μόνος αὐτὸς ἐκάλεσεν αὐτόν, ὅθεν αὐτοῦ μὴ ἀπαντήσαντος, ἡ Σύνοδος ἐβεβαίωσε τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ. Τόμος γεγονὼς ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τοῦ πατριαρχεύσαντος Ἰωάννου τοῦ Καλέκα ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ. ἴδε βιβλίου τρίτου κεφάλαιον ἐνενηκοστὸν ὄγδοον καὶ ἐνενηκοστὸν ἔνατον, καὶ βιβλίου τετάρτου κεφάλαιον τρίτον τῆς ἱστορίας τοῦ Καντακουζηνοῦ. ἔγραψε δὲ ὁ Καντακουζηνὸς πρόσταγμα βεβαιοῦν τὴν καθαίρεσιν τούτου τοῦ Ἰωάννου, ὅπερ ἐθήκαμεν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Τόμου τῆς Ἀγάπης. προεβλήθη οὖν Πατριάρχης Κάλλιστος ἁγιορείτης, ἁγιώτατος ἄνθρωπος, ὁ δὲ Ἰωάννης φατριάζων, ἐξωρίσθη εἰς Διδυμότειχον, καὶ μὴ δυνηθεὶς ὑποφέρειν τὴν μόνωσιν, ἀρρωστεῖ, φιλανθρωπευσάμενος δὲ ὁ Καντακουζηνός, ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἵν' ὅπως ἰατρευθῇ, ἀλλὰ νικηθεὶς ὑπὸ κενοδοξίας, καὶ περιαλγὴς γενόμενος περὶ τῶν συμβάντων αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἀγνωσίας αὐτοῦ, τελευτᾷ κακῶς, καὶ ἀπήχθη εἰς τὰ ἐκεῖσε δικαστήρια.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γʹ.

Περὶ τοῦ κατὰ Βαρλαὰμ συνοδικοῦ ἀναθηματισμοῦ, καὶ τῆς τοῦ Ἐφέσου καὶ τοῦ Γάνου καὶ τοῦ Νικηφόρου Γρηγορᾶ κατακρίσεως καὶ ἄλλων ἐπ' ἀριστείᾳ τοῦ Παλαμᾶ, καὶ περὶ τῶν ὑπογραψάντων ἐν τῷ Τόμῳ τῆς Συνόδου.

Ὁ Καντακουζηνὸς εἰρηνικῶς διάγων μετὰ τοῦ γαμβροῦ, ἐφρόντιζε καὶ τῆς καθαρότητος τῶν ἐκκλησιαστικῶν θείων δογμάτων. καὶ δὴ καὶ τὸν Ἀκίνδυνον κρυπτόμενον ἐθάρρυνε, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ φανερόν, καὶ περιεποιεῖτο αὐτόν, καὶ ἔλεγεν αὐτῷ μὴ φοβεῖσθαι τινά, ἀλλὰ λαλεῖν τὰ δοκοῦντα ἀνυποστόλως, ἀγωνιζόμενον ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, καὶ περὶ τῶν παρεληλυθότων εἶναι ἀνεπηρέαστον. ἐν τούτοις συμβαίνει καὶ ἄλλο τι. Ὅτε ἐκλέχθη ὁ Κάλλιστος Πατριάρχης, ἐνόμιζον προτιμηθῆναι καὶ πατριαρχεῦσαι ὁ Ἐφέσου καὶ ὁ Γάνου, καὶ ἀποτυχόντες, σχισματικῶς φερόμενοι κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, συμφρονοῦσιν Ἀκινδύνῳ. γίνεται οὖν σύνοδος εἰς τὰ ἐν Βλαχέρναις βασίλεια, καὶ διαλέγονται μετὰ τοῦ Παλαμᾶ ὁ Ἐφέσου, ὁ Γάνου, καὶ ὁ Ἀκίνδυνος καὶ ὁ Νικηφόρος Γρηγορᾶς καὶ ὁ Δεξιὸς καὶ μοναχοί τινες φιλόσοφοι, γνωσθέντες δὲ φρονεῖν τὰ Βαρλαάμ, πάντες κατεκρίθησαν, καθότι οἱ μὲν καθῃρέθησαν, οἱ δὲ ἀνεθεματίσθησαν, καὶ γράφεται συνοδικὸς Τόμος τρίτος ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ πεντηκοστῷ. κατεδικάσθη δὲ πάλιν καὶ ὁ ἐκβληθεὶς Ἰωάννης Πατριάρχης. ὑπέγραψε δὲ τὸν Τόμον τοῦτον καὶ ὁ Βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος καὶ Ἀρχιερεῖς τριάκοντα καὶ Κληρικοὶ καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Λάζαρος. εἶτα εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν ἱερουργοῦντος τοῦ Πατριάρχου Καλλίστου, ὁ Βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς φορέσας τὴν βασιλικὴν στολήν, εἰσῆλθεν ἔνδον εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ ἔδωκε τὸν Τόμον εἰς χεῖρας τοῦ Πατριάρχου. ἐγένετο δὲ καὶ πρόσταγμα, ἵνα μηδεὶς περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης μήτε διαλέγηται μήτε συγγράφῃ, ὅθεν πολλοὶ παρακούσαντες, ἐβλήθησαν εἰς δεσμά.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δʹ.

Περὶ τῶν μεταπεσόντων εἰς χεῖρας τοῦ Βασιλέως συγγραμμάτων τοῦ Νικηφόρου Γρηγορᾶ, κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατὰ τῶν Τόμων τῶν Συνόδων ὄντων, καὶ τῆς ἀπολογίας τοῦ Βασιλέως ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Τόμων καὶ ἑαυτοῦ.

Ὁ δὲ Γρηγορᾶς, καίτοι ἀπηγορευμένου ὄντος τοῦ λέγειν καὶ γράφειν, οὐκ ἔπαυε γράφειν εἰς Τραπεζοῦντα, εἰς Κύπρον καὶ εἰς ἄλλους τόπους, καὶ διαστρέφειν τοὺς πιστούς, λέγων πολλὰ κατά τε τοῦ ἱεροῦ Τόμου καὶ τοῦ Παλαμᾶ, ἐκαυχᾶτο δὲ καὶ πολλά, ἐξ ὧν λαλῆσαι φανερῶς οὐκ ἦν ἄξιος, κατέτρεχε δὲ καὶ τοῦ Βασιλέως εἰς πολλά. ἐπειδὴ δὲ ἦλθον τὰ συγγράμματα καὶ εἰς χεῖρας τοῦ Βασιλέως, ἐποίει ἀπολογίαν ὁ Βασιλεὺς περὶ μὲν τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Γρηγορᾶς ἐμέμφετο καὶ ὡς αἱρετικὰ εἶχε τὰ καινοτομήματα τοῦ Βαρλαὰμ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας εἰς τὸν ἐπιτάφιον, ὅνπερ ἐποίησε καὶ εἶπεν εἰς Ἀνδρόνικον τὸν Βασιλέα. περὶ δὲ τῶν ἐν τῷ Ἄθωνι Μοναχῶν, οὓς ἔλεγεν ὅτι ἦσαν σπάταλοι καὶ μέθυσοι, ὅτι ἐκείνων ὁ ἐνάρετος βίος ἐστὶ πασίδηλος, καὶ ἡ ἁγιότης αὐτῶν διαλάμπει. περὶ δὲ ἑαυτοῦ, πρῶτον, ὅτι μάρτυς ἡ Μονὴ τοῦ Βατοπεδίου εἰς ἣν ἐμελέτα μονάσαι. δεύτερον, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Γρηγορᾶς εἰς

τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου ἔγραφε καὶ ἐδικαίου αὐτὸν καὶ ἐπαίνει. τρίτον, ὅτι καὶ Ἄννα ἡ Βασιλὶς καὶ ἄλλοι μαρτυροῦσιν, ὅτι ἦν πιστότατος εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀνδρονίκου, ἀλλ' ἀνάγκῃ βιασθεὶς, ἐβασίλευσε. περὶ δὲ τοῦ τρίτου Τόμου ἔλεγον, ὅτι οὐδὲν ἔχει καινὸν καὶ ἀπάδον τῶν πρὸ αὐτοῦ δύο Τόμων. ἐδείκνυον οὖν πανταχόθεν ἄπιστα καὶ ὅλως ψευδῆ τὰ τοῦ Γρηγορᾶ, καὶ δὴ καὶ τὰ συγγράμματα ἐθριάμβευσαν. ὁ δὲ Γρηγορᾶς καίτοι προφασιζόμενος ὅτι τὰ περὶ τοῦ Βασιλέως οὐκ εἰσὶν ἑαυτοῦ, ἤκουσεν ὅμως, ὅτι δώσει τὴν ἀπολογίαν ἐν τῷ φρικτῷ τοῦ Χριστοῦ βήματι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ αἰτίου τῆς πρώτης καὶ δευτέρας χρίσεως τοῦ Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ, καὶ τῶν τὴν ἁγίαν Σοφίαν ἀνακαινισάντων· καὶ τοῦ αἰτίου τῆς φυγῆς τοῦ Πατριάρχου Καλλίστου, καὶ Πατριαρχείας Φιλοθέου καὶ ἀναχωρήσεως διὰ τὸ βασιλεῦσαι Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, καὶ τῶν ἐν τῷ θρόνῳ ἐναλλάξεων Καλλίστου καὶ Φιλοθέου, καὶ τῆς τελευτῆς Καλλίστου, καὶ τῶν κατὰ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου συγγραψάντων, καὶ περὶ τῶν ἑπτὰ μερῶν τοῦ Ὅρου τῆς κατὰ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου Συνόδου· καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς διακρίσεως οὐσίας Θεοῦ καὶ ἐνεργείας, καὶ τῆς Θεὸς φωνῆς, καὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ Ὅρου τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Θαβωρίου φωτὸς, καὶ ὑπὲρ τοῦ δόγματος τοῦ Βαρλαὰμ συγγραψάντων.

Σημείωσαι, ὅτι ὁ Καντακουζηνὸς χρισθεὶς εἰς Ἀδριανούπολιν ὑπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων Λαζάρου, διὰ τὴν ὑπόληψιν τῶν πολλῶν ἐχρίσθη δεύτερον εἰς τὸν Ναὸν τῆς Βλαχέρνας ὑπὸ Ἰσιδώρου Πατριάρχου. οὐκ ἐγένετο δὲ ἡ χρίσις εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ὅτι ἦν εἰς πολλοὺς τόπους ἑτοίμη καταπεσεῖν, ἣν καὶ ἀνεκαίνισαν ἡ Βασιλὶς Ἄννα καὶ ὁ Καντακουζηνὸς, καὶ τελευταῖον ὁ Παλαιολόγος Ἰωάννης. δεύτερον, ὅτι τοῦ Καντακουζηνοῦ βουληθέντος χρῖσαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ματθαῖον Βασιλέα, ὁ Πατριάρχης Κάλλιστος χαριζόμενος τῷ Βασιλεῖ τῷ Παλαιολόγῳ, οὐκ ἤθελεν αὐτὸν χρῖσαι, ἀλλ' ἔφυγεν εἰς Τένεδον εἰς Ἰωάννην τὸν Βασιλέα, καὶ προχειρίζεται συνοδικῶς Πατριάρχης ὁ Ἡρακλείας Φιλόθεος. ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἰωάννου καὶ παραλαβόντος τὴν βασιλείαν, ὁ Φιλόθεος ἀνεχώρησε τοῦ Πατριαρχείου, καὶ ἐκάθισεν ἐν αὐτῷ καὶ ἀπρόσκλητος ὁ Κάλλιστος, οὗ σταλέντος εἰς πρεσβείαν τινὰ παρὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ ἐκεῖ ἀποθανόντος, ἀνῆλθε πάλιν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ὁ Φιλόθεος κλήσει τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Συνόδου ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ δευτέρῳ, ὀκτωβρίου ἑνδεκάτῃ. τρίτον, ὅτι ὑπὲρ τῶν κατὰ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου Συνόδων ἔγραψαν ὁ Παλαμᾶς, Θεοφάνης ὁ Νικαίας, ὁ Καντακουζηνὸς ὁ Βασιλεὺς, Γεννάδιος ὁ Σχολάριος καὶ ἄλλοι πολλοὶ, καὶ ὑπὲρ πάντων δὲ τῶν μερῶν τοῦ Ὅρου, ἅτινα εἰσὶν ἑπτὰ, πρῶτον, ὅτι ἐστὶν ἐπὶ Θεοῦ θεοπρεπὴς διάκρισις οὐσίας καὶ ἐνεργείας. δεύτερον, ὅτι ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐστὶν ἄκτιστος. τρίτον, ἡ ἄκτιστος ἐνέργεια ἐν τῷ Θεῷ οὐ ποιεῖ σύνθεσιν. τέταρτον, ἡ ΘΕΟΣ φωνὴ εἴρηται ὑπὸ τῶν Θεολόγων ἐπὶ τῆς θείκης οὐσίας καὶ ἐπὶ τῆς θείας ἐνεργείας. πέμπτον, ὅτι ἡ οὐσία ὑπέρκειται τῆς ἐνεργείας. ἕκτον καὶ ἕβδομον, ὁ μετέχων Θεοῦ, ἐνεργείας καὶ οὐκ οὐσίας μετέχει. ὑπὲρ τοῦ Ὅρου οὖν κάλλιστα ἔγραψεν ὁ Φιλόθεος, ἀλλὰ δὴ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐν τῷ Θαβωρίῳ φωτὸς, φερόμενος μάλιστα κατὰ Γρηγορᾶ καὶ Ἀγαθαγγέλου. ὑπὲρ δὲ τοῦ δόγματος Βαρλαὰμ Ἕλληνες ἔγραψαν, ὁ σοφιστὴς Γρηγορᾶς, καὶ τις Πρόχωρος Μοναχὸς φλύαρος, καὶ κατὰ τὸν τρόπον τῶν Λατίνων ὑβριστὴς, βλάσφημος καὶ συκοφάντης ἔγραψε κεφάλαια δεκατέσσαρα, καθ' ὧν ἔγραψεν Ἰωάννης Βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς, Ἰωάννης ὁ Κυπαρισσιώτης. καὶ τις κλώθων τὰ ἄκλωστα σοφιστὴς καὶ αὐτὸς, καὶ οὐδὲν οὔτε λέγων λόγου ἄξιον, οὔτε συμπεραίνων ἀληθὲς, Μανουὴλ ὁ Καλέκας, καθότι ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης ὁμαινόμενος κατὰ τοῦ Παλαμᾶ Καλέκας ἐκαλεῖτο τὴν ἐπίκλην, ὅθεν ὁ Μανουὴλ τῷ συγγενεῖ χαριζόμενος ἔγραψεν, ἢ ὡς μαρτυρεῖ ὁ Σχολάριος ἐν τῇ μελέτῃ ἣν ἐποίησεν ὑπὲρ τῆς κατὰ Βέκκου Συνόδου, μαθητὴς ὢν Δημητρίου τοῦ Κυδώνη, ἦν καὶ αὐτὸς Αἱρετικὸς, καὶ ἴδε ἐν τοῖς προλεγομένοις ἐν τῇ Ἀγάπῃ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς΄.

Περὶ διαλέξεως τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ μετὰ Παύλου πρέσβεως τοῦ Οὐρβανοῦ Πάπα, καὶ ἀποδείξεως τοῦ Βασιλέως, ὅτι κακόφρων ἡ τοῦ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου Αἵρεσις, καὶ περὶ τοῦ κατὰ Προχώρου καὶ Δημητρίου τοῦ Κυδώνη Τόμου, καὶ τῶν τοὺς κατὰ τοῦ Κυδώνη καὶ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου Τόμους ὑπογραψάντων καὶ βεβαιωσάντων.

Σημείωσαι, ὅτι ἔτους ἐνεστηκότος ἑβδόμου καὶ ἑβδομηκοστοῦ ἐπὶ τοῦ ὀκτακοσίου καὶ ἑξακισχιλίου, ἧκον ἐξ Ἰταλίας ἐπὶ Βυζάντιον ἀνὴρ λόγιος Παῦλος ὀνόματι, ὃς δὴ καὶ Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ἐπεφήμιζεν ἑαυτὸν, πρεσβείαν ποιούμενος πρὸς Βασιλέα Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον ἐκ τοῦ Πάπα Ῥώμης Οὐρβανοῦ δημοσίων τινῶν χρειῶν ἕνεκα. οὗτος δὴ ὁ Παῦλος πολλὰ καὶ βλάσφημα παρὰ τῶν τὰ τοῦ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου φρονούντων ἀκηκοὼς, συκοφαντικῶς ἐπαγόντων τῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως

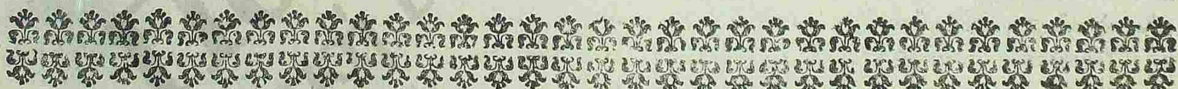
ἁγίᾳ

ἁγία Ἐκκλησία, ἐπεζήτει μετὰ σπουδῆς παρά τινος τὴν τοῦ μέρους τῆς Ἐκκλησίας μαθεῖν, ἆρα ἀληθῆ εἶεν τὰ περὶ αὐτῶν λεγόμενα, ἢ μή. τοῦτο δὴ μαθὼν Βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς, μετάκλητον ἐποιήσατο τὸν Παῦλον ἐν τῷ Παλατίῳ, καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις αὐτῷ περὶ τῶν ζητουμένων διαλεχθεὶς, ἀπέδειξε τοὺς μὲν μετὰ Ἀκινδύνου καὶ Βαρλαὰμ φρονοῦντας, κακῶς φρονοῦντας, πρὸς τούτοις δὲ καὶ συκοφάντας καὶ ὑβριστὰς οὐ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μόνης Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἁγίων Διδασκάλων, τὴν δὲ ἁγίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησίαν ὀρθὰ φρονοῦσαν καὶ σύμφωνα πᾶσι τοῖς ἁγίοις. αἱ δὲ διαλέξεις τούτων εὑρίσκονται πᾶσαι, καὶ ἐλπίζομεν, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, ἢ ὑφ' ἡμῶν ἢ ὑπὸ τῶν μεθ' ἡμᾶς τυπωθήσεσθαι. σημείωσαι δεύτερον, ὅτι τοῦ ῥηθέντος Προχόρου τοῦ Κυδώνη ἀχθέντος εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ τοῦ Ἄθωνος, καὶ ἐξετασθέντος καὶ ἀναφανέντος Αἱρετικοῦ κατὰ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκίνδυνον, ἐγένετο Τόμος κατ' αὐτοῦ, ὅντινα καὶ πάντας τοὺς Τόμους τοὺς γενομένους κατὰ Βαρλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου ἐβεβαίωσαν ὑπογράψαντες ἐν αὐτοῖς ὅ, τε Πάπας Ἀλεξανδρείας Νήφων καὶ ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Λάζαρος. σημείωσαι τρίτον, ὅτι οἱ Λατῖνοι κατηγοροῦσι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐν πολλοῖς, καὶ τὸν ἅγιον Φιλόθεον Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχην λέγουσι πατριαρχεῦσαι παρανόμως, ἀλλὰ καὶ περὶ τούτων, καὶ περὶ τῶν γενομένων Τόμων ἴδε τὰ προλεγόμενα ἐν τῷ Τόμῳ τῆς Ἀγάπης.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ζ'.

Περὶ τῆς εἰς Βενετίαν, Φράντζαν, καὶ Κάρολον τὸν τέταρτον ἐκπλεύσεως τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου Παλαιολόγου χάριν βοηθείας, καὶ τῆς αὐτοῦ ἀποτυχίας καὶ καθείρξεως ὑπὸ τῶν Βενετίκων ἕνεκεν ὧν ἐχρεώστει αὐτοῖς ἀργυρίων, καὶ ἀπαλλαγῆς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μανουήλ, καὶ περὶ τῶν φλυάρων κατὰ τῶν Ἑλλήνων συγγραμμάτων Δημητρίου τοῦ Κυδώνη.

Σημειοῖ δὲ ὁ Λαόνικος καὶ ὁ Φραντζῆς, ὅτι ὁ Βασιλεὺς Ἰωάννης ἰδὼν τὰ Ῥωμαίων ταπεινούμενα, τὰ δὲ τῶν Ὀθωμανῶν αὐξανόμενα, ἔπλευσεν εἰς Βενετίαν, κἀκεῖθεν εἰς Φράντζαν καὶ εἰς Κάρολον τὸν τέταρτον χάριν βοηθείας. ἀλλ' οἱ μὲν Βενέτικοι ἀπέπαυον τρόποις παντοίοις τὴν βοήθειαν, οἱ Φράγγοι δὲ εὑρισκόμενοι εἰς ἀλλεπαλλήλους μάχας, κατ' οὐδὲν αὐτὸν ὠφέλησαν, ὥστε πρὸς τῇ ἀποτυχίᾳ, καὶ ὑπόχρεως γέγονε τὰ μέγιστα, καὶ ἐκρατεῖτο ὑπὸ τῶν Βενετίκων διὰ τὰ δάνεια, ὥς φησιν ὁ Λαόνικος, καὶ μόλις ἀφέθη ἐλευθερωθεὶς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μανουήλ. ὑπέστρεψεν οὖν ἄπρακτος εἰς Βυζάντιον. ἦν δὲ τότε Πατριάρχης εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Φιλόθεος. εἰς ἐκείνην δὲ τὴν ἀποδημίαν τοῦ Βασιλέως εἰς Ἰταλίαν, συνέθετο λόγον συμβουλευτικὸν Δημήτριος ὁ Κυδώνης, παραινῶν τοὺς Ἕλληνας κλῖναι εἰς παπισμὸν, ἵνα δῆθεν τύχωσι βοηθείας παρὰ τῶν Λατίνων. ἐπῄνεσε δὲ ὁ ἀποστάτης τοὺς Λατίνους, τῶν δ' Ἑλλήνων κατέδραμε, πολλὰ φλυαρήσας. οἱ Ἕλληνες μέντοι γε προέκριναν τὴν ἐθνικὴν δουλείαν τῆς παπικῆς Αἱρέσεως, καίπερ καὶ εἰ ἔκλινον εἰς τὸν παπισμὸν, οὐδὲν ὠφελοῦντο, ὅτι εἶχον καὶ οἱ Λατῖνοι οἰκεῖα κακὰ, ὡς εἴρηται, καὶ ἴδε τὸν Φραντζῆν εἰς τὸ δωδέκατον κεφάλαιον τοῦ πρώτου βιβλίου, τὰ δὲ ἔσχατα τοῦ Κυδώνη τούτου ἴδε ἐν τῇ Ἀγάπῃ καταβατῷ ἐνάτῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Κλήμεντος καὶ Οὐρβανοῦ τῶν Παπῶν, καὶ τῆς ἕνεκεν ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν μελέτης αὐτῶν μετὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ, καὶ περὶ τοῦ πῶς γίνεται Οἰκουμενικὴ Σύνοδος.

Ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης Κλήμης ὁ οὗτος ἀγαπῶν δῆθεν τὸ τῶν Ῥωμαίων καλὸν, ἐμέμφετο τὸν Καντακουζηνὸν, ὅτι βασιλεύσας καὶ προθυμούμενος ἀγαγεῖν τὴν γνώμην αὐτοῦ εἰς τέλος, ἐκίνησε πολέμους, ἐν οἷς εἶχε καὶ Τούρκους βοηθοὺς, οἵτινες ἐληλάτουν καὶ κατεδούλουν πάλιν Ῥωμαίους. ὅθεν καταπαύσας τῶν πολέμων καὶ ἀνελθὼν εἰς τὸ Βυζάντιον ὁ Καντακουζηνὸς, ἔστειλε πρέσβεις εἰς τὸν Κλήμεντα, τῇ μὲν ἀπολογούμενος διὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν χρῆσιν τῶν Σαρακηνῶν, τῇ δὲ δεόμενος διὰ τὴν μελετωμένην ὑπὸ τῶν Ἰταλιωτῶν καὶ ἄλλων Ἀρχηγῶν τῆς Δύσεως ἔφοδον κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, ἵνα ἐπιμεληθῇ γενέσθαι αὐτὴν ἐν τάχει. ἐδέξατο δὲ ὁ Κλήμης φιλοτίμως τοὺς βασιλικοὺς πρέσβεις, καὶ ἀνταπέστειλε πρέσβεις δύο Ἐπισκόπους, καὶ ἐπῄνει αὐτὸν ποιήσαντα ἀμνηστείαν ὡς Χριστιανὸν, καὶ μὴ κακοποιήσαντα οὔτε τὸν Κομνηνὸν Ἰωάννην καὶ τὴν μητέρα, οὔτε τοὺς ἄλλους αὐτοῦ ἐχθρούς. περὶ δὲ τοῦ πολέμου τῶν Δυτικῶν κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ἔγραψεν αὐτῷ, ὅτι εἰ καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ παρεκινήθησαν εἰς τοῦτο τὸ ἔργον, ἀλλὰ αὐτὸς μᾶλλον ἐπιμεληθήσεται ἵνα λάβῃ τὸ προσφορον τέλος, εἰ δὲ καὶ φανῇ εὔλογον, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς γενέσθω φροντὶς καὶ διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀπεκρίθη, ὅτι περὶ μὲν τῶν ἐθνικῶν ἕτοιμός ἐστι καὶ ὅπλοις καὶ χρήμασι,

μασι, καὶ στρατεύμασι συμμαχῆσαι, καὶ δὴ καὶ ἐν πλοίοις διαπεράσαι εἰς τὴν Ἀνατολὴν τὸ στράτευμα. περὶ δὲ τῆς ἑνώσεως, ὅτι εἰ ἐδέησεν αὐτὸν καυθῆναι καὶ γενέσθαι τέφραν, τοῦτο ὑπέμενεν ἄν, εἰ μόνον ἡ ἕνωσις ἐγίνετο, πλὴν γενέσθαι μετὰ σκέψεως καὶ τρόπου ἁρμοδίου, καὶ γὰρ ἄτοπόν ἐστι τοὺς μὲν ἀνθρώπους βουλεύεσθαι περί τινων πολιτικῶν μετὰ σκέψεως πολλῆς, περὶ δὲ τῶν μεγίστων ζητεῖν συμπεραίνειν ἀπερισκέπτως, καθὼς οἱ τὰ πρῶτα τὴν διάστασιν πεποιηκότες πιστεύσαντες μόνοις ἑαυτοῖς, ἔσχισαν, ὅμως οὐκ ἐποίησεν οὕτως ὁ Παῦλος, ἀλλ᾽ ἐκοινοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος φανείη, ὅθεν καὶ ὁ Κομνηνὸς Μιχαὴλ ποιήσας οὕτως, οὐκ ἐποίησεν ἕνωσιν, ἀλλὰ διάστασιν προεξένησε μείζονα, καθότι ἡ βία κακόν. λοιπὸν δεῖ συναχθῆναι τοὺς Ἀνατολικοὺς καὶ Δυτικοὺς πατέρας εἰς Σύνοδον Οἰκουμενικήν, καὶ ἐστὶ πιστὸς ὁ Θεός, μὴ ἀφιέναι αὐτοὺς πλανηθῆναι, εἶτα ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, ὅτε ἦν ἥ τε Ἀνατολὴ καὶ Δύσις ὑπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐνταῦθα ἔδει γενέσθαι τὴν Σύνοδον, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τὸν μὲν πάπαν ἐλθεῖν ἐνταῦθα, ἐστὶν ἀδύνατον, ἐμὲ δὲ ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἐστὶν ὁμοίως ἀδύνατον διὰ τοὺς πολέμους, ἔστω τῆς Συνόδου ὁ τόπος εἰς τὰ μεθόρια, καὶ ἐλθέτω ἐκεῖσε ὁ Πάπας μετὰ τῶν δυτικῶν, καὶ ἔρχομαι καὶ ἐγὼ μετὰ τῶν Πατριαρχῶν, καὶ λοιπὸν ἐὰν φανῇ αὕτη ἡ γνώμη ἀρεστή, γενέσθω μοι εἴδησις παραυτίκα. ἔστειλε δὲ ὁ Κλήμης ἀπόκρισιν, ὅτι οὕτως ἔστω, πλὴν γίνεται ἀναβολὴ τῆς Συνόδου οὐ δι᾽ ἄλλο, ἀλλὰ διὰ πόλεμον συμβάντα εἰς Ἰταλίαν, καὶ ἐστὶ χρεία ὡς πνευματικὸς πατὴρ ἵνα ἔχῃ δύναμιν παραινέσαι τὰ πρὸς εἰρήνην, ἔπειτα φροντίσει διορισθῆναι τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον τῆς Συνόδου. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀνταπεκρίθη, ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιον τοιούτου ἕνεκεν πολέμου περιορᾶν τὸ καλὸν τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. ἀλλ᾽ ἐν τούτοις θνήσκει ὁ Κλήμης, καὶ οἴχονται καθάπαξ αἱ ἐλπίδες καὶ τῆς κατὰ Σαρακηνῶν ἐφόδου καὶ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἴδε περὶ τούτων τὴν ἱστορίαν τοῦ Καντακουζηνοῦ βιβλίῳ τετάρτῳ κεφαλαίῳ ἐνάτῳ. ἀλλὰ καὶ ὁ Πάπας Οὐρβανὸς ὁ ἕκτος ἔστειλεν εἰς Βυζάντιον ἐπιστολήν, ἥτις ἀνεγνώσθη εἰς τὸ Ἱπποδρόμιον ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ἑβδόμῳ, Ὀκτωβρίου εἰκοστῇ, ἀλλὰ καὶ ταῦτα οὐδὲν ὠφέλησαν τοὺς Ῥωμαίους, ἢ διὰ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ συγχύσεις, ἢ διότι ἐκείνῳ τῷ ἔτει καὶ ὁ Οὐρβανὸς ἐτελεύτησε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχείας Λαζάρου, καὶ ἐπιδημίας αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ τῆς κατ᾽ αὐτοῦ ῥαδιουργίας Γερασίμου, τοῦ καὶ λαβόντος τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἧς ἔπαθε βίας κεκρυμμένος ὢν ἐν τῷ Γαλατᾷ ὑπὸ τῶν παπιστῶν ἐπὶ τὸ παπίσαι ὁ Γεράσιμος, καὶ ὅπως ἔλαβεν αὖθις τὸν θρόνον αὐτοῦ διὰ τῆς Ἰωάννου Καντακουζηνοῦ πρὸς τὸν τῆς Αἰγύπτου Σουλτάνον πρεσβείας.

Ἐπὶ τοῦ ἐρημοδίου Ἀνδρονίκου ἡ ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Σύνοδος ψήφῳ κανονικῇ περιέβαλεν Ἱεροσολύμων Πατριάρχην Λάζαρόν τινα ἀγιώτατον ἄνθρωπον, οὗ ἐλθόντος εἰς Κωνσταντινούπολιν προσβληθῆναι, ἢ βεβαιωθῆναι καὶ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως κατὰ τὴν συνήθειαν, Γεράσιμός τις Ἱεροσολυμίτης μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν πλάττει κατηγορίας κατὰ τοῦ Λαζάρου πρὸς καθαίρεσιν. ὁ δὲ Βασιλεὺς ἀμφιβάλλων περὶ τῶν ἐγκαλουμένων, ὥρισε τὸν Λάζαρον καθέζεσθαι εἰς τὸ Βυζάντιον ἕως ἂν ἐξετασθῶσιν τὰ κατ᾽ αὐτοῦ, εἶτα στέλλει πρεσβείαν εἰς τὸν Σουλτάνον Αἰγύπτου περὶ τῶν ἐκεῖσε Χριστιανῶν, καὶ περὶ τοῦ ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν Λάζαρον, καθότι χωρὶς τοῦ ἐκείνου ὁρισμοῦ οὐδεὶς Ἐπίσκοπος δύναται εἶναι εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν αὐτοῦ, καὶ παρήγγειλε τῷ πρέσβει ἵνα φροντίσῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐξετασθῆναι κανονικῶς τὰ κατὰ τοῦ Πατριάρχου ἐρημοδία. ἀλλ᾽ ἐν τούτοις θνήσκει ὁ Ἀνδρόνικος, καὶ κινεῖται ὁ πόλεμος τοῦ Καντακουζηνοῦ, καὶ νομισθεὶς ὁ Λάζαρος φρονεῖν τὰ Καντακουζηνοῦ, ὑπὸ ζηλοτυπίας τοῦ ἐχθροῦ πάντων τῶν καλῶν Ἰωάννου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Καλέκα, καθαιρεῖται παρὰ κανόνας, καὶ χειροτονεῖται Ἱεροσολύμων ὁ κατήγορος Γεράσιμος. ὁ οὖν Λάζαρος διὰ τὴν πρὸς τὸν Καντακουζηνὸν οἰκειότητα μονωθεὶς καὶ ὑστερούμενος, ἠβουλήθη εἰς Διδυμότειχον, ὅπου ἦν ὁ Καντακουζηνός, ἀπελθεῖν, καὶ δὴ περαιοῦται εἰς τὸν Γαλατᾶν, ἵνα ἐκεῖθεν ἀποδημήσῃ. ἀλλ᾽ ὁ Ἰωάννης καὶ οἱ Συγκλητικοὶ ἐζήτουν αὐτὸν παντοίοις τρόποις παρὰ τῶν ἐν Γαλατᾷ Λατίνων, οἱ δὲ πάντολμοι Λατῖνοι παρεκίνουν αὐτὸν παπίσαι, καὶ τιμᾶν αὐτόν, καὶ σημειῶσαι καὶ τῷ Πάπᾳ εὐεργετῆσαι αὐτὸν τὰ μέγιστα, εἰ δὲ μή, διδόασιν αὐτὸν τοῖς ζητοῦσιν. ὁ δὲ Λάζαρος καταγελάσας αὐτῶν τῆς ἀνοίας, δίδοται τοῖς ζητοῦσι δεσμώτης. ὁ Ἰωάννης δὲ εὐλαβηθεὶς αὐτοῦ τὴν πρὸς Λατίνους ἔνστασιν, δέχεται εὐλαβῶς, καὶ λίαν ἀγαπητικῶς, καὶ ὁμολογητὴν εἰπών, ἀφῆκεν εἰρηνικόν, καὶ γὰρ ὁ Ἰωάννης μόνῃ τῇ τοῦ Βαρλαὰμ αἱρέσει ὑπέπεσεν, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἦν κατὰ πάντα ὁμόδοξος τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ. ἀλλὰ πάλιν ὁ Λάζαρος ὑστερούμενος, ἀπῆλθεν εἰς τὸν Καντακουζηνόν, καὶ ὅτε ἐκεῖνος ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, συνῆλθε

κἀκεῖνος

κἀκεῖνος, καὶ μετὰ ταῦτα ἔστειλεν ὁ Βασιλεὺς πρεσβευτὴν εἰς τὸν Σουλτάνον Αἰγύπτου τὸν Σεργόπουλον Μανουὴλ, καὶ στέλλει καὶ τὸν Πατριάρχην ὁμοῦ, καὶ γράφει τῷ Σουλτάνῳ, ἵνα τὸν μὲν Λάζαρον ἀποκαταστήσῃ εἰς τὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων, τὸν δὲ Γεράσιμον ἀποδιώξῃ. ὁ δὲ Σουλτάνος ἀσμένως δεχθεὶς τὴν πρεσβείαν, ἀποκαθιστᾷ Λάζαρον, ἀπελαύνει δὲ τὸν παράνομον Γεράσιμον, ἐπιτρέψας προσέτι καὶ τοῖς ἐν τῇ Παλαιστίνῃ Χριστιανοῖς εἰρηνικῶς ἔχειν. ὁ δὲ Γεράσιμος ἐρχόμενος εἰς τὸν Σουλτάνον τοῦ κατασκευάσαι πάλιν κατὰ τοῦ Λαζάρου ψευδῆ τινα, θνήσκει καθ' ὁδὸν, τῆς δικαίας τοῦ Θεοῦ ἀγανακτήσεως πιὼν τὸ ποτήριον. ἐπιστραφέντος οὖν τοῦ πρέσβεως εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔγραψεν ὁ Σουλτάνος τὸ παρὸν γράμμα πρὸς τὸν Βασιλέα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Περὶ τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα Ἰωάννην Καντακουζηνὸν ἐπιστολῆς τοῦ τῆς Αἰγύπτου Σουλτάνου, καὶ ὧν περιέχει.

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐλεοῦντος καὶ ἐλεήμονος. Μακροημερεύσοι ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος πάντοτε τὰς ἡμέρας τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου, τοῦ εὐεργετικοῦ, τοῦ φρονίμου, τοῦ λέοντος, τοῦ ἀνδρείου, τοῦ ἐν πολέμοις ὁρμητικοῦ, εἰς ὃν οὐ δυνατοί τις στῆναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, τοῦ σοφωτάτου εἰς τὸ δόγμα αὐτοῦ, τοῦ δικαιοτάτου εἰς τὸν τόπον καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ, τοῦ θεμελίου τῆς πίστεως καὶ τοῦ δόγματος τῶν Χριστιανῶν, τοῦ στύλου τοῦ ἀστάτου ἁπάντων τῶν βεβαπτισμένων, τοῦ βοηθοῦ τῶν δογμάτων τοῦ Χριστοῦ, τοῦ σπάθης τῶν Μακεδόνων, τοῦ Σαμψὼν, τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, τοῦ Βασιλέως τῶν Βουλγάρων, τῶν Ἀσανίων, τῶν Βλάχων, τῶν Ῥώσων καὶ τῶν Ἀλανῶν, τῆς τιμῆς τοῦ δόγματος τῶν Ἰβήρων καὶ τῶν Σύρων, τοῦ κληρονόμου τῆς βασιλείας τῆς γῆς αὐτοῦ, τοῦ Αὐθέντου τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ποταμῶν τῶν μεγάλων καὶ τῶν Νήσων, ἀγγέλου Κομνηνοῦ Παλαιολόγου τοῦ Καντακουζηνοῦ. Πάντοτε ἡ βασιλεία σου τὸ θέλημα αὐτῆς ζητείτω ἀπὸ τῆς σουλτανικῆς μου ἐξουσίας καὶ ἀπὸ τῆς οἰκίας ἡμῶν τῆς ἡγιασμένης καὶ πεφωτισμένης, ἵνα καὶ πάσῃ δυνάμει ὡς ἔχομεν πληρώσωμεν τὴν ἀγάπην τῆς βασιλείας σου. καὶ καθὼς εὑρίσκετο ἡ ἀγάπη τῶν προγόνων τῆς βασιλείας σου μετὰ τῶν προγόνων τῆς σουλτανικῆς ἐξουσίας μου, καὶ καθὼς ἐπληροῦτο ἡ ὄρεξις τῶν Βασιλέων τῶν προγόνων τῆς βασιλείας σου ἀπὸ τῆς αὐθεντίας ἡμῶν καὶ ηὐχαρίστουν ἡμῖν πάντοτε ἐκεῖνοι, καὶ ἔπεμπον εἰς τὴν ἡγιασμένην αὐλὴν ἡμῶν, καὶ συνετύγχανον ἡμῖν, οὕτω πάλιν εὐεργετείσθω ἡ ἀγάπη τῆς βασιλείας σου, καὶ πληρούσθω ἡ ὄρεξις αὐτῆς ἀπὸ τῆς αὐθεντίας ἡμῶν. καὶ διὰ τὸ ἀποκοπῆναι καὶ μακρυνθῆναι τὴν συνήθειαν ἐκείνην, ἀπεστάλη ἡ γραφὴ αὕτη ἀφ' ἡμῶν ἵνα ἀναγνωσθῇ ἔμπροσθεν τοῦ μεγάλου Βασιλέως εἰς ἔπαινον τῆς προτέρας φιλίας, καὶ εἰς ὑπόμνησιν τῶν ζητημάτων, ἅπερ πάντοτε μετὰ χαρᾶς ἔστωσαν πεπληρωμένα, καὶ πλέονα γινέσθωσαν, καὶ δέχεσθαι ἡμᾶς ὅσα ἔρχονται ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν πλατυσμὸν τῆς καλοκαγαθίας ἡμῶν τὸν γλυκύτατον μετὰ εὐγνωμοσύνης, καθὼς καὶ ἐδεξάμεθα ταῦτα καὶ νῦν καλῶς ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Ἀποκρισιαρίου τῆς βασιλείας σου τοῦ Ἄρχοντος τοῦ Μανουὴλ, καὶ παρελάβομεν αὐτὰ μετὰ εἰρήνης, καὶ ἔγνωμεν ἅπερ ἔγραφον ἔσωθεν ἐκεῖνο ὅπερ ἐζήτει, ὅτι ἵνα ᾖ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ φιλία, ἥτις ἦν μεταξὺ τοῦ πατρός μου τοῦ Σουλτάνου τοῦ μεγάλου (ὁ Θεὸς ὁ ὑψηλὸς ἁγιάσαι αὐτοῦ τὴν ψυχήν) καὶ τοῦ Βασιλέως τῶν Ῥωμαίων τοῦ ἀδελφοῦ τῆς βασιλείας σου, ὡς εἶχον συνήθειαν, καθὼς λέγεις, ἵνα ὦσιν οἱ δύο οἶκοι εἷς, καὶ ἤρχοντο αὐτόθεν ἐνταῦθα Ἀποκρισιάριοι, καὶ ἐντεῦθεν πάλιν αὐτοῦ, καὶ θέλεις τοῦτο, γινέσθω, καὶ ἀπερχέσθωσαν καὶ ἐρχέσθωσαν κατὰ τὴν πρώτην συνήθειαν. πάλιν ἐζήτησε διὰ τὰς Ἐκκλησίας τῶν Ῥωμαίων τὰς οὔσας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα τὰ ἅγια, καὶ ἔγνωμεν καὶ αὐτὸ, καὶ ὡρίσαμεν ἐπιμελῶς τηρεῖν τὰς Ἐκκλησίας δι' ἃς ἐμηνύσατε. καὶ ἐκεῖνο ὅπερ ἐζητήσατε, ἵνα ἀκούσωμεν τὸν λόγον τοῦ Ἄρχοντος τοῦ Ἀποκρισιαρίου Μανουὴλ, καὶ ἀπολογηθῶμεν αὐτῷ, καὶ πληρώσωμεν τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐπληρώσαμεν τὴν θέλησιν αὐτοῦ, καὶ ὡρίσαμεν ἵνα ἀκουσθῇ ὁ λόγος αὐτοῦ. πάλιν ἐζήτησεν ὁ Ἀποκρισιάριος, ὅτι ἐρείπιον ἦν παλαιᾶς Ἐκκλησίας εἰς τὴν γειτονίαν τῶν Ῥωμαίων ὁ ἅγιος Γεώργιος, ἵνα ὁρίσωμεν κτισθῆναι, καὶ ἠκούσαμεν τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ ἐπληρώσαμεν αὐτόν. πάλιν ἐζήτησεν οὗτος τὸν ὁρισμὸν ἡμῶν τὸν ἅγιον ἵνα ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἁγίαν Ἀνάστασιν τοῦ προσκυνῆσαι καὶ ἐκεῖνος καὶ οἱ εὑρισκόμενοι μετ' ἐκείνου ἀπὸ τῆς βασιλείας σου, καὶ ἠγαπήσαμεν ὅτι ἐζήτησε, καὶ ἐπληρώσαμεν αὐτὸ, καὶ ἐγράφη ὁρισμὸς ἵνα πληρωθῇ ὅτι παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Ἀποκρισιάριος, καὶ ὅτε εἰς τὴν ἁγίαν Ἀνάστασιν ἐζήτησεν ἀπελθεῖν, ἐδώκαμεν Ἄρχοντα μετ' αὐτοῦ καὶ ἀπέσωσεν αὐτὸν ἐκεῖ, καὶ προσεκύνησεν ὡς ἤθελε, καὶ ὑπέστρεψε μετ' εὐχαριστίας. πάλιν ἐζήτησεν ὁ Ἀποκρισιάριος γενέσθαι ὁρισμὸν ἡμῶν ὑψηλὸν ἵνα φυλάσσωνται οἱ εὑρισκόμενοι Χριστιανοὶ εἰς τὸν ἁγιώτατον τόπον τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τὰ Μοναστήρια καὶ αἱ Ἐκκλησίαι, καὶ ἔχωσιν ἀγάπην καὶ διαφυλάττωσιν ὑπὸ τοῦ Ἀμηρᾶ τοῦ εὑρισκομένου ἐκεῖ, καὶ οὐ μόνον οἱ τοπικοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ καιροὺς ἐρχόμενοι εἰς τὴν προσκύνησιν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, καὶ ἵνα οἱ κατὰ καιροὺς εὑρισκόμενοι δουλευταὶ μουσουλμάνοι εἰς τὴν ἁγίαν Ἀνάστασιν μηδόλως ἐῶσι καταφρονεῖν καὶ δέρειν καὶ ἐνοχλεῖν τοὺς κατὰ καιρὸν ἐρχομένους εἰς τὸ ἅγιον αὐτῶν προσκύνημα, ἢ εἰς τοὺς τοπικοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον τιμᾶν καὶ ἀποδέχεσθαι καὶ κυβερνᾶν αὐτοὺς, καὶ ὡρίσαμεν καὶ ἐπληρώθη ὁ ὑψηλότατος ὁρισμὸς διὰ τὰ ζητήματα αὐτὰ εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον. πάλιν εἰς ὃ ἀνεμίμνησκεν ἡ βασιλεία σου

ἡ μεγάλη

ἡ μεγάλη διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Πατριάρχου τοῦ Λαζάρου, ὃν πρότερον ἀπέστειλεν ὁ ἡγιασμένος Σουλτάνος ὁ Μελὴκ Νάσερ (ὁ Θεὸς συγχωρήσοι τὰ κρίματα αὐτοῦ) εἰς τὰς ἡμέρας τὰς ἁγίας αὐτοῦ, ὁ Ἀποκρισιάριος δεξάτω καὶ πληροφορησάτω τὴν μεγάλην βασιλείαν σου διὰ τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν ὅπως ἐγένετο καὶ ἀπεπληρώθη ἕνεκεν τοῦ τοιούτου Πατριάρχου. ἀπεληλύθει γοῦν ὁρισμὸς ὑψηλὸς εἰς τὰ ἅγια Ἱεροσόλυμα, ἵνα στέργωσι τὸν Πατριάρχην τὸν Λάζαρον, καὶ φυλάττωσιν αὐτὸν καλῶς καθὼς καὶ τοὺς πρώην Πατριάρχας, καὶ ὡρίσαμεν καὶ ἐγένετο ἡ κατάστασις τοῦ τοιούτου Πατριάρχου; καὶ ἀπεστάλη καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἅγια Ἱεροσόλυμα μετὰ τοῦ Ἀποκρισιαρίου. πάλιν ἐζήτησεν ὁ Ἀποκρισιάριος περὶ τῶν αἰχμαλώτων, οἵτινες εὑρίσκονται ἀπὸ τῆς χώρας τῆς Ῥωμανίας, ἵνα ἐλευθερώσωμεν αὐτούς, καὶ ἡμεῖς ἵνα γνῷ ἡ Βασιλεία σου ὅτι τοιαύτην συνήθειαν ἀρχαίαν ἔχομεν περὶ τῶν αἰχμαλώτων, ὅτι ἵνα γίνηται ἀνταλλαγή, καὶ ἀπολύσαι ἡμεῖς μὲν ἐξ ὧν ἔχομεν, καὶ ἡ βασιλεία σου πάλιν ἐξ ὧν ἔχει ἀφ' ἡμῶν αἰχμαλώτους πέμπειν πρὸς ἡμᾶς, ὅμως ὡρίσαμεν καὶ ἐπληρώθη καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ ἠλευθερώσαμεν ὅσους ἐζήτησεν ὁ Ἀποκρισιάριος, καὶ παρέλαβεν αὐτούς. πάλιν ἐζήτησεν ὁ Ἀποκρισιάριος, ἵνα ἡ ἀσφάλεια εἰς τοὺς ἐρχομένους ἐνθάδε αὐτόθεν πραγματευτάς, καὶ ἔγνωμεν τοῦτο, καὶ ἐγένετο ὁρισμὸς ἵνα ἀναδέχωνται τοὺς τοιούτους πραγματευτάς, καὶ φυλάττωσιν αὐτοὺς καθὼς ἐζήτησεν ὁ Ἀποκρισιάριος, καὶ μετὰ τὸν ὑψηλότατον ὁρισμὸν καὶ μετὰ τὴν ἀπολογίαν ὑπεστρέψαμεν τὸν Ἀποκρισιάριον, καὶ γινωσκέτω τοῦτο ἀληθῶς ἡ βασιλεία σου, καὶ ὅταν ἔχῃ ὑπόθεσιν, πεμπέτω ἡμῖν ἀγγελίαν, ἵνα πληρῶμεν τὸ θέλημα τῆς βασιλείας σου. ἡμεῖς πρότερον ἔγνωμεν ὅπως ὡς εἰσῆλθεν ἡ βασιλεία σου τῷ ὁρισμῷ τοῦ Θεοῦ καὶ μετὰ ἰσχύος μεγάλης εἰς τὴν πόλιν, οὐδ' ὅλως ἐμνήσθης κακῶν, ἀλλ' ἐφύλαξες τὸν υἱὸν τοῦ Βασιλέως, καὶ συνεχώρησας τοῖς ἐχθροῖς σου, καὶ ἐχάρημεν εἰς τοῦτο πολλά, καὶ ἐπαινέσαμεν τὴν βασιλείαν σου, νῦν πάλιν ἐμάθομεν τοῦτο πλατύτερον καὶ καθαρώτερον καὶ ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου τοῦ Λαζάρου καὶ ἀπὸ τοῦ Ἄρχοντος Μανουὴλ τοῦ Ἀποκρισιαρίου, καὶ ὅτι δέδωκας αὐτῷ τὴν θυγατέρα σου, καὶ ἐποίησας αὐτὸν υἱόν σου καὶ γαμβρόν σου, καὶ εἰς αὐτὸ μᾶλλον ἐχάρημεν, καὶ ὁ Θεὸς τὴν καρδίαν σου πλατυνοῖ καὶ τὴν χαράν σου εἰς τὸ ἓν ἑκατὸν προσθεὶς αὐξήσαι, καὶ τὴν ῥομφαίαν σου εἰς τοὺς ἐχθροὺς φοβερὰν ποιήσαι. ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος διακρατείη σε, καὶ εἴης εὐτυχὴς ἀπὸ τοῦ ἐλέους αὐτοῦ, ναί, ἄθε Θεὲ ὑψηλέ. Ἐγράφη εἰς τὰς δεκαπέντε τοῦ Σαμπάν, τῷ ἑπτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ ἔτει τοῦ Μεάμετ. καὶ ταῦτα μὲν τοῦ Σουλτάνου.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Περὶ διωγμοῦ μόνων τῶν ὀρθοδόξων ἐν Αἰγύπτῳ ὑφ' ἑτέρου Σουλτάνου τῇ τοῦ Σαχοῦν Ἀρχιστρατήγου βουλῇ, καὶ ὧν ὑπέμεινε μαρτυρικῶν παθῶν ὁ τῶν Ἱεροσολύμων Πατριάρχης Λάζαρος.

Τοῦ δὲ Σουλτάνου ἐκείνου ἀποθανόντος, γέγονεν ἕτερος, ὃς ὑποθήκαις τοῦ Ἀρχιστρατήγου τοῦ Σαχοῦν, διωγμὸν ἤγειρε κατὰ τῶν ὀρθοδόξων μόνων. καὶ πολλοὶ ἐμαρτύρησαν. μετακαλεσάμενοι δὲ καὶ Λάζαρον εἰς Αἴγυπτον, ἐδοκίμαζον κολακείαις σαρακηνίσαι, ἵνα πλανήσωσι καὶ τοὺς λοιποὺς μετ' εὐκολίας, ἀπελπισθέντες δέ, ἐχώρησαν διὰ βασάνων πολλῶν, καὶ μὴ δυνηθέντες καὶ οὕτω κἂν ὁπωσοῦν μετασαλεῦσαι τὸν ἀδιάσειστον πύργον, ψηφίζονται θάνατον κατ' αὐτοῦ, τοῦ δὲ Σουλτάνου μὴ συγκατανεύσαντος (καθότι μήτε ἀπ' ἀρχῆς ἤθελε τὸν τοιοῦτον διωγμόν, ἀλλ' ἠκολούθησε τῇ τοῦ Σαχοῦν βουλῇ) ἔτυψαν αὐτὸν γυμνὸν βουνεύροις πεντακοσιάκις, τοῦ δὲ Λαζάρου πάλιν ἱσταμένου εἰς τὴν ὀρθόδοξον γνώμην ἀμετακινήτου, ὁ Σαχοῦν μαινόμενος, προσέταξε τυφθῆναι πάλιν πεντακοσιάκις, ὥστε τὸ ἔδαφος φοινιχθῆναι τῷ Πατριαρχικῷ αἵματι, καὶ τὰς σάρκας αὐτοῦ διαρρυῆναι καὶ μεῖναι τὰ ὀστᾶ γυμνὰ σαρκῶν, μετὰ ταῦτα δὲ πάλιν εὑρόντες τὸν ἀδάμαντα ἀπαθέστατον, ἔρριψαν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἀνεπιμέλητον, Θεοῦ ὅμως βοηθείᾳ τινὲς Σαρακηνοὶ ἐκεῖσε ὄντες, ἐπεμελήθησαν αὐτοῦ εἰς τὰ ἀναγκαῖα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ λήξεως τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ διωγμοῦ τῷ τοῦ Σαχοῦν θανάτῳ, καὶ ἐλευθερίας τοῦ Ἱεροσολύμων Λαζάρου, τοῦ καὶ πρέσβεως εἰς Βυζάντιον ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου σταλέντος, καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον ἀναπαυθέντος.

Κατὰ τῶν ὀρθοδόξων μόνων ἐκινήθη διωγμός, οἱ γὰρ Κόπται εἰς τὴν Αἴγυπτον εἶχον εἰρήνην, ἢ τάχα ὅτι ἦσαν πολλοὶ καὶ ἐφοβοῦντο οἱ Ἀγαρηνοὶ αὐτοὺς ἐνοχλῆσαι, ἢ διότι ἦσαν ἀεὶ κατήγοροι καὶ ἐχθροὶ τῶν Ῥωμαίων, καὶ συνευδόκησαν αὐτοῖς ὅτε ὁ Ὦμερ παρέλαβε τὴν Αἴγυπτον. ὁ οὖν τῶν Κοπτῶν Ἐπίσκοπος, καίτοι μισῶν τὸν Λάζαρον πρότερον διὰ τὸ σέβας, τότε κατοικτείρας διαμαρτύριον, περιεποιεῖτο. θνήσκει δὲ καὶ ὁ Σαχοῦν, καὶ ἐλευθεροῦνται καὶ Λάζαρος καὶ οἱ ὀρθόδοξοι. πρὸς ἀτιμίαν ὅμως προσέταξεν ὁ Σουλτάνος ἐνδύματα μὴ φορεῖν τάδε, ἀλλὰ φορεῖν τάδε, καθὼς γίνεται συνεχῶς καὶ εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς εἰς Βυζάντιον. ὁ οὖν Λάζαρος ἐπανῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα, εἶτα ἐστάλη πρεσβευτὴς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου εἰς Ἰωάννην τὸν Βασιλέα, καὶ τέλος πάντων ἐπανελθὼν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀνεπαύθη ἐκεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Ὅτι οὐ δεῖ ἄνευ κοινῆς Συνόδου Λατίνοις διαλέγεσθαι κατὰ τὴν συμβουλὴν Νικηφόρου τοῦ Γρηγορᾶ, καὶ διατί, καὶ τίς ἡ δύναμις τῶν συλλογισμῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Σημείωσαι, ὅτι ὁ Γρηγορᾶς κινηθεὶς ὑπὸ φθόνου, ὡς λέγει ὁ Κωνσταντινουπόλεως Φιλόθεος, λόγον ἔγραψε κατὰ τοῦ Ὅρου τῆς κατὰ Βαρλαὰμ ἁγίας Συνόδου, ἐν τοῖς λοιποῖς ὅμως τῆς πίστεως δόγμασιν ὢν ὀρθόδοξος, διὸ ψέγει τὸν Μιχαὴλ βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ ἐσχάτῳ περὶ τῆς παρατροπῆς ἣν ἐποίησε τοῦ ὀρθοῦ δόγματος. ὅθεν ἐλθόντων δύο Ἐπισκόπων Λατίνων εἰς Βυζάντιον, καὶ ζητούντων διαλεχθῆναι περὶ πίστεως, ὁ Γρηγορᾶς ἐκώλυσεν, εἰπὼν πρῶτον, ὅτι οἱ Λατῖνοι εἰσὶ φιλόνεικοι, καὶ οὐδέποτε διορθοῦνται, καθὼς τυχὸν περὶ αὐτῶν εἶπον ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι τὸ ἀληθὲς οὐκ ἴσασιν, ἀλλ' οὐδὲ μαθεῖν ἀνέχονται. δεύτερον, ὅτι διαλεγομένοις πάντως ἔσται κριτής, ἵνα δικαιώσῃ τοὺς λέγοντας τὰ δίκαια καὶ ἀληθῆ ἐξ ἑκατέρου μέρους· τρίτον, ὅτι ἡμᾶς δεῖ εἶναι κριτάς, καθότι ἡμεῖς φυλάττομεν τὴν πατροπαράδοτον πίστιν καὶ τὰ πάτρια ἔθη ἀμετακίνητα, οἱ δὲ Λατῖνοι προσέθηκαν καὶ ἐνέχονται, ὅθεν ἡμᾶς δεῖ κρίνειν αὐτούς. τέταρτον, ἐὰν καὶ λέγουσιν αὐτοί, ὅτι εἰσὶ τοῦ Πέτρου διάδοχοι, καὶ ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν ἀπόλυτον, οὐ δεῖ φροντίζειν, ἐπειδὴ διὰ τοῦτο μάλιστα μεμπτέοι Λατῖνοι, ὅτι ἔργα ἀνάξια τοῦ θρόνου ἐργάζονται, καθότι τῷ Κλήμεντι ὁ Πέτρος λύειν καὶ δεσμεῖν εἶπε μόνα τὰ δέοντα. εἶτα ἀρχαῖον καὶ πάτριον ἔθος ἐστίν, ὡς βεβαιοῦσιν αἱ Βασιλικαὶ Σάκραι καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, κοινῶς θεωρεῖσθαι τὰ ζητήματα ὑπό τε τῶν ἁπανταχοῦ Ἀρχιερέων καὶ τῶν Πατριαρχῶν, καὶ ἵνα μὴ προξενῶνται σχίσματα, κοινῶς διορίζεσθαι τὸ ζητούμενον. πέμπτον, ὅτι τῆς διαλέξεως ὄργανόν ἐστιν ὁ συλλογισμός, ὃς ἐπὶ τοῖς θείοις χώραν οὐκ ἔχει, οὔτε ὁ ἀποδεικτικός, ἐπεὶ τὸ θεῖον ἄληπτον ἐπιστήμῃ, ὡς διασαφεῖ ὁ Πλάτων καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, οὔτε μὴν ὁ διαλεκτικός, ὅτι ῥέπει ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη, ὡς ὁ Νύσσης διασαφεῖ. ἕκτον, ὅτι τὰ τῆς θείας γραφῆς ὀνόματά τε καὶ ῥήματα ὡς ἐπιπλεῖστον ἄλλως λαμβάνονται εἰς τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ἄλλως εἰς τὰ θεῖα, καθότι εἰσὶν ὑπὸ παραπετάσματά τινα κρύπτονται ἐν αὐτοῖς οἱ ἱεροὶ λόγοι, καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες πολλοῖς ἱδρῶσι καὶ πόνοις ἡρμήνευσαν, καὶ πάλιν ἐν πολλοῖς τόποις δοκοῦσιν ἔχειν διαφωνίαν τινά, πῶς ἡμᾶς ἐθέλουσι διαλέγεσθαι εὐκόλως, ἐστὶ δίκαιον; ἕβδομον, ὅτι εἰ καὶ συλλογισμοὺς ἐχρήσαντο οἱ ἅγιοι πατέρες, ἀλλ' οὐχ ἵνα ἀποδείξωσι φύσιν Θεοῦ, καὶ γέννησιν, καὶ ἐκπόρευσιν· ἀλλ' ἵνα κωλύσωσι τοὺς τὰ τοιαῦτα ζητοῦντας. ὄγδοον, ὅτι ἐπειδὴ ἡμεῖς κρατοῦμεν τὴν παραδοθεῖσαν ῥητῶς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος πίστιν, καὶ βεβαιωθεῖσαν τῷ χρόνῳ, ταῖς ἁγίαις Συνόδοις, τῇ ἀποστολικῇ καὶ πατρικῇ παραδόσει, καὶ τῇ ἑρμηνείᾳ τῶν ἁγίων πατέρων, τίς χρεία ἡμῖν διαλέξεων, καὶ μάλιστα χωρὶς καιροῦ; οἱ γὰρ Λατῖνοι οὐ διαλέγονται ἵνα διορθωθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φιλονεικῶσι, καὶ πρὸς τούτοις ἔχουσι καὶ ταύτην συνήθειαν, ὥστε κἂν καὶ νικηθῶσι φανερώτατα, καυχῶνται ὅτι ἐνίκησαν, καὶ καταστρατηγηθέντες διακωδωνίζουσιν ὅτι ἔστησαν τρόπαιον. ἔνατον, ὅτι οἱ Ἕλληνες τινῶν φιλοσόφων λόγους, καίτοι ἀθλίους ὄντας, ἐδέχοντο χωρὶς ἐξετάσεως, καὶ ἡμεῖς τῶν ἁγίων τοὺς λόγους καὶ τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν τί ὅτι οὐ κρατοῦμεν μετὰ σιωπῆς καὶ εὐλαβείας, ἀλλὰ ζητοῦμεν διαλέγεσθαι; δέκατον, ὅτι οἱ ἅγιοι πατέρες διαφόρως συνέγραψαν, ἐπειδὴ ἀγωνιστικῶς καὶ παραβολικῶς καὶ δογματικῶς καὶ οἰκονομικῶς συνέγραψαν, καὶ δεῖται πολλῆς συνέσεως ὁ διαλέγεσθαι βουλόμενος, ὅθεν οὐδὲ τοῦ τυχόντος ἐστὶ διαλέγεσθαι, καὶ τέλος πάντων, ὅτι χωρὶς τάξεως καὶ συνοδικῆς νομίμου καὶ κατὰ τὸ κρατούμενον ἔθος τῶν ἁγίων Συνόδων ἀθροίσεως οὐ δεῖ διαλέγεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν ὁ Γρηγορᾶς βιβλίῳ δεκάτῳ. ὁ βουλόμενος δὲ εἰδέναι ποίοις καὶ πόσοις τρόποις, καὶ διατί χρηστέον τοὺς συλλογισμοὺς ἐν τῇ Θεολογίᾳ, ἰδέτω τὸν ἅγιον Νεῖλον καὶ τὸν Καβάσιλαν ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ τριακοστοῦ πέμπτου κεφαλαίου τῶν ἀντιρρητικῶν αὐτοῦ πρὸς τοὺς συλλογισμοὺς τῶν Λατίνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ ἀποδημίας τοῦ Μανουὴλ Παλαιολόγου εἰς Φραγγίαν χάριν βοηθείας, καὶ ἀπράκτου ἐπαναλύσεως διὰ τὸ μὴ φιλῆσαι τὸ μανίκιον τοῦ Πάπα, καὶ περὶ τῶν σχισμάτων Οὐρβανοῦ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῆς δι' αὐτῶν μάχης τῶν Ῥηγῶν.

Μετὰ τὸν Ἰωάννην ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μανουὴλ ἔτη τεσσαράκοντα δύο, ὅστις καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν εἰς Βενετίαν καὶ Λιγουρίαν, καὶ εἰς τὸν τύραννον Μεδιολάνων, κἀκεῖθεν εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Φράντζας,

καὶ

καὶ εὑρὼν μὲν ἐκεῖνον δαιμονῶντα, πολέμους δὲ εἰς τὸν τόπον, ἐπανῆλθεν ἄπρακτος διὰ Γερμανίας καὶ Οὐγγρίας. ἐδεήθη τότε καὶ τοῦ Πάπα Οὐρβανοῦ τοῦ ἕκτου ὁ Μανουὴλ βοηθῆσαι αὐτῷ κατὰ τῶν ἐθνικῶν, καὶ λέγουσι τὸν Οὐρβανὸν γεγραφέναι πολλοῖς Ἡγεμόσιν ἵνα βοηθήσωσιν αὐτῷ, ἀλλὰ τυχούσης ἑορτῆς εἰς ἣν ἦν καὶ ὁ Βασιλεὺς παρών, καὶ οὔσης συνηθείας φιλεῖν τοὺς παπιστὰς τὸ χρυσοῦν ἐπιμανίκιον τοῦ λατινοεπισκόπου, καὶ τοῦ Βασιλέως μὴ φιλήσαντος αὐτὸ κατὰ τὸν Μαλαξόν, ἔγραψεν ὁ Οὐρβανὸς καὶ ἀφώρισεν ὅσοι αὐτῷ βοηθήσουσι. ναί, εἰ λάβῃ ὁ Βασιλεὺς ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Ἐπισκόπου ἀντίδωρον, ἢ ἐνεργοῦντος μυστήριόν τι ἐπ' αὐτῷ τοῦ Ἐπισκόπου, φιλεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἀλλὰ φιλῆσαι μανίκιον Ἐπισκόπου, ἔστι καὶ τοῦτο καταφρόνησις τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος ὑπὸ τοῦ παρανόμου Ῥώμης. εἶτα εἰ καὶ τὸ μανίκιον τοῦ Ἐπισκόπου ἐφίλει ὁ Βασιλεύς, οὐδεμίαν βοήθειαν ἀπὸ τοιούτου Πατρὸς ἔβλεπε, καὶ ἔχομεν τὰ προγεγονότα παραδείγματα. εἶτα ὅτε γέγονε Πάπας αὐτὸς ὁ Οὐρβανός, ἐγένετο διχόνοια, οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι ἐζήτουν Ἰταλόν, ἔχοντες τέσσαρας Καρδηνάλεις βοηθούς, οἱ Φραντζέζοι ἔχοντες δεκατρεῖς Καρδηνάλεις, ἐζήτουν ὁμογενῆ, βιάζουσιν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ γίνεται ὁ Οὐρβανός, ὁρμώμενος ἀπὸ Νεαπόλεως, ἔφυγον οἱ δεκατρεῖς Καρδηνάλεις εἰς τὰ ὄρη ἵνα μὴ αὐτὸν δέξωνται, ὕστερον ἦλθον καὶ ἐδέξαντο αὐτόν, ἀλλὰ πάλιν ἀπελθόντες εἰς Ἀναγνίαν, ἐχειροτόνησαν Πάπαν Κλήμεντα τὸν ἕβδομον. μερισθέντων δὲ τῶν Αὐθεντῶν τῶν Λατίνων εἰς δύο, διήγειραν κατὰ τῶν Ῥωμαίων οἱ περὶ Κλήμεντα τοὺς Βρίτονας, μάχονται δὲ καὶ οἱ Βενέτικοι τοῖς Γενοβέζοις τὰ ἔσχατα, πρὸς τούτοις ὁ Οὐρβανὸς ἄγροικος ὢν καὶ ἀχρεῖος, καὶ σκανδαλισθεὶς μετὰ Ῥηγίσσης τινὸς Ἰωάννας ὀνόματι, ἐκάλεσε Κάρολον τὸν τέταρτον εἰς ἐκδίκησιν, οὗ ἐλθόντος, θορυβεῖται ὅλη ἡ Ἰταλία, καὶ προξενοῦνται μυρία κακά, ὡς ὁ Πλάτινας ἱστορεῖ, τί λοιπὸν ἐδύνατο βοηθῆσαι τοῖς Ῥωμαίοις ὁ Οὐρβανὸς εὑρισκόμενος εἰς τοιαύτην ταλαιπωρίαν; ὥστε πρόφασις Λατίνοις τὸ ἐπιμανίκιον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β'.

Ὅτι τὸ πρόγραμμα, ὅ φασιν οἱ παπισταὶ Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον εἰς Ῥώμην γενόμενον δεδωκέναι τῷ Πάπᾳ εἰς βεβαίωσιν λατινοφρονήσεως αὐτοῦ, ἐπίπλαστόν ἐστι, καὶ ὑπὸ τῆς κακουργίας τῶν παπιστῶν γεγονημένον, ὡς δείκνυται ἐνταῦθα δεκαχῶς.

Ἐντεῦθεν δῆλον ἐστίν, ὅτι τὸ πρόγραμμα ὅπερ προφέρουσιν οἱ παπισταί, κείμενον δὲ ἐν τῷ δεκάτῳ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τοῦ δωδεκάτου βιβλίου τοῦ Ἀλατίου περὶ συμφωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ λέγουσιν ὅτι ἔδωκεν αὐτὸ ὁ πατὴρ τοῦ παρόντος Βασιλέως Μανουὴλ Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος ἐν Ῥώμῃ παραγενόμενος ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐνάτῳ εἰς βεβαίωσιν λατινοφρονήσεως αὐτοῦ, ψευδεπίπλαστόν ἐστι, καὶ δείκνυται οὐ μόνον ὑπὸ τῶν παρὰ τὸ πρέπον καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας καὶ τὸ ἀρχαῖον ἔθος ἐν αὐτῷ φερομένων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ λέγειν ὡμολογηκέναι τὸν λατινισμὸν οὐ μόνον τὸν Βασιλέα, ἀλλὰ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἀξιωματικοὺς καὶ Πρεσβυτέρους καὶ Μοναχούς, ὅπερ εἰ οὕτως εἶχεν, οὐκ ἂν ἐδύναιτο κρυβῆναι τὸ πρᾶγμα μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Βασιλέως εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ Ῥώμης, ἀλλ' ἐδημοσιεύθη ἄν, ὥστε πρόδηλόν ἐστιν, ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον ἠκούσθη ἐν Βυζαντίῳ, ἐπειδὴ οὔτε ἐγένετό τι τοιοῦτον ἐν Ἰταλίᾳ. δεύτερον, ὅτι ὅτε ἀπεδήμησεν ὁ παρὼν Βασιλεὺς εἰς Ἰταλίαν, πῶς οὐκ ὠνείδισεν αὐτῷ ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ὅτι παρῃτήσατο τὴν πίστιν αὐτῆς ἥνπερ ἐγγράφως ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὡμολόγησεν, ἀλλὰ διότι οὐκ ἐφίλησε τὸ ἐπιμανίκιον τοῦ λατινοεπισκόπου, ἀφώρισεν ὁ Πάπας τοὺς βοηθήσοντας αὐτῷ; τρίτον, ὁ παρὼν Βασιλεὺς Μανουὴλ ἔγραψε πολλὰ καὶ ἀναγκαῖα, καὶ δὴ καὶ Συνόδους ἤθροισε κατὰ τῶν λατινικῶν παρατροπῶν, ὡς σημειοῖ Γεώργιος ὁ Σχολάριος ἐν τῇ μελέτῃ περὶ τῆς κατὰ Βέκκου Συνόδου, καὶ πῶς οὐκ ἤλεγξε τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀθεμιτουργήσαντα ἐν Ῥώμῃ κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ὥσπερ ἐποίησεν ὁ πρόπαππος αὐτοῦ Ἀνδρόνικος κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Μιχαὴλ λατινοφρονήσαντος; τέταρτον, ἐπὶ τῶν Βασιλέων τούτων Μανουὴλ καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἰωάννου πολλοὶ συνέγραψαν ὑπὲρ Λατίνων Ἕλληνες, ἐν οἷς καὶ Δημήτριος ὁ Κυδώνης μετὰ τὴν εἰς Ἰταλίαν ἀποδημίαν τοῦ Ἰωάννου τούτου συνέγραψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, παραινῶν τοὺς Ἕλληνας ἑνωθῆναι Λατίνοις, καὶ κεῖται ἡ συγγραφὴ ἐν τῷ δευτέρῳ Τόμῳ τῆς Βιβλιοθήκης τῶν πατέρων, καὶ πῶς οὐκ εἶπε καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἤδη παραγενόμενος ἐν Ῥώμῃ, καλῶς ποιήσας, Λατίνοις συνέθετο; πέμπτον, τοῦ Κυδώνη τούτου παρετάθη ἡ ζωὴ μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ παρόντος Μανουήλ, ἐφ' οὗ ἀνῆλθεν εἰς Ῥώμην εὐχαριστίαν καὶ μισθοὺς ἀπαιτῶν περὶ ὧν συνέγραψε κατὰ τῶν Ἑλλήνων, κἀκεῖθεν ἐπιδημήσας εἰς Κρήτην, διερράγη, παρόντος ἐκεῖ Ἰωσὴφ τοῦ Βρυεννίου, ὡς Γεώργιος ὁ Σχολάριος γράφει ἐν τῇ ἀνωτέρω εἰρημένῃ μελέτῃ, καὶ πάντοτε συνέγραφε κατὰ Ἑλλήνων ὁ Κυδώνης, καὶ πῶς τοῦ τοιούτου δράματος οὐκ ἐμνήσθη, μάλιστα συμβάλλοντος εἰς τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ; ἕκτον, τοῦ Κυδώνη ὁ μαθητὴς Μανουὴλ ὁ Καλέκας ἰσχυρῶς λατινίσας, καὶ συγγράψας πολλὰ κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐμνήσθη ἐν αὐτοῖς τοῦ Βέκκου καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πολλῶν ἄλλων λατινοφρονησάντων Ἑλλήνων περὶ συστάσεως τῶν ἰδίων συγγραμμάτων, πῶς οὖν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν οὐκ ἐμνήσθη καὶ τοῦ λατινοφρονήσαντος

τούτου Βασιλέως Ἰωάννου; ἕβδομον, ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔτει ἐν ᾧ λέγουσιν οἱ Λατῖνοι γεγράφθαι τὸ πρόγραμμα, ἤτοι τῷ χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐνάτῳ ἦν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριάρχης ὁ Φιλόθεος, καὶ τῷ ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ὀγδόῳ ἐγένετο Πατριάρχης ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Νεῖλος, οἵτινες καὶ ἀμφότεροι συνέγραψαν κατὰ Λατίνων, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ Μανουὴλ τούτου ἤκμαζον ἐν Κωνσταντινουπόλει Νικόλαος ὁ Καβάσιλας, Ἰωσὴφ ὁ Βρυέννιος, Μακάριος Ἀγκύρας, καὶ ἄλλοι πολλοί, οἵτινες πάντες συνέγραψαν ἐξηκριβωμένως κατὰ Λατίνων· ἐν οἷς καὶ πολλοὺς λατινοφρονήσαντας Ἕλληνας κατήλεγξαν· καὶ πῶς τὴν παρατροπὴν ταύτην Ἰωάννου τοῦ Βασιλέως εἰς τὸν λατινισμὸν ἐσιώπησαν; ὄγδοον, εἴρηται ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Πάπας Οὐρβανὸς ὁ πέμπτος ἔπεμψε Παῦλον τὸν ψευδοπατριάρχην εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τοῦτον τὸν Βασιλέα Ἰωάννην ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ἑβδόμῳ, ὅπερ ἐστὶν ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος χιλιοστὸν τριακοσιοστὸν ἑξηκοστὸν ἔνατον, ὅτε καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Πάπα ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ, οὐκ ἦν δὲ ἡ πρεσβεία τοῦ Παύλου ἕνεκα ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἀλλὰ περὶ δημοσίων τινῶν, ὡς λέγει ἡ καθ᾽ αὐτὸν ἱστορία, καὶ λοιπὸν πῶς τῷ αὐτῷ ἔτει ἦν ὁ Ἰωάννης ἐν Κωνσταντινουπόλει προσδεξάμενος τὴν πρεσβείαν τοῦ Οὐρβανοῦ, καὶ ἦν καὶ εἰς Ῥώμην λατινοφρονήσας; καὶ μάλιστα ἐπειδὴ τὸ πρόγραμμα λέγει, ὅτι τῷ χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐνάτῳ ἔτει, ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ὡμολόγησεν ἐν Ῥώμῃ ὁ Ἰωάννης τὸν λατινισμόν, πῶς εἰς δέκα μῆνας ὁ Ἰωάννης ἐδέξατο τὴν πρεσβείαν τοῦ Οὐρβανοῦ διὰ τοῦ Παύλου, καὶ ἀπῆλθε καὶ ὁ Βασιλεὺς εἰς Ῥώμην; εἶτα τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ ἐγένοντο πολλαὶ διαλέξεις καὶ πολλὰ συγγράμματα, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, καὶ πότε ἦλθεν ἀπὸ Ῥώμης ὁ Παῦλος ἐν Βυζαντίῳ, καὶ ἐποίησε τὴν πρεσβείαν δι᾽ ἣν ἀπεστάλη, καὶ ἐποίησε τὰς τοσαύτας διαλέξεις καὶ τὰ τοσαῦτα συγγράμματα μετὰ τοῦ Καντακουζηνοῦ, καὶ ἐπανέστρεψε καὶ εἰς Ῥώμην, καὶ ἀπῆλθε καὶ ὁ Βασιλεύς, καὶ ἐποίησεν ὅσα λέγει τὸ πρόγραμμα, καὶ συνέθετο καὶ εἰς τὸν λατινισμόν; ἔνατον, ὅτε ἀπεδήμησε Παῦλος εἰς Κωνσταντινούπολιν συνεβασίλευε τούτῳ τῷ Ἰωάννῃ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός, ὡς εἴρηται, ὅτε δὲ ἀπῆλθεν εἰς Ἰταλίαν ὁ Ἰωάννης, ὁ Καντακουζηνὸς ἦν τῆς βασιλείας ἀποβεβλημένος, ἐθ᾽ ὧν ἢ ἐπίτροπον ἢ βασιλέα ἀφῆκε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μανουὴλ εἰς Κωνσταντινούπολιν, λέγουσι γὰρ ὅ,τε Φραντζῆς καὶ ὁ Λαόνικος, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Ἰωάννης δανεισθεὶς εἰς Ἰταλίαν, καὶ μὴ ἔχων δοῦναι τὸ δάνειον, ἐκρατεῖτο ὑπὸ τῶν Βενετίκων, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Μανουὴλ πέμψας ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως τὰ χρήματα, ἠλευθέρωσεν αὐτόν. δέκατον, ὅτε ὁ Ἰωάννης ἀπῆλθεν εἰς Ἰταλίαν, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὐκ ἦν ὁ διαληφθεὶς Οὐρβανὸς Πάπας ἐν Ῥώμῃ, προετεθνήκει γὰρ τῷ χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ἔτει. τούτων οὕτως ἐχόντων, ψευδεπίπλαστον ἐστὶ τὸ πρόγραμμα, καὶ γεγονὸς ὡς καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὑπὸ τῆς κακουργίας τῶν παπιστῶν, καὶ δῆλόν ἐστιν, ὅτι ὁ παρὼν Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος ὀρθόδοξος ἦν, καὶ οὐδέποτε ἐλατινοφρόνησε.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ΄.

Περὶ τῶν ἀπὸ Ῥώμης εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐλθόντων πρέσβεων ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου, καὶ τῶν γενομένων μετ᾽ αὐτῶν διαλέξεων, καὶ ὧν εἶπεν Ἰωσὴφ ὁ Βρυέννιος πρὸς Λατίνους, ἐξ ὧν συνάγεται δεκαχῶς κατὰ σύγκρισιν ἀποβλήτους εἶναι τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τοὺς Λατίνους, καὶ τοὺς Πάπας αὐτῶν οὐκ ἀναμαρτήτους, τοὺς δ᾽ Ἀνατολικοὺς ὀρθοδόξους.

Ἐπὶ τῆς παρούσης Βασιλείας, ἤτοι Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἦν Ἰωσὴφ ὁ Βρυέννιος, ὃς σημειοῖ, ὅτι ἦλθον πρέσβεις ἀπὸ Ῥώμης, καὶ γεγόνασι μετ᾽ αὐτῶν δύο διαλέξεις, καὶ ὅτι γέγονε καὶ τρίτη διάλεξις μετὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ Λατίνων, ἐξ ὧν δὲ εἶπε τότε καὶ ἐν τῇ ὁμιλίᾳ περὶ τῆς τῶν Κυπρίων ἑνώσεως πρὸς Λατίνους εἰσὶ καὶ ταῦτα, πρῶτον, ὅτι εἰς τοὺς καιροὺς αὐτοῦ ἦσαν δύο Πάπαι ἀντίθετοι, ἤτοι Κλήμης ἕβδομος καὶ Οὐρβανὸς ἕκτος, ἀφοριζόμενοι καὶ ἀναθεματιζόμενοι ὑπ᾽ ἀλλήλων. εἰ δὲ οἱ Πάπαι ἀφωρισμένοι καὶ ἀναθέματι καθυποβεβλημένοι, ποῦ τὸ ἀναμάρτητον; δεύτερον, ὅτι οἱ παπισταὶ κατηγοροῦντες ἡμῶν ἕνεκεν τῆς δουλείας ἡμῶν, παρομοιοῦσιν ἡμᾶς τῇ ἑβραϊκῇ αἰχμαλωσίᾳ, ἀλλ᾽ Ἑβραίοις ἐφθάρη μετὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τὰ θεῖα αὐχήματα, ἱερωσύνη φημί, θυσίαι, ἱλαστήριον, προσφορά, δήλωσις τοῦ μέλλοντος, καὶ Προφῆται, παρ᾽ ἡμῖν δὲ σώζεται πάντα, ἅπερ εἰσὶν ἴδια τῇ ὀρθοδοξίᾳ. τρίτον, ὅτι ἡμεῖς πάσχομεν ὑπὸ ἐθνῶν, ὡς καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἔπασχον ἕως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, οἱ Λατῖνοι δὲ μάχονται ἀλλήλοις, καὶ τὸ δὴ χείριστον, ὅτι καὶ Πάπαι Πάπαις μάχονται, καὶ αἵμασι χραίνονται. τέταρτον, ὅτι παρ᾽ ἡμῖν τέλεια, ἤτοι ἱερωσύνη καὶ ἐγκράτεια καὶ σωφροσύνη καὶ αἰδώς, νόμοι καὶ νηστεῖαι, καὶ αἱ λοιπαὶ ἀρεταὶ ἐνεργοῦνται ὁπωσοῦν, παρὰ δὲ Λατίνοις ἄπρακτα πάντα, ὅθεν καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, εἰ συμβαίη τινὰ τῶν ἱερέων πορνεῦσαι, μετανοίᾳ ἴσα καὶ τοῖς λαϊκοῖς συγχωροῦσιν αὐτῷ τὸ πταῖσμα, ἀλλ᾽ οὐκ ἀργίᾳ τελείᾳ τῆς ἱερωσύνης. πέμπτον, ὅτι πρὸ ἐτῶν σχεδὸν διακοσίων, πρὸ τοῦ κρατῆσαι δηλονότι τοὺς Λατίνους τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐγίνοντο θαύματα εἰς πολλοὺς ναούς, οὓς λαβόντων τῶν Λατίνων ἐν τῇ ἁλώσει, ἔπαυσαν τότε γίνεσθαι καὶ τὰ θαύματα. ἕκτον, ὅτι τὰ λείψανα τῶν ἁγίων, ἅπερ μετεκόμισαν ἐντεῦθεν εἰς Ἰταλίαν,

σαν

οὐκ ἔτι θαυματουργοῦσιν, ὅσα δὲ ἔμειναν θαυματουργοῦσιν, ὡς τῆς παρθένου Θεοδοσίας καὶ τῶν Μαρτύρων Εὐδοκίμου καὶ Μιχαήλ. ἕβδομον, ὅτι εἰς Δαμασκὸν εἰς τὴν Σαϊδαναΐαν ἁγίαν Ἄνναν ἔβλυζεν ἔλαιον ἐκ τῆς Εἰκόνος τῆς Παναγίας. ὄγδοον, ὅτι ἐκ τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἔῤῥεε μῦρον. ἔνατον, ὅτι ἐν Αἰγύπτῳ ἔβλυζε βάλσαμον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ. δέκατον, ἐθαυματούργει ἡ Ὁδηγήτρια, ἤτοι τῆς Πηγῆς καὶ τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ συμβουλῶν Ἰωσὴφ Βρυεννίου ὀρθοδόξων κατὰ τῶν ἐν τῷ παπισμῷ χρονισάντων Κυπρίων, καὶ μὴ δυναμένων ὀρθοδοξεῖν, αἰτησάντων δὲ ἑνωθῆναι τῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησίᾳ.

Σημείωσαι ἔτι, ὅτι ἐζήτησαν οἱ Κύπριοι ἑνωθῆναι τῇ Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐνακοσιοστῷ εἰκοστῷ, Ἰνδικτιῶνος ἕκτῃ, Μαρτίου δεκάτῃ ἑβδόμῃ, ἠθροίσθη δὲ καὶ Σύνοδος εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐν ᾗ εἶπεν ὁ Βρυέννιος πρῶτον, ὅτι τὸ ἑνωθῆναι τοῖς Κυπρίοις λατινισμός ἐστι. δεύτερον, ὅτι τέσσαρες Ἐπίσκοποι καὶ μόνοι ἦσαν ὀρθόδοξοι εἰς τὴν Κύπρον. τρίτον, ὅτι σχεδὸν διακόσια ἔτη ἐκοινώνησαν Λατίνοις οἱ Κύπριοι, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς φύσις τὸ ἔθος, ὥστε δυσκόλως μὴ γενέσθαι τὴν ἕνωσιν. τέταρτον, ὅτι ἐὰν ἔχωμεν οἱ Ῥωμαῖοι κακά, καὶ ἔσωθεν τὰ οἰκεῖα, καὶ τὰ τῶν Βουλγάρων καὶ Σέρβων, καὶ ἔξωθεν τὰ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ Λατίνων δηλονότι, ἀλλὰ ἀρκεῖ ἡμῖν (πρὸς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ πλοῦτον) ἡ ὀρθοδοξία (ὡς ἔγραφον οἱ πατέρες τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Ἀγάθωνος Συνόδου πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν Πωγωνάτον δηλονότι, καὶ ἴδε ἀνωτέρω τὸν τόπον βιβλίου ἕκτου κεφαλαίῳ ἐνάτῳ) μὴ κοινωνήσωμεν Κυπρίοις μὴ δυναμένοις ὀρθοδοξεῖν, ἵνα μὴ τὴν ὀρθοδοξίαν ἀπολέσωμεν. πέμπτον, ὅτι ἐπὶ τῇ ἑνώσει ταύτῃ ἀνάγκη παρεῖναι καὶ τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς ἢ μόνους, ἢ διὰ πρέσβεων, καὶ τοὺς ἐγκρίτους τῶν Μητροπολιτῶν. ἕκτον, ὅτι τὴν τοιαύτην ἕνωσιν κωλύουσι καὶ Κανόνες, τῶν Ἀποστόλων ὁ δέκατος, τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τριακοστὸς δεύτερος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ δὴ καὶ ὁ Θεολόγος λέγει οὐ πᾶσαν εἰρήνην καλήν. ἕβδομον, ὅτι καὶ πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν ἡνώθησαν μεθ' ὅρκων, ἀλλὰ τῇ βίᾳ τοῦ Ῥηγὸς καὶ τῶν Λεγάτων τοῦ Πάπα οὐκ ἐδυνήθησαν ἀγαγεῖν εἰς τέλος τὴν γνώμην. Σὺ δὲ σημείωσαι, ὅτι καὶ ἄλλοτε, ἤτοι ἐπὶ Μανουὴλ καὶ Γερμανοῦ τῶν ἐν τῇ Νικαίᾳ, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω ἐν τοῖς τόποις, ἑνωθέντες οἱ Κύπριοι, ὕστερον ἐψεύσθησαν διὰ τὴν βίαν τῶν παπιστῶν. Σημείωσαι ἔτι πρῶτον, ὅτι μόνον ἀπῄτουν οἱ παπισταὶ τοὺς Κυπρίους λέγειν τὸν Πάπαν ἅγιον, καὶ μνημονεύειν αὐτοῦ, ἀλλ' ἔλεγεν ὁ Βρυέννιος, ὅτι οὐ δεῖ τοιούτους ὄντας αὐτοὺς δέχεσθαι εἰς κοινωνίαν, τὸ μέν, ὅτι ἀφ' οὗ ἐκοινώνησαν Λατίνοις παρῆλθον ἔτη διακόσια τεσσαράκοντα, καὶ Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως τεσσαράκοντα δύο, καὶ Βασιλεῖς δεκαεπτά, ἀλλ' οὐκ ἐδέξαντο αὐτούς. τὸ δέ, ὅτι ἐπὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὁ καὶ τὸ βραχύτατον διατρέψας, τῷ παντὶ λυμαίνεται. δεύτερον, ὅτι Καλαβροὶ καὶ Σικελοὶ τυραννούμενοι τότε, ἐδέχοντο τὸν παπισμὸν κατὰ τὸν τρόπον τῶν Κυπρίων, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ ὠρθοδόξουν, ὅμως εἰ καὶ βίᾳ ἐλατίνιζον, οὐκ ἐδέχοντο εἰς κοινωνίαν.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Ὅτι συναίτιοι τοῖς ἐθνικοῖς κατὰ Ῥωμαίων οἱ Λατῖνοι, καὶ οὐδέποτε ὠφελείας αἴτιοι, καὶ περὶ τοῦ Σουλτὰν Μουρὰτ καὶ Σουλτὰν Μπαγιαζήτ, τῶν τῆς Ῥωμαίων γῆς καταδραμόντων καὶ ἄλλων διαφόρων ἐθνῶν, καὶ τῆς νίκης τοῦ Σουλτὰν Μπαγιαζὴτ ἐν τῷ μετὰ τῶν δυτικῶν πολέμῳ, καὶ τῆς κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πολιορκίας αὐτοῦ, καὶ τῆς ἁλώσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ντεμὴρ Ἀρσάκ, ἤτοι σιδηρόποδος ἐν τῷ κατὰ Φρυγίαν πολέμῳ.

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ τρίτῳ ἐπέρασαν οἱ Γενουβέζοι τὸν Σουλτὰν Μουρὰτ εἰς τὴν Καλλίπολιν, λαβόντες ναῦλον ἀφ' ἑκάστου Τούρκου ἓν φλωρίον, καὶ ὅρα, ὅτι πανταχοῦ συναίτιοι τοῖς ἐθνικοῖς οἱ Λατῖνοι κατὰ Ῥωμαίων. κατέδραμε δὲ ὁ Σουλτὰν Μουρὰτ εὐθὺς Ῥωμαίων, Βουλγάρων, Σέρβων, καθὼς ὁ υἱὸς αὐτοῦ Σουλτὰν Μπαγιαζὴτ ᾐχμαλώτευσεν Ἰλλυρικόν, Ἤπειρον, Μακεδονίαν, Ἑλλάδα, Θετταλίαν. λεηλατεῖ Πελοπόννησον καὶ Βοιωτίαν, κατατρέχει Οὐγγρίαν καὶ Βλαχίαν, καὶ αὐτὴν τὴν Ἀρμενίαν, ὅθεν καὶ πρηστὴρ ὠνομάσθη. ἠναγκάσθη οὖν πάλιν ὁ Μανουὴλ καὶ ἔγραψε κατὰ τὸν Νέποταν εἰς τὸν Πάπαν καὶ εἰς τὸν Ῥῆγα Φραγγίας καὶ τὸν Ῥῆγα Οὐγγρίας τὰ τοῦ πρηστῆρος, καὶ ἀκούσας ταῦτα Κάρολος ὁ Ῥὴξ τῆς Φράντζας, ἔστειλε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωάννην μετὰ πλήθους στρατοῦ, καὶ παρεκίνησε καὶ ἄλλους Αὐθέντας ἀπό τε Ἱσπανῶν καὶ Ἰταλῶν καὶ τῶν περὶ τὸν Ῥῆνον, καὶ κατέβησαν εἰς τὴν Οὐγγρίαν, καὶ ἔλαβον τὸν Βασιλέα Σιγισμοῦνδον καὶ Οὔγγρους καὶ Βλάχους, καὶ ἐπέρασαν εἰς τὴν Νικόπολιν, ἀλλὰ τῇ κακοβουλίᾳ καὶ αὐθαδείᾳ τῶν Φραντζέζων τρέπονται ὑπὸ τοῦ Σουλτὰν Μπαγιαζήτ, καὶ καταφθείρονται οἱ πλεῖστοι. καὶ ὁ μὲν Σιγισμοῦνδος φεύγει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ Σουλτὰν Μπαγιαζὴτ κατακαίει τὴν Οὐγγρίαν ἕως καὶ Πούδης, καὶ στέλλει κατὰ Μύρτζα τοῦ Αὐθέντου Βλαχίας, ὡς βοηθήσαντος τῷ Σιγισμούνδῳ. ἦλθε δὲ

καὶ

καὶ ἐπολιόρκησε τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ μὲν τὸν Ἰγνάτιον χρόνους ὀκτώ, κατ᾽ ἄλλους δὲ δέκα. ἀλλὰ κρίσει Θείᾳ ἐξῆλθέ τις τότε ἀπὸ τῆς Σογδιανῆς, ὁ ἀπὸ ἱπποφορβοῦ γενόμενος Βασιλεύς, Ντεμὴρ Ἀρσὰκ λεγόμενος, ἤτοι ὁ ἔχων τὸν πόδα αὐτοῦ σιδηροῦν, καὶ κατέδραμεν Ἀσσυρίων καὶ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, καὶ τῶν Ταρτάρων εἰς τὴν Ὀρδοῦ Στρατόπεδον οὖσαν πόλιν αὐτῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν Σκυθῶν τῶν περὶ Μαιῶτιν καὶ Βόσπορον, εἶτα περᾷ τὸν Καύκασον ἀπὸ τῆς Ἀμπαζίας, καὶ λεηλατεῖ Τζερκέτας, Ἀβασγοὺς, Μεγκρέλους, Ἴβηρας, καὶ ἔρχεται διὰ Φάσιδος εἰς Συρίαν, καὶ καταστρέφει Κοίλην Συρίαν καὶ Δαμασκὸν καὶ τοὺς Μοχόβους κατὰ μέρος. καταστρεψάμενος οὖν τὴν Συρίαν ὁ Ντεμὴρ, μηνυθὲν αὐτῷ ὅτι ὁ Βασιλεὺς τοῦ Χατάη (Καθόας) εἰς Σογδιανὴν ἦλθεν μετὰ χιλίων τετρακοσίων χιλιάδων στρατοῦ, ἀπῆλθε καὶ εἰρήνευσε μετ᾽ ἐκείνου ἐκεῖ, καὶ πάλιν ὑπέστρεψε, διὰ δὲ τὸ ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ντεμὴρ τούτου τινὰς ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας Τούρκους, καὶ προσκλαυθῆναι αὐτῷ ὡς ὁμπρίσω, ὅτι ὁ Σουλτὰν Μπαγιαζὴτ ἔλαβε τοὺς τόπους αὐτῶν, ἔπεμψεν ὁ Ντεμὴρ πρὸς τὸν Σουλτὰν Μπαγιαζὴτ νουθεσίαν, ἣν τοῦ Σουλτὰν Μπαγιαζὴτ παριδόντος, ἐστράτευσε κατ᾽ αὐτοῦ, ὅθεν ἠναγκάσθη καταλιπεῖν τὴν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Σουλτὰν Μπαγιαζὴτ, καίπερ ὁ Λαόνικος εἰς τὸ τρίτον βιβλίον θέλει ὑπάρξαι τότε τὸν Σουλτὰν Μπαγιαζὴτ εἰς Λεβάδειαν τῆς Βοιωτίας. ἀπῆλθεν οὖν κατὰ τοῦ Ντεμὴρ ὁ Σουλτὰν Μπαγιαζὴτ μετὰ ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδων στρατοῦ, ἀλλὰ νικᾶται εἰς τὴν Φρυγίαν ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ἐννενηκοστῷ ἐνάτῳ, καὶ ἀποθνήσκει αἰχμάλωτος μετὰ δύο χρόνους, ἀποπνιγεὶς ὑφ᾽ ἑνὸς ὀστέου ὀψαρίου ἐν τῷ ἐσθίειν. ὁ δὲ Ντεμὴρ ἐκαυχᾶτο ἀπελθεῖν ἕως εἰς τὰ Γάδειρα, καὶ περᾶσαι ἐκεῖθεν εἰς τὴν Λιβύην, καὶ ἐπανελθεῖν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ὅμως σκυλεύσας τὴν μικρὰν Ἀσίαν ὅλην, ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Σαμαρχάντην. ἔταξεν ὅμως οἰνοχοεῖν αὐτῷ τὴν γυναῖκα τοῦ Σουλτὰν Μπαγιαζὴτ καὶ θυγατέρα τοῦ Κνέζη Λαζάρου ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ Ντεμὴρ, καὶ λέγουσιν οἱ Τοῦρκοι, ὅτι τὸ αἴτιον τοῦ παθεῖν τοῦ Σουλτὰν Μπαγιαζὴτ τοῦτό ἐστι, διότι οἱ τὴν Προῦσαν ἔλαβον ἀπὸ γάμου τινὰ νύμφην καὶ ἐπόρνευσαν αὐτήν. οὐδὲν λοιπὸν ἀπώναντο οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῶν Λατίνων, ἀλλὰ καὶ Λέων ὁ εἰς τὴν Κιλικίαν ῥὴξ τῆς Ἀρμενίας ἐζήτησε βοήθειαν ἀπὸ τοῦ Πάπα καὶ τῶν Βενετίκων κατὰ τῶν Τούρκων, ἀλλ᾽ οὐδὲν ὠφελήθη. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου σημειῶσαι τὸν Χαλκοκονδύλην εἰς τὸ ἕκτον βιβλίον λέγοντα, ὅτι ὁ Ῥώμης ἔστειλε δέκα κάραβια ἵνα ἐμποδίσωσι τὸν Σουλτὰν Μουρὰτ μὴ περάσαι εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ Ἰουλιανὸν Καρδηνάλιν ἵνα παρακινήσῃ τοὺς Οὔγγρους εἰς τὸν παρόντα πόλεμον, ὅμως οὐδὲν κατώρθωσαν ἐναντίον αὐτοῦ. αὐτός ἐστιν ὁ λαβὼν τὴν Θεσσαλονίκην, ὁ πολιορκήσας τὸ Σιμπίνι, ὁ πέμψας στρατὸν κατὰ Κολχίδος καὶ Γότθων, καίπερ διεφθάρη.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς΄.

Περὶ τοῦ τῆς Ἀλβανίας Ἡγεμόνος Ἰωάννου Καστριώτου, τοῦ δόντος ἐνέχυρα τῷ Σουλτὰν Μουρὰτ τοὺς τρεῖς αὐτοῦ υἱοὺς, ἐξ ὧν εἷς ὁ καλούμενος Γεώργιος κατεπολέμησε τοὺς Ὀθωμανούς.

Τότε ἔζη καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Καστριώτης, εἰς τὴν Ἤπειρον ἡγεμονεύων τῆς Ἀλβανίας, ὅστις ἐνέχυρα τὰ τρία αὐτοῦ παιδία χάριν πιστώσεως τῷ Σουλτὰν Μουρὰτ μετὰ τὸ λαβεῖν τὸν Σουλτὰν Μουρὰτ τὴν Φωκίδα, τὰς Ἀθήνας, τὴν Βοιωτίαν, τὴν Αἰτωλίαν, τὴν Ἀκαρνανίαν, καὶ τὰ πέριξ τῆς Πελοποννήσου ἕως τοῦ κόλπου τῆς Κορίνθου. ἐν τούτοις δὲ τοῖς παιδίοις ἦν καὶ ὁ μεγαλώνυμος Γεώργιος ὁ καὶ Σκαντερμπέκος, ὃ πλαστοῖς, φασὶ, γράμμασι λαβὼν εἰς τὴν ὑποταγὴν αὐτοῦ καὶ Κροάτας καὶ Μακεδόνας, καὶ Ἠπειρώτας, πολλοὺς χρόνους καταπολεμῶν τοὺς Τούρκους.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ζ΄.

Περὶ τοῦ ἐκκομισθέντος βιβλίου τῆς μεγάλης Βιβλιοθήκης τῶν Αὐτοκρατόρων Ῥωμαίων ἐπὶ ἔτους χιλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ, καὶ τὰ συμβάντα, τούς τε βασιλεύσαντας καὶ πατριαρχεύσαντας ἀπ᾽ ἔτους ἑξακισχιλιοστοῦ ἕως ἔτους ἑξακισχιλιοστοῦ ἐννακοσιοστοῦ τριακοστοῦ καταλέγοντος, ἐν ᾧ ὁ Σουλτὰν Μουρὰτ ἐπολιόρκησε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔχων Στρατηγὸν τὸν Μιχαὴλ Μπέην.

Περὶ που τὰ χίλια ἑξακόσια ὀγδοήκοντα ἔτη, εἰς Βυζάντιον ἐξέβαλον τινὲς βιβλία ἀπὸ τῆς μεγάλης Βιβλιοθήκης τῶν Αὐτοκρατόρων Ῥωμαίων, ἥτις καὶ ἕως τοῦ νῦν διαμένει, ἔχουσα πρὸς τοῖς βιβλίοις καὶ ἅγια λείψανα, καὶ ἄλλα τίμια. εἴδομεν δὲ εἰς ἓν βιβλίον ἐξ ἐκείνων γεγραμμένα ταῦτα. Ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἦλθον οἱ Τοῦρκοι κατὰ τῆς πόλεως καὶ ἐξέχυσαν. Ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ εἰκοστῷ τετάρτῳ, Δεκεμβρίου εἰκοστῇ ἐνάτῃ ἐγένετο ὁ μέγας σεισμός. Ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ εἰκοστῷ ἐνάτῳ, Ὀκτωβρίου δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ Κυριακῇ ἐκοιμήθη Μιχαὴλ Παλαιολόγος ὁ δεύτερος. Τῷ αὐτῷ ἔτει, Ἀπριλλίου εἰκοστῇ ἔφυγεν ὁ νέος Ἀνδρόνικος. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ ὀγδόῳ ὁ Ἀνδρόνικος ἐβασίλευσε. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἐνάτῳ, Ἰουνίου

δεκάτῃ ὁ Ἀνδρόνικος ἐκοιμήθη. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ δευτέρῳ ἐγένετο σεισμὸς καὶ ὑψώθη ἡ θάλασσα ἕως τοῦ Σταυροῦ. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ τρίτῳ ἐφονεύθη ὁ μέγας Δοὺξ, καὶ οἱ ἐπαύλειοι Ἄρχοντες ἑκατὸν ὀγδοήκοντα. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ τετάρτῳ, Φεβρουαρίου τρίτῃ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ὁ Καντακουζηνὸς ἀπὸ τῆς πόρτας ἐκ τοῦ Φονιωλάτου. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ τετάρτῳ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ὁ Ἰωάννης ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ μέρους τοῦ Κοντοσκαλίου, καὶ ἐφονεύθη ὁ μέγας Δομέστικος ὁ Ταρχανειώτης. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ πρώτῳ, Ἰουλίου εἰκοστῇ ἐξῆλθε Κάλλιστος ὁ Πατριάρχης, ἀκούων Τριβόλους, Τρίβους, Σέρβους, καὶ ἀπέθανε. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ δευτέρῳ, Ὀκτωβρίου ἑνδεκάτῃ ἔλαβε πάλιν τὸν θρόνον Φιλόθεος ὁ Πατριάρχης. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ τετάρτῳ ἀπῆλθεν ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν Οὐγγρίαν. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ἑβδόμῳ, Ὀκτωβρίου εἰκοστῇ ἀνεγνώσθη εἰς τὸ Ἱπποδρόμιον ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Πάπα Οὐρβανοῦ, δηλονότι τοῦ πέμπτου.

Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ἐγένοντο τὰ περὶ τοῦ Μουζαφᾶ, καὶ ὁ Ἀνδρόνικος ἔβαλεν εἰς φυλακὴν τὸν πατέρα. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ πέμπτῳ ἔπαυσε τὸ μνημόσυνον Φιλοθέου τοῦ Πατριάρχου. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ δεκάτῳ ἐνάτῳ ἦλθεν ὁ Μωϋσῆς ἀπὸ Ταταρίων, καὶ ἐδουλώθη τῷ Βασιλεῖ κυρ Μανουὴλ μῆνας πέντε. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ δεκάτῳ ἑβδόμῳ ἐκοιμήθη εἰς Θεσσαλονίκην Ἰωάννης ὁ δεύτερος, μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ, τούτῳ τῷ ἔτει κατηγορήθη Ματθαῖος ὁ Πατριάρχης εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν λειτουργήσας, καὶ τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ δεκάτῳ ἐνάτῳ ἀπέθανε. Τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ τριακοστῷ τοῦ Θεολόγου ἐπολέμησαν ὁ Σουλτὰν Μουρὰτ τὴν μεγαλόπολιν, καὶ ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι, ἦν δὲ στρατηγὸς αὐτοῦ ὁ Μιχαὴλ Μπέης καταστρέχων τῆς γῆς τῶν Ῥωμαίων, τὰ βρέφη περιτέμνων, τοὺς μεγάλους ἀποκτείνων, τὰ ἐπαιχόντα αὐτῶν ἁρπάζων, περιεκύκλωσε δὲ καὶ τὸ Βυζάντιον ἀπὸ Χρυσέας πύλης ἕως Ξυλοπόρτας, ἔχων καὶ ὄργανα πολεμικὰ διάφορα.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τῶν συγχωρητικῶν γραμμάτων, ἅπερ ὁ Πάπας Ῥώμης εἰσήνεγκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καινοτομήσας, καὶ πῶς περὶ τούτων οἱ Παπισταὶ καὶ οἱ Σχολαστικοὶ διαφωνητικῶς δοξάζουσιν, οὓς ὁ Βελλαρμῖνος συμβιβάζειν ἐπιχειρῶν, μάταιος δείκνυται, ἕνεκα τοῦ περὶ τούτων λόγου ψευδεπιπλάστου.

Ἄγνωστον ἦν τοῖς παλαιοῖς τὸ γένος τοῦτο τῶν συγχωρητικῶν γραμμάτων, ὅπερ ὕστερον εἰσήχθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἀναπλάττεται ἔχειν τοὺς Πάπας ἐξουσίαν διανέμειν τοῖς πιστοῖς ἤδη ἐξομολογηθεῖσι καὶ συγχωρηθεῖσι καὶ τῇ ἱερᾷ κοινωνίᾳ τῶν ἀχράντων Μυστηρίων στοιχηθεῖσι συγχωρητικά τινα, ἅτινα λέγουσιν οἱ Παπισταὶ ἔχειν τὴν ἰσχὺν ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῆς Ἐκκλησίας, τουτέστιν ἐκ τῆς ὑπερεκχύσεως τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ὑπερπληρώσεως τῶν μισθῶν τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων. κεῖται δὲ ὁ θησαυρὸς οὗτος, λέγουσιν οἱ αὐτοί, παρὰ τῷ Πάπᾳ. ἐλευθεροῦνται δὲ διὰ τῶν τοιούτων συγχωρητικῶν οἱ πιστοὶ τῆς ὀφειλῆς τῆς ποινῆς, ὁ χρέος, λέγουσι, μετὰ τὴν συντριβὴν καὶ ἐξομολόγησιν καὶ τὴν συγχώρησιν χρεωστοῦσιν ἔτι πληρῶσαι τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἐκδίκησιν τῆς ἁμαρτίας ἢ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, ἢ ἐν τῷ καθαρτηρίῳ πυρί, καὶ φασὶν ἐλευθεροῦσθαι ταύτης τῆς ποινῆς τοὺς πιστοὺς ἢ καθόλου, ἢ κατὰ μέρος κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ Πάπᾳ τῆς Ῥώμης, καὶ κατὰ τὸν μερισμὸν τῶν συγχωρητικῶν, ἅπερ δίδωσιν ἢ τοῖς ἐνταῦθα ζῶσιν, ἢ τοῖς ἐν τῷ καθαρτηρίῳ διάγουσι. λέγει δὲ ὁ Βελλαρμῖνος βιβλίῳ πρώτῳ περὶ τῶν συγχωρητικῶν, κεφαλαίῳ ὀγδόῳ, ὅτι ἐστὶ τὸ συγχωρητικὸν ἐλευθερία, ἢ λύσις κριτικὴ ἀπὸ τῆς ὀφειλῆς τῆς τῷ Θεῷ χρεωστουμένης ποινῆς ἐν τῷ τῆς μετανοίας βήματι, ἔξω τοῦ Μυστηρίου διδομένη διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν μισθῶν, οἳ τῷ θησαυρῷ τῆς Ἐκκλησίας περιέχονται. εἰ δέ τις (φησὶν ὁ αὐτὸς) βούλεται ἐκτεῖναι τὸν ὅρον καὶ περὶ τῶν συγχωρητικῶν, ἅτινα λαμβάνονται ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων, καὶ εἰσὶ συγχωρητικὰ τρόπῳ βοηθείας, καὶ οὐχ ἁπλῶς οὐδ' ἀπολελυμένως, δύναται μεταβαλεῖν τὴν ἀρχὴν τοῦ ὅρου ἐκείνου, ἥτις ἐστὶν ἐλευθερία κριτικὴ ἀπὸ τοῦ χρέους, καὶ εἰπεῖν ἄφεσιν τῆς ποινῆς, καὶ τὰ ἑξῆς. βιβλίῳ πρώτῳ κεφαλαίῳ ὀγδόῳ. ἕτεροι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐστὶ λύσις δικαστική, συνημμένην ἔχουσα τὴν συγχώρησιν ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῆς Ἐκκλησίας. ἄλλοι δέ, ὅτι ἐστὶ διάλυσις καὶ λύσις, δι' ἧς λύεται καὶ ἐλευθεροῦται ἀπὸ τοῦ χρέους τῆς ποινῆς καὶ ἀπὸ τῆς συντηρήσεως τῆς κρίσεως. ἔστι δ' ὅσα διαφωνοῦσι περὶ τοῦ ὅρου αὐτῶν οἱ Σχολαστικοί, καὶ συμβιβάζειν αὐτοὺς σπουδάζει ὁ τολμηρότατος Βελλαρμῖνος, ἀλλὰ μάτην, ἐπειδὴ ψευδεπίπλαστός τις ὢν ὁ περὶ τούτων λόγος, καὶ ἐν διαιρέσεσί τισι καὶ ἀοριστολογίαις ὑπερβαλλόμενος, οὐ δύναταί ποτε ὑπ' οὐδενὸς στερεωμένον τινὰ ὅρον ἔχειν καὶ ἀνάπαυλαν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ ἑτέρας γνώμης τοῦ Θωμᾶ ἐν τοῖς τοῦ Πάπα συγχωρητικοῖς, ᾧ συμφλυαρεῖ τὰ αὐτὰ ὅ, τε Βονοβεντοῦρας καὶ Ἰωάννης ὁ Λαζιέρδος.

Ἡ κλεὶς τῆς δικαιολογίας, λέγει ὁ Θωμᾶς ζητήματι εἰκοστῷ πέμπτῳ, ἄρθρῳ δευτέρῳ, οὐκ ἔστι τι μυστηριῶδες, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ὑπόκειται τῇ ἀνθρωπίνῃ κρίσει. ταύτης δὲ τῆς κλειδὸς τὸ ἀποτέλεσμα ἐστὶν ἡ ἄφεσις, ἥτις γίνεται διὰ τῶν συγχωρητικῶν, μὴ λαμβανομένης ταύτης τῆς ἀφέσεως ἐν τῇ τῶν Μυστηρίων κοινωνίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ κοινωνίᾳ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ διατοῦτο οἱ λεγᾶται καὶ οὐχὶ ἱερεῖς δύνανται ποιεῖν τὰ συγχωρητικά, ὅθεν ἐν τῇ γνώμῃ τοῦ διδόντος τὰ συγχωρητικὰ ἐστὶν, ἵνα στοχασθῇ πόσον ἀφίεται διὰ τῶν συγχωρητικῶν ἀπὸ τοῦ χρέους τῆς ποινῆς, ὅμως ἀτάκτως ἀφίησι τοσοῦτον, ὥστε ποιεῖν ὀκνηροὺς τοὺς λαμβάνοντας εἰς τὰ ἔργα τῆς μετανοίας, ἁμαρτάνει ὁποιῶν ταῦτα τὰ συγχωρητικά, εἰ καὶ ὁ λαμβάνων ταῦτα λαμβάνει πληρεστάτην συγχώρησιν. Ὁ αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ ζητήματι, ἄρθρῳ πρώτῳ, δύνασθαι λέγει τὰς συγχωρήσεις καὶ ἐν τῷ βήματι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐν τῇ κρίσει τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἄφεσιν τῆς ὀφειλομένης ποινῆς μετὰ τὴν συντριβὴν καὶ ἐξομολόγησιν καὶ συγχώρησιν ἢ δοθῆναι, ἢ καὶ μή. τὸ αὐτὸ φλυαρεῖ καὶ ὁ Βονοβεντοῦρας τετάρτῃ γνώμῃ, διαιρέσει εἰκοστῇ, μέρει δευτέρῳ, ἄρθρῳ πρώτῳ καὶ ζητήματι δευτέρῳ, καὶ Ἰωάννης ὁ Λαζιέρδος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Διαλόγου.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Ἔλεγχος κατὰ τῶν παπιστῶν περὶ τῶν ψευδοσυγχωρητικῶν τοῦ Πάπα.

Τούτων οὕτως εἰρημένων, ἐπιχειρηστέον κατὰ τῶν παπιστῶν οὕτως. ὁ ἀφίων μετὰ τοῦ ἀφίοντος Θεοῦ, ἐκεῖνος οὐκ ἀτάκτως ἀφίησι, καὶ διατοῦτο ἀφίων οὐχ ἁμαρτάνει, μάλιστα τὸ ἐναντίον ἁμαρτάνει μὴ ἀφίων τοῖς ἀδελφοῖς, οἷς συνεχώρει ὁ Θεὸς, εἰ αὐτὸς συγχωρήσειεν, ὁ Πάπας δηλονότι, κατὰ γὰρ τοὺς Λατίνους εἰς τὴν βουλὴν τοῦ Πάπα κεῖται ἀφιέναι πάντα τὰ ἁμαρτήματα κατὰ τὸ χρέος ἐκείνης τῆς ἐναπολειφθείσης ποινῆς, λέγοντας τὴν τοιαύτην ἄφεσιν καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ εἶναι ἱκανήν. λέγομεν οὖν καὶ ἡμεῖς, ὅτι οὐκ ἔστι διάκρισις τοῦ Πάπα, ἀλλὰ σκληρότης καὶ τῆς ἀγάπης ἔλλειψις· ἐὰν οὐ μερίζῃ εἰς ὅλους τὰ πληρέστατα συγχωρητικὰ, καὶ τέως δυσκολώτερον ἐστὶ δοῦναι λόγον περὶ τῆς ἀσπλαγχνίας, ἢ περὶ τῆς σκληρότητος. προστίθησι δὲ ὁ Θωμᾶς λέγων, δύνασθαι τὸν διδοῦντα ἄλλοις τὰς συγχωρήσεις λαμβάνειν αὐτὰς καὶ περὶ ἑαυτοῦ, καθάπερ καὶ ὁ ἱερεὺς λαμβάνων ἑαυτῷ τὴν Εὐχαριστίαν, δίδωσι καὶ τοῖς ἄλλοις. ἐπαινεῖ δὲ ὡς ἀληθεστάτην τὴν γνώμην ταύτην ὁ Βελλαρμῖνος βιβλίῳ πρώτῳ περὶ τῶν συγχωρητικῶν, κεφαλαίῳ ἑπτῷ. ἕπεται δὲ ἐκ τούτου μὴ εἶναι ἵνα χρείαν γενέσθαι βοήθειαν ἵνα ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τῶν τεθνηκότων Παπῶν, προσφορὰν δηλαδὴ, δέησιν, μνημόσυνον καὶ ἔλεος, ἐπειδὴ μόνοι ἑαυτοὺς ἐλύτρωσαν τῶν ὀφειλομένων ποινῶν περὶ ὧν ἥμαρτον, ταὐτὸν εἰπεῖν, μόνοι οἱ Πάπαι δικαστικῶς διέλυσαν καὶ ἔλυσαν ἑαυτοὺς τῶν ὀφειλομένων ποινῶν. εἶτα πῶς δύναται εἶναι ἁμαρτία ἡ ἐλευθερία τῆς ψυχῆς ἐκ τῶν ποινῶν; ἐπειδὴ ἡ ἱκανοποίησις τῶν ἀλλοτρίων ἐστὶν ἁρμόδιος τιμὴ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, ἥτις γίνεται διὰ τῶν συγχωρητικῶν, ὡς λέγει ὁ Βελλαρμῖνος βιβλίῳ πρώτῳ τῶν συγχωρητικῶν κεφαλαίῳ πέμπτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Γνώμη Ἀλεξάνδρου Ἀλένσης καὶ Θωμᾶ περὶ τῶν συγχωρητικῶν, ἰδικώτερον ταῦτα καὶ πληρέστατα εἰς μόνον τὸν Πάπαν κεῖσθαι λεγόντων ὡς νυμφίον τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, τοὺς δὲ Ἐπισκόπους λαμβάνεσθαι παρὰ τῷ Πάπᾳ ἐν τῷ μέρει τῆς φροντίδος ὡσεὶ κριτάς, τοῦ Βελλαρμίνου τὰ ἐναντία τούτοις λέγοντος.

Ἀλέξανδρος Ἀλένσης ὁμιλῶν περὶ τοῦ θησαυροῦ καὶ τῶν μεριζόντων τὰ συγχωρητικὰ, λέγει γίγνεσθαι ταῦτα ἐκ τῆς ὑπερεκχύσεως τῶν μελῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ μᾶλλον ἐκ τῶν μισθῶν τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες εἰσὶν ὁ πνευματικὸς θησαυρὸς τῆς Ἐκκλησίας. ἔξεστι δὲ μόνοις τοῖς Ἐπισκόποις μερίζειν τὸν θησαυρὸν τοῦτον, οἵτινες εἰσὶ νυμφίοι τῆς Ἐκκλησίας, ἰδικώτερον δὲ δίδωσιν αὐτὰ ὁ Πάπας, ὅστις ἐστὶ νυμφίος τῆς καθόλου Ἐκκλησίας καὶ διοικητὴς, ὅθεν καὶ μᾶλλον αὐτὸς ἐστι διανομεὺς τοῦ πνευματικοῦ θησαυροῦ. ὁ δὲ Θωμᾶς λέγει ζητήματι εἰκοστῷ ἑπτῷ, ἄρθρῳ τρίτῳ, ὅτι ὁ Πάπας ἔχει τὸ πλήρωμα τῆς ἀρχιερατικῆς ἐξουσίας ὡς ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, οἱ δὲ Ἐπίσκοποι λαμβάνονται ἐν τῷ μέρει τῆς φροντίδος ὡσεὶ κριταὶ εἰς πᾶσαν πόλιν προστιθέμενοι, διὸ καὶ τοὺς Ἐπισκόπους μόνους ὁ Πάπας καλεῖ ἀδελφοὺς, τοὺς δὲ ἄλλους πάντας υἱοὺς, καὶ διατοῦτο τὴν ἐξουσίαν τῆς πληρεστάτης δόσεως τῶν συγχωρητικῶν κεῖσθαι εἰς μόνον τὸν Πάπαν, ἅτε δυνάμενον ποιεῖν ὡς βούλεται, οὔσης ὅμως αἰτίας νομίμου. ἡ δὲ ἐξουσία

τῶν

τῶν Ἐπισκόπων ἐστὶ διωρισμένη κατὰ τὴν ἐπιταγὴν τοῦ Πάπα, τόσον γὰρ δύνανται, ὅσον διωρίσθη αὐτοῖς, καὶ οὐχὶ πλέον. ὁ δὲ Βελλαρμῖνος λέγει, δύνασθαι τὸν μέγαν Ἀρχιερέα καὶ πάντα Ἐπίσκοπον διδόναι συγχωρητικὰ ἐκ τῆς χειροτονίας, βιβλίῳ πρώτῳ περὶ τῶν συγχωρητικῶν, κεφαλαίῳ δεκάτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως τῶν συγχωρητικῶν ὑπὸ τῆς ἐν Λατερανῷ Συνόδου, προκαθεζομένου Ἰννοκεντίου τοῦ τρίτου, ᾗ Γρηγόριός τε ὁ ἐνάτος καὶ Βονιφάτιος ὁ ὄγδοος συνᾴδει.

Προκαθεζομένου Ἰννοκεντίου τοῦ τρίτου εἰς τὴν ἐν Λατερανῷ Σύνοδον ἐν ἔτει χιλιοστῷ διακοσιοστῷ δεκάτῳ πέμπτῳ, ἐξεδόθη αὕτη ἡ ἀπόφασις ἐν τῷ εἰκοστῷ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ. Ἐπειδὴ διὰ ἀδιακρίτων καὶ παρέργων συγχωρητικῶν, ἅπερ τινὲς Ἀρχιερεῖς μερικῶν Ἐκκλησιῶν ποιεῖν οὐκ αἰσχύνονται, καταφρονοῦνται αἱ κλεῖς τῆς Ἐκκλησίας, ἥ τε ἱκανοποίησις τῆς μετανοίας ἐξασθενεῖ, ἀποφαινόμεθα, ἵνα ἐπὶ καθιερώσει τινὸς Ναοῦ μὴ ἐκτείνεσθαι τὰ συγχωρητικὰ πέρα τοῦ ἑνὸς ἔτους, καθιερουμένου τοῦ Ναοῦ ἐξ ἑνὸς μόνου, ἢ καὶ ἐκ πλειόνων Ἐπισκόπων. καὶ μετὰ ταῦτα, ἐν τῇ ἐτησίῳ καθιερώσει τεσσαράκοντα ἡμέραι μόνον ἔσωσαν ἐπὶ τοῦ διανέμειν τὰ συγχωρητικὰ μετὰ τῶν προσηκόντων Κανόνων. ταῦτα ἐκεῖ. καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖς ἀποφασιστικοῖς Γρηγορίου ἐνάτου, βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ τετάρτῳ. μετὰ ταῦτα δὲ Βονιφάτιος ὁ ὄγδοος λέγει κεφαλαίῳ τρίτῳ τῶν ἀποφασιστικῶν ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ, Τὰ συγχωρητικά, ἅπερ παρ' ἑνὸς ἢ καὶ πλειόνων Ἐπισκόπων ἐν ταῖς καθιερώσεσι τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐπ' ἄλλαις αἰτίαις διανέμονται, οὐκ ἔχουσι τὴν ἰσχύν, εἰ κατὰ τὸ ἀποφανθὲν τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἔξω τοῦ ἑνὸς ἔτους δοθήσονται.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς΄.

Περὶ τοῦ καινοτομηθέντος ὑπὸ τοῦ Πάπα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἰοβηλαίου χρόνου ἐν ᾧ τὰ συγχωρητικὰ δίδονται, καὶ πότε, καὶ ποῦ, καὶ πῶς. τοῦ δὲ ἀσεβεστάτου τούτου ἔργου αἴτιος, ὁ ὄγδοος Βονιφάτιος.

Ἰοβηλαῖον χρόνον καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι, Πᾶσι τοῖς ἐν τοῖς τῶν μακαρίων Ἀποστόλων Ναοῖς τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ μετ' εὐλαβείας εἰσιοῦσιν ἐλευθέρως πάνυ ἀνοίγεται ὁ πνευματικὸς θησαυρὸς τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ Πάπα, καὶ πληρέστατα συγχωρητικὰ ἀφθόνως διανέμονται. τούτου δὲ τοῦ ἀσεβεστάτου πράγματος αἴτιος Βονιφάτιος ὁ ὄγδοος, ὃς διέταξε δίδοσθαι καθ' ἕκαστον ἑκατοστὸν ἔτος κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον τὰ συγχωρητικά, καὶ ἐκάλεσε τὸ τοιοῦτον ἔτος Ἰοβηλαῖον. λέγει δὲ ταῦτα ἐν τῇ βούλλῃ αὐτοῦ, ἥτις ἄρχεται ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ, βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ πρώτῳ, Ταῦτα ἡμεῖς τῷ ἐλέει τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, καὶ τοῖς μισθοῖς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτῶν θαρροῦντες, μετὰ καὶ τῆς συμβουλῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ τοῦ πληρώματος τῆς ἀποστολικῆς ἐξουσίας πᾶσι τοῖς ἐν τῷ παρόντι ἔτει τῷ χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τῶν γενεθλίων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ καθ' ἕκαστον μέλλον ἑκατοστὸν ἔτος εἰς τοὺς Ναοὺς αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων εὐλαβῶς εἰσιοῦσιν, ἀληθῶς μετανοοῦσι καὶ ἐξομολογουμένοις, ἢ τοῖς μέλλουσι μετανοεῖν καὶ ἐξομολογεῖσθαι ἐν τῷ τοῦ παρόντος ὁμοίως ἑκατοστῷ ἐρχομένῳ ἔτει, οὐ μόνον πλήρη καὶ πληρεστέραν, ἀλλὰ καὶ τὴν πληρεστάτην πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν συγχώρησιν καὶ δίδομεν καὶ δώσομεν, χαριζόμεθα καὶ χαρισόμεθα, ἀποφαινόμενοι, ὅτι οἱ θέλοντες μέτοχοι γενέσθαι τῆς παρ' ἡμῶν διδομένης συγχωρήσεως, εἰ μὲν εἰσὶ Ῥωμαῖοι, τοὐλάχιστον ἐπὶ τριάκοντα συνεχῶν, ἢ καὶ παρ' ἡμερῶν ἡμερῶν, καὶ ἅπαξ τῆς ἡμέρας, εἰ δὲ εἰσὶ παρεπίδημοι καὶ τοῦ Παλατίου, ὁμοιοτρόπως διὰ δέκα ἡμερῶν προσέρχονται εἰς τοὺς αὐτοὺς Ναούς, ἕκαστος δὲ καὶ πλείονες ἀξιωθήσεται, τῆς τε συγχωρήσεως κυρίως τεύξεται, ἄτις εἰς αὐτοὺς τοὺς Ναοὺς πλεῖον καὶ εὐλαβέστερον θαμιεῖται.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ζ΄.

Περὶ Κλήμεντος ἕκτου, τοῦ τὸν Ἰοβηλαῖον διορίσαντος γίνεσθαι οὐχ ὡς Βονιφάτιος ἐν ἑκάστῃ ἐτῶν ἑκατοντάδι, ἀλλ' ἐν ἑκάστῃ πεντηκοντάδι, καὶ ὧν μέμνηται ὑποθέσεων τούτου τοῦ θησαυροῦ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὧν ἐρεσχελεῖ ἐν τῇ αὐτοῦ βούλλῃ.

Τῷ χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ δευτέρῳ ἔτει ἐγένετο Πάπας Κλήμης ὁ ἕκτος. οὗτος διετάξατο τὸ Ἰοβηλαῖον ἔτος γίνεσθαι οὐκ ἐν ἑκάστῳ ἑκατοστῷ ἔτει ὡς διώρισεν ὁ Βονιφάτιος, ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ πεντηκοστῷ, καὶ εἰς τὴν βοῦλλαν αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἔγραψε περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, μέμνηται ἐκείνου τοῦ θησαυροῦ, ἐξ οὗ ἐρεσχελοῦσιν ἀντλεῖν τὰ συγχωρητικὰ οἱ Πάπαι, φησὶ γάρ, Ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς ὁ ἄμωμος καὶ ἄδολος Ἀμνὸς τῷ πολυτιμήτῳ αἵματι αὐτοῦ ἐξηγόρασεν ἡμᾶς (ὅπερ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ

Σταυροῦ

Σταυροῦ ἐν τῇ τραπέζῃ εὐθύμως θυσιαστὴς ἐξέχεεν) οὐ ῥανὶς μικρὰ αἵματος διὰ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν τοῦ Λόγου ἀρκετὴ ἦν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας, ἀλλ' εἰς πλῆθος ὡσεὶ ποταμόν τινα τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκχυθέντος, ὥστε ἀπὸ ποδῶν ἕως τῆς κεφαλῆς οὐχ εὑρίσκεσθαι ἐν αὐτῷ οὐδὲν ὑγιές, ὅσον γοῦν ἐκεῖθεν ἐστὶν ἰδεῖν, ἵνα μὴ κενὴ καὶ ματαία καὶ περιττὴ ἀποκατασταθῇ ἡ εὐσπλαγχνία τοσαύτης ἐκχύσεως, θησαυρὸν τῇ πολεμουμένῃ Ἐκκλησίᾳ ἐκτήσατο, βουλόμενος θησαυρίσαι τοῖς ἑαυτοῦ τέκνοις ὁ ἀγαθὸς πατήρ, ἵν' οὕτως ἅπασιν ὑπάρχῃ ὁ θησαυρὸς τοῖς ἀνθρώποις, ὥσπερ εἴ τινες ἐχρήσαντο, τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης μέτοχοι γενέσθαι, ὅνπερ θησαυρὸν οὐκ ἐν σουδαρίῳ κατακείμενον, οὐκ ἐν ἀγρῷ κρυπτόμενον, ἀλλ' ὅτιγε τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ τῷ κλειδούχῳ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῷ αὐτοῦ διαδόχῳ καὶ βικαρίῳ ἐπὶ τῆς γῆς παρέδωκεν ὑπὲρ τοῦ διανέμαι αὐτὸν σωτηριωδῶς τοῖς πιστοῖς ἐπὶ ἰδίαις καὶ εὐλόγοις αἰτίαις, νῦν μὲν δηλονότι ὑπὲρ τῆς καθόλου, νῦν δὲ ὑπὲρ τῆς μερικῆς συγχωρήσεως τῆς διὰ τὰς ἁμαρτίας ὀφειλομένης χρονικῆς ποινῆς, τοσοῦτον γενικῶς, ὅσον καὶ ἰδικῶς (καθὸ καὶ τῷ Θεῷ ἀρέσκειν γνωρίζουσιν) ἀληθῶς μετανοοῦσι καὶ ἐξομολογουμένοις πατρικῶς καὶ εὐσπλάγχνως ἐπιτιθέναι. Πρὸς τὸν σωρὸν δὲ τοῦτον τοῦ θησαυροῦ τῆς Μακαρίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀπὸ τοῦ πρώτου καὶ ἕως τοῦ ἐσχάτου δικαίου οἱ μισθοὶ πολὺς στηριγμὸς ὑπάρχειν γνωρίζονται, καὶ οὐκ ἔστιν οὐδ' ὁπωσοῦν φοβεῖσθαι τὴν κένωσιν καὶ μείωσιν τοῦ τοιούτου θησαυροῦ, τόσον διὰ τοὺς ἀπείρους, ὡς προείπομεν, μισθοὺς τοῦ Χριστοῦ, ὅσον καὶ διὰ τοῦτο, ὅτι ὅσον πλείονες ἐκ τῆς ἐπιθέσεως τοῦ θησαυροῦ ἕλκονται πρὸς τὴν δικαιοσύνην, τοσοῦτον μᾶλλον αὐξάνει αὐτῶν τῶν μισθῶν ὁ σωρός· ὥσπερ ὁ τῆς Μακαρίας μνήμης Βονιφάτιος ὁ ὄγδοος ὁ προκάταχος ἡμῶν εὐσεβῶς λίαν τοῖς τάδε καὶ τάδε, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω· ἀνοῖξαι ἠθέλησεν, ἀποφαινόμενος μετὰ καὶ συμβουλῆς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Η΄.

Περὶ τῶν αἰτιῶν δι' ἃς ὁ Πάπας οὗτος Κλήμης εἰς τὸ πεντηκοστὸν ἔτος τὸν Ἰοβηλαῖον ὥρισε γίνεσθαι, καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς βούλλης αὐτοῦ.

Ἡμεῖς δὲ σκοποῦντες, ὅτι ἐν τῷ Μωσαϊκῷ Νόμῳ (ὃν ὁ Κύριος οὐκ ἦλθε καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι) τὸ πεντηκοστὸν ἔτος Ἰοβηλαῖον ἀφέσεως καὶ χαρᾶς καὶ ἱερὸς ἡμερῶν ἀριθμὸς ἐνομίζετο, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ πεντηκοστὸς ἀριθμὸς ἐν ταῖς Διαθήκαις τῆς παλαιᾶς μὲν ἀπὸ τῆς τοῦ Νόμου δόσεως, τῆς δὲ νέας ἐκ τῆς ὁρατῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰς τοὺς μαθητὰς ἀποστολῆς, δι' οὗ δίδοται ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν, εἰς τιμὴν ἄγεται, καὶ ὅτι τούτῳ τῷ ἀριθμῷ πολλὰ καὶ μεγάλα Μυστήρια τῶν θείων γραφῶν ἀποδίδονται, καὶ τὴν βοὴν μερικῶς τοῦ ἡμετέρου λαοῦ τῆς Ῥώμης, τοῦτο παρ' ἡμῶν ταπεινῶς ἀπαιτοῦντος, καὶ ἡμεῖς κατὰ Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν διὰ ἰδίων καὶ συνήθων κηρύκων ἐπὶ τούτῳ διατεταγμένων, καὶ ἰδικῶς ὑπὲρ παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ προσευχομένων καὶ λεγόντων, Κύριε ἄνοιξον αὐτοῖς τὸν θησαυρὸν τοῦτον, τὴν πηγὴν τοῦ ζῶντος ὕδατος, τούτοις ὑπακοῦσαι ἐκ τῆς ἡμετέρας καλοκαγαθίας ποθοῦντες, οὐ μὴν ἵνα καταπαύσωμεν ἐκείνου τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ τοῦ καταπεπωρωμένου τὴν καταλαλιάν, ἀλλ' ἵνα τούτου τοῦ λίαν ἀγαπητοῦ λαοῦ καὶ πάντων τῶν πιστῶν ἡ εὐλάβεια αὐξηθῇ, λάμψῃ ἡ πίστις, ζῇ ἡ ἐλπίς, καὶ ἡ ἀγάπη περισσοτέρως ἐκθερμανθῇ, θελόντων τῶν πλειόνων γίνεσθαι μετόχων τοιαύτης συγχωρήσεως, ὀλίγων ἀπὸ τῶν πολλῶν διὰ τὴν βραχύτητα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς δυναμένων φθάσαι τὸ ἑκατοστὸν ἔτος, μετὰ καὶ τῆς συμβουλῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τὴν προρρηθεῖσαν τῶν συνοδικῶν ἔκδοσιν ἀπὸ τῶν ἄνω εἰρημένων εὐλόγων αἰτιῶν εἰς τὸ πεντηκοστὸν ἔτος ἐνομίσαμεν ἀποκαταστῆσαι, ἀποφαινόμενοι μετὰ καὶ συμβουλῆς τῶν ἀδελφῶν καὶ τοῦ πληρώματος (καὶ καθεξῆς ὡς εἴρηται ἀνωτέρω) ἀρχὴ τῆς βούλλης, Ὁ ΜΟΝΟΓΕΝΗΣ. Βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δευτέρῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Θ΄.

Περὶ Οὐρβανοῦ ἕκτου, τοῦ εἰς τὸ τριακοστὸν τρίτον ἔτος μεταγαγόντος τὸν Ἰοβηλαῖον, καὶ τῶν μέχρι Παύλου δευτέρου Παπῶν, τοῦ εἰς τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος μετενεγκόντος τὸν Ἰοβηλαῖον, καὶ ποσάκις ἑώρτασαν τοῦτον, καὶ πότε.

Μετὰ τὸν Κλήμεντα τοῦτον Οὐρβανὸς ὁ ἕκτος, ὃς ἐγένετο ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ὀγδόῳ, μετέφερε τὸν Ἰοβηλαῖον, ὡς φησὶν ὁ Ὀνούφριος, ἀπὸ τοῦ πεντηκοστοῦ ἔτους εἰς τριακοστὸν τρίτον, καὶ ἑώρτασεν αὐτὸν εἰς τὸ χιλιοστὸν τριακοσιοστὸν ἐνενηκοστόν. Τούτου δὲ ἀποθανόντος ἐν τῷ χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ἐνάτῳ, ἑώρτασεν αὐτὸν ὁ διάδοχος αὐτοῦ Βονιφάτιος ἔνατος, λέγει ὁ αὐτὸς Ὀνούφριος. Τέταρτον Ἰοβηλαῖον ἐποίησεν ὁ αὐτὸς εἰς τὸ χιλιοστὸν τετρακοσιοστόν. Εἰς δὲ τὴν Σύνοδον τὴν ἐν Κωνσταντίᾳ γενόμενος Πάπας ὁ Μαρτῖνος, ἑώρτασε τὸν Ἰοβηλαῖον, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ χιλιοστὸν τετρακοσιοστὸν τριακοστὸν καὶ ἓν ἔτος. Νικόλαος ὁ πέμπτος ἑώρτασεν ἕκτον Ἰοβηλαῖον, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὸ χιλιοστὸν τετρακοσιοστὸν πεντηκοστὸν πέμπτον.

πέμπτον. Παῦλος ὁ δεύτερος εἰς τὸ χιλιοστὸν τετρακοσιοστὸν ἑξηκοστὸν τέταρτον μετέφερε τὸν Ἰωβηλαῖον εἰς ἔτος εἰκοστὸν πέμπτον, ὡς μαρτυρεῖ Σίξτος ὁ τέταρτος καὶ διάδοχος αὐτοῦ ἐν τῇ βούλλῃ αὐτοῦ, ἥτις ἄρχεται, ΚΑΘ᾽ ὉΝ ΤΡΌΠΟΝ. κεῖται δὲ ἐν τῷ περὶ συγχωρητικῶν βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ τετάρτῳ, καὶ ἴδε περὶ τούτου κατωτέρω βιβλίου ἑνδεκάτου κεφάλαιον τρίτον. ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Παῦλος λέγει τὸ αὐτὸ ἐν τῇ βούλλῃ αὐτοῦ, ἐξ ὧν καὶ ἡμεῖς δι᾽ εὐλόγους αἰτίας.

ΠΑΡΑ΄ΓΡΑΦΟΝ Ι΄.

Περὶ Ἀλεξάνδρου ἕκτου, τοῦ καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι, καὶ σχεδὸν κατὰ τὰς πλατείας τὸν Ἰωβηλαῖον ποιεῖν θεσπίσαντος, καὶ ὅτι ἐπὶ Λέοντος δεκάτου Μαρτῖνος ἐξ αἰτίας τῶν συγχωρητικῶν Αἱρεσιάρχης ἐγένετο.

Ἀλέξανδρος ὁ ἕκτος ἐποίησεν Ἰωβηλαῖον ὄγδοον, περὶ οὗ γράφει ὁ Πολύδωρος Βιργίλιος ἐν τῷ περὶ τῶν ἐφευρετῶν τῶν πραγμάτων βιβλίῳ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ πρώτῳ ταῦτα, Ἀλέξανδρος ἕκτος, ὃς ἐγένετο Πάπας ἐν τῷ χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ, ἀκολουθῶν τῇ διαταγῇ τοῦ Σίξτου, ἤρξατο ποιεῖν τὸν Ἰωβηλαῖον οὐ μόνον ἐν Ῥώμῃ, ἀλλ᾽ ἔτι καὶ εἰς μακρὰς Ἐπαρχίας καὶ πόλεις, καὶ ἐν παντὶ ἔθνει, καὶ σχεδὸν κατὰ τὰς πλατείας, προφασιζόμενος ἐνεργεῖν τὸ τοιοῦτον διὰ ὠφέλειαν τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος, καὶ μάλιστα ἵνα μὴ κοπιῶσιν οἱ πιστοὶ ἐρχόμενοι εἰς Ῥώμην ἐν ἑκάστῳ Ἰωβηλαίῳ, ἦν ὅμως τὸ αἴτιον τοῦ προσθεῖναι τὸν Ἀλέξανδρον κακὸν ἐπὶ τοῖς κακοῖς ἡ ἐπάρατος σιμωνία. Ἐν τῷ χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ δεκάτῳ τρίτῳ ἐγένετο Πάπας Λέων ὁ δέκατος, καὶ ἔθανεν ἐν τῷ χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ εἰκοστῷ πρώτῳ, ἐπὶ τούτου ἐγένετο Αἱρεσιάρχης Μαρτῖνος ὁ Λούτερος ἀπὸ αἰτίας τῶν συγχωρητικῶν, καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου ἑνδεκάτου κεφάλαιον πέμπτον.

ΠΑΡΑ΄ΓΡΑΦΟΝ ΙΑ΄.

Ὅτι πάνυ ἁπλῶς καὶ ἐν παντὶ τόπῳ οἱ τὴν κλεῖδα τῆς πλάνης ἔχοντες Πάπαι συγχωρητικὰ διδόασι, διὰ τῶν πανταχοῦ ἀποστελλομένων πρακτόρων πωλοῦντες αὐτά, πλήρη καλούμενα.

Οὐ μόνον τοῖς ἐπισκέπτουσι τοὺς ἱεροὺς τόπους, ἢ καὶ τινὰς βεβαίας προσευχὰς εὐχομένοις ἐπί τινος ἱκανοῦ ἀριθμοῦ, ἢ καὶ τοῖς ἐπιτηροῦσι τὸ ἅγιον Μανδήλιον, ἢ καὶ ἄλλα τινὰ λείψανα, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοὶ τῶν παπιστῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς στρατευομένοις εἰς τὸν ἱερὸν πόλεμον, ἢ καὶ τοῖς πρὸς ἄλλας εὐσεβεῖς χρείας διδοῦσιν ἀργύρια (ὡς διορίζει Σίξτος ὁ τέταρτος εἰς ἄλλην αὐτοῦ βούλλαν ἀρχομένην, ΕἸ ΚΑῚ ΤΟΥ͂ ΚΥΡΙΑΚΟΥ͂, βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ πέμπτῳ) καὶ χεῖρα βοηθείας ὀρεγομένοις, ὁ Πάπας ἐν ἑκάστῳ καιρῷ συγχωρητικὰ κατὰ τὸ βουλητὸν αὐτοῦ χαρίζεται. καὶ δὴ ἀπέρχονται εἰς πάσας Ἐπαρχίας οἱ ταῦτα διανέμειν λαχόντες, οὓς ὀρθῶς Σίξτος ἐν τῇ βούλλῃ, ΚΑΘΟ΄ΤΙ, καλεῖ πράκτορας, ὡς κέρδος ποιοῦντας ἐκ τῶν συγχωρητικῶν οὕτως, ὥστε λέγειν τὸν Πλάτινα εἰς τὸν βίον Βονιφατίου τοῦ ἐνάτου, Οὐδὲν ὑστερεῖτο οὗτος πρὸς τὴν ἄκραν δόξαν, εἰ μὴ ὑπῆρχε τοῖς συγγενέσιν, ὑπὲρ ὧν τὰ πάντα ἔπραττε, σφόδρα γὰρ πολλὰ κακὰ διὰ τῆς σιμωνιακῆς ἀθλιότητος ἐγίνοντο, ἐπειδὴ ἐζήτουν κατὰ τοῦ δικαίου τὰ πάντα οἵ τε ἀδελφοὶ καὶ ἀνεψιοὶ καὶ οἱ λοιποὶ συγγενεῖς αὐτοῦ, οἵτινες πολὺ πλῆθος κέρδους ἕνεκα ἦλθον εἰς Ῥώμην, τὰ δὲ συγχωρητικά, ἅπερ καλοῦνται πλήρη, οὕτω πανταχοῦ ἐπώλουν, ὥστε καὶ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀποστολικῶν γραμμάτων καὶ τῶν οὐρανίων κλειδῶν παντάπασι καταισχύνεσθαι. ἐν οἷς σημειῶσαι, ὅτι καὶ περὶ τούτου τοῦ παντολμου ἔργου ἐννοητέον ὅπερ λέγει ὁ Χρυσόστομος ὁμιλίᾳ τριακοστῇ ἕκτῃ εἰς τὴν πρώτην πρὸς Κορινθίους, Οὐδὲν καπηλείου διενήνοχε τὰ παρ᾽ ἡμῖν, τί γάρ ἐστι σιμωνία, ἀλλ᾽ ἢ προφανὴς καπηλεία. καὶ περὶ τούτου τοῦ μιαροῦ πληρώματος τῶν κλειδῶν προεῖπεν ἡ Σίβυλλα βιβλίῳ τρίτῳ, Κατ᾽ ἀρχῆς τὰ πλάνης Μυστήρια πᾶσιν ἀνοίξει ἡ πεπλανημένη, δηλονότι ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία.

ΠΑΡΑ΄ΓΡΑΦΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ γένους καὶ τῆς πατρίδος Λέοντος δεκάτου, καὶ τῶν κατὰ πᾶσαν βασιλείαν γραμμάτων αὐτοῦ καὶ κηρύκων καὶ πρακτόρων, τῶν μὲν τὴν ἰνδουλγέντζιαν κατὰ τὴν τῶν ἀργυρίων δόσιν τοῖς λαμβάνουσιν ἐπιχειρουμένων, τῶν δὲ τὰ ἀργύρια ἐπὶ τὸ συνάγειν τεταγμένων, καὶ περὶ τῶν κατὰ τῶν ἀσεβημάτων τούτων διδαχῶν Μαρτίνου τοῦ Λουτέρου.

Ἔχομεν εἰπεῖν μετὰ ταῦτα περὶ Λέοντος τοῦ δεκάτου, εἰ δὲ δέον εἰπεῖν καὶ ἐνταῦθά τι περὶ αὐτοῦ, ῥητέον, ὅτι Λέων ὁ δέκατος Πάπας τῆς Ῥώμης ὁ καταγόμενος ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῶν Μεδίκων, τῷ γένει Φλωρεντῖνος, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἐνόμιζον ἔχειν εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τῶν Χριστιανῶν, πολλαπλασιάσας ταύτην τῶν ἐναγῶν συγχωρητικῶν τὴν καινοτομίαν κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν πρὸ αὐτοῦ Παπῶν, ἀπέστειλε

ἀπέστελε κατὰ πᾶσαν βασιλείαν γράμματα καὶ διπλώματα, ἐν οἷς ὑπέσχετο τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων καὶ τὴν αἰώνιον σωτηρίαν, πλὴν οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ τοῖς διδοῦσιν ἀργύρια, καθὰ ἐδίδου ὁ διδούς. εἰς δὲ τὴν εὐεργεσίαν ταύτην ἔστειλε κήρυκας καὶ πράκτορας, ὅθεν κατεσκευάζοντο σκευοφυλάκια κατὰ πάσας τὰς Ἐπαρχίας, ἐκάλουν δὲ ταύτην τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν λεξειδίῳ τινὶ συνηθισμένῳ ἐκ τῶν Παπῶν ἸΝΔΟΥΛΓΕΝΤΖΙΑΝ, πρὸς τούτοις, ὅστις ἤθελε καταλύειν τὰς νενομισμένας νηστείας, καὶ ἐσθίειν ὠὰ, ἢ γάλα, ἢ τυρὸν, ἢ κρέας ἐδίδουν αὐτῷ θέλημα, καὶ ἐλάμβανον ἐξ αὐτοῦ ποσότητα ἀργυρίων, πωλοῦντες τὴν κατάλυσιν. Ἦν δὲ τότε ἐν Βιτεμπεργίδι φρουρίου Σαξονίας, κειμένου παρὰ τὸν ποταμὸν Ἄλβιν Μαρτῖνος ὁ Λούτερος, Θεολόγος Αὐγουστινιανὸς, οὐκ ἀπὸ τοῦ σχήματος τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου, ἀλλὰ ἀπὸ Αὐγουστίνου τινὸς, οὗ τὸ σχῆμα ἤρξατο μετὰ τὸ χιλιοστὸν διακοσιοστὸν ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ. οὗτος παροξυνθεὶς ὑπὸ τῶν λιβέλλων καὶ τῶν διδαχῶν τῶν πωλούντων τὰ συγχωρητικὰ καὶ συναγόντων χρήματα, καὶ συγχωρούντων καταλύεσθαι τὰς νηστείας, ἔβλεπε γὰρ πλανώμενον τὸν κοινὸν λαὸν, ἤρξατο διδάσκειν κατὰ τῶν τοιούτων ἀσεβημάτων κατὰ τὸ χιλιοστὸν πεντακοσιοστὸν δέκατον ἕβδομον ἔτος.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ ΙΓʹ.

Ὅτι αἴτιον τῆς ἐναντιότητος τοῦ Μαρτίνου, οἱ τὰ ἐκ τῶν συγχωρητικῶν χρήματα ἐν καπηλείοις καὶ πορνοστασίοις καταδαπανῶντες πράκτορες.

Λέγει δὲ Ἰάκωβος Αὔγουστος Θουανὸς, τὸν Λέοντα εἰς τὰ τοιαῦτα παρακινηθῆναι ὑπὸ Λαυρεντίου Πουκίου ἀλιτηρίου Καρδινάλεως, οὗ ἤκουε κατὰ πάντα, καὶ ἀποστεῖλαι τὰ χαρτία καὶ εἰς Γερμανίαν· ὅθεν ἠναντιώθη ὁ Λούτερος, καθότι οἱ πράκτορες οἱ συνάγοντες τὰ ἀργύρια παρ᾽ ὧν διένεμον τὰ χαρτία, ἐδαπάνων αὐτὰ εἰς τὰ καπηλεῖα, εἰς τὰ πορνοστάσια καὶ εἰς ἄλλους μιαροὺς καὶ κατηραμένους τρόπους, ὅθεν μετεῖχον τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Πάπα καὶ πορνοβοσκοὶ καὶ πόρναι, καὶ πᾶς τις βέβηλος καὶ ῥᾳδιοῦργος. ἐκ τούτου ὁ πάντων ἀνθρώπων ταλαίπωρος καὶ τολμητίας Λούτερος ἐκ τῆς αἰτίας τῶν συγχωρητικῶν ἐγένετο Αἱρεσιάρχης, καὶ ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἄκρως βλάσφημος, διὰ τὰ συγχωρητικὰ ὅμως δικαίως ἠγωνίσατο.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ ΙΔʹ.

Περὶ τοῦ ἐν τῇ Τάργᾳ εἰπόντος τὸν Διάλογον Γρηγόριον Διδάσκαλον καὶ διανομέα τῶν συγχωρητικῶν τούτων γραμμάτων ἐπὶ μάρτυσι παπισταῖς.

Ὁ συνθέμενος τὴν σύνοψιν τοῦ παπισμοῦ, ἤτοι τὴν Τάργαν, διηγούμενος περὶ τῶν συγχωρητικῶν τούτων, λέγει ὅτι ἐδίδαξε ταῦτα Γρηγόριος ὁ Διάλογος. παράγουσι δὲ οἱ Λατῖνοι μάρτυρας τῆς παρὰ τοῦ Διαλόγου τούτων διανομῆς Θωμᾶν τὸν Ἀκβίναν ζητήματι εἰκοστῷ πέμπτῳ, ἄρθρῳ δευτέρῳ, καὶ Γουλίελμον Ἀλτισιοδορένσιν, ὡς λέγει ὁ Βελλαρμῖνος βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ. ἦσαν δὲ οἱ δύο οὗτοι εἰς τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα μετὰ τὸν Διάλογον ἔτη σχεδὸν ἑξακόσια, ὡς συνάγεται καὶ ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Βελλαρμίνου περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, ἀλλ᾽ ὅμως οὔτε ὁ Διάλογος, οὔτε ἄλλος τὶς τῶν πατέρων ἕως τοῦ Ἀκβίνα δοκεῖ εἰπεῖν, ἢ μαρτυρῆσαι τοιοῦτον ἔργον. λεγόντων δὲ ἡμῶν ποῦ ηὗρον τοῦτο ὁ Θωμᾶς καὶ ὁ Γουλίελμος καὶ εἶπον ὅτι ὁ Διάλογος διένειμε τοιαῦτα συγχωρητικὰ, καὶ μὴ ἔχων τὶ ἀληθὲς ἀπολογηθῆναι ἡμῖν ὁ τῶν τοιούτων ὑπερασπιστὴς Βελλαρμῖνος, λέγει βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ, ἰσχύειν μᾶλλον δεῖ τοῦ Θωμᾶ καὶ Γουλιέλμου τῶν σοφωτάτων ἀνδρῶν τὴν κατάφασιν, ἢ τὴν σιωπὴν πάντων τῶν ἄλλων.

Ἔλεγχος κατὰ τῶν παπιστῶν καὶ τῶν ἀνωτέρω ψευδομαρτυριῶν Θωμᾶ καὶ Γουλιέλμου.

Πλήρης βλασφημιῶν καὶ ἀτοπημάτων ἐστὶν αὕτη ἡ διαυθέντευσις τοῦ Βελλαρμίνου, καὶ γὰρ ψευδής ἐστι, πῶς γὰρ δυνατὸν παλαιοῦ πράγματος μαρτυρίαν εἰς τοιοῦτον μέγα πρᾶγμα λαβεῖν ἡμᾶς, καὶ πιστεῦσαι Θωμᾶ καὶ Γουλιέλμῳ, καὶ μάλιστα μὴ οὔσης τινὸς ἀποκαλύψεως, ἢ μαρτυρίας τῆς θείας γραφῆς, ἢ καὶ μαρτυρίας τῶν ἁγίων πατέρων, ἢ τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν συμφωνούσης, ἢ λεγούσης τοιοῦτόν τι, καὶ μάλιστα ὄντων εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τοῦ Γρηγορίου θαυμαστῶν καὶ λίαν ἀξιωματικῶν τῆς Ἐκκλησίας Διδασκάλων, καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τοῦ Γρηγορίου ἕως Θωμᾶ παρερρύησαν, ὡς εἴρηται, ἑξακόσια ἔτη, καὶ πῶς τοῦτο οὐδεὶς ἐμαρτύρησεν, ἀλλὰ παντάπασιν ἐσιωπήθη; ἐπειδὴ οὖν οὐδεὶς τοιοῦτον Διδάσκαλος, ἢ συγγραφεὺς ἄλλος ἐμαρτύρησε, προφανῶς λίαν ψεύδονται οἱ ἀοιδοὶ Θωμᾶς καὶ Γουλίελμος καὶ οἱ τούτους διεκδικοῦντες Σχολαστικοὶ, τὰ γὰρ τοιαῦτα συγχωρητικὰ εἰσὶν ἀπὸ τῶν Παπῶν χθὲς καὶ πρότριτα ἐφευρημένα, ἔχοντα πρόφασιν μὲν τὸ καθαρτήριον πῦρ, ἀληθείᾳ δὲ τὸ καθαρώτατον χρυσίον, ὅθεν Ἀλφόνσος Ντεκάστρο βιβλίῳ ὀγδόῳ κατὰ Αἱρέσεων λέγει, ὅτι οὐκ ἐδυνήθη εὑρεῖν τινὰ μαρτυρίαν τῆς θείας γραφῆς, ἢ ἱστορίαν τινὸς ἁγίου συγγραφέως μαρτυροῦσαν τὴν συνήθειαν τῶν τοιούτων συγχωρητικῶν, ἀλλ᾽ οἱ Πάπαι καὶ μόνοι αὐτὴν ἔπλασαν, μετενεγκόντες τὰ παρα-

δεδομένα

δεδομένα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συγχωρητικὰ (ἅτινα ἴσως καὶ ὁ Διάλογος ἐδίδου τοῖς αἰτοῦσι) εἰς συγχώρησιν ἄγνωστον καὶ ἀνήκουστον εἰς τὰ ὦτα τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΕ'.

Κατὰ Παπῶν, λεγόντων τὸ περιττεῦον αἷμα τοῦ Χριστοῦ τὸν θησαυρὸν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, καὶ διὰ τῶν συγχωρητικῶν τὰς ποινὰς ἀφιέναι.

Εἰς ὃ δὲ λέγουσιν, ὅτι μία ῥανὶς τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἔσωσε τὸν κόσμον, τὸ δὲ περισσεῦον ἐστὶ θησαυρὸς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ διὰ τῶν συγχωρητικῶν ἀφίησι τὰς ποινάς, ῥητέον. Ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ μονίμῳ πάθει τοῦ Χριστοῦ ἐξηγοράσθησαν πάντες οἱ κατατεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον, πάντες καὶ ἕκαστοι κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον, ὡς ἐν καὶ τῷ αὐτῷ φωτὶ τοῦ Ἡλίου ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων φωτίζεται, καθ' ὃν τρόπον μία καὶ ἡ αὐτὴ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ ἔκτισε τοῦτον τὸν κόσμον καὶ μυρίους ἠδύνατο κτίσαι, οὐ δυνατὸν δὲ εἰς μερίδας σχίζεσθαι τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὥστε ἄλλην μερίδα τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ τουτὶ τῷ ἀνθρώπῳ προσαρμόζεσθαι, καὶ ἄλλην ἑτέρῳ ἐπιμερίζεσθαι, καὶ ἄλλην μὲν μερίδα ἀφανίζειν τὸ πταῖσμα, ἄλλην δὲ ἐξαλείφειν τὴν τιμωρίαν. αὐθαδέστατόν ἐστι, καὶ μάλιστα ἀσεβέστατον τὸ πρίειν καὶ διαιρεῖν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας τὴν τιμήν, ἣν ὁ Θεὸς ἠθέλησεν εἶναι μόνιμον καὶ ἀμέριστον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙϚ'.

Ὅτι οὐ δυνατὸν ἐπιτεθῆναι ἡμῖν τοὺς μισθοὺς καὶ τοὺς καρποὺς τῶν παθημάτων τῶν ἁγίων διὰ τῶν συγχωρητικῶν, ὡς ἐρεσχελοῦσιν οἱ ταῦτα ἐφευρόντες Πάπαι.

Ῥητέον, ὅτι οὐ δυνατὸν ἐπιτεθῆναι ἡμῖν τοὺς μισθοὺς καὶ τοὺς καρποὺς τῶν παθημάτων τῶν ἁγίων διὰ τῶν συγχωρητικῶν, πρῶτον, ὅτι οἱ ἅγιοι οὐκ εἶχον τοιαύτην γνώμην ὅτε ἔπασχον. δεύτερον, πᾶν ἔτι εἶδος θλίψεως καὶ βασάνων ὑπέφερον, ἔτι γε μὴν καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον οἱ ἅγιοι Μάρτυρες, ἔλαβον πλήρη τὴν ἀντιμισθίαν παρὰ Θεοῦ, καὶ λήψονται πληρεστάτην ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου. τρίτον, οἱ ἅγιοι ὅσα πάθη καὶ βάσανα ὑπέφερον διὰ Χριστὸν οὐ περισσεύουσι τῆς ἀντιμισθίας ἣν λαμβάνουσιν, ἐπειδὴ οἱ μισθοὶ ὑπερανέχουσιν ἀσυγκρίτως τῶν παθῶν, ἢ γάρ φησιν ὁ Ἀπόστολος, οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι. οὐ περισσεύουσιν οὖν οἱ μισθοὶ τῶν παθῶν τῶν ἁγίων, ἄρα οὔτε θησαυροί εἰσι τῆς Ἐκκλησίας ὥστε ἐπιτίθεσθαι ἑτέροις πρὸς συγγνώμην τῆς ὀφειλομένης ποινῆς. τέταρτον, τοὺς ἁγίους ἔχομεν μεσίτας καὶ πρεσβεύοντας πρὸς Θεόν, πρεσβεύοντας ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ὃν τρόπον ἡ Ἐκκλησία διώρισεν ἐν πολλοῖς, καὶ παρέδωκεν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἡ ἁγία γραφὴ διδάσκει, καὶ οἱ πατέρες μαρτυροῦσιν, οὐ μὴν καὶ τὸ αἷμα, ἢ τὰ πάθη καὶ αἱ θλίψεις αὐτῶν αἴτια ἡμῖν σωτηρίας, εἷς γάρ ἐστιν ὁ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, οὗ καὶ μόνου τὸ αἷμα καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, οὗ ὁ θάνατος ἐγένετο ἡμῖν πρόξενος σωτηρίας, εἷς γὰρ ὑπὲρ πάντων ἡμῶν ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν, οἱ δὲ λέγοντες εἶναι τοὺς ἁγίους σωτῆρας οὐ τρόπῳ μεσιτείας, ἤτουν πρεσβείας, ἀλλὰ διὰ τοὺς περισσεύοντας μισθοὺς αὐτῶν, οἵτινες ἐπιτιθέμενοι ἡμῖν συγχώρησιν προξενοῦσιν, ἀνάθεμα ἔστωσαν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΖ'.

Ὅτι ὁ Βελλαρμῖνος ῥητὰ ἐκ τῶν πρὸς Κορινθίους καὶ Τιμόθεον καὶ Κολοσσαεῖς ἐπιστολῶν τοῦ Ἀποστόλου εἰς μαρτυρίαν φέρων, ἵνα δείξῃ εἶναι δυνατὸν τὰ τῶν ἁγίων πάθη ἐπιθέσθαι ἄλλοις ἀνθ' ἱκανοποιητικῶν, δείκνυται ἐνταῦθα ψεύστης, ὑποκριτὴς καὶ βλάσφημος.

Ὁ Βελλαρμῖνος ἵνα δείξῃ τὰ πάθη τῶν ἁγίων (ἅπερ αὐτὸς καλεῖ περισσεύματα) ὅτι δυνατὸν ἐπιτίθεσθαι ἄλλοις, οἵτινες χρεωστοῦσι πληρῶσαι ποινὴν χρονικήν, φέρει εἰς μαρτυρίαν τὸ δέκατον πέμπτον ἐδάφιον τοῦ δωδεκάτου κεφαλαίου τῆς δευτέρας πρὸς Κορινθίους, καὶ τῆς πρὸς Τιμόθεον δευτέρας κεφαλαίου δευτέρου ἐδάφιον δέκατον, καὶ τῆς πρὸς Κολοσσαεῖς κεφαλαίου πρώτου ἐδάφιον εἰκοστὸν τέταρτον, ἀλλὰ ψεύδεται φανερῶς, ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος δι' ἐκείνων τῶν ῥημάτων βούλεται εἰπεῖν ὅτι ἔπαθε καὶ ἐδαπανήθη διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπειδὴ καὶ οὐκ ἐδύνατο κηρύττειν τὸ Εὐαγγέλιον, εἰ μὴ διὰ πολλῶν κινδύνων καὶ πόνων πολλῶν, καὶ πάλιν παθεῖν καὶ δαπανηθῆναι διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς, καθότι ἐν τῷ παραδείγματι αὐτοῦ ἐστήριζε τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἴδε τοὺς τόπους παρὰ τοῖς ἐξηγηταῖς ἐν οἷς καὶ τὸν Θεοδώρητον. ἀλλὰ φησὶν ὁ Βελλαρμῖνος, δυνατόν ἐστι λαμβάνεσθαι τὰ ῥήματα καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν τῶν ἱκανοποιήσεων, ἡμεῖς δὲ ἀποφάσκομεν ταῦτα πάντῃ καὶ πάντως, τίς γὰρ ψιλὸς ἄνθρωπος ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ καὶ περὶ

ἄλλων

ἄλλων ἱκανοποιήσῃ τῇ θείᾳ δικαιοσύνῃ, ὥστε οὐ διὰ τὴν θείαν ἐπαγγελίαν ἰσχύειν τὰ ἀγαθὰ ἔργα πρὸς κάθαρσιν ἁμαρτημάτων, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ καθ' ἑαυτά, καὶ μάλιστα περιττεύειν, καὶ τὸ περίσσευμα ἄλλοις ἐπιτίθεσθαι, ὥστε τῇ ἁπλῶς ἀνταλλακτικῇ δικαιοσύνῃ, ἢ τῷ πληθυσμῷ τῆς ἱκανῆς τιμῆς ἑαυτόν, ἢ ἄλλον τινὰ τῶν χρεωστουμένων τιμωριῶν ἐλευθερῶσαι; καὶ μάρτυρες ἡ γραφὴ καὶ οἱ πατέρες ἅπαξ ἅπαντες. ψεῦδος δ' ἐστὶ καὶ εἰρωνικὸν ἐκεῖνο, ὅπερ λέγει ὁ Βελλαρμῖνος βιβλίῳ πρώτῳ κεφαλαίῳ δευτέρῳ, ὅτι ἐστὶ δυνατὸν ἑνὸς ψιλοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀγαθοεργίαν ἐπιτεθῆναι ἑτέρῳ καθὸ ἱκανοποιητική ἐστιν, εἰ καὶ μὴ δύναται τεθῆναι καθὸ μισθωτική ἐστι, καὶ γὰρ ὅτι μέν ἐστι μισθωτικὰ τὰ ἀγαθὰ ἔργα περὶ μόνων τῶν ποιούντων αὐτὰ διὰ τὴν θείαν ἐπαγγελίαν, διδασκόμεθα, Εἰ γάρ, φησι, θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, τήρησον τὰς ἐντολάς, ὅτι δὲ ψιλοῦ ἀνθρώπου ἀγαθοεργία ἐστὶν ἱκανοποιητικὴ περὶ ἑτέρων παρὰ τῷ βήματι τῆς θείας δικαιοσύνης, ἀποβάλλομεν, καὶ ὡς διόλου ἀγνώριστον καὶ βλάσφημον κατακρίνομεν, οὐ γὰρ οἶδε τὸ τοιοῦτον ἡ γραφή, οὔτε οἱ πατέρες αὐτὸ ἐδίδαξαν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΗ'.

Περὶ ὧν προσφέρουσι ῥητῶν ἀπὸ τοῦ παραδείγματος τῆς Δαυὶδ μετανοίας καὶ τοῦ ἐνενηκοστοῦ ψαλμοῦ οἱ Σχολαστικοί, ἵνα δείξωσιν, ὅτι πέμπει ὁ Θεὸς τοῖς πιστοῖς μετὰ τὴν συγχώρησιν τῆς ἁμαρτίας χρονικὰς ποινὰς καὶ θάνατον εἰς ἐκδίκησιν αὐτῆς, καὶ περὶ τῆς πρὸς ταῦτα ἀπολογίας, καὶ μάλιστα πρὸς τὸν θάνατον ἀπὸ τῶν τοῦ Αὐγουστίνου ῥητῶν.

Ἵνα βεβαιώσωσιν οἱ Σχολαστικοί, ὅτι μετὰ τὴν συγχώρησιν τῆς ἁμαρτίας ὁ Θεὸς πέμπει ποινὰς χρονικὰς τοῖς πιστοῖς εἰς ἐκδίκησιν τῆς ἁμαρτίας, ἀποδεῖξαι βιάζονται τῷ παραδείγματι τοῦ Δαυίδ, ὅστις μετὰ τὴν ἁμαρτίαν ἐτιμωρήθη τῷ θανάτῳ τοῦ παιδός. καὶ ἔτι προσφέρουσιν ἀπὸ τοῦ ἐνενηκοστοῦ ὀγδόου ψαλμοῦ, τό, ὁ Θεὸς σὺ εὐίλατος ἐγίνου αὐτοῖς, καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν, ἅτινα ῥήματα ἐκτιθέασι περὶ τοῦ σωματικοῦ θανάτου τοῦ Μωϋσέως καὶ Ἀαρών, ὅστις θάνατος ἦν αὐτοῖς δῆθεν ἀντὶ τῆς ἁμαρτίας ἣν ἐποίησαν ἐν τῇ ἀντιλογίᾳ. Ἀλλὰ ῥητέον, περὶ τῆς ἑρμηνείας τῶν τοιούτων ῥητῶν μᾶλλον πιστεύομεν τοῖς ἁγίοις πατράσιν, ἢ τοῖς Σχολαστικοῖς, οἵτινες διδάσκουσι τὰ τῆς κοιλίας αὐτῶν. Περὶ τοῦ θανάτου λοιπὸν λέγει ὁ Αὐγουστῖνος βιβλίῳ δευτέρῳ περὶ τῶν πιστῶν καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν, κεφαλαίῳ τριακοστῷ πρώτῳ, Τὸν φόβον τοῦ θανάτου οἱ πιστοὶ νικῶσι, τοῦτο πρὸς ἀγῶνα αὐτῆς τῆς πίστεως προὔθηκεν ὁ Θεός, ἥτις ὠλίσθεν ἄν, εὐθὺς ἡ ἀθανασία ἠκολούθει. καὶ κεφαλαίῳ τριακοστῷ τρίτῳ φησὶν εἶναι πράγματά τινα, ἅτινα πρὸς πάλην τῆς πίστεως μένειν ἀφίησιν, ἵνα δι' αὐτῶν νουθετῶνται καὶ ἀσκῶνται οἱ προκόπτοντες ἐν τῷ αἰῶνι τῆς δικαιοσύνης, ὥσπερ ἐστὶν ἐκεῖνο, ὃ διὰ τὴν ἁμαρτίαν εἴρηκεν ὁ Θεὸς τῷ ἀνθρώπῳ, Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου, ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι ἡ γῆ, καὶ ὃ ἐρρέθη τῇ γυναικί, Ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα. καὶ κεφαλαίῳ τριακοστῷ τετάρτῳ λέγει, Πρὸ τῆς ἀφέσεως εἰσὶ τιμωρίαι τῶν ἁμαρτωλῶν, μετὰ δὲ τὴν ἄφεσιν παλαίσματα καὶ ἀσκήσεις τῶν δικαίων, οὕτως ἀποκρίνεσθαι χρεωστοῦμεν καὶ ἐκείνοις· περὶ δὲ τοῦ θανάτου τοῦ σώματος, ἵνα αὐτὸν τὸν θάνατον τῇ ἁμαρτίᾳ συντείνειν ὁμολογήσωμεν καὶ μετὰ τὴν τῶν ἁμαρτιῶν ἄφεσιν, ὅπως ὁ μέγας φόβος αὐτοῦ ὑπὸ τῶν προκοπτόντων νικᾶται, καὶ ἡμῖν ἀφεθέντα τὸν θάνατον πρὸς πάλην μὴ ἀπαξιώμεθα, εἰ γὰρ ὀλίγη ἦν ἡ δύναμις τῆς πίστεως, ἡ διὰ τῆς ἀγάπης ἐνεργεῖ νικῆσαι τὸν φόβον τοῦ θανάτου, οὐκ ἂν ἦν τοσαύτη ἡ δόξα τῶν Μαρτύρων, καὶ ὁ Κύριος οὐκ ἂν εἶπε, Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ὥστε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θεῖναι ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. Τῷ θανάτῳ ἐστὶ μεγάλη καὶ σκληροτάτη ἡ στενοχωρία, ἧστινος τὸν φόβον ὁ ἐκ πίστεως νικῶν, μεγάλην δόξαν καὶ δίκαιον μισθὸν τῇ ἑαυτοῦ πίστει κτᾶται. ὅθεν οὐκ ἔχει θαυμάζειν καὶ τοῦ θανάτου τοῦ σώματος μὴ μέλλοντος συμβαίνειν τῷ ἀνθρώπῳ εἰ μὴ προηγήσοιτο ἡ ἁμαρτία οὗ καὶ τοιαύτη τιμωρία συνηκολούθει καὶ μετὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον συμβαίνειν τοῖς πιστοῖς, ὥστε ἐν τῷ νικᾶν τὸν φόβον αὐτοῦ ἡ ἀνδρεία τῆς δικαιοσύνης ἐξασκεῖται. Τοιοῦτόν τι ἐγνώσθη καὶ περὶ τοῦ Πατριάρχου Δαυίδ, πρὸς ὃν ἀποσταλεὶς ὁ προφήτης, ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὰ κακά, ἅτινα ἀπὸ τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ ἔμελλον αὐτῷ συμβαίνειν, τῇ δὲ ἐξομολογήσει τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἔλαβε τὴν συγχώρησιν, εἰπόντος αὐτῷ τοῦ προφήτου, Καὶ Κύριος ἀφεῖλε τὸ ἁμάρτημά σου, καὶ ὅμως ἔμελλον ἀκολουθήσειν τὰ παρ' αὐτοῦ ἀπειληθέντα. Ὅθεν καὶ ὧδε λέγεται, εἰ ὁ Θεὸς δι' ἐκείνην τὴν ἁμαρτίαν ἠπείλησε, τίνος ἕνεκεν, ἀφεθείσης τῆς ἁμαρτίας, ἐπλήρωσεν ὃ ἠπείλησεν, εἰ μὴ διότι δικαιοτάτου ἐστίν, εἰ οὕτως ἔλεγεν αὖτις, ἀπεκρινάμεθα, Τὴν ἄφεσιν ἐκείνης τῆς ἁμαρτίας γενηθῆναι, ἵνα μὴ ἐμποδισθῇ ὁ ἄνθρωπος τοῦ λαβεῖν τὴν αἰώνιον ζωήν, τὸ δὲ ἐπηκολουθηκὸς ἀποτέλεσμα ἐκείνης τῆς ἀπειλῆς ἐστίν, ἵνα ἡ εὐσέβεια τοῦ ἀνθρώπου ἐν ἐκείνῃ τῇ ταπεινώσει ἀσκῆται καὶ δοκιμάζηται. οὕτω καὶ τὸν θάνατον τοῦ σώματος διὰ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ μετὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν διὰ τὸ ἀσκεῖν τὴν δικαιοσύνην οὐκ ἀφεῖλεν. ταῦτα ὁ Αὐγουστῖνος ἐν τοῖς εἰρημένοις τόποις.

Παρά-

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ ΙΘ'.

Ὅτι λέγοντες οἱ Λατῖνοι τὸν Θεοδώρητον καὶ τὸν Αὐγουστῖνον εἰς τὸ, ὁ Θεὸς εὐίλατος ἐγίνου αὐτοῖς, ψαλμικὸν ῥητὸν, ἀναφέρειν τὴν εἰς τὸν Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν ἐκδίκησιν, ψεύδονται περιφανῶς ἐκ τοῦ αὐτοῦ Θεοδωρήτου καὶ Αὐγουστίνου ὡς ἐνταῦθα δείκνυται, καὶ ὅτι τὸ μὴ γίνεσθαι τὰ πάθη μετὰ τὴν τῶν ἁμαρτιῶν ἄφεσιν ἕνεκεν χρέους ποινῆς, καὶ ἐξ ἑτέρων βεβαιοῦται πατέρων.

Περὶ τοῦ ἀνωτέρω τόπου, τοῦ, Κύριος ὁ Θεὸς εὐίλατος ἐγίνου αὐτοῖς, δύο μαρτυρίας εἰσφέρουσιν οἱ παπισταὶ, ὧν τὴν μὲν πρώτην λέγουσιν εἶναι τοῦ Θεοδωρήτου, τὴν δὲ ἑτέραν τοῦ Αὐγουστίνου, καὶ ὅμως ὁ Θεοδώρητος ἐν τῇ ἐξηγήσει τῶν ψαλμῶν ἀναφέρει τὴν ἐκδίκησιν οὐκ εἰς τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἀαρὼν, ἀλλ' εἰς τὸν Κορὲ, Δαθὰν, καὶ Ἀβειρὼν καὶ τοὺς ὁμοίους, ὧν μέρος μὲν τὸ πῦρ ἀπώλεσε, μέρος δὲ ἡ γῆ κατέπιε, καὶ μέρος ἕτεραι πληγαὶ κατεδάμασαν, ἵν' ἐκ τούτου μάθωσιν οἱ ἄλλοι μὴ ἀπιστεῖν. καὶ δὴ ἐν τῷ δευτέρῳ Τόμῳ τῆς ἑρμηνείας τῶν ψαλμῶν ἐν τῇ σειρᾷ λέγει ὁ Θεοδώρητος τὸ, Καὶ ἐκδικῶν, Σύμμαχος οὕτως ἐξέδωκε, Καὶ ἔκδικος ἐπὶ ταῖς ἐπηρείαις αὐτῶν, τοὺς μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ μεγάλου Μωϋσέως τυραννήσαντας πυρὶ παραδέδωκε, καὶ τοὺς τὴν φλόγα διαφυγόντας ζῶντας τῷ τάφῳ παρέπεμψε, καὶ τοὺς διὰ θαλάσσης ὁδεύσαντας καὶ τὸν βυθὸν ἐκεῖνον πεζεύσαντας πεποίηκεν ὑποβρυχίους ἐν γῇ, παραδόξοις χρησάμενος κύμασι, τοὺς δὲ κατὰ τοῦ προφήτου Σαμουὴλ στασιάσαντας τῇ τοῦ Σαοὺλ δυναστείᾳ παραδέδωκε, καὶ παντοδαπαῖς περιέβαλε συμφοραῖς. ταῦτα Θεοδώρητος. συνηγορεῖ τῷ Θεοδωρήτῳ ὁ Αὐγουστῖνος, τῇ δὲ ἐξηγήσει τῶν παπιστῶν μάχεται. Φησὶ τοίνυν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τοῦ ψαλμοῦ περὶ τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ μόνον χαριζόμενος τὰς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ θεραπεύων εὐίλατος ἐγίνου. Ἴδετε ἀδελφοί μου, καὶ τί νουθετεῖ ἡμᾶς ἐνθάδε καταλάβετε. ἐκείνῳ ὁ Θεὸς ὀργίζεται, ὃν ἁμαρτάνοντα οὐ παιδεύει, διότι ἐκεῖνος ἐστὶν ἀληθῶς εὐίλατος, ὃς οὐ μόνον χαρίζεται τὰς ἁμαρτίας ἵνα μὴ βλάπτωσιν εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, ἀλλὰ καὶ παιδεύει ἵνα μὴ πάντοτε ἀρέσκῃ τὸ ἁμαρτάνειν, ὅθεν ἐγίνωσκεν ἐκεῖ ἐν τῷ Μωϋσῇ καὶ Ἀαρὼν καὶ Σαμουὴλ ὁ Θεὸς τί ἐκαθάριζε. Τούτοις τοῖς λόγοις ὁ Αὐγουστῖνος οὐχὶ τὴν ἱκανοποιητικὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ τὴν νουθετικὴν παιδείαν παρὰ τοῦ εὐϊλατεύοντος διδομένην σημειοῖ, εἶτα κινεῖ τὸ ζήτημα, πότερον, ἦν ἀληθῶς τιμωρία τῷ Μωϋσῇ τὸ ἀποθανεῖν ἄνευ τῆς εἰσελεύσεως εἰς τὴν γῆν Χαναὰν, καὶ ἀποκρίνεται ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ τῷ Μωϋσῇ τιμωρία, ἀλλὰ σχῆμα. Τὸν Μωυσῆν ἠθέλησέ, φησι, βαστάζειν τὸ σχῆμα τῶν ὑπὸ τὸν Νόμον ὄντων, διότι διὰ τοῦ Μωϋσέως ἐδόθη ὁ Νόμος, καὶ δείκνυσι τοὺς θέλοντας εἶναι ὑπὸ τὸν Νόμον, καὶ μὴ θέλοντας εἶναι ὑπὸ τὴν χάριν, μὴ εἰσελευσομένους εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἄρα ὃ ἐρρέθη τῷ Μωϋσῇ σχῆμα ἦν, καὶ οὐ τιμωρία. τέως ἐκδίκησιν ἑρμηνεύει ὁ Αὐγουστῖνος τὸν πόνον ὃν συνελάμβανον ἐκεῖνοι οἱ ἅγιοι ἄνδρες περὶ τῶν ἀλλοτρίων ἁμαρτιῶν, μεθ' οὓς αὐτοὶ διῆγον. Καὶ ὧδε ἐπιγίνεται τοῦ Ἀποστόλου τὰ ῥητὰ περὶ τῆς φροντίδος πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους δευτέρᾳ ἐπιστολῇ, κεφαλαίῳ ἐνδεκάτῳ, καὶ περὶ τοῦ δοθέντος σκόλοπος αὐτοῦ τῇ σαρκὶ τοῦ Ἀγγέλου Σατᾶν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ, κεφαλαίῳ δωδεκάτῳ, πρὸς τὴν αἴτησιν τοῦ Παύλου, ἵνα ἀρθῇ ὁ σκόλοψ, καὶ εἶπεν ὁ Κύριος, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου, ἣν ἀπόκρισιν τοῦ Κυρίου οὕτως ἐκτίθησιν ὁ Αὐγουστῖνος, Ἐγὼ γινώσκω ὃν θεραπεύω, μὴ διδότω μοι βουλὴν ὁ ἀσθενῶν, ὡς ἔμπλαστρον αὐστηρὸν οἶδα καίειν σε Παῦλε, ἀλλὰ καὶ ἰᾶμαί σε. ταῦτα ὁ Αὐγουστῖνος εἰς τὸν εἰκοσὸν ἔνατον ψαλμὸν, ὅπου τὸν σκόλοπα τῆς σαρκὸς ἴσως πόνον τινὰ τοῦ σώματος εἶναι λέγει. καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Αὐγουστῖνος φησὶν, Εἶπε Κύριος τῷ Μωϋσῇ καὶ τῷ Ἀαρὼν, Ὅτι οὐκ ἐπιστεύσατε ἁγιάσαι με ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο οὐκ εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν ἣν δέδωκα αὐτοῖς, οὐχ ὅμως εἰς ἐκδίκησιν ἢ πληρωμὴν ἱκανοποιητικὴν, παιδεύει γάρ, φησιν, ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν, διότι ἥμαρτε, καὶ ὁ Ἰατρὸς φάρμακον τῷ ἀσθενεῖ δίδωσι, διότι συσχεθέντα αὐτὸν βλέπει τοιᾷδε ἀσθενείᾳ, ἥτις τοιάνδε θεραπείαν αἰτεῖ. εἰς τοῦτο συντείνει καὶ ὅπερ ὁ Τερτουλλιανὸς λέγει ἐν τῷ ἀπολογητικῷ αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τῶν ἐθνῶν κεφαλαίῳ τεσσαρακοστῷ πρώτῳ, Πᾶσαι αἱ τοῦ αἰῶνος τούτου πληγαὶ ἡμῖν μὲν ἴσως εἰς νουθεσίαν, ὑμῖν δὲ πρὸς παίδευσιν παρὰ Θεοῦ συναντῶσι. Καὶ Αὐγουστῖνος περὶ Τριάδος βιβλίῳ δεκάτῳ τρίτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἕκτῳ φησὶ, Λυσιτελεῖ τὰ κακὰ ἅπερ οἱ πιστοὶ εὐσεβῶς ὑπομένουσιν ἢ πρὸς διόρθωσιν τῶν ἁμαρτημάτων, ἢ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τοῦδε τοῦ βίου ταλαιπωρίας. καὶ ἀλλαχοῦ, Οὐ κόλασις ἡ παιδεία, κολάζει γὰρ εἰς ἐκδίκησιν τοὺς ἐχθροὺς ὁ Θεὸς, παιδεύει δὲ εἰς νουθεσίαν τοὺς υἱοὺς, καὶ ἀνάγνωθι ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους κεφάλαιον δωδέκατον. Θυμοῦ οὖν ἡ ἐκδίκησις καὶ ἡ κόλασις, ἡ δὲ παιδεία πατρικὴ, ἐστὶν εὐμενείας ὑπόμνησις. ταῦτα οὐ μόνον Αὐγουστῖνος, ἀλλὰ καὶ ἀπαξάπαντες οἱ ὀρθόδοξοι πατέρες φασὶ, καὶ ἴδε Μελέτιον τὸν Πηγᾶν ἐν τῷ Ἐγχειριδίῳ. καὶ Χρυσόστομος Ἀνδριάντων λόγῳ ἕκτῳ φησὶν, Εἰ πάθοιμεν τί δεινὸν κατὰ τὸν παρόντα βίον ἀδίκως, διαλυόμεθα πολλὰ τῶν ἁμαρτημάτων. καὶ περὶ μετανοίας λόγῳ πρώτῳ, Μόνον γὰρ πρόφασιν βραχεῖαν ἐπιζητεῖ παρ' ἡμῶν, καὶ πολλῶν ἡμῖν ἁμαρτημάτων χαρίζεται ἄφεσιν. καὶ λόγῳ δευτέρῳ, Τὸ γὰρ δάκρυον σβέννυσι πυρκαϊὰν ἁμαρτημάτων. καὶ λοιπὸν τὰ πάθη καὶ τὰ δάκρυα οὐ διὰ χρέος ποινῆς γίνονται, ἀλλ' ἁμαρτιῶν ἕνεκεν, ὃν τρόπον εἴρηται.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Κ'.

Ἀνθυποφορὰ Λατίνων, καὶ τὰς χρονικὰς ποινὰς ἁμαρτίας λέγεσθαι λεγόντων δι᾽ ὧν φέρουσιν ἀπὸ τοῦ Παροιμιαστοῦ καὶ Δανιὴλ καὶ τῆς Γενέσεως μαρτυριῶν, καὶ ἐκ τούτων δεικνυόντων συντριβῇ μὲν καὶ ἐπιτριβῇ τὰς ἁμαρτίας, ἐλεημοσύναις δὲ τὴν ποινὴν ἀφίεσθαι, καὶ λύσις αὐτῆς.

Ἀνθυποφέρουσιν οἱ παπισταὶ, καὶ λέγουσιν, ὅτι καὶ αἱ χρονικαὶ ποιναὶ ἁμαρτίαι λέγονται, καὶ εἰς βεβαίωσιν τῆς τόλμης ταύτης προσφέρουσι μαρτυρίας ἀπὸ τοῦ Παροιμιαστοῦ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἕκτῳ, καὶ ἀπὸ τοῦ Δανιὴλ κεφαλαίῳ τετάρτῳ. Ἐλεημοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ λυτροῦται ἀνομία. Καὶ, τὰ ἁμαρτήματά σου ταῖς ἐλεημοσύναις λύτρωσαι. ἀπὸ τῆς Γενέσεως, Ἐγώ εἰμι Θεὸς ζηλωτὴς, ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεὰν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα προσφέρουσιν, ἅτινα λέγουσιν ἐννοεῖσθαι οὐ περὶ τοῦ πολλοῦ ἀφεθέντος ἁμαρτήματος, τὸ γὰρ ἀφεθὲν οὐ πάλιν ἀφίεται, ἀλλὰ περὶ τῆς ποινῆς τοῦ ἀφεθέντος ἁμαρτήματος. Καὶ ἔτι, αἱ ἁμαρτίαι οὐκ ἀφίενται ἐλεημοσύναις ἢ εὐποιΐαις, ἀλλὰ συντριβῇ ἢ ἐπιτριβῇ, ὅθεν ἀφίεται διὰ τῆς ἐλεημοσύνης ἡ ποινὴ, ἐξ οὗ ἕπεται μετὰ τὴν ἁμαρτίαν μένειν τὴν ποινὴν, καὶ προσφέρουσιν εἰς παράδειγμα, ὅτι ἀφέθη τὸ ἁμάρτημα τοῦ Δαυῒδ, ἔμεινε δὲ ἡ ποινὴ ἣν ἠπείλησεν αὐτῷ ὁ Θεός. Ἀλλὰ ῥητέον πρὸς ταῦτα, ὅτι εἴρηται ἀνωτέρω διατί ἀφεθείσης τῆς ἁμαρτίας τοῦ Δαυῒδ, γέγονε μετὰ ταῦτα τὰ ἀπειληθέντα, καὶ οὐδὲν ὠφελοῦνται ἐκ τούτου καὶ τῶν τοιούτων οἱ εἰσηγηταὶ τῶν συγχωρητικῶν. εἶτα ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων φανερώτατόν ἐστιν, ὅτι διὰ τῶν εὐποιϊῶν καὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν, ἤτουν καλῶν ἔργων οὐ ποιναὶ ἁμαρτημάτων, ἀλλ᾽ ἁμαρτίαι ἀφίενται. πρὸς τούτοις, ὅτε ὁ Πνευματικὸς ἀφίησι τῷ ἁμαρτήσαντι τὰ ἁμαρτήματα, οὐκ ἄλλως ἀφίησιν, ἀλλὰ διὰ τούτων τῶν ἐπιτιμίων, ἐλεημοσύνης, νηστείας, προσευχῆς καὶ τῶν λοιπῶν εὐποιϊῶν, ἃς καὶ καρποὺς μετανοίας ἡ ἁγία γραφὴ λέγει, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, καὶ ἐροῦμεν κατωτέρω. ἀποδίδωσι δὲ ὁ Θεὸς τὰς ἁμαρτίας τῶν πατέρων ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεὰν, οὐ κατὰ ψυχὴν, καὶ γὰρ ἐν τῷ δεκάτῳ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ τοῦ Ἰεζεκιὴλ λέγεται, Οὐκ ἀποθανεῖται υἱὸς ὑπὲρ πατρὸς, ἀλλὰ κατὰ σῶμα, ἤτοι σκόλοψιν ἐγκοσμίοις, τοῖς μὲν εὐσεβέσι πρὸς νουθεσίαν τῶν εὐσεβῶν, τοῖς δὲ ἀσεβέσι, πρὸς τιμωρίαν, δι᾽ αἰτίας ἃς εἴπομεν ἐν τῷ ἀνωτέρω προσεχῶς Παραγράφῳ.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ ΚΑ'.

Ἐπανάληψις τοῦ λόγου τῶν συγχωρητικῶν διὰ τὸ λέγειν τοὺς παπιστὰς, ἀφίεσθαι μὲν τοῖς ὀρθῶς μετανοοῦσι πᾶν ἁμάρτημα καὶ ποινὴν ἀΐδιον καὶ μέρος ποινῆς χρονικῆς, μέρος δὲ αὐτῆς ὑπολείπεσθαι πληρῶσαι τὸν μετανοοῦντα ἐν τῷ παρόντι, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, ὃ διὰ τῶν συγχωρητικῶν ὁ Πάπας λύει. καὶ λύσις τῆς τερατώδους ταύτης μυθολογίας.

Ἐπαναληπτέον τὸν λόγον τῶν συγχωρητικῶν, καὶ ῥητέον ἔτι εἰς σαφεστέραν κατάληψιν. Λέγουσι γοῦν οἱ παπισταὶ, ὅτι τοῖς ἁμαρτάνουσι μετὰ τὸ βάπτισμα καὶ ἀληθῶς μετανοοῦσιν ἀφίεται πᾶσα ἡ ὀφειλὴ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἀϊδίου ποινῆς, καὶ μέρος τῆς χρονικῆς ποινῆς διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας, μέρος τῆς χρονικῆς ὅμως ποινῆς ὑπολείπεται πληρῶσαι τὸν μετανοοῦντα ἢ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι εἰς ἐκδίκησιν τῆς ἁμαρτίας, προφθάνων δὲ ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης διὰ τῶν συγχωρητικῶν, πληροῖ ταύτην τὴν τιμὴν καὶ τὸ χρέος τὸ εἰς τὴν θείαν δικαιοσύνην ἀπὸ τοῦ θησαυροῦ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οὕτως ἐλευθεροῖ τὸν ἄνθρωπον τῆς ποινῆς, Βελλαρμῖνος βιβλίῳ πρώτῳ περὶ τῶν συγχωρητικῶν κεφαλαίῳ τρίτῳ, καὶ βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ τρίτῳ λέγει, Μετὰ τὴν ἄφεσιν τῆς ἁμαρτίας τὸν Θεὸν ἐπιστέλλειν ποινὰς χρονικὰς τοῖς πιστοῖς εἰς ἐκδίκησιν τῆς ἁμαρτίας. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι ὡς εἴπομεν προσεχῶς ἀνωτέρω, ὁ μετανοῶν ἐφ᾽ οἷς ἐπλημμέλησεν, ἂν ὑπερζήσῃ τῇ μετανοίᾳ, τοὺς τῆς μετανοίας καρποὺς ἀπαιτεῖται, Ἔκκλινον γάρ φησιν ἀπὸ κακοῦ καὶ ποίησον ἀγαθόν. εἰ δὲ μὴ, ἀλλ᾽ ὁ Χριστὸς ὑπὲρ ἁμαρτωλῶν ἀπέθανεν, ἵνα τὸν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν οὐ μὴ ἐκβάλλῃ ἔξω, τὸ γὰρ αἶσχος τῆς ἁμαρτίας τῇ πίστει ἐπιπροσθοῦν, τῇ μετανοίᾳ διαῤῥαγὲν, τοὺς χαρακτῆρας τῆς πίστεως ἐναργεῖς ἀπολείπει, καὶ ἐπιγνωσθεὶς ἐν μετανοίᾳ, ἀπαίρων τῶν τῇδε, οὐκ ἀκούει τὸ, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, ἀλλὰ τὸ, Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου. ὥσπερ γὰρ ἡ ἁμαρτία θάνατον προξενεῖ, οὕτως ἡ μετάνοια ζωὴν, καὶ ἡ μετάνοια καρποὺς ἀξίους προβάλλει ἐν τοῖς ζῶσι τὰ καλὰ ἔργα, ἀλλὰ τοὺς ἐν περιστάσει πιεζομένους, οὐκ ἀλλότριον ἐστὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας καθαίρεσθαι μόνῃ τῇ μετανοίᾳ, οὐ γὰρ δίκαιον ἡγούμεθα ζητῆσαι τὸν Θεὸν ἃ ἀφαιρούμεθα, αὐτὸς γὰρ ὁ δοὺς πνεῦμα κατανύξεως τοῖς μετανοοῦσι, παρέχει καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν δωρεὰν διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ. εἶτα τίς ἡ ἀνάγκη, ἵνα τὸν ἐνταῦθα μετανοοῦντα μὴ καὶ ἐνταῦθα ἀπολύωσι τῆς ἐνοχῆς οἱ προεστῶτες καὶ ἐπιστάται τῶν Ἐκκλησιῶν ὡς ἐκφάντορες Θεοῦ καὶ ὑποφῆται καὶ οἰκονόμοι μυστηρίων Θεοῦ; τίς ἡ ἀνάγκη, ἵνα μὴ ἀπολύσωσι καθάπερ τῆς αἰτίας, οὕτω καὶ τῆς ἐνοχῆς, ἀλλὰ πέμπωσιν ἢ εἰς χρονικὰς ποινὰς, ἢ εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ πουργατορίου; ταῦτα Μελέτιος Πηγᾶς ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐν τῷ Ἐγχειριδίῳ αὐτοῦ. ἡμεῖς φαμὲν,

φαμὲν, ὡς ἡ μετάνοια τῶν προῦτι συγχέουσα, ἡμῶν γάρ ἐστι, τουτέστιν ἁμαρτιῶν, εἰ μὲν ἀκριβὴς καὶ τελεία γένοιτο, λέλυται καὶ ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ ἐπ' αὐτῇ τιμωρία, καὶ τὸ κωλῦον οὐδὲν, ἀπολυθεῖσαν τοῦ σώματος, ἐν τῷ κλήρῳ τῶν σωζομένων καταταγῆναι, εἰ δ' ἐλλιπὴς ἡ μετάνοια εἴη, πάντως οὐδ' ἡ ἁμαρτία ἀφέθη, καὶ διὰ τοῦτο ταῖς τιμωρίαις ἐκείναις ἐνέχονται οἱ οὕτως ἀποβιοῦντες, οὐχ ὅτι τὴν μὲν ἄφεσιν ἐκομίσαντο, τὴν δὲ ποινὴν οὐκ ἔφθασαν ἀποτῖσαι. πολλὰ δὲ τοιαῦτα καθ' ἡμέραν ἁμαρτάνομεν, ἐφ' οἷς ἢ οὐδ' ὅλως, ἢ γνησίως μετανοοῦμεν, οὔτε δι' ἑτέρων ἡμῶν πράξεων ἀντισηκοῦμεν αὐτά, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ τῶν τοιούτων ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου, ἢ μετὰ θάνατον τὰ μὲν ὑπὸ τῆς θείας ἀγαθότητος παρορῶνται κατὰ τὸν ἅγιον Διονύσιον, τὰ δὲ δι' εὐποιϊῶν καὶ εὐχῶν καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς τεθνεῶσι γίνονται, συγχωροῦνται. ταῦτα οἱ Ἀνατολικοὶ διὰ Μάρκου τοῦ Ἐφέσου ἐν τῇ Φερράρᾳ. τέταρτον μυστήριον ἐστὶ τὸ τῆς μετανοίας, δι' οὗ τῶν κατ' ἐνέργειαν ἁμαρτημάτων ἀφιεμένων, τὰ ἀγαθὰ αὖθις ἀναλαμβάνονται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὰ διὰ τῆς ἁμαρτίας ἀπολωλότα, ἥτις δὴ μετάνοια ἐν τῇ συντριβῇ τῆς καρδίας καὶ τῇ ἐξομολογήσει τοῦ στόματος συνίσταται μάλιστα, καὶ ἐν τῇ ἱκανοποιήσει τοῦ ἔργου, ὅτε μὴ εἴργει ἡ τοῦ θανάτου περίστασις. ταῦτα Γεννάδιος ὁ Σχολάριος ἐν τῇ Κωνσταντίνου Ἱερέως τοῦ Ἀγγλου ὁμολογίᾳ τῆς πίστεως. ἰδέτω ὁ φιλομαθὴς καὶ τὴν ἀντίρρησιν κατὰ τοῦ δεκάτου ὀγδόου κεφαλαίου Κυρίλλου ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἐγχειριδίῳ, καὶ τοῦ Συρίγου τὴν ἀντίρρησιν τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου, κειμένην ἐν τῷ αὐτῷ Τόμῳ.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ ΚΒʹ.

Ἀνθυφορὰ Λατίνων, τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῷ τῆς μετανοίας μυστηρίῳ στερρῶς ὑποτιθέναι τὴν ἱκανοποίησιν λεγόντων, καὶ ἀπολογία ἡμῶν, πότε τὴν ἱκανοποίησιν ἐπιτίθεμεν τῷ μετανοοῦντι, καὶ μετὰ τίνος, καὶ διατί, καὶ πότε μόνον ἀρκεῖν ἡγούμεθα τὴν τοῦ μετανοοῦντος ἐπιστροφήν.

Ἀνθυποφέρουσιν οἱ αὐτοί, ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία διαλαμβάνουσα περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας, ὑποτίθησι στερρῶς τὴν ἱκανοποίησιν, ἣν καὶ οἱ πατέρες ἐν τοῖς Κανόσι διορίζουσιν. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι ἐν τοῖς μετανοοῦσι καὶ ζῶσιν ἰσχυρῶς ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία διδάσκει τὴν ἱκανοποίησιν, ἀλλ' ἱκανοποίησιν φρονεῖ, οὐκ ἀπαίτησιν χρονικῆς ὀφειλομένης ποινῆς, οὐ πλήρωσιν χρέους εἰς ἐκδίκησιν ποινῆς, ἀλλὰ καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, καὶ ἴδε τὰ περὶ τούτου ῥητὰ τῆς ἁγίας γραφῆς ἐν τῷ πρώτῳ ὅρῳ τῶν Ἠθικῶν παρὰ τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ. καρποὺς δ' ἄρα ἀξίους τῆς μετανοίας λέγει ὁ ἅγιος Βασίλειος ἐν τῷ διακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ἑβδόμῳ τῶν κατ' ἐπιτομὴν ὅρων τὰ ἀντικείμενα τῇ ἁμαρτίᾳ ἔργα τῆς δικαιοσύνης, ἅπερ ὁ μετανοῶν καρποφορεῖν ὀφείλει. ὅθεν οἱ ὀρθόδοξοι πατέρες διαλεγόμενοι, ὡς εἴρηται, ἐν Φερραρίᾳ περὶ καθαρτηρίου διὰ Μάρκου τοῦ Ἐφέσου ἔλεγον τοῖς Λατίνοις, Τεσσαρεσκαιδέκατον καὶ τελευταῖον ἦν τῶν ἐρωτωμένων, Εἰ τοῖς μετανοοῦσιν ἡμεῖς ἐπιτίθεμεν ἐπιτίμια, καὶ τίνος χάριν. Λέγομεν οὖν, ὡς οὐ πρότερον τὴν ἄφεσιν καὶ τὴν λύσιν διδόντες, ὥσπερ ἔχομεν ἐξουσίαν παρὰ Θεοῦ, τότε τὰ ἐπιτίμια τάττομεν, οὐκ ἄλλως τὴν ἄφεσιν δίδομεν, ἢ μετὰ τοιούτων ἐπιτιμίων. ποιοῦμεν δὲ τοῦτο διὰ πολλὰς αἰτίας, πρῶτον μέν, ἵνα διὰ τῆς ἐνταῦθα κακοπαθείας, ἣν ἑκὼν ὁ ἡμαρτηκὼς καταδέχεται, τῆς ἀκουσίου τιμωρίας ἐκεῖσε ἀπαλλαγῇ, οὐδενὶ γὰρ οὕτω τῶν ἄλλων ὡς κακοπαθείᾳ Θεὸς θεραπεύεται φησὶν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, καὶ δάκρυσι τὸ φιλάνθρωπον ἀντιδίδοται. δεύτερον, ἵνα τὸ φιλήδονον φρόνημα τῆς σαρκός, ὃ τὴν εἰς Θεὸν ἔχθραν ἀπογεννᾶν εἴωθε, καὶ πάσης ἁμαρτίας ἐστὶν αἴτιον, διὰ τοῦ ἐπιπόνου καὶ τῆς μεθοδείας ἐξαιρεθῇ, τὰ γὰρ ἐναντία φασὶ τῶν ἐναντίων ἰάματα, καὶ τὴν ἡδονὴν ἀνάγκη δι' ὀδύνης ἀποβληθῆναι. τρίτον, ἵνα δεσμός τις ᾖ καὶ χαλινὸς τῇ ψυχῇ τὸ δοθὲν ἐπιτίμιον, εἰς τὸ μηκέτι τοῖς αὐτοῖς ἐγχειρῆσαι κακοῖς. τέταρτον, ὅτι καὶ φύσει τὸ τῆς ἀρετῆς χρῆμα ἐπίπονον, καὶ δεῖ συνεθισθῆναι τοῖς πόνοις τὸν εἰς ἕξιν αὐτῆς ἐλεύσεσθαι μέλλοντα, καθάπερ διὰ τῆς ἡδονῆς εἰς τὴν ἁμαρτίαν ὑπώλισθε. πέμπτον, ὅτι καὶ πίστεις λαβεῖν βουλόμεθα διὰ τῆς τοῦ δοθέντος ἐπιτιμίου καταδοχῆς, εἰ τελέως τὴν ἁμαρτίαν ἐμίσησεν. αὗται μὲν αἱ τῶν ἐπιτιμίων αἰτίαι, καὶ πλέονες ἴσως ἕτεραι. πάντα δὲ ταῦτα παρορῶμεν ἐν οἷς τὸ χρεὼν κατεπείγει πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἔξοδον, ἀρκεῖν ἡγούμενοι τὴν τοῦ μετανοοῦντος ἐπιστροφὴν καὶ γνησίαν εἰς τ' ἀγαθὸν πρόθεσιν ἐπὶ τὴν τῶν ἡμαρτημένων ἄφεσιν, διατοῦτο καὶ ἀφίεμεν αὐτὰ κατὰ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐξουσίαν, καὶ παρὰ Θεῷ ἀφεῖσθαι πιστεύομεν αὐτά τε καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς πᾶσαν τιμωρίαν, ὅσα γάρ, φησι, λύσετε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ εἰς ἐχέγγυον τούτου τὴν θείαν δωρεὰν τῆς Εὐχαριστίας ἐπιδίδομεν τοῖς οὕτως ἀπαλλαττομένοις. τὸ μὲν γὰρ ἐπιστρέψαι καὶ μετανοῆσαι γνησίως ἐν τῇ γνώμῃ κεῖται τοῦ ἁμαρτήσαντος, τὸ δὲ μὴ πληρῶσαι τὸ ἐπιτίμιον, ἐν τῇ κρίσει τοῦ Θεοῦ ἐστι, τοῦ τὸν ἄνθρωπον ὑπεξαιροῦντος τοῦ βίου, καὶ διατοῦτο βασιλικῶς ὁ φιλάνθρωπος ἐκ φιλανθρωπίας μόνης τὴν ἄφεσιν τῷ ἡμαρτηκότι χαρίζεται, καθάπερ καὶ τῷ λῃστῇ πρὸς ἐσχάταις ἤδη ἀναπνοαῖς μνήμην ἐν τῇ βασιλείᾳ μόνον αἰτησαμένῳ, τὸν Παράδεισον αὐτὸν ὁ μεγαλόδωρος ἐπεδαψιλεύσατο. ταῦτα οἱ Ἀνατολικοὶ ἐν Φερραρίᾳ, οἷς χρῆται καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης Ἱερεμίας, γράφων πρὸς Λουθήρους.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ ΚΓ'.

Ὅτι ἐκ τῶν ἐνδικαίοις καὶ ἀδίκοις γινομένων λυπηρῶν τὰ συγχωρητικὰ τοῦ Πάπα ἀνενέργητα εἰδὼς ὁ Βελλαρμῖνος, καὶ εἰς μόνον τὸ μετανοητικὸν βῆμα ταῦτα μεταφέρων, δείκνυται προφανὴς φλύαρος ἐκ τῶν κοινῶν τῆς Ἐκκλησίας ἔργων καὶ τῶν ἐνταῦθα ἐπωδύνων, δι᾽ ὧν ἡ ἄφεσις, καὶ οὐ διὰ τῶν τοῦ Πάπα συγχωρητικῶν.

Ὑποθεὶς ὁ Βελλαρμῖνος συγχωρεῖν τὸν Πάπαν ταῖς συγχωρητικοῖς τὴν ὀφειλομένην ποινὴν, καὶ βλέπων ὅτι κἂν ἄπειρα δῴη ὁ Πάπας συγχωρητικὰ, ὁ Θεὸς δίδωσι θλίψεις καὶ πειρασμοὺς ἢ πάθη καὶ δικαίοις καὶ μετανοοῦσι, λέγει, ὅτι διὰ τῶν συγχωρητικῶν τοῦ Ῥώμης ἐκεῖναι μόναι αἱ τιμωρίαι ἀφίενται, αἷς ἐσμὲν ὑπόδικοι ἐν τῷ μετανοητικῷ βήματι, οὐχὶ δὲ ἐκεῖναι, ἃς ὀφείλομεν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ βήματι. Ἀλλὰ τοῦτο προφανής ἐστι φλυαρία, καθόλου οὐ μόνον χοροστασίαι καὶ παννύχιοι στάσεις, νηστεῖαι καὶ προσευχαὶ ἴδιαι καὶ κοιναὶ, ἐλεημοσύναι καὶ θεῖαι ἱερουργίαι καὶ δεήσεις τῶν ἱερέων καὶ ἡ λοιπὴ ἐκούσιος κατὰ Χριστὸν ζωὴ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα τὰ λυπηρὰ καὶ ἐπώδυνα, ἅτινα δίδωσιν ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ βήματι, δεχόμενα παρὰ τῶν μετανοούντων κατὰ τοὺς Νόμους τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μετὰ χαρᾶς ὑποφερόμενα, ἀφέσιμα γίνονται τῶν ἐν τῷ μετανοητικῷ βήματι μετανενοημένων ἁμαρτημάτων (καὶ μὴ ποινῶν καὶ χρεῶν, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω Παραγράφῳ δεκάτῳ ἐνάτῳ) οὐ διὰ τῶν συγχωρητικῶν τοῦ ἀντιθέου Πάπα, ἀλλὰ διὰ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, φησὶ γὰρ Αὐγουστῖνος ἐν τῷ δεκάτῳ περὶ πόλεως Θεοῦ, κεφαλαίῳ τεσσαρακοστῷ τετάρτῳ, Τῇ μετανοίᾳ καθαίρεσθαι τῆς ἁμαρτίας, καὶ μόνῃ ἐξομολογήσει κατὰ ἀνάγκην ἐν τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Θεοῦ, τοὺς δ᾽ ἄλλως περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας οἰομένους, τῆς τῶν Χριστιανῶν μερίδος μὴ εἶναι.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ ΚΔ'.

Ὅτι οἱ νεώτεροι τῶν σοφιστῶν εἰς σύστασιν τῶν τοῦ Πάπα συγχωρητικῶν προσφέροντες Χριστόφορόν τινα Καμπανὰν συλλέξαι δεκαεπτὰ Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως συγχωρητικὰ, καὶ κατὰ Βαρώνιον Νικολάου Μυστικοῦ, καὶ δὴ καὶ Κορέσσιον, λέγοντα δῆθεν τὸν θησαυρὸν τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τῶν ἔργων τῶν ἁγίων, ἢ μάλιστα τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων ἡμῖν διὰ τοῦ ἐξουσιαστικοῦ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς χρεωστουμένων κολάσεων συγχώρησιν κενοῦσθαι, ἐλέγχονται ἐνταῦθα καινὰ καὶ μάταια μυθολογοῦντες, καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸ πάτριον ἔθος συγχωρητικῶν τῶν Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχῶν, τῆς τε ἐξουσίας τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ ἐσμοῦ τῶν ὀνομασιῶν τῆς ἀντιθέου ἐξουσίας τοῦ Πάπα.

Οἱ νεώτεροι τῶν σοφιστῶν προσφέρουσι συστάσεις τινὰς περὶ τῶν συγχωρητικῶν τούτων τοῦ Πάπα, καὶ πρῶτον μὲν Χριστόφορόν τινα, Καμπανὰν καὶ Κανονάρχην ἐπικαλούμενον, συλλέξαντα δεκαεπτὰ συγχωρητικὰ Πατριαρχῶν τινῶν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἔτι συγχωρητικὸν Νικολάου τοῦ Μυστικοῦ, Πατριάρχου καὶ αὐτοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ὁ Βαρώνιος ἀνέθηκεν ἐν τῷ ἐννακοσιοστῷ δεκάτῳ ἑβδόμῳ ἔτει, καὶ Γεώργιον τὸν Κορέσσιον, λέγοντα δῆθεν ἐν τοῖς Θεολογικοῖς αὐτοῦ, τὸν θησαυρὸν τῆς Ἐκκλησίας, λέγω τὰς Βασιλείου νηστείας, τοῦ Θεολόγου καὶ Χρυσοστόμου τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ βασιλίσσῃ τῶν πόλεων μόχθους, τῶν ἁγίων τὰς οὐκ ἀναγκαίας αὐτοῖς ἱκανοποιήσεις, μάλιστα δὲ τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, ἅπερ τῷ μὲν Σωτῆρι οὐδ᾽ ὠφέλημα πρὸς ἄφεσιν τιμωριῶν, ἡμῖν δὲ κενοῦται διὰ τοῦ ἐξουσιαστικοῦ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς συγχώρησιν τῶν τιμωριῶν καὶ χρεωστουμένων κολάσεων. καὶ ταῦτα οἱ παπισταί. Ἀλλὰ ῥητέον πρὸς μὲν τὸ πρῶτον, ὅπερ ἔλεγον ὁ Λεγάτος τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰβηρίας ἐν τῇ ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδῳ, ἅγιο Πέτρο, ἅγιο Παῦλο, ἅγιο Βασίλειο, Θεολόγο Γρηγόριο, Χρυσόστομο καὶ ὄχι ναὶ Ἀριστοτέλε, τμήματι ἐνάτῳ κεφαλαίῳ δωδεκάτῳ. Οὐ χρεία ὦ οὗτοι Καμπανοῦ καὶ ἑτέρων τινῶν τοιούτων γραικολατίνων Αἱρετικῶν τῶν καινῶν καὶ ματαίων συγγραφῶν, ἀλλ᾽ Αὐγουστίνου, Ἀμβροσίου, Θεοφίλου, Κυρίλλου, Ἀθανασίου, Ἰουλίου, Σωφρονίου, Γρηγορίων, Βασιλείου, Ἐπιφανίου, Χρυσοστόμου, καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ πρὸ πάντων, τῶν γραφικῶν μαρτυριῶν. δεύτερον, τὰ συγχωρητικὰ τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἦσαν ὡς εἰσὶ καὶ τὰ τῶν νῦν, καὶ γὰρ οὐ χαρίζουσι τινὰ καινὰ, ἀλλὰ τὰ εἰθισμένα καὶ πάτρια παρέχουσιν, ὥστε ἐὰν ὦσι τὰ συλλεχθέντα τῷ Καμπανᾷ τοιαῦτα, ὥστε μὴ περὶ χρονικῶν χρεωστουμένων κολάσεων διαλαμβάνειν, ἀλλὰ περὶ λύσεως τῆς ἐνοχῆς τοῦ αἰωνίου δεσμοῦ, καὶ τέως τῶν ῥηθησομένων ἐν τῷ τέλει τοῦ παρόντος κεφαλαίου, δεχόμεθα αὐτὰ, εἰ δ᾽ ἀπᾴδοντά εἰσιν, ἀναγκαίως καὶ ψευδεπίπλαστά εἰσιν, ὅθεν καὶ ἀποτρόπαια. τρίτον, πρὸς τὰ τοῦ Μυστικοῦ ῥητέον, καίτοι εἴρηται ἀνωτέρω περὶ τῶν ἐπιστολῶν τῶν Παπῶν καὶ περὶ ἑτέρων τινῶν τοιούτων, καὶ ἴδε βιβλίου πρώτου κεφάλαιον ἑνδέκατον. Εἰ τοῦ Ἀγάθωνος καὶ τῆς Συνόδου αὐτοῦ ἐξετάζονται τὰ συνοδικὰ ἐν τῇ ἕκτῃ Οἰκουμενικῇ, εἰ ἀληθῆ εἰσι, πῶς ἡμεῖς πιστεύσωμεν τῷ μυθοπλάστῃ Βαρωνίῳ περὶ τοῦ συγχωρητικοῦ τοῦ Μυστικοῦ, καὶ μάλιστα ἐν τοιούτῳ πράγματι, ὅπερ προφανῶς ἀνήκουστον ἦν τοῖς ἀρχαίοις πατράσιν; οὐκ ἔχει οὖν τὸ ἀξιόπιστον τὸ τοιοῦτο συγχωρη-

συγχωρητικὸν ὅτι ἐστὶ τοῦ Νικολάου, εἶναι πολυποίκιλον καὶ φλυαρῶν ἐστι, καὶ δείκνυται σαφῶς ὅτι συντέτακται καὶ ἐσχεδίασται παρὰ Λατίνου τινός, ἢ καὶ αὐτοῦ Βαρωνίου, ἐπειδὴ περιέχει τὰ χθὲς καὶ προχθὲς παρὰ Λατίνων ἐξευρημένα. πρὸς δὲ τὸ τοῦ Κορεσσίου ῥητέον, ὅτι οὐκ εἰσὶ τὰ ῥητὰ τοῦ Κορεσσίου, οὐ γὰρ τοιοῦτον εἶπέ ποτε Γεώργιος ὁ Κορέσσιος, μάλιστα τ' ἀναντία διδάσκει ἐν τοῖς θεολογικοῖς αὐτοῦ. δεύτερον, εἰ καθ' ὑπόθεσιν εἶπε ταῦτα, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς, νομίζομεν δὲ αὐτὰ ἴσα εἶναι τοῖς εἰρημένοις Βονιφατίῳ, Καμπανᾷ, Θωμᾷ τῷ Ἀκβίνᾳ, Διπλοβαταντζίῳ, Βονοβεντούρᾳ, Βίλλᾳ Πτολεμαίῳ, Λουκεσίνῳ, Παχάλῃ, καὶ τοῖς λοιποῖς σοφισταῖς καὶ ψευδοδιδασκάλοις, ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα παρ' ἐκείνων ἐρανισάμενος εἶπε, καταφρονήσας τῆς γραφῆς καὶ τῶν ἁγίων πατέρων, ἴδε καὶ ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφαλαίου ἐν τῷ Παράγραφον ἕβδομον. τρίτον ῥητέον, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐξουσίαν ἔχει, ἣν ἔδωκεν αὐτῇ ὁ Κύριος, λύειν τοῖς μετανοοῦσι γνησίως καὶ κανονικῶς τὰ ἁμαρτήματα, λέγω δὲ κανονικῶς, ὅτι ἔχει ἐξουσίαν συγχωρεῖν καθ' ὃν τρόπον διδάσκουσιν οἱ ἅγιοι πατέρες καὶ ἡ ἀρχαία ἐν αὐτῇ παράδοσις διδάσκει, καὶ πρὸς τούτοις ὀργανικῶς, ἐπειδὴ ποιητικὸν τῆς ἐξουσίας ταύτης ἐστὶν ὁ ἐν Τριάδι Θεός, μέσα δὲ, τὰ ἐν αὐτῇ παραδεδομένα Μυστήρια καὶ τὸ πάθος τοῦ μεσίτου Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων Ἰησοῦ Χριστοῦ, δευτέραν δέ τινα ἐξουσίαν ἰδικωτέραν ταύτης καὶ σχεδὸν ἀπολελυμένην πρὸς τὸ συγχωρεῖν τοῖς λαβοῦσι τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ποινὰς χρονικὰς καὶ ἔξω τοῦ Μυστηρίου καὶ ἀπὸ τοῦ περισσεύματος τῶν μισθῶν τῶν ἁγίων, ἡ Ἐκκλησία οὔτε ἔχει, οὔτε γινώσκει, οὔτε ἔλαβεν, οὔτε δίδωσιν, ὅθεν καὶ ταύτην τὴν θρυλλουμένην ἐξουσίαν καὶ τὰ συνιστῶντα ταύτην ῥήματα, ἅτινά εἰσι Συγγραφαὶ Ἰνδουλγεντζιῶν, Δικαστικὴ διάλυσις, Δαψιλὴς δόσις, Ἐνέργεια δικαιοδοσίας, Ἐνέργεια δικαστική, Χρονικὴ ποινή, ὀφειλομένη ποινή, Χρεωστουμένη τιμωρία, Λύσις ποινῆς ὀφειλομένης τῇ ἁμαρτίᾳ, Προσάπτονται οἱ μισθοὶ τῶν ἁγίων χωρὶς τοῦ Μυστηρίου, Τὰ συγχωρητικὰ εἰσὶ νομικαὶ ἀπαιτήσεις, Σχολάζοντες μισθοὶ καὶ ἀνενέργητοι, Καὶ περισσεύοντες τῶν ἁγίων μισθοί, Μισθοὶ ἀνωφελεῖς τοῖς ἁγίοις, Λύσις καὶ ἀποπλήρωσις ἐκ τῶν μισθῶν τῶν ἁγίων, Σωρὸς θησαυροῦ τοῦ περισσεύματος μισθοῦ τῶν ἁγίων, Ἐπίθεσις θησαυροῦ, Οὐκ ἀναγκαῖαι ἱκανοποιήσεις, Ὁ Πάπας διανομεὺς τοῦ κοινοῦ θησαυροῦ, Μᾶλλον ἡ ἐξουσία τοῦ Πάπα ἢ τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων, Τὰ συγχωρητικὰ εἰσὶ πλήρη, πληρέστερα, πληρέστατα, μέσα, καὶ μερικά, Ἡ ἐξουσία τῶν Ἐπισκόπων διωρισμένη ἐστὶ παρὰ τοῦ Πάπα, Ὁ Πάπας συγχωρεῖ ὡς βούλεται, Πρὸ τῆς χειροτονίας οἱ ψηφισθέντες Πάπαι καὶ Ἐπίσκοποι διδόασι τὰ συγχωρητικὰ ἐν τοῖς ἐγκαινίοις τῆς τάδε Ἐκκλησίας, Δίδονται τοσούτου καιροῦ συγχωρητικά, ταῦτα, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις ῥήματα ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ γινώσκει ὅτι εἰσὶν ὑπὸ τοῦ Διαβόλου καὶ ὑπὸ τῶν ἀπολλυμένων ψευδοχριστιανῶν ἐξευρημένα, ἐπειδὴ προφανῶς εἰσὶ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς μεσιτείας τοῦ Χριστοῦ ἀντίθετα, ὅθεν ἔχει αὐτὰ Χριστομάχα, Θεομάχα καὶ διόλου ἀντίθεα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚΕ'.

Ὅτι τὸν Γαβριὴλ Φιλαδελφείας λέγοντα ἐφευρεῖν τὸν Βονιφάτιον ὄγδοον τὰ συγχωρητικά, οἱ Λατῖνοι μὴ ἀληθεύειν λέγοντες, ψεύδονται, ὁ δὲ Βονιφάτιος ὁ ταῦτα καινοτομήσας, καὶ τὸν ἐν Ῥώμῃ Ἰοβηλαῖον ἐπινοήσας, καὶ ὑπὸ τὸν Ῥώμης θρόνον τὴν Οἰκουμένην εἰπών, δείκνυται υἱὸς Διαβόλου, ὡς ἐφευρετὴς δύο σωματοφθόρων καὶ ψυχοφθόρων κακῶν.

Προσφέρουσι δεύτερον, ὅτι Γαβριὴλ ὁ Φιλαδελφείας οὐκ ἀληθεύει λέγων, ὅτι Βονιφάτιος ὁ ὄγδοος ἐφεῦρε τὰ συγχωρητικά, ἦσαν γὰρ ἐξ ἀρχῆς. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι ἦσαν ἐξ ἀρχῆς ὡς ἔχει καὶ χρῆται ταῦτα ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, οἱ δὲ Λατῖνοι μετὰ τὸ σχίσμα ἐκαινοτόμησαν καὶ εἰς τὰ συγχωρητικά, ὡς φαίνεται ἐξ ὧν εἴπομεν ἀνωτέρω περὶ Ἰννοκεντίου τοῦ τρίτου καὶ Γρηγορίου τοῦ ἐνάτου, ἦν ὅμως τὸ κακὸν ὀλίγον, καὶ ὥσπερ ἐν παραβύστῳ, Βονιφάτιος δὲ ὁ ὄγδοος παρακινούμενος ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, ἐπενόησε τὴν ἐν Ῥώμῃ ἄθροισιν περὶ τῶν συγχωρητικῶν, ἣν καὶ Ἰοβηλαῖον ἐκάλεσε, καὶ ἤρχοντο εἰς Ῥώμην τοσαῦται μυριάδες ἀθλίων ἀνθρώπων, ψυχικῶς καὶ σωματικῶς φθειρομένων, σωματικῶς μὲν, ὑπὸ πολλῶν ταλαιπωριῶν καὶ ἀσθενειῶν καὶ δαπανῶν καὶ θανάτων, ψυχικῶς δὲ, ὅτι ἡ τοιαύτη συγχώρησις ἄγνωστος οὖσα τῇ γραφῇ καὶ τῇ ἀρχαιότητι τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀφελής ἐστι καὶ ἀνωφελής, μάλιστα συνισταμένη καὶ ἐπιτετηδευμένη ἀπὸ διαιρέσεων καὶ λογιδρίων σεσοφισμένων καὶ ψευδολογικῶν ἀντικειμένων τῇ ἐκκλησιαστικῇ παραδόσει, καὶ τὸν Πάπαν θεοποιοῦσα καὶ λέγουσα περὶ αὐτοῦ τὰ ἀνήκουστα τοῖς ἀρχαίοις, καὶ ἔτι ἐπιζήμιός ἐστι καὶ ψυχοφθόρος καὶ παντὶ Χριστιανῷ πᾶσι τρόποις πολέμιος. ἔτι ὁ Βονιφάτιος οὗτος ἐπειδὴ εἶπε τῆς Οἰκουμένης καὶ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἡ ὑποταγὴ πρὸς τὸν θρόνον τῆς Ῥώμης ἀναγκαία ἐστὶ πρὸς σωτηρίαν, ψεύστης ἐστὶ, καὶ πατὴρ αὐτοῦ ἐστιν ὁ Διάβολος, εἴπερ πατὴρ τοῦ ψεύδους κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος ἐστιν ὁ Διάβολος.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚϚʹ.

Ὅτι τῶν παπιστῶν λεγόντων, ῥῆμα ἐξηχηθὲν τῆς Εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, τὰ συγχωρητικὰ ἐπὶ τοῦ Βονιφατίου τούτου ἐβεβαίωσε, δείκνυται τουτὶ τὸ ῥῆμα μὴ εἶναι τῆς Θεοτόκου, ἀλλὰ τοῦ Βεελζεβούλ.

Ἐπιλέγουσιν, ὅτι ἐγένοντο θαύματα βεβαιοῦντα τὴν χρῆσιν τῶν τοιούτων τοῦ Πάπα συγχωρητικῶν, γράφει γὰρ Ἰάκωβος Διάκονος καὶ Καρδηνάλις τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ὅστις ἔζη ἐπὶ τοῦ Βονιφατίου τούτου, ὅτι τὰ συγχωρητικὰ ἦσαν καὶ πρότερον, γεγονότα δὲ δαψιλέστερον ἐπὶ τοῦ Βονιφατίου, ἐβεβαιώθη ὑπὸ τῆς Θεοτόκου τῷ τρόπῳ τούτῳ. Κληρικός τις τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν Βελάβρῳ προσευχόμενος ἐνώπιον τῆς Εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, ἤκουσεν ἀπ' αὐτῆς τρίτον, Ὁ Θεὸς ἐφείσατο πάντων ζώντων καὶ τεθνεώτων, ὅπερ εἶπεν ἡ Θεοτόκος περὶ τῶν συγχωρητικῶν τοῦ Βονιφατίου. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι καὶ τοῦτο τὸ λογίδριον οὐ τῆς Θεοτόκου, ἀλλὰ τοῦ Βεελζεβούλ ἐστι, καθότι ὁ Θεὸς ἀφ' οὗ ἐξαπέστειλε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ γενόμενον ἄνθρωπον, ἐφείσατο τῶν ζώντων καὶ τεθνεώτων, εἰ δὲ ἐπὶ τοῦ Βονιφατίου ἐφείσατο, δῆλον ὅτι πρότερον οὐκ ἐφείσατο, ὅπερ οὐκ ἔστιν ἕτερον, ἢ ἄρνησις τοῦ μυστηρίου καὶ τῆς τιμῆς τοῦ Χριστοῦ, καὶ τιμὴ τοῦ Βονιφατίου, ὅπερ ταὐτόν ἐστιν ὅτι τοῦ Διαβόλου λόγος ἐστί. δεύτερον, περὶ τῶν θαυμάτων, ἃ προβάλλουσιν οἱ παπισταί, εἴρηται ἀνωτέρω κεφαλαίῳ πέμπτῳ καὶ ἕκτῳ, καὶ ῥηθήσεται βιβλίῳ ἑνδεκάτῳ κεφαλαίῳ δευτέρῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚΖʹ.

περὶ τῶν συγχωρητικῶν γραμμάτων τῶν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας Πατριαρχῶν, καὶ τῆς ἐπὶ τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν ἐξουσίας τῶν Ἐπισκόπων καὶ Πρεσβυτέρων, καὶ ὅτι μόνα τὰ τοῦ Χριστοῦ πάθη εἰσὶν οἱ θησαυροὶ καὶ αἱ ἐκτίσεις καὶ ἡ λύτρωσις τῶν ἁμαρτημάτων τοῖς μετανοοῦσι καὶ αὐτὰ συγχωρητικά, καὶ τίνι τρόπῳ δίδονται τὰ συγχωρητικά, καὶ περὶ ἀμέσου καὶ ἐμμέσου ἐξομολογήσεως, καὶ πῶς λέγονται τὰ τῶν Πατριαρχῶν συγχωρητικά, καὶ τί λύουσιν αὐτά τε καὶ ἡ ἁγία κοινωνία.

Ἐπειδὴ συγχωρητικῶν ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω, ἅτινα ἐξ ἀρχῆς παρεῖχον, καὶ ἕως ἄρτι παρέχουσιν οἱ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἁγιώτατοι Πατριάρχαι, ῥητέον καὶ περὶ τούτων ἐν ὀλίγοις, καὶ πρῶτον, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι Ἐπίσκοποι ἔχουσιν ἐξουσίαν πλήρη καὶ πληρεστάτην τοῦ δεσμεῖν τε καὶ λύειν, ὡς τῶν Ἀποστόλων ἐξίσου διάδοχοι, ὡς ἐροῦμεν ἐν τῷ πέμπτῳ μέρει τοῦ δεκάτου βιβλίου, οὐχ οὕτως ὅμως, ὥστε οὗτος μὲν ὑπεροχικῶς, ἐκεῖνος δὲ ὑφειμένως, ἀλλ' ὡσαύτως πάντες, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω ἐν πολλοῖς, καὶ ἐροῦμεν κατωτέρω διὰ πολλῶν, καὶ μάλιστα ἐν τῷ διαληφθέντι πέμπτῳ μέρει τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, καὶ γὰρ τὰς κλεῖς ὁ λόγος δηλώσει ἐκεῖ, οὐχ ἑνί τινι καθολικῷ Ἀρχιερεῖ καὶ κεφαλῇ καθολικῇ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας διδομένας, μόνος γὰρ τοιοῦτος ὁ Χριστός ἐστιν. ἀλλὰ τοῖς Ἀρχιερεῦσιν, ἤτουν Ἐπισκόποις, καὶ δι' αὐτῶν τοῖς Πρεσβυτέροις καταλλήλως, οἷς ἡ δύναμις, ἐξουσία τε καὶ χάρις διεδόθη ὑπὸ Χριστοῦ διὰ τῶν Ἀποστόλων δεσμεῖν τε καὶ λύειν ἐπὶ γῆς, εἰσὶ γὰρ προεστάται καὶ ἐπιστάται τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἐκφάντορες Θεοῦ καὶ ὑποφῆται καὶ οἰκονόμοι μυστηρίων Θεοῦ, καὶ ταμεῖα τῶν θησαυρῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀπολύουσι τοὺς ἡμαρτηκότας καὶ μετανοήσαντας πιστοὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ μόνον τῆς αἰτίας καὶ τοῦ δεσμοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐνοχῆς. δεύτερον, ὁμολογοῦμεν δὲ αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ παθήματα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ μόνα τοὺς θησαυροὺς καὶ τὰς ἐκτίσεις καὶ τὴν λύτρωσιν εἶναι τῶν ἁμαρτημάτων τοῖς γνησίως μετανοοῦσι, κἂν μὴ ὦσιν οἱ πωλοῦντες καὶ ἀγοράζοντες τὰ συγχωρητικά, ἀπείρατος γὰρ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις, ἀδωροδόκητον τὸ τῆς Ἐκκλησίας μυστήριον, οὐκ ἐμπόριον ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καὶ οἱ θησαυροὶ αὐτῆς ἀκαπήλευτοι· οὐδ' ἐν βαλαντίοις ἀναποκείμενοι, οὐδ' ἀποκενοῦντες βαλάντια. ταῦτα δὲ λέγομεν, τὴν τινῶν αἰσχροκέρδειαν ἀποδιοπομπούμενοι, οὐ τὴν ἰσχὺν καὶ παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ᾗ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ τὰς κλεῖς κατέθετο τῆς βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. οὗτος δὲ ὁ πλοῦτος διήνοικται τοῖς μετανοοῦσι καὶ μόνοις. ταῦτα Μελέτιος ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας περὶ τὸ τέλος τοῦ Ἐγχειριδίου αὐτοῦ. τρίτον, παρέχονται δὲ τὰ συγχωρητικὰ παρὰ τῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν οὐ μόνον τοῖς εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἢ εἰς Ἐπίσκοπον, ἢ καὶ εἰς Πρεσβύτερον ἐξομολογηθεῖσι, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐξαιρέτῳ τινὶ λόγῳ τῶν Ἀποστόλων διαδόχους, καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου δεκάτου μέρους πέμπτου κεφάλαιον ἑνδέκατον. καὶ τοῦτο, οὐχ ὅτι ἔχουσι τοὺς βαθμοὺς τῆς Ἐπισκοπῆς μείζονας, ἀλλὰ διότι καθολικῶν, ἤτουν ἀποστολικῶν προΐστανται θρόνων, καὶ παρέχουσι τὰ συγχωρητικὰ τῇ κοινότητι τῆς κατ' αὐτοὺς προεδρείας. εἰ δὲ καὶ μόνοι παρέχουσιν, ἀλλὰ παρέχουσιν ὡς ἀπὸ προσώπου ταύτης, ἤτοι τῆς κατ' αὐτοὺς Συνόδου. παρέχουσι δὲ ταῦτα καὶ ἐν ἀλλοτρίαις Ἐπαρχίαις καὶ Διοικήσεσιν, ἐπειδὴ τούτοις ἐξαιρέτῳ τρόπῳ ἀφωσίωται ἡ μέριμνα καὶ ἐπιμέλεια πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπερ οὕτω πως ποιεῖν οὐκ ἔξεστι τοῖς λοιποῖς Ἐπισκόποις, ἢ τοῖς καλουμένοις αὐτοκεφάλοις Ἀρχιεπισκόποις, καὶ ἴδε κατωτέρω τὸν τόπον τοῦ ἀνωτέρω προσεχῶς διαληφθέντος κεφα-

κεφαλαίου, καὶ ἡ βεβαίωσις σαθρά, εἰ γὰρ καὶ οὐ διωρίσθη τοῦτο παρὰ τῆς γραφῆς καὶ τῶν Συνόδων, ἀλλ᾽ οὕτως ἀπ᾽ ἀρχῆς παρέδωκεν ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία, ἥτινι ὁ ἀνθιστάμενος, ὑπὸ ἀνάθεμά ἐστι. τέταρτον, συγχωρεῖ ὁ Θεὸς τῷ μετανοήσαντι καὶ ἐξομολογηθέντι καὶ πρὸς αὐτὸν ἀμέσως, ἀνάγκης κατεπειγούσης, καὶ ἐμμέσως πρὸς τὸν πνευματικόν, εἴτε Ἐπίσκοπος εἴη εἴτε Πρεσβύτερος, τρίτη δὲ συγχώρησις οὐ δίδοται, καὶ γὰρ δεύτερον οὐ συγχωρεῖται τὸ ἅπαξ συγχωρηθὲν πλημμέλημα, ὅθεν τῷ πρὸς ἕτερον ἐξομολογηθέντι διδόμενον τοῦ Πατριάρχου συγχωρητικόν, οὐ ῥηθείη ἂν κυρίως συγχωρητικόν, ἀλλὰ συγχωρητικὸν ἐπιδεικτικὸν τῆς μετανοίας ἐπὶ μισθῷ μείζονι, καὶ παραδείγματι τῶν ἄλλων διὰ τῆς μνήμης τῶν ἁμαρτημάτων. λύουσι δὲ τοῦ δεσμοῦ, ἤτοι τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἐνοχῆς τὰ συγχωρητικά, καὶ τὸν Κανόνα τῶν ἐξομολογηθέντων, κατά τινα περίστασιν μὴ πληρωθέντα, ὑποτιθέασιν ὅμως ἐν τοῖς λαβοῦσιν αὐτὰ καὶ μὴ κοιμηθεῖσιν, ἀλλὰ ζῶσι τὴν ἱκανοποίησιν, ἤτοι τοὺς καρποὺς τῆς μετανοίας κατὰ τὴν κέλευσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Παλινλογητέον. λύουσι τὰ ἁμαρτήματα τῷ ἐξομολογηθέντι τὰ συγχωρητικὰ ὑποθετικῶς κατὰ τὸν ὕστατον καὶ θανάσιμον βαθμόν, διὰ τῆς ἱκανοποιήσεως μέντοι, ὅπερ ὅλον τὸ ἀνώτερον κεφάλαιον παρίστησι, καὶ αἱ Εὐχαὶ τῆς μεταλήψεως, ὑποθετικῶς γὰρ ἡ ἁγία κοινωνία λύει τὰ ἁμαρτήματα, ταύτῃ δὲ καὶ ὁ Χριστὸς ἱκανοποιήσατο μεθ᾽ ὑποθέσεως τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν ἔργων, πλὴν τοῦ προπατορικοῦ πλημμελήματος, εἰ γὰρ καὶ τὰ ἔργα οὐκ ἰσχύει καθ᾽ ἑαυτά, ἀλλ᾽ οὕτως ἠθέλησεν ὁ Θεὸς ἵνα ἰσχύωσι διὰ τῆς θείας ἐπαγγελίας, εἰ γάρ, φησι, θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, τήρησον τὰς ἐντολάς. πέμπτον, τὰς ἱκανοποιήσεις οἱ μὲν νέοι Αἱρετικοὶ παντάπασιν ἀποβάλλουσιν, οἱ δὲ Λατῖνοι δέχονται μέν, ἀλλ᾽ εἰς σύστασιν τοῦ πουργατορίου, πῶς δὲ ταύτας ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία ἀποδέχεται, ἴδε ὡς εἴρηται τὸ παρὸν κεφάλαιον, καὶ μάλιστα Παράγραφον εἰκοστὸν δεύτερον, καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου τὸ ἑνδέκατον καὶ δωδέκατον τὰ κεφάλαια τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς ἐν Βιτεμπεργίδι Λουτέρους. ταῦτα καὶ περὶ τῶν συγχωρητικῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τῆς ἐν Πίσῃ λατινικῆς Συνόδου, κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα οὔσης, καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνελθόντων κατὰ τοῦ Πάπα Γρηγορίου, καὶ τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ, καὶ προβλήσεως Ἀλεξάνδρου πέμπτου, καὶ τῆς ὑπὲρ τῆς Συνόδου ταύτης αὐτοῦ μαρτυρίας.

Χειροτονηθέντος ἑνὸς Πάπα εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἑτέρου εἰς τὸ Ἀβένιον τοῦ καλουμένου Βενεδίκτου δεκάτου, καὶ ὄντων εἰς ὅλην τὴν Δύσιν σκανδάλων ἐκ τούτων τῶν δύο, ἵνα δῆθεν γένηται τρίτος καλλίων, ἐχειροτόνησαν εἰς τὴν Ῥώμην Πάπαν τρίτον Γρηγόριον τὸν δωδέκατον, ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ ὀκτώ, ἀλλὰ φανέντος τοῦ Γρηγορίου ἀναξίου τῶν ἐλπίδων, στενοχωρούμενοι οἱ Αὐθένται καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοί, καὶ μὴ εὑρίσκοντες θεραπείαν ἄλλην, ἔδραμον εἰς τὸ ἀρχαῖον κριτήριον, ᾧ πάντοτε ἡ Ἐκκλησία ἔκρινε τὰ κατ᾽ αὐτήν, ὅπερ ἐστὶν ἡ Σύνοδος. καὶ δὴ ἀθροίζουσι Σύνοδον εἰς Πίσαν χώραν τῆς Ἰταλίας, ἐν ᾗ ἦσαν Πατριάρχαι οἱ παρὰ Λατίνοις τρεῖς, Καρδινάλεις εἰκοσιτρεῖς, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι τριάκοντα, Μοναστηρίων Ἡγούμενοι Διακόσιοι ὀγδοήκοντα, Θεολόγοι καὶ πρέσβεις τῶν ἐν Δύσει Ἡγεμόνων πλεῖστοι, ὡς διηγεῖται ἐν ταῖς σημειώσεσιν αὐτοῦ παρὰ Ἀζωρίου ὁ Βίνιος, πλὴν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Θεολόγων καὶ τῶν νομικῶν Διδασκάλων, οἵτινες μιᾷ συμπνοίᾳ καὶ γνώμῃ ἐκάθηραν αὐτὸν τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης Γρηγόριον τὸν δωδέκατον ἄκοντα καὶ μὴ βουλόμενον, ὡς φαίνεται ἐν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ συνελεύσει αὐτῆς. προέβαλον δὲ καὶ ἐχειροτόνησαν Πάπαν Ἀλέξανδρον τὸν πέμπτον, ὅστις ἐπατριάρχευσε μῆνας ὀκτώ, καὶ ἀποθνήσκων, ὡμολόγησεν ἐνώπιον πάντων, ὅτι ἐκεῖνα τὰ διορισθέντα εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Πίσης, γεγόνασι χωρὶς δόλου τινὸς καὶ ὑποκρίσεως, ὡς ἄλλοι πολλοί, καὶ ὁ Πλάτινας ἱστοροῦσι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντίᾳ λατινικῆς Συνόδου, κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα οὔσης, καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνελθόντων κατὰ τριῶν Παπῶν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ τῆς Ἀλαμανίας Βασιλέως Σιγισμούνδου, ἐν ᾗ κηρύττεται πρόσωπον τῆς καθόλου Ἐκκλησίας ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, καὶ ὑπ᾽ αὐτὴν πᾶς Πάπας, ὑφ᾽ ἧς καὶ παιδεύεσθαι αὐτὸν ἁμαρτάνοντα ὤφειλεν.

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ δεκάτῳ τετάρτῳ ἠθροίσθη Σύνοδος εἰς Κωνσταντίαν. σημειοῖ δὲ ὁ Ὀνούφριος εἰς τὸν βίον Ἰωάννου εἰκοστοῦ τετάρτου παρὰ Πλάτινα, ὅτι συνῆλθεν ἐν αὐτῇ ἀπὸ πάσης τῆς Δύσεως πολὺ πλῆθος, ὁ δὲ Βελλαρμῖνος διϊσχυρίζεται βιβλίῳ πρώτῳ περὶ τῶν Συνόδων κεφαλαίῳ ἑβδό-

μῳ ὅτι ἦσαν ἐν αὐτῇ πατέρες χίλιοι, ἐξ ὧν ἦσαν οἱ τριακόσιοι Ἐπίσκοποι. ἦν δὲ ἡ αἰτία τῆς συνελεύσεως αὐτῆς, ὅτι, ὡς εἴρηται, τοῦ Βενεδίκτου καὶ τοῦ Γρηγορίου τῶν Παπῶν ὄντων κακοτρόπων, ἐζήτησεν ἡ Ἐκκλησία τὰς παραιτήσεις αὐτῶν, καὶ μὴ θελησάντων αὐτῶν αὐτὰς δοῦναι, ἐχειροτόνησαν Πάπαν τρίτον νομιζόμενον γνήσιον, Ἰωάννην εἰκοστὸν τέταρτον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς αἰσχροῦ βίου. ἠθροίσθη οὖν Σύνοδος, ἵνα καταπαύσῃ τὰ κακὰ τῶν τριῶν κακοτρόπων Παπῶν, ἦν δὲ εἰς τὴν Σύνοδον παρὼν καὶ Σιγισμοῦνδος ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀλαμανίας. καὶ λοιπὸν λαβόντες οἱ πατέρες θάῤῥος καὶ ἐξουσίαν τοῦ λαλεῖν ἐλευθέρως κατὰ τὸν ἀρχαῖον Νόμον τῶν κανονικῶν Συνόδων, ἐξετάσαντες τὸν βίον τοῦ Πάπα Ἰωάννου, εὗρον αὐτὸν πταίστην εἰς τεσσαράκοντα κεφάλαια, ὅθεν ἐκάθηραν αὐτὸν καὶ περιώρισαν. ὁ δὲ Γρηγόριος φοβηθεὶς τὸ κράτος τῆς Συνόδου, ἔδωκε τὴν παραίτησιν αὐτοῦ. ἐκάθηρε δὲ καὶ τὸν Βενέδικτον ἡ Σύνοδος. αὕτη λοιπὸν ἡ Σύνοδος τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐν Πίσῃ Συνόδου ἐξηγουμένη καὶ βεβαιοῦσα, ἐκήρυξεν εἰς τὴν τετάρτην καὶ πέμπτην καὶ τεσσαρακοστὴν πέμπτην τὰς συνελεύσεις αὐτῆς, ὅτι ἡ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἐπιφέρει πρόσωπον τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, καθότι ἔχει τὴν ἐξουσίαν ἀμέσως παρὰ Χριστοῦ, ὅθεν ἀναγκαίως πρέπει καὶ τὸν Πάπαν πείθεσθαι τῇ οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, καὶ ὅτι εἰ ὁ Πάπας τῶν προσταγμάτων καὶ τῶν διαταγῶν καὶ ἐπαγγελιῶν ὁποιασδήποτε Οἰκουμενικῆς Συνόδου γενομένης, ἢ γενησομένης καταφρονεῖ, καὶ οὐχ ὑπακούει, ἢ οὐχ ὑπακούσει, καὶ εἶτα οὐ μεταμελεῖται, κατακρίνεσθαι καὶ παιδεύεσθαι κατὰ τὸ ἁμάρτημα αὐτοῦ. πάσας δὲ τὰς ἀρὰς καὶ τοὺς ἀφορισμοὺς, οὓς ὁ Πάπας, μὴ βουλομένης τῆς Συνόδου, καταβροντίσει, εἶναι ἀκύρους καὶ ματαίους.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ παρὰ τῆς Συνόδου ταύτης χειροτονηθέντος Πάπα Μαρτίνου πέμπτου, τοῦ ὁμολογήσαντος βεβαίως διατηρεῖν καὶ ἀναντιῤῥήτως πάντα τὰ ἐν αὐτῇ κυρωθέντα.

Τῷ χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ πεντεκαιδεκάτῳ ἔτει παρὰ τῆς Συνόδου ταύτης προεβλήθη καὶ ἐχειροτονήθη Πάπας Μαρτῖνος πέμπτος, οὗ εἰς τὸν βίον λέγει ὁ Πλάτινας, ὅτι τεσσαράκοντα χρόνους ἦν ὁ θρόνος τῆς Ῥώμης ἐστερημένος ἀληθινοῦ Πάπα, ὅπερ βούλεται εἰπεῖν, ὅτι τεσσαράκοντα χρόνους ἦσαν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ῥώμης Πάπαι ψεῦσται δηλονότι καὶ παράνομοι. ὡμολόγησε δὲ ὁ Μαρτῖνος, Πάπας χειροτονηθεὶς, ἐνώπιον τῆς Συνόδου, ἕκαστα καὶ πάντα τὰ κυρωθέντα καὶ συμπερανθέντα ἐν τοῖς περὶ πίστεως καὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων ὑπὸ τῆς παρούσης ἐν Κωνσταντίᾳ Συνόδου βεβαίως διατηρεῖν, καὶ ἀβιάστως διαφυλάττειν, καὶ οὐδέποτε κατ' οὐδένα τρόπον ἐναντιωθῆναι, ἢ ἀντειπεῖν αὐτοῖς, ὡς φαίνεται πράξει τεσσαρακοστῇ πέμπτῃ, ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ δεκάτῳ ἑβδόμῳ. ὅθεν φανερόν ἐστιν, ὅτι συμφωνεῖ καὶ ὁ Πάπας μετὰ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ τῷ ἀξιώματι τῆς Συνόδου, ὅτι δηλαδὴ τὸ ἀξίωμα τῆς Συνόδου ἐστὶ μεῖζον τοῦ ἀξιώματος τοῦ Πάπα, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐγγράφως βεβαιοῖ ταῦτα ἐν τῇ βούλλῃ αὐτοῦ τῇ κατὰ τῶν ἐγκλημάτων τοῦ Ἰωάννου.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς ἐν Βασιλείᾳ λατινικῆς Συνόδου, κατὰ τῆς Ἀρχῆς τοῦ Πάπα οὔσης, καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνελθόντων κατὰ τοῦ Μαρτίνου Πάπα, τυραννικῶς διοικεῖν ἀρξαμένου, καὶ ἀθετήσαντος ἃ ὑπέσχετο ἐν τῇ ἐν Κωνσταντίᾳ Συνόδῳ, καὶ εἶτα κατὰ τοῦ Πάπα Εὐγενίου, καὶ περὶ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς, ὑπὲρ τοῦ Πάπα καὶ παντὸς ἑτέρου τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἀποφαινομένης, καὶ τὸν ἀντιστατοῦντα αὐτῇ Αἱρετικὸν νομιζομένης.

Ἡ ἐν Κωνσταντίᾳ Σύνοδος φῶς ἐχρημάτισε τοῖς δυτικοῖς, ὥστε καταβάλλειν τὴν ὀφρὺν τῶν Παπῶν, καὶ εἶναι τοὺς Πάπας ὑποκειμένους ταῖς Συνόδοις, καθὼς ἦσαν καὶ πρὸ τοῦ σχίσματος. καὶ ἐπειδὴ ὁ Μαρτῖνος, ὃν ἐχειροτόνησε Πάπαν αὐτὴ ἡ ἐν Κωνσταντίᾳ Σύνοδος, ἤρξατο ἀθετεῖν τὰ τῆς Συνόδου, καὶ ζητεῖν πάλιν διοικεῖν τυραννικῶς, ἠθροίσθη Σύνοδος εἰς Βασιλείαν πόλιν τῆς Γερμανίας, ἐν ᾗ ἦσαν Ἐπίσκοποι ἑπτακόσιοι, καὶ Ἡγούμενοι καὶ ἄλλοι Θεολόγοι καὶ Νομοδιδάσκαλοι πολλοί. ἀποφαίνεται οὖν καὶ ἐπικυροῖ καὶ αὐτὴ ἡ ἐν Βασιλείᾳ Σύνοδος, πράξει δευτέρᾳ, τρίτῃ καὶ ὀγδόῃ, κατὰ τὸ χιλιοστὸν τετρακοσιοστὸν τριακοστὸν δεύτερον ἔτος, καὶ πράξει ἑνδεκάτῃ, κατὰ τὸ χιλιοστὸν τετρακοσιοστὸν τριακοστὸν τρίτον ἔτος, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν ὅλῃ τῇ προθέσει κατὰ τοῦ Πάπα Εὐγενίου τοῦ τετάρτου ἐν τῇ ἀποφάσει τῆς ἀργίας αὐτοῦ, πράξει τριακοστῇ πρώτῃ, ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ τριακοστῷ ἐνάτῳ, καὶ ἐν τῇ ἀποφάσει τῆς καθαιρέσεως αὐτοῦ, ἐκφωνηθείσης πράξει τριακοστῇ τετάρτῃ, τῷ αὐτῷ ἔτει, καὶ φησὶν, αὕτη ἐστὶν ἡ ἀλήθεια τῆς καθολικῆς πίστεως, ἣν ὁ πεισματικῶς ἀνθιστάμενος καὶ ἀντιστατούμενος, Αἱρετικὸς νομίζεται, πράξει τριακοστῇ τρίτῃ, ὅπου καὶ ταῦτα φησὶ, Πρὸς μείζονα δὲ στερέωσιν καὶ βεβαίωσιν πάντων τῶν καθολικῶν τῇ ὁμοψύχῳ ὁμολογίᾳ αὐτῶν τῶν ἀληθειῶν, ταῦτα ἡ ἁγία

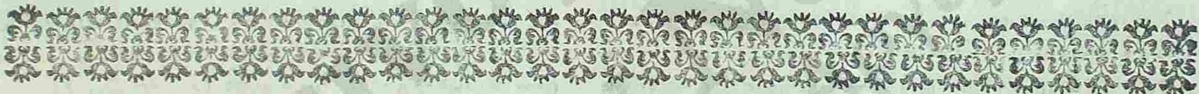
Συνό-

Σύνοδος ὁρίζει καὶ ἀποφαίνεται ὥσπερ ἕπεται, ὅτι ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς ἐξουσίας τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἐπιφερούσης, ὑπεράνω τοῦ Πάπα καὶ παντὸς ἑτέρου προσώπου ἀποφανθεῖσα διὰ τῆς ἐν Κωνσταντίᾳ, καὶ ταύτης τῆς ἐν Βασιλείᾳ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐστὶν ἀλήθεια τῆς καθολικῆς πίστεως. αὕτη ἡ ἀλήθεια, τὸ τὸν Πάπαν τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ἐπιφέρουσαν τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, πράγματι κανονικῷ συναθροισθεῖσαν, καὶ οὐδεὶ τῶν ἀνωτέρω ἀποφανθεισῶν ἐν τῇ προλεχθείσῃ ἀληθείᾳ ἀπὸ τῆς γνώμης ἐκείνης τῆς Συνόδου ὁρίσασαν, οὐδαμῶς ἐξουσιαστικῶς διαλῦσαι, ἢ εἰς ἕτερον καιρὸν παρεκτεῖναι, ἢ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μεταφέρειν, ἐστὶν ἀλήθεια τῆς καθολικῆς πίστεως. ταύταις ταῖς δυσὶν ἀληθείαις ὁ πεισματικῶς ἀντιτασσόμενος, Αἱρετικὸς νομίζεται. Ἐδόθη ἐν δημοσίῳ ἡμετέρᾳ συνελεύσει ἐν τῇ μείζονι Ἐκκλησίᾳ τῆς Βασιλείας δημοσίως ἑορτασθεῖσα δεκάτῃ ἑβδόμῃ Καλανδῶν Ἰουλίων κατὰ τὸ χιλιοστὸν τετρακοσιοστὸν τριακοστὸν ἔνατον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Εʹ.

Περὶ τῆς ὑπὸ τῆς παρούσης Συνόδου καθαιρέσεως Εὐγενίου τετάρτου, καὶ προχειρίσεως Φίληκος πέμπτου, τοῦ τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐπὶ τοῦ Πάπα ὁμολογήσαντος.

Ἀπέβαλε δὲ αὕτη ἡ Σύνοδος Εὐγένιον Πάπαν τὸν τέταρτον καὶ ἀφώρισε καὶ ἐκάθηρε, καὶ ἀντ᾽ αὐτοῦ ἐχειροτόνησε Πάπαν Φίληκα τὸν πέμπτον, ὅστις καὶ αὐτὸς προσετέθη ἐκείνῃ τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐστὶν ὑπεράνω τοῦ Πάπα, καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀλήθεια, ἀλήθεια τῆς καθολικῆς πίστεως, ὅθεν οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν λατινικῶν οἱ Πάπαι τῆς Ῥώμης κρίνονται καὶ κατακρίνονται, ἀποβάλλονται καὶ ἀντ᾽ αὐτῶν ἄλλοι χειροτονοῦνται, ἐπειδὴ ἡ Σύνοδος ὑπερέχει καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Παπῶν, ἐξ ὧν οὐ μόνον οἱ ἀνωτέρω Βενέδικτος, Γρηγόριος καὶ Ἰωάννης ἥμαρτον εἰς τὰ ἤθη, εἰς τὴν πολιτείαν, εἰς τὰς χειροτονίας καὶ εἰς τὴν πίστιν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι Πάπαι ἐχρημάτισαν τοιοῦτοι, ἐξ ὧν τινὰς εἰς δήλωσιν καταγράφομεν ἐνταῦθα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔʹ.

Ὅτι πολλοὶ Πάπαι ἥμαρτον εἴς τε τὰ ἤθη καὶ εἰς τὴν πολιτείαν, καὶ ἐν συνόψει ἀρχόμενοι ἀπὸ Νικολάου πρώτου, καταπαύομεν εἰς Εὐγένιον τέταρτον.

Κακὸν πρᾶγμα ἦν ὁ σιμωνιακὸς τρόπος Νικολάου τοῦ πρώτου, τοῦ μετὰ ἀναθέματος προστάξαντος τῷ Ῥαβέννης Ἰωάννῃ μὴ διορίζειν τὰ εἰσοδήματα τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ χωρὶς τῆς γνώμης τοῦ Πάπα, ὅπερ ἐποίει σιμωνιακῶς, καὶ γὰρ τίς μετοχὴ ἦν τῷ Πάπᾳ τῶν εἰσοδημάτων ἀλλοτρίας Ἐπαρχίας; ἐκεῖνο δὲ ὅπερ οὗτος ὁ Πάπας Νικόλαος, ὡς λέγει ὁ Πλάτινας, γνώμῃ καὶ τοῦ Ῥηγὸς Λοδοβίκου διέταξεν, ἵνα δηλονότι μὴ δύνηταί ποτε λαϊκὸς μήτε αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ ἔρχεσθαι εἰς τὰς Συνόδους τῶν Ἐπισκόπων, πῶς οὐκ ἔστι βέβηλον καὶ παράνομον; καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου δεκάτου μέρους τρίτου κεφάλαιον δωδέκατον. Μαρτῖνος ὁ δεύτερος ταῖς πονηρίαις αὐτοῦ ἐνήργησε δεσμευθῆναι τὸν Πάπαν Ἰωάννην τὸν ὄγδοον, καὶ δὴ καὶ Πάπας ἐγένετο ἀνοσίῳ καὶ παρανόμῳ τρόπῳ, καθότι ῥᾳδιουργίαις ἥρπασε τὸν θρόνον ὡς λῃστὴς καὶ κλέπτης, ὅθεν καὶ ἀπέπεμψεν αὐτὸν ταχέως ὁ Κύριος. Ὁ Φόρμοσος πρὸ τοῦ γενέσθαι Πάπας ἐνήργησε καὶ αὐτὸς δεσμευθῆναι τὸν Πάπαν Ἰωάννην, ἐπειδὴ ἀνοσιώτατος ὢν ὁ Φόρμοσος, καὶ ὑπ᾽ ἐκείνου καθαιρεθεὶς, ἀνεθεματίσθη, εἶτα δωρεαῖς καὶ δόλοις σιμωνιακῶς καὶ πανούργως ἐγένετο Πάπας, ὅθεν Στέφανος ὁ ἕβδομος, ὅστις καὶ αὐτὸς σιμωνιακῶς καὶ κακοτρόπως ἔλαβε τὸ παπάτον, ἀθροίσας σύνοδον, ἀνώρυξε τὸν τάφον τοῦ Φορμόσου, καὶ ἐξέβαλε τὸ λείψανον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τάφου, καὶ ἐκδύσας αὐτὸ τὰ ἀρχιερατικὰ ἄμφια, ἐνέδυσεν αὐτὸ λαϊκὰ, καὶ εἶτα ἔθαψεν αὐτὸ μετὰ τῶν λῃστῶν, καὶ προσέτι τεμὼν καὶ τὰ δύο αὐτοῦ δάκτυλα οἷς ηὐλόγει, ἔρριψεν αὐτὰ εἰς τὸν Τίβεριν, καὶ τέως ὥρισεν ἀναχειροτονηθῆναι ὅσους ἐχειροτόνησεν ὁ Φόρμοσος. Ἰωάννης ὁ ἔνατος θέλων ὑπερασπισθῆναι τῶν τοῦ Φορμόσου, καὶ ἐναντιουμένου αὐτῷ τοῦ πλείονος μέρους τοῦ λαοῦ τῆς Ῥώμης, προεξένησε τοσαύτην σύγχυσιν εἰς τὸν λαὸν, ὥστε καὶ ἐκινδύνευσαν κατασφάξαι ἀλλήλους, ὅθεν φυγὼν εἰς Ῥάβενναν, καὶ ἀθροίσας Σύνοδον ἑβδομηκοντατεσσάρων Ἐπισκόπων, κατέκρινε τὰ τοῦ Στεφάνου, καὶ ἐβεβαίωσε τὰ τοῦ Φορμόσου. Λέων ὁ πέμπτος σιδηροδεσμεῖται ὑπὸ Χριστοφόρου τινὸς βεβήλου ἀνθρώπου, καὶ προξενοῦνται διὰ τοῦτο σκάνδαλα, καὶ γίνεται πολλῶν ἀνθρώπων φθορά. εἶτα τυραννικῶς καὶ παρανόμως γενόμενος Πάπας Σέργιος ὁ τρίτος, τῷ ὁμοίῳ τρόπῳ ἔδησε τὸν Χριστοφόρον δεσμοῖς σιδηροῖς, καὶ ἐφυλάκωσεν αὐτὸν λίαν σκλη-

σκληρῶς, ἠκύρωσε δὲ καὶ αὐτὸς τοῦ Φορμόσου τὰς πράξεις, καὶ προσέταξε ἀναχειροτονηθῆναι ὅσους ἐκεῖνος ἐχειροτόνησε, καὶ τὸ δὴ πάντων τῶν κακῶν ἀπανθρωπον καὶ ἀσεβέστατον, ὅτι ἐξέβαλε τὸ λείψανον τοῦ Φορμόσου ἐκεῖθεν, ἔνθα ἦν τεθαμμένον μετὰ τῶν λῃστῶν, καὶ προσέταξε καὶ ἔκοψαν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν οὕτως, ὡς ἦν τεθνηκὼς πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν, καὶ ἔπειτα ἔῤῥιψαν αὐτὸ εἰς τὸν ποταμὸν Τίβεριν ὡς ταφῆς δῆθεν ἀνάξιον. ἦν δὲ ὁ Σέργιος οὗτος πρὸς τούτοις ἀκόλαστος καὶ ἀσελγέστατος. Ἰωάννης ὁ δέκατος πολέμους ἐκίνησε λυμεῶνας, καὶ πολλὰ αἵματα Χριστιανικὰ ἐκχέας, ἦν μᾶλλον τύραννος καὶ φονεὺς, ἢ Ἐπίσκοπος καὶ Πάπας, ὅθεν Γουΐδος ὁ Κόμης συλλαβὼν αὐτὸν, καὶ ἐμβαλὼν τῷ στόματι αὐτοῦ ἕνα μεγάλον πάσσαλον, αἰσχρῶς αὐτὸν ἀπέπνιξεν. Ἰωάννης ὁ δωδέκατος ἦν ἐκ νέου δεδομένος εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ κυνηγέσια, ὃς ἔκοψε ἀπὸ θηριώδους θυμοῦ αὐτοῦ ἑνὸς Καρδηνάλεως τὴν ῥῖνα, καὶ ἑτέρου τὴν χεῖρα. κινηθέντος δὲ διὰ ταῦτα κατ' αὐτοῦ τοῦ Ῥηγὸς τῆς Γερμανίας Ὄθωνος, αὐτὸς ἵνα φύγῃ τὸν κίνδυνον, ἔστεψεν αὐτὸν καὶ ὠνόμασεν Αὐτοκράτορα μὲν Ῥωμαίων, Ῥῆγα δὲ Γερμανίας καὶ Οὐγγρίας, μὴ παραιτουμένου ὅμως τούτου τοῦ Ἰωάννου τὴν ἀσελγεστάτην καὶ βέβηλον αὐτοῦ ζωὴν, ἤθροισε Σύνοδον ὁ Ὄθων καὶ κατέκρινεν αὐτὸν, ὅθεν ἔφυγεν ὁ παγκάκιστος, καὶ ἐχειροτονήθη ἕτερος Πάπας. ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ὄθωνος ἀπὸ τῆς Ῥώμης, ὁ Ἰωάννης ἐλθὼν, ἐδίωξε τὸν κανονικὸν Πάπαν. τούτου μέμνηται καὶ ὁ Κεδρηνὸς, γράφων τὴν ἄνομον ζωὴν Θεοφυλάκτου Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου, Ἐφιλοτιμήθη γὰρ, φησιν, ἡ κακία, ἵνα ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς ἀθεμιτουργῶσιν οἱ δύο Οἰκουμενικοὶ, ὥσπερ τινες βέβηλοι καὶ ῥαγδαῖοι τυφῶνες, ὅθεν καὶ οἱ δύο πληγέντες ὑπὸ Θεοῦ, αἰσχροτάτως ἐτελεύτησαν. Ἰωάννης ὁ δέκατος τρίτος ἐδεσμεύθη καὶ ἐκλάσθη εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῆς Ῥώμης, εἶτα ἐξωρίσθη, ὕστερον δὲ ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς ἐξορίας εἰς Ῥώμην, Πέτρον τινὰ ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐκρέμασεν ἀπὸ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἀπῃωρημένον ἐπὶ πολὺν καιρὸν, εἶτα καταβιβάσας αὐτὸν, ἐκάθισεν αὐτὸν ἐφ' ἑνὶ ὄνῳ ἀντιστρόφως, βιάζων αὐτὸν κρατεῖν τὴν οὐρὰν τοῦ ὄνου τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καθὼς εἰργάσατο ὁ Κοπρώνυμος Κωνσταντῖνον τὸν Εἰκονομάχον Πατριάρχην, ἔπειτα μαστιγώσεσι καὶ ἄλλαις σκληραῖς καὶ ἀπανθρώποις παιδεύσεσιν ἀπέκτεινεν αὐτόν. Βονιφάτιος ὁ ἕβδομος λαβὼν πάντας τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἐκκλησίας καὶ φυγὼν, ἐδαπάνησεν αὐτοὺς εἰς ἡδονὰς καὶ ἀσωτίας, ὅθεν παραχωρήσει Θεοῦ ὑφ' ἑαυτοῦ ἀπεσφάγη. Ἰωάννης ὁ δέκατος πέμπτος διεσκόρπισεν εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ τῆς Ἐκκλησίας τὰ εἰσοδήματα, ὅθεν γέγονε κακὸν παράδειγμα εἰς τοὺς μετέπειτα Πάπας, καὶ ἐνομίζετο εἰς τοὺς καιροὺς αὐτοῦ εἶναι λύκος, φθορεὺς, καὶ τοῦ δημοσίου πολέμιος, καὶ διὰ ταῦτα παρεχώρησεν ὁ Θεὸς καὶ ἐγένετο πεῖνα καὶ πανοῦκλα, ὡς οὐκ ἄλλοτέ ποτε, τότε εἰς τὴν Ἰταλίαν. Σίλβεστρος ὁ δεύτερος παρεδόθη ἰδίῳ αὐτοῦ θελήματι τῷ Διαβόλῳ, ἵνα μόνον αὐτῷ βοηθῇ τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημα αὐτοῦ, ὅθεν πονηρίαις γέγονε Πάπας, λέγουσι δὲ, ὅτι ὑπεσχέθη τῷ Διαβόλῳ εἶναι οἰκεῖος καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐβοήθησεν αὐτῷ μαγείαις, καὶ νεκρομαντείαις, καὶ ἄλλαις διαβολικαῖς τέχναις, καὶ ἔλαβε τὸ παπᾶτον, καίτοιγε ὕστερον λέγουσιν αὐτὸν μετανοῆσαι. Βενέδικτος ὁ ἔνατος παράνομον ἐποίησε παραίτησιν εἰς Ἰωάννην τὸν Ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ, ὅθεν ὡς παράνομον ἀπόφασιν ποιήσας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, κατεκρίθη ὑπὸ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, καθότι ἡ εἰκὼν αὐτοῦ μετεβλήθη εἰς εἶδος ἀλλοκότου θηρίου. Δάμασος ὁ δεύτερος ἐπήδησεν εἰς τὸν θρόνον δυναστικῶς καὶ τυραννικῶς, ὥστε καὶ ἐκρίθη κοινῶς μήτε Πάπας τῆς Ῥώμης ὀνομάζεσθαι. Γρηγορίου δὲ τοῦ ἑβδόμου τίς τραγῳδήσει τὰ κακὰ, εἰμὴ Ὄθων Ἐπίσκοπος Φρεισιγένσης εἰς τὸ ἕκτον κεφάλαιον τοῦ πέμπτου βιβλίου τοῦ χρονικοῦ αὐτοῦ, ἐν ᾧ φησὶν, ὅτι ὁ Γρηγόριος οὗτος ἀφώρισεν Ἑνρῖκον τὸν Βασιλέα Γερμανίας, καὶ ἔλαβεν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν, καὶ ἀρχὴν ἔσχον ἐντεῦθεν τὰ πολλὰ κακὰ, καθότι ἐπανέστησαν Πάπαι κατὰ Παπῶν καὶ Ῥῆγες κατὰ Ῥηγῶν. ὡς ἀληθῶς ὁ Γρηγόριος ἦν ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὃς ὑπὲρ πᾶν, ὃ λέγεται Θεὸς, ἢ σέβασμα ὕψωσεν ἑαυτὸν, ὥστε καθέζεσθαι ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Θεοῦ ὡς Θεόν. οὗτος πρῶτος, ὡς λέγει καὶ Ῥίχαρδος ὁ Διδάσκαλος τῆς ἐν Παρισίοις μεγίστης σχολῆς, τοὺς μὴ ὑπακούοντας αὐτῷ, ἔκρινεν εἶναι Εἰδωλολάτρας, ὡς ὁ αὐτὸς Γρηγόριος λέγει ἐν τῇ ἐν Ῥώμῃ Συνόδῳ, ἣν ἤθροισε κατὰ τοῦ Ἑνρίκου ἐν ἔτει χιλιοστῷ ὀγδοηκοστῷ, καὶ διώρισεν ἐν αὐτῇ, ὅτι ὅσοι Αὐτοκράτορες, Βασιλεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἡγεμόνες ἀντιτείνουσι τῇ βουλῇ τοῦ Πάπα, τὸν Πάπαν ἀφορίζειν αὐτοὺς, καὶ ἀπογυμνοῦν αὐτοὺς τῆς βασιλείας αὐτῶν, καὶ τοὺς ὑποκειμένους αὐτοῖς ἐλευθεροῦν τῶν ὅρκων τῆς πίστεως οὓς εἶχον εἰς αὐτοὺς, καὶ οὕτως ἤγειρεν ἀποστασίας, καὶ πολέμους σκληροὺς, καὶ τοὺς μὴ νικωμένους ὑπὸ τοιούτων ἀφορισμῶν, ἐδίωκεν ὅπλοις, ἄλλους δὲ ἠπάτα καὶ ἔπεμπεν εἰς τὴν Ἀσίαν δῆθεν εἰς τὸν ἱερὸν πόλεμον ὑποσχέσεσι καὶ ἀπειλαῖς. λέγει ὁ Ἀββᾶς Οὐσπεργένσης εἰς τὸ χρονικὸν αὐτοῦ εἰς τοὺς χρόνους Φρειδερίκου τοῦ δευτέρου, ὅτι ταῖς παρακινήσεσι καὶ τῇ ἀφορμῇ τοῦ παραγενέσθαι τοὺς Λατίνους εἰς τὸν ἱερὸν πόλεμον εἰς τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην, ἐδόθησαν ὅλοι εἰς πᾶν εἶδος ἀσωτείας καὶ μοχθηρίας, ἐπειδὴ καὶ οἱ Πάπαι συνεχώρουν αὐτοῖς τὰ πάντα, μόνον ἵνα ἄρωσι Σταυρὸν κατὰ τῶν Σαρακηνῶν. Πασχάλης ὁ δεύτερος διὰ τὸν φόβον Ἑνρίκου Βασιλέως Γερμανίας, συνεχώρησεν ἔχειν εἰς τὴν Γερμανίαν τοὺς Ἐπισκόπους τὰς Ἐπαρχίας ἐν αἷς προεχειρίσθησαν τῇ ἐκλογῇ τοῦ Ἑνρίκου, ὕστερον δὲ ἀθροίσας Σύνοδον, ἠθέτησε τὴν τοιαύτην συγχώρησιν, καὶ λοιπὸν ἰδοὺ ἔσφαλεν εἰς ἀπόφασιν ἐκκλησιαστικὴν, εἰ δὲ καὶ βίᾳ αὐτὴν ἐποίησεν, ὅμως ἀρκεῖ ὅτι ἥμαρτεν, εἰ καὶ ἐβιάσθη, ἐπειδὴ καὶ

μετέβαλε

μετέβαλε τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ. Κελεστῖνος ὁ τρίτος Κωνσταντίαν τὴν θυγατέρα τοῦ Ῥηγὸς Ῥογερίου μονάστριαν οὖσαν καὶ εἰς Μοναστήριον, ἀποδυσάμενος αὐτὴν τὸ ἅγιον σχῆμα, δέδωκεν εἰς γυναῖκα Ἐνρίκῳ υἱῷ Φεδερίκου, ἵνα λάβῃ δῆθεν εἰς προῖκα τὴν Ἐπαρχίαν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ἤτοι τὴν Σικελίαν, τὸ δ' ἀληθὲς ἦν, ἵνα παρέχῃ αὐτῷ κατ' ἔτος τόσα φλωρία, καὶ οὐ μόνον τὸ ἅγιον σχῆμα ἠθέτησε, καὶ τὴν ἀφιερωμένην Θεῷ ἐποίησε κοσμικήν, κινῶν τὰ ἀκίνητα διὰ ἴδιον κέρδος, ἀλλὰ καὶ πολέμους ἀγρίους προὐξένησεν ἀναμέσον Ἐνρίκου καὶ Ταγκρέδου Ἄρχοντος Σικελίας. Γρηγορίου δὲ τοῦ ἐννάτου τὸ ἀπάνθρωπον ἴδε βιβλίου ὀγδόου κεφαλαίου τετάρτου Παραγράφῳ ἑβδόμῳ, λέγει ὅμως περὶ αὐτοῦ ὁ Ἀββᾶς Οὐσπεργένσης, ὅτι εὑρὼν ἀφορμὴν τὴν ἀπουσίαν Φεδερίκου τοῦ δευτέρου, ἔλαβον ἀδίκως τοὺς τόπους αὐτοῦ, καὶ ὑπέταξαν αὐτοὺς ἑαυτῷ, ὅθεν οὐκ ἔπαθόν ποτε ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν τοσαύτας ὕβρεις καὶ ζημίας καὶ αἰχμώας, ὅσας ὑπὸ τῶν Παπῶν, καὶ τοσοῦτον, ὥστε εἰς τὴν Εὐρώπην μὴ ὁρᾶσθαι ἕτερα, εἰμὴ δόλους, ἀσεβείας, προδοσίας, πυρκαϊάς, πολέμους, ἁρπαγάς, κλεψίας, ψευδορκίας, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἅπερ πάντα ἐγίνοντο διὰ τὸν τύφον καὶ τὴν φιλαργυρίαν καὶ τὸν δόλον καὶ τὴν τυραννίδα τοῦ θρόνου τῆς Ῥώμης, καὶ ἴδε τὸν Ἀββᾶν περὶ τούτου εἰς τὰ κατορθώματα καὶ εἰς τοὺς πολέμους Φιλίππου τοῦ Βασιλέως Ἀλαμανίας. Ὁ τέταρτος Ἰννοκέντιος φρικτοὺς καὶ λυμεῶνας ἐποίησε πολέμους μετὰ τοῦ Ῥηγὸς τῆς Ἀλαμανίας περὶ ἐξωτερικῶν αἰτιῶν, αἵπερ γεγόνασιν αἰτία καὶ τοὺς Γλωσσόλους ἔθνος Ἀράβων ἀπάνθρωπον καταπατῆσαι τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ κατασφάξαι τοὺς ἐκεῖσε Χριστιανοὺς μέχρι καὶ τῶν βρεφῶν, καὶ βεβηλῶσαι καὶ τὸν κυριακὸν τάφον μετὰ καὶ διαφόρων βαρβαρικῶν τρόπων. Ἀλέξανδρος ὁ τέταρτος διήγειρε τοὺς Ἱσπανοὺς κατὰ τοῦ Δοῦκα Μαφρέδου, καὶ ἐξήγειρον ἔθνη ἐπὶ ἔθνη, ὥστε κατατέμνεσθαι τοὺς λαοὺς ὡς λάχανα, ὅθεν οἱ Ἀγαρηνοὶ διὰ ταῦτα ἀπῆλθον εἰς τὴν Ἰταλίαν. Οὐρβανὸς ὁ τέταρτος ἔκραξε τὸν Ῥῆγα τῆς Φράντζας κατὰ τοῦ Μαφρέδου. Νικόλαος ὁ τρίτος ἐξήγειρε πολέμους κατὰ Καρόλου Ἡγεμόνος Ἰταλικοῦ καὶ τοῦ Βασιλέως Ἀλαμανίας, παρέχε δὲ καὶ τὰ εἰσοδήματα τῆς Ἐκκλησίας τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ ὅλα καθάπαξ. Κλήμης ὁ ἕκτος ἀνάστατον ἐποίησεν ὅλην τὴν Ἰταλίαν, ὥστε καὶ οἶκος οἴκῳ ἐμάχετο, καὶ κατεσφάζοντο καὶ οἱ γείτονες ὑπ' ἀλλήλων. Ἰννοκέντιος ὁ ἕκτος ηὔξησε τὰ τοιαῦτα κακά, ὥστε διαναστῆναι ὅλους καθάπαξ τοὺς Αὐθέντας τῆς Ἰταλίας μετὰ ὅπλων κατ' ἀλλήλων, ἐλάμβανε δὲ καὶ αὐτὸς χώρας καὶ πόλεις ἀλλοτρίας ὥσπερ τις λῃστὴς αἱμοβόρος διὰ τὴν φιλαργυρίαν καὶ φιλαρχίαν αὐτοῦ. Τὰ αὐτὰ καὶ πλέονα εἰργάσαντο Οὐρβανὸς ὁ πέμπτος καὶ Γρηγόριος ὁ ἑνδέκατος. Ποία δὲ γλῶσσα δύναται εἰπεῖν τὸν φονικὸν τρόπον Βονιφατίου τοῦ ἐννάτου, τοῦ διαρρήξαντος τοὺς Αὐθέντας τῆς Δύσεως, ὥσπερ ὁ λύκος σχίζει τὸ ποίμνιον, καὶ κατεκόπτοντο ὑπ' ἀλλήλων λαοί, φυλαὶ καὶ γλῶσσαι, καὶ ἔτι τὰς ἁρπαγὰς καὶ ἀδικίας καὶ σιμωνίας αὐτοῦ, ἃς ἐποίει, ἵνα πλουτίσῃ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ. Ὅσα εἰργάζετο εἰς τὴν Ἀσίαν εἰς τοὺς καιροὺς ἐκείνους ὁ Ντεμιρλέγγης, τοσαῦτα καὶ ἔτι τούτων πλέω ἐποίει εἰς τὴν Δύσιν ὁ Πάπας Βονιφάτιος. Τίς ἐξείποι γηγενῶν τὰς ταραχὰς ἃς προὐξένησεν εἰς τὴν Ἰταλίαν Ἰννοκέντιος ὁ ἕβδομος; εἶτα εἴ τινες αὐτῷ ἔλεγον, τίνος ἕνεκεν τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι Βικάριε τοῦ δικαίου Χριστοῦ μακαριώτατε, ἔπεμπεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖνος τινὰς μὲν ἐφόνευε, τινὰς δὲ ἐκρήμνιζεν ἀπὸ τῶν παραθύρων, ἄλλους δὲ ἀπέκτανεν ἄλλοις βαρβαρικοῖς τρόποις. Διαφθαρμένος δὲ οὕτως ὁ λαὸς τῆς Ῥώμης, ἔκραξαν εἰς βοήθειαν αὐτῶν τὸν Ῥῆγα τῆς Ἀπουλίας, οὗ ἐλθόντος εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ πολεμήσαντος μετὰ τῶν Στρατιωτῶν τοῦ Βικαρίου τοῦ Χριστοῦ Ἰννοκεντίου, ἔρρευσε ποταμηδὸν τὸ χριστιανικὸν αἷμα, καὶ διώκουσι καὶ αὐτὸν τὸν Ἰννοκέντιον τὴν κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας ὡς φονέα ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῦ Πέτρου, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐπανελθὼν βίᾳ, κατέφθειρε τοὺς Ῥωμαίους, ταὐτὸν εἰπεῖν κατέσφαξεν ὁ Ποιμὴν τὸ ποίμνιον. Εὐγένιος ὁ τέταρτος ἦν φιλάργυρος καὶ ἀκόλαστος, ζητῶν δὲ ὡς βδέλλα διψαλέα τοὺς θησαυροὺς τοῦ πρὸ αὐτοῦ Μαρτίνου, γέγονεν αἰτία ἵνα κράξωσιν οἱ βιαζόμενοι τὸν Ἡγεμόνα Κολώναν, οὗ συνάψαντος πόλεμον εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τῶν Στρατιωτῶν τοῦ Πάπα, ἐχύθη ὡς τὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ὕδωρ τὸ χριστιανικὸν αἷμα, εἶτα εἰπόντων αὐτῷ τῶν ἐν Ῥώμῃ Χριστιανῶν, ὅτι ἔξωθεν λεηλατοῦνται ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ἔνδον εἰς τὴν Ῥώμην καταπατοῦνται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς τῷ ἀναμαρτήτῳ αὐτοῦ στόματι, ὅτι ἡμεῖς εἰς τὴν Βενετίαν ζῶμεν χωρὶς ζώων καὶ ἀμπελοχωραφίων, ζῆτε οὖν καὶ ὑμεῖς οὕτως, ὅθεν ἐβιάσθησαν λαβεῖν τὰ ὅπλα, ὡς ἂν φονεύσωσιν αὐτόν, φεύγοντα δὲ αὐτόν, ἔφθασαν καὶ ὕβρισαν, καὶ ἐβλασφήμησαν, καὶ ἀνεθεμάτισαν, καὶ ἐλιθοβόλησαν, ἀλλὰ πάλιν ἔφυγεν αὐτούς, καὶ μεταχειρισθεὶς Βιτελέσκον τινὰ τύραννον, καὶ ἐπανελθὼν ἐταπείνωσεν αὐτούς, ἀποκτείνας πρῶτον τοὺς δημάρχους καὶ προέχοντας τῆς Ῥώμης. Εἰς τοῦτο τὸ θηρίον ἀπῆλθον τυφλωθέντες οἱ Ἀνατολικοί, ὡς ἂν ποιήσωσιν ἕνωσιν Ἐκκλησιῶν μετὰ προφανοῦς τοῦ ποιμνίου φθορέως, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῆς ἐν Βασιλείᾳ Συνόδου, ὡς εἴρηται, ἀφωρισμένου καὶ καθῃρημένου, καὶ ἴδε περὶ τούτων πολλοὺς καὶ τὸν Πλάτινα, εἰ καὶ ὁ σοφιστὴς Βίνιος μάτην σπουδάζει παρεξηγεῖσθαι τὸν Πλάτινα ἐν τοῖς πρὸς αὐτὸν σημειώσεσι. Τοιούτους εὑρήσεις ὡς ἐπιτοπλεῖστον καὶ τοὺς μεταταῦτα Πάπας, οἷοι ἦσαν καὶ ὅσους περιέχει καὶ ὁ παρὼν κατάλογος, ποιοῦντας τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινα καταριθμεῖ ὁ Ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας, κεφαλαίῳ πέμπτῳ.

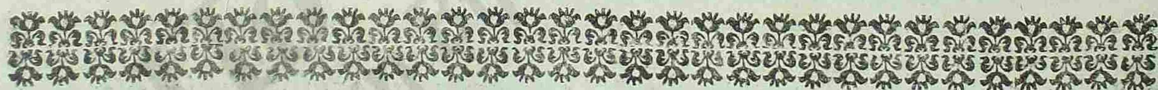

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Ὅτι πολλοὶ τῶν Παπῶν καὶ εἰς τὰς ἐκλογὰς καὶ εἰς τὰς χειροτονίας αὐτῶν ἥμαρτον.

Ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ διακοσιοστῷ πεντηκοστῷ τετάρτῳ γέγονεν Ἀντίπαπας Ναυάτος, ὁ χρηματίσας Αἱρετικὸς κατὰ Κορνηλίου, τόσον ὥστε ἐν τούτου σχεδὸν ταραχθῆναι τὴν Οἰκουμένην. Ἐν τῷ τριακοσιοστῷ πεντηκοστῷ ὀγδόῳ Φίληξ ὁ δεύτερος ὑπὸ Ἀκακίου Καισαρείας καὶ τῶν Ἀρειανῶν χειροτονηθεὶς Πάπας, ἐξέβαλε τὸν Λιβέριον παρανόμως, καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς Βέρροιαν. Ἐν τῷ τριακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἑβδόμῳ, Ἀντίπαπας ὁ Οὐρσῖνος κατὰ τοῦ ἁγίου Δαμάσου, καὶ πολλοὶ φόνοι καὶ ἄλλα κακὰ προεξενήθησαν εἰς τὸ σχίσμα. Ἐν τῷ τριακοσιοστῷ δεκάτῳ ἐνάτῳ ἔτει, ἐγένετο Ἀντίπαπας ὁ Εὐλάλιος κατὰ Βονιφατίου, καὶ ἐξώρισε καὶ τοὺς δύο ὁ Βασιλεὺς Ὁνώριος ἀπὸ τῆς Ῥώμης, καὶ ὕστερον μετὰ ἑπτὰ μῆνας ἀποκατέστησε τὸν Βονιφάτιον, τὸν δὲ Εὐλάλιον ἀπέβαλεν. Ἐν τῷ τριακοσιοστῷ ἐνενηκοστῷ ἐνάτῳ, ὁ Λαυρέντιος κατὰ Συμμάχου, καὶ ὁποῖα σκάνδαλα μακρὰ τότε καὶ κακὰ ἠκολούθησαν, ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου τετάρτου κεφαλαίου δεκάτου τετάρτου παράγραφον τρίτον. Ἐν τῷ πεντακοσιοστῷ τριακοστῷ ἔτει σχίσμα ἐστίν, Ἀντίπαπας ὁ Διόσκορος κατὰ Βονιφατίου τοῦ δευτέρου. Ἐν τῷ πεντακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει, Ἀντίπαπας ὁ Βιγίλιος κατὰ τοῦ ἱεροῦ Σιλβερίου. Ἐπὶ τοῦ Κοπρωνύμου σχισμάτων πολλῶν γενομένων ἕνεκεν τοῦ ποῖος γενέσθαι Πάπας, Κωνσταντῖνος ἀπὸ κοσμικὸς εὐθὺς ἐγένετο καὶ Ἱερεὺς καὶ Πάπας, ἐπιβάτης καὶ παράνομος, οὗ χειροτονοῦντος τοῦ Ἐπισκόπου Πραινέστου παρὰ Κανόνας, ἐξηράνθησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ τῆς χειροτονίας, κατεδυνάστευσεν ὅμως τοῦ θρόνου χρόνον ἕνα, καὶ ὅσους ἐχειροτόνησεν, ὡς ἀνιέρους ἀνεχειροτόνησαν ἐν τῷ ἑξακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ὀγδόῳ ἔτει, αὐτὸν δὲ ἐκάθηραν καὶ ἀνεθεμάτισαν. Ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ τραυλοῦ Περζίζηνος Ἀντίπαπας. Ἐπὶ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, σχίσμα δέκατον, καὶ Ἀντίπαπας Ἀναστάσιος ἱερόσυλος καὶ κακότροπος ἄνθρωπος κατὰ τοῦ Λέοντος τοῦ τετάρτου. Ἐν τῷ ὀκτακοσιοστῷ ἐνενηκοστῷ πρώτῳ ἔτει, Σέργιος Ἀντίπαπας κατὰ Φορμόσου μετὰ πανδείνων κακῶν. Ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, περὶ τὸ ἐννακοσιοστὸν ἑβδομηκοστὸν ἔτος Ἀντίπαπαι τρεῖς, Λέων, Βενέδικτος καὶ Ἰωάννης, ὁ δὲ Ἰωάννης ἦν ἀσελγέστατος καὶ ἔκδοτος ταῖς ἡδοναῖς καὶ ταῖς κυνηγεσίοις, ὅθεν συνήχθη Σύνοδος πάντων τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ῥώμης κατὰ τοῦ κατηραμένου τούτου, καὶ τέλος πάντων, ἁλοὺς ἐπὶ μοιχείᾳ, ἐφονεύθη ὡς ἀσεβέστατος, εἶτα τὸν Λέοντα ἐψηφίσαντο οἱ Ῥωμαῖοι, τὸν Βενέδικτον ὁ παπόσεπτος Αὐτοκράτωρ, καὶ ἠκολούθησαν φόνοι, ταραχαί, καὶ ἄλλα κακά. Σχίσμα δέκατον τρίτον ἐν τῷ ἔτει ἐννακοσιοστῷ ἐνενηκοστῷ ἕκτῳ Ἰωάννου Ἀντιπάπα κατὰ Γρηγορίου τοῦ πέμπτου, ὅτε τοῦτον τὸν Ἰωάννην ὁ λαὸς ἐξελέξατο· καὶ ὁ Κλῆρος ἐχειροτόνησεν, ὕστερον δὲ ἐτύφλωσαν αὐτόν, καὶ ὑστέρησαν καὶ τῆς ζωῆς, καὶ μάλιστα μετὰ πολλῶν φόνων καὶ πανδείνων κακῶν τῶν ὑπὸ Ὄθωνος τοῦ τρίτου Ῥηγὸς τῆς Γερμανίας. Ἐν τῷ χιλιοστῷ τριακοστῷ τετάρτῳ ἔτει, Ἀντίπαπαι τρεῖς, Σίλβεστρος, Ἰωάννης, καὶ Βενέδικτος, οὗτινος Βενεδίκτου διὰ τὴν ἄκραν παρανομίαν αὐτοῦ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον τῆς θεωρίας αὐτοῦ μετεβλήθη εἰς πρόσωπον θηρίου· ὁ δὲ Σίλβεστρος τεσσαράκοντα καὶ ἐννέα ἡμέρας διατελέσας Πάπας, ἐδιώχθη, τὰ αὐτὰ ἔπαθε προβληθεὶς παρανόμως καὶ ὁ Ἰωάννης. Ἐν τῷ χιλιοστῷ πεντηκοστῷ ἑβδόμῳ Ἀντίπαπαι, διὰ ἀργυρίων καὶ σιμωνιακῶν προβεβλημένοι, Γεράρδος καὶ Βενέδικτος μετὰ πολλῶν καὶ διαφόρων σκανδάλων τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Ῥηγὸς τῆς Γερμανίας. Ἀντίπαπαι Κάδορος καὶ Ἀλέξανδρος δεύτερος, καὶ γίνονται πόλεμοι τῶν δύο μερῶν εἰς τὸ χρυσοῦν ὄρος, καὶ γίνονται καὶ φόνοι ἄμετροι τῶν Χριστιανῶν, καὶ πάλιν ἔρχεται ὁ Κάδορος μετὰ στρατευμάτων, καὶ λεηλατεῖ τὴν Ῥώμην, καὶ προξενοῦνται τὰ πάνδεινα κακά. Ἐν τῷ χιλιοστῷ ἑβδομηκοστῷ τρίτῳ, Ἀντίπαπας Γιβέρτος ὁ Ῥαβέννης κατὰ Γρηγορίου τοῦ ἑβδόμου, καὶ συλλαμβάνεται τῇ ἑορτῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ὁ Γρηγόριος ὑπὸ Κιγκίου τοῦ υἱοῦ Στεφάνου Ἐπάρχου τῆς Ῥώμης, ἐπιτροπῇ Ἐνρίκου τοῦ Ῥηγὸς τῆς Ἀλαμανίας, εἰς τὴν Λειτουργίαν, ὅτε ἐμέλιζε τὴν ὁσίαν, ὃν καὶ δεσμεύσας ὁ Κίγκιος, ἔστειλεν ἔξω, καὶ ἀπέκλεισεν αὐτὸν εἰς ἕνα πύργον, τρέχει ὁ λαὸς τῆς Ῥώμης, ἐλευθεροῖ τὸν Πάπαν, κατασκάπτει τὸν πύργον, τέμνει τὰς ῥῖνας τῶν συγγενῶν τοῦ Κιγκίου, εἶτα ἐγείρει ἄλλους πολλοὺς ὁ Γιβέρτος κατὰ τοῦ Γρηγορίου, καθαιρεῖ συνοδικῶς ὁ Γρηγόριος τὸν Γιβέρτον, πέμπει ὁ Ἐνρῖκος ἵνα διώξῃ τὸν Γρηγόριον, ἀφορίζει ὁ Γρηγόριος τὸν Ἐνρῖκον καὶ ἄλλους πολλούς, καὶ ἀποστερεῖ τὸν μὲν Ἐνρῖκον τῆς βασιλείας, τοὺς δὲ ἄλλους τῶν ἀξιωμάτων ὧν εἶχον, ἀκολουθοῦσι πόλεμοι ἰσχυροὶ καὶ συχνοί, βεβαιοῖ τὸν Λιβέρτον ὁ Ἐνρῖκος Πάπαν, καὶ ὀνομάζει αὐτὸν Κλήμεντα, ἔρχεται εἰς τὴν Ῥώμην ἵνα αὐτὸν ἐνθρονιάσῃ, σκυλεύει τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰ χωρία τῆς Ῥώμης, ἔρχεται Γβισκάρδος ὁ Δοὺξ τῆς Ἀπουλίας εἰς βοήθειαν τοῦ Γρηγορίου, ἀναχωρεῖ ὁ Ἐνρῖκος, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν Κλήμεντα, εἰσέρχεται ὁ Γβισκάρδος εἰς τὴν Ῥώμην καὶ κατακαίει αὐτήν, ἵνα ὑποτάξῃ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Γρηγορίου.

γορίου, ἀναχωρεῖ τῆς Ῥώμης καὶ λαμβάνει καὶ τὸν Γρηγόριον ὁμοῦ, ὅτε καὶ ἐτελεύτησεν. Ἐν τῷ χιλιοστῷ ἑκατοστῷ ἔτει Ἀντίπαπαι Γιβέρτος καὶ Θεοδώριχος κατὰ Πασχάλη τοῦ δευτέρου, πέμπει τὰ Στρατεύματα αὐτοῦ ὁ Πασχάλης κατὰ τοῦ Γιβέρτου καὶ Θεοδωρίκου καί τινος ἑτέρου Μαγινούλφου, καὶ ὀνίκησεν αὐτοὺς, καὶ ἐπαίδευσεν αὐτοὺς μετὰ καὶ τῆς βοηθείας Ῥογερίου Κόμητος Ἰταλίας, ὅτε καὶ ὁ ἀββᾶς Κολώνας πολλοῖς συμφωνήσας, ἐπολέμει τινὰ κάστρα τοῦ Πάπα, οὓς ἀντεπολέμησεν ὁ Πασχάλης μετὰ καὶ Καγεταίου Ἄρχοντες. ἔρχεται Ἐνρῖκος ὁ ῥὴξ τῆς Γερμανίας μετὰ τῶν Στρατευμάτων αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἀπληκεύει εἰς τὸ χρυσοῦν ὄρος, εἰσέρχεται εἰς τὴν Ῥώμην καὶ ἀκουσίως τοῦ Πασχάλη, προπορευομένων Ἀρχόντων καὶ Ἀρχιερέων μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιαμάτων, προϋπαντᾶται ὑπὸ τοῦ Πάπα εἰς τὰς σκάλας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἵσταται εἰς τὸ δεξιὸν μέρος, εἶτα δεσμεῖ τὸν Πάπαν, καὶ τοὺς Καρδηνάλεις ἀπογυμνοῖ καὶ ἐξορίζει εἰς τὸ ὄρος τοῦ Σωκράτους, βιάζει αὐτοὺς καὶ ἐποίησαν πᾶν ὅπερ αὐτὸς ἐβούλετο. Σχίσμα δέκατον ὄγδοον Πέτρος Ἀντίπαπας κατὰ Ἰννοκεντίου τοῦ δευτέρου, ἐν τῷ χιλιοστῷ ἑκατοστῷ τριακοστῷ ἔτει, ὅτε προβληθεὶς ὁ Πέτρος Πάπας, ἐξέδυσε καὶ ἥρπασε τοὺς θησαυροὺς τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Σταυροὺς καὶ Κορώνας καὶ ἄλλα τοῦ ἁγίου Πέτρου. Φεύγει ὁ Ἰννοκέντιος εἰς τὴν Φράντζαν, καθαιρεῖ συνοδικῶς τὸν Ἀντίπαπαν, ἔρχεται μετὰ Λοταρίου Ῥηγὸς τῆς Γερμανίας, καὶ μετὰ τῶν Στρατευμάτων αὐτοῦ εἰσέρχεται εἰς τὴν Ῥώμην, ὑποστρέψαντος δὲ τοῦ Ῥηγὸς εἰς Γερμανίαν, ἐπολέμει καὶ ἀφώριζεν ὁ Πέτρος τὸν Ἰννοκέντιον, καὶ ὁ Ἰννοκέντιος τὸν Πέτρον, ἐπανέρχεται ὁ Λοτάριος εἰς τὴν Ῥώμην καὶ οἱ Πισαῖοι μετὰ μεγάλου Στόλου ἵνα ἀποκαταστήσωσι τὸν Ἰννοκέντιον. Ἐν τῷ χιλιοστῷ ἑκατοστῷ ἑξηκοστῷ ἔτει Ἀντίπαπας Βίκτωρ πρὸς Ἀλέξανδρον τρίτον, καὶ προσκαλεῖ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Ῥῆγα Γερμανίας πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ, κράζει ὅμως καὶ τοὺς δύο ἐκείνους ἵνα κριθῶσιν εἰς τὴν Σύνοδον αὐτοῦ, καταφρονεῖ ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπέρχεται ὁ Βίκτωρ καὶ βεβαιοῦται ὑπὸ τῆς Συνόδου τοῦ Φριδερίκου Πάπας, ἀφορίζει αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος, εἰρηνεύουσιν ὕστερον, καὶ ἴδε τὰ περὶ τούτων εἰς τὸ ὄγδοον κεφάλαιον τοῦ ὀγδόου βιβλίου. Ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου Νικόλαος Ἀντίπαπας κατὰ Ἰωάννου εἰκοστοῦ πρώτου. Ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἐν τῷ χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ὀγδόῳ ἔτει Κλήμης Ἀντίπαπας κατὰ Οὐρβανοῦ τοῦ ἕκτου, διαιρεθέντες γὰρ οἱ Καρδηνάλεις, καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ὅπλοις, ἐψηφίσαντο τὸν Οὐρβανὸν, ὕστερον δὲ τὸ ἓν μέρος τῶν Καρδηνάλεων ἔφυγεν εἰς τὴν Ἀναγνίαν, καὶ ἐχειροτόνησαν τὸν Κλήμεντα, καὶ προεξενήθη μεγάλη διχόνοια, κλινόντων τῶν Αὐθεντῶν τῶν Χριστιανῶν τῶν μὲν, εἰς τὸν Οὐρβανὸν, τῶν δὲ, εἰς τὸν Κλήμεντα, ἐγείρονται κατ' ἀλλήλων Οὔγγροι, Βενέτικοι, Κυπρίων ὁ Ῥὴξ, Γενοβέζοι, Φλωρεντῖνοι, Περῖνος ὁ Κώμης, καὶ ἄλλοι, καὶ μάχονται καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης, κράζει ἔπειτα ὁ Οὐρβανὸς τὸν Ῥῆγα Κάρολον, ἔρχεται, καὶ γίνονται φόνοι, λεηλατισμοὶ, ἁρπαγαὶ, καὶ ἄλλα πάνδεινα εἰς ὅλους χρόνους ἕνδεκα. Ἐπὶ τῆς ἐν Κωνσταντίᾳ Συνόδου Ἀντίπαπαι τρεῖς. Ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου Κλήμης Ἀντίπαπας κατὰ Μαρτίνου τοῦ πέμπτου, καὶ πάλιν πόλεμοι καὶ αἵματα καὶ ἄλλα κακά. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχίσμα εἰκοστὸν ἕκτον Ἀντίπαπας Φίληξ κατὰ Εὐγενίου τοῦ τετάρτου, καὶ πάλιν φόνοι, αἰχμαλωσίαι, ἁρπαγαὶ, πόλεμοι, καὶ τὰ ὅμοια κακά. Τὰς σιμωνίας καὶ πονηρίας καὶ δόλους καὶ δωροληψίας καὶ πολέμους τοὺς συμβεβηκότας εἰς τῶν μεταταῦτα Παπῶν τὰς χειροτονίας, ἄλλοι λεγέτωσαν, ἡμῖν γὰρ πρὸς τὸν σκοπὸν ἀρκεῖ τὰ ἐνταῦθα εἰρημένα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ις΄.

Ὅτι καὶ περὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν πολλοὶ τῶν Παπῶν ἥμαρτον, τινὲς δὲ καὶ Αἱρετικοὶ ἐγένοντο.

Ὁ Ζεφυρῖνος ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ διακοσιοστῷ τρίτῳ ὑπέπεσε τῇ Αἱρέσει τοῦ Μοντανοῦ, καθὼς λέγει ὁ Τερτυλλιανὸς βιβλίῳ κατὰ Πραξέου, ὁ δὲ Μοντανὸς κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον ἐν τῷ δευτέρῳ κατ' Εὐνομίου, ἔλεγε ποίημα τοῦ Πατρὸς τὸν Υἱὸν, ὁ δὲ Βελλαρμῖνος ἔφη τὸν Τερτυλλιανὸν ψεύδεσθαι μοντανιστὴν ὄντα, ἐχρῆν ὅμως τὸν Βελλαρμῖνον ἀποδέξαι τὸ ψεύδεσθαι, καὶ μὴ καὶ τοῦτον ὡς καὶ τοὺς Πάπας ἀπὸ καθέδρας λαλεῖν. Ὁ Πάπας Μαρκελλῖνος ἐχρημάτισεν Εἰδωλολάτρης, καὶ ἴδε βιβλίου πρώτου κεφάλαιον εἰκοστόν. Ὁ Λιβέριος μετὰ τὴν ἐξορίαν συνήνεσε τῇ Αἱρέσει τοῦ Ἀρείου, ὡς γράφει ὁ μέγας Ἀθανάσιος πρὸς Μοναχοὺς, καὶ ὁ Ἱερώνυμος ἐν τῷ χρονικῷ καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, καὶ ὁ Δάμασος ἐν τῷ βίῳ Λιβερίου, καὶ ὁ Ἱλάριος ἐν τῷ κατὰ Κωνσταντίου, ἴδε καὶ βιβλίου δευτέρου κεφάλαιον ὄγδοον. Ὁ Ναυάτος κατὰ τὸν Ἱερώνυμον βιβλίῳ δευτέρῳ κατὰ Ῥουφίνου ἐφρόνει ἕνα Θεὸν τῶν Ἰουδαίων τὸν Πατέρα τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὴ δύνασθαι τὸν Χριστὸν τῷ Πατρὶ παραβάλλεσθαι, μόνῳ ὄντι Θεῷ, ἠρνεῖτο δὲ καὶ τὴν μετάνοιαν, πρόδηλον δὲ, ὅτι ἦν Ἐπίσκοπος Ῥώμης ὁ Ναυάτος. Ὁ δεύτερος Φίληξ Ἀρειανὸς ἐγένετο, καθὼς γράφει ὁ Ῥουφῖνος βιβλίῳ δεκάτῳ τῆς ἱστορίας κεφαλαίῳ εἰκοστῷ

εἰκοστῷ δευτέρῳ, μάλιστα ὁ Θεοδώρητος βιβλίῳ δευτέρῳ τῆς ἱστορίας κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ λέγει, ὅτι ἑκουσίως ὁ Φίληξ τῇ γνώμῃ τοῦ Ἀρείου συνῄνεσε, τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Σωζόμενος βιβλίῳ τετάρτῳ, καὶ ὁ Ἱερώνυμος ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συγγραφέων ἐν τῷ Ἀκακίῳ, ἴδε καὶ ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφάλαιον ὄγδοον. Ὁ Ἰννοκέντιος ἐπιστολῇ δευτέρᾳ κεφαλαίῳ δωδεκάτῳ διώρισε μὴ δέχεσθαι τὴν πόρνην μετανοοῦσαν, εἰ ζῇ ᾧ συνεπόρνευσεν, ἐν δὲ τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Ἀλέξανδρον, καλὸν εἶναι ἔφη καὶ τὸ βάπτισμα τῶν Ἀρειανῶν καὶ τὴν Ἱερωσύνην, εἰ καὶ μὴ δίδοται χάρις. τοῦτο δὲ παράλογόν ἐστιν, ἐπειδὴ πῶς ἐστὶ καλὸν τὸ βάπτισμα τῶν μὴ πιστευόντων τὸ Ὁμοούσιον ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι; καὶ εἰ ἐστὶ τὸ βάπτισμα τῶν Ἀρειανῶν δεκτὸν καὶ ἡ Ἱερωσύνη, πῶς οὐ δίδοται ἡ χάρις τῆς σφραγῖδος; ὁ δὲ καὶ ὁ Βελλαρμῖνος συναγωνιζόμενος τῷ Ἰννοκεντίῳ φησὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου, ὅτι καλῶς λέγει ὁ Πάπας, ἐπειδὴ ἡ μὴ βουλομένη πόρνη ἀποδιίστασθαι τοῦ ἀνδρὸς ἕως οὗ ζῇ, οὐκ ἔχει ὀρθὴν μετάνοιαν, περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, φησὶ λαμβάνειν τὸ Μυστήριον ἀληθῶς, ἀλλὰ μὴ λαμβάνειν τὴν χάριν, ὅμως σφάλλεται ὁ σοφιστής, ἐπειδὴ οὐκ ἔφη ὁ Ἰννοκέντιος μεθ' οὗ ἁμαρτάνει, ἀλλὰ μεθ' οὗ ἥμαρτεν, ἔτι τοῦ πιστεύοντος Αἱρετικοῦ εἰς τὸ Ὁμοούσιον ἰσχύει τὸ βάπτισμα, ἡ δὲ Ἱερωσύνη πῶς δεκτή; οἱ γὰρ Ἀρειανοὶ οὐκ ἐδέχοντο τὴν μετουσίωσιν. Ὁ αὐτὸς, ὡς λέγει ὁ Αὐγουστῖνος βιβλίῳ πρώτῳ κατὰ Ἰουλιανοῦ κεφαλαίῳ δευτέρῳ, καὶ βιβλίῳ δευτέρῳ κατὰ τῶν δύο ἐπιστολῶν τοῦ Πελαγίου κεφαλαίῳ τεσσαρακοστῷ ἕκτῳ, ἐδογμάτιζε μὴ σώζεσθαι τὰ βρέφη τὰ μὴ κοινωνοῦντα τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου, καὶ λοιπὸν πῶς ἔχουσιν αὐτὸν οἱ Λατῖνοι ἀναμάρτητον, δογματίσαντα ἐναντία αὐτοῖς; Ὁ Σιρίκιος ἐξηγούμενος τὸ χωρίον τοῦ Παύλου, Οἱ ἐν σαρκὶ ὄντες, Θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται, εἶπεν, ἐν σαρκὶ ὄντες εἰσὶν οἱ γαμοῦντες, καὶ οὕτως ὁ Πάπας ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ Πέτρου καθήμενος, τὸν γάμον ἀρνεῖται, λέγων μὴ ἀρέσκειν Θεῷ τὸ Μυστήριον. Ὁ πρῶτος Λέων ὁ καὶ μέγας καλούμενος ἐπιστολῇ ἑβδομηκοστῇ ἐνάτῃ πρὸς τὸν Νικήταν ἔφη, Οὐ σφάλλουσιν αἱ γυναῖκες αἱ νομίζουσαι ἀποθανεῖν τοὺς ἐν ξενιτείᾳ ἀποδημήσαντας ἄνδρας αὐτῶν ἐὰν συναφθῶσιν ἑτέροις νόμῳ γάμου. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι δεῖ μάρτυρας ἀξιοπίστους μαρτυρῆσαι ὅτι τεθνήκασιν οἱ ἄνδρες αὐτῶν, καὶ εἶτα λαβεῖν αὐτὰς δευτέρους ἄνδρας, καὶ οὐ διὰ μόνης ἀκοῆς ὁμιλεῖν αὐτὰς δευτέροις γάμοις, οὕτω γὰρ ἕπεται πολλάκις γίνεσθαι μοιχείαν, καὶ ἴδε περὶ τούτου τοὺς Κανόνας τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου. Ὁ αὐτὸς κατὰ τὸν Βαρλέταν πάνυ τοι τῷ Ἀρειανῶν ἐβοήθει δόγματι, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Βαρλέτας, ᾧ συνᾴδουσι καὶ ἄλλοι πολλοί. καὶ ἐπιστολῇ πεντηκοστῇ πέμπτῃ πρὸς Ἀνατόλιον, καὶ πεντηκοστῇ τετάρτῃ πρὸς Μαρκιανὸν, καὶ πεντηκοστῇ πέμπτῃ πρὸς Πουλχερίαν, ἄβουλον καὶ τολμηρὰν ἀποκαλεῖ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον, διὰ τὸ τοῦ Ἀλεξανδρείας τάξασαν τὸν Κωνσταντινουπόλεως, προέθηλον δὲ, ὅτι ἀσεβέστατόν ἐστι τὸ βλασφημεῖν τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους. Ὁ Αἱρετικὸς Εὐτυχὴς ἔλεγεν, ὅτι ἡ σὰρξ τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἀνάστασιν μετεβλήθη εἰς θεότητα, καθὼς ὁ φυσικὸς ἄρτος ἐν τῷ Μυστηρίῳ μεταβάλλεται εἰς Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ Πάπας Γελάσιος φερόμενος κατ' ἐκείνου εἶπεν, ὅτι μένει ὁ φυσικὸς ἄρτος ἐν τῇ Εὐχαριστίᾳ, εἰ καὶ τὸ Γιεζουβιτάκιον ὁ Βελλαρμῖνος μὴ φέρων περὶ τῶν ἀρχαίων ἀρχαίους μάρτυρας, φιλεριστῶν λέγει, ὅτι ἐστὶ τὸ βιβλίον ἑτέρου τινὸς, Γουνασίου τυχὸν, ἢ Γελασίου τοῦ Καισαρέως. Ὁ αὐτὸς εἶπεν, Ἀνάθεμος ἐστὶν ὁ μόνου θατέρου εἴδους κοινωνῶν ἐν τῷ Μυστηρίῳ, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Γρατιανὸς διαιρέσει δευτέρᾳ, ὁ δὲ Βελλαρμῖνος φησὶν, ὅτι οὐ περὶ Ἱερέων διαλέγεται, ὅπερ ψεῦδος φανερόν ἐστιν. Ὁ δεύτερος Ἀναστάσιος συνῄνεσε τῇ Αἱρέσει τῶν Μονοφυσιτῶν, καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου τετάρτου κεφάλαιον ὕστατον, ἴδε περὶ τούτου καὶ τὸν Γρατιανὸν διαιρέσει δεκάτῃ, ὅτι ἦν καὶ Νεστοριανός. Γρηγόριος ὁ πρῶτος ἐξήμαρτε βιβλίῳ τετάρτῳ ἐπιστολῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ πρὸς Ἰωάννην Ἐπίσκοπον, συνεχώρησε γὰρ ἵνα χρίωσιν οἱ Ἱερεῖς τῷ ἁγίῳ Μύρῳ, ὅπερ Ἀδριανὸς ὁ ἕκτος ἄρθρῳ ὑστάτῳ περὶ Χρίσματος αἱρετικὸν νομίζει, καὶ διὰ τοῦτο ἔφη, ὅτι ὁ Πάπας ὅτε διορίζει μόνος καὶ ἄνευ Συνόδου περὶ πίστεως, ἐνδέχεται ἁμαρτάνειν περὶ τὴν πίστιν, τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ ἀπὸ Παρισίου Γέρσων, καὶ δὴ καὶ ὁ Ἀλφόνσος βιβλίῳ πρώτῳ κατὰ Αἱρέσεων κεφαλαίῳ δευτέρῳ, ἴδε καὶ ἀνωτέρω περὶ τοῦ Ἀναστασίου τούτου καὶ τοῦ Κελεστίνου τρίτου βιβλίου ἕκτου κεφαλαίου δεκάτου πέμπτου Παράγραφον ὕστατον. Μαρτῖνος ὁ πρῶτος, καίτοι καλῶς καὶ συμφώνως τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ καὶ τοῖς ἐγκρίτοις τῶν ἁγίων πατέρων εἶπεν, ὅτι δηλαδὴ οἱ Ἱερεῖς θανάσιμα ἁμαρτήσαντες καὶ μετανοήσαντες, δέχονται εἰς μετάνοιαν, οὐ δύνανται ὅμως ἔχειν πάλιν τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης, ἀλλὰ τοῦτο ἡ τολμηρὰ ἐν Τριδέντῳ Σύνοδος τῷ ἀναθέματι καθυποβαλοῦσα, συνανεθεμάτισε καὶ τὸν Πάπαν Μαρτῖνον. Γρηγόριος ὁ τρίτος εἶπεν ἐν τῇ πρὸς Βονιφάτιον ἐπιστολῇ, Δύναται ὁ ἀνὴρ, οὔσης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἀσθενοῦς, διαζυγῆναι αὐτῆς καὶ λαβεῖν ἄλλην, ἀλλ' ὁ Βελλαρμῖνος καὶ Λατῖνοι αἰσχυνόμενοι τὴν φανερὰν ἁμαρτίαν τοῦ Πάπα ἀπὸ καθέδρας, κατακαλύψαι βούλονται τὸ μὴ καλυπτόμενον, ὅθεν λέγουσιν, ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἥμαρτεν ὁ Γρηγόριος, καθὰ λέγουσι καὶ περὶ τοῦ Λιβερίου ὅτι τῇ βίᾳ τοῦ Κωνσταντίου παρετράπη εἰς τὸν ἀρειανισμὸν, καὶ ὅμως φρεναπατῶσιν ἑαυτοὺς, καθότι καὶ ὁ ἀγνοίᾳ καὶ βίᾳ ἁμαρτήσας, ἁμαρτωλὸς καὶ ἔνοχός ἐστι. Τὸ θηρίον τὸ ἀνήμερον ὁ πρῶτος αἴτιος πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ Δύσει κακῶν Νικόλαος ὁ πρῶτος τὸ γινόμενον βάπτισμα ἐν μόνῳ τῷ ὀνόματι Χριστοῦ, ἀληθὲς εἶναι βάπτισμα λέγει, καὶ ὅμως ἐν τῇ αὐτῇ διαιρέσει μετὰ πάσης εὐαγγελικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας Πελάγιος καὶ Ζαχαρίας οἱ Πάπαι οὐκ ἰσχύει λέγουσι τὸ τοιοῦτον βάπτισμα. διχογνωμοῦσιν ἄρα καὶ

οἱ

οἱ Πάπαι καὶ διαφέρονται ἐν τοῖς περὶ πίστεως, οὐδὲ καὶ ὁ Βελλαρμῖνος λέγει σφαλῆναι τὸν Νικόλαον ὡς μερικὸν Διδάσκαλον, ἀλλὰ καὶ οἱ Πατριάρχαι καὶ πᾶς Χριστιανὸς καὶ πᾶς ἄνθρωπος οὐ σφάλλουσιν ὡς Πατριάρχαι καὶ Χριστιανοὶ καὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καθὸ παρατετραμμένοι καὶ παρὰ φύσιν, ὁ γὰρ ἄνθρωπος φύσει φιλεῖ τὴν δικαιοσύνην, καὶ παρὰ φύσιν ἡ ἀδικία, φύσει γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἐνεργεῖ τὸ καλὸν, ἐπειδὴ ἐκτίσθη κατὰ τὸν Ἀπόστολον ἐπ᾽ ἔργοις ἀγαθοῖς, ὅταν δὲ παρομοιωθῇ τοῖς ἀνοήτοις κτήνεσιν, ἐργάζεται τὸ κακόν. Ἰωάννης εἰκοστὸς δεύτερος ἐδόξαζε μὴ δύνασθαι τὰς τῶν μακαρίων ψυχὰς τῷ Θεῷ ἐνατενίζειν πρὸ τῆς κοινῆς κρίσεως, πρὸ δὲ τριῶν ἡμερῶν τῆς ἰδίας τελευτῆς κατὰ τὸν Βιλλανὸν Ἰωάννην μεταγνοὺς, ἀπολαύειν εἶπε καὶ πρὸ τῆς κοινῆς κρίσεως ταύτας τῆς τοῦ Θεοῦ λαμπρότητος, ἀντέτεινον δ᾽ αὐτοῦ τῇ προτέρᾳ γνώμῃ ὅ,τε Ῥὴξ τῆς Γαλλίας Φίλιππος καὶ οἱ Καρδηνάλεις, οὐδὲ ἔλεγον, ἀμείνω εἶναι τὴν δόξαν αὐτοῦ, εἰ μὴ ταύτῃ ἀντικειμένη δόξα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας διορισθείη, ὅπερ ἐστὶ, μόνῃ τῇ Συνόδῳ τὸ ἀναμάρτητον δεδωκέναι. προσέταττε δὲ οὗτος τοῖς ἐν τῇ Γαλλίᾳ πείθεσθαι τῷ δόγματι αὐτοῦ, πάντως δὲ οὐκ ἔπραττεν ὡς μερικὸς Διδάσκαλος, ἀλλὰ καθὸ Πάπας ἀπὸ καθέδρας, ὅθεν ἐλέγχει αὐτὸν ὁ Ἀδριανὸς ἐν τῷ περὶ τοῦ Μύρου ζητήματι, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Βελλαρμῖνος ἀπωσάμενος ὀλίγον τι τὴν μοχθηρίαν αὐτοῦ, ἐφιλαλήθευσεν εἰπὼν, ὅτι ἀπέστη ὁ Πάπας τῆς ἀληθείας, καθότι οὐδεὶς διορισμὸς περὶ τῆς τοιαύτης δόξης παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐγένετο. ἀρέσκει μοι τόδε, λέγει Γεώργιος ὁ Κορέσσιος, ἐπειδὴ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἢ οὐ τῷ Πάπᾳ διορίζειν τὰ περὶ πίστεως ἀπονενέμηται. Ὁ τρίτος Ἰννοκέντιος ἔλεγεν, Ἀπὸ μηδενὸς λόγου, ὧν εἴρηκεν ὁ Κύριος, τὸ Μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας γίνεται, ὅπερ ἐστὶ κατὰ τοὺς Λατίνους βλάσφημον δόγμα. Ὁ ὄγδοος Ἰννοκέντιος ἔλεγε, καὶ αὐτὸ εἶναι δυνατὸν γίνεσθαι τὸ Μυστήριον τῆς Εὐχαριστίας, καθὼς μαρτυρεῖ Ῥαφαὴλ Βολτερανὸς βιβλίῳ ἑβδόμῳ τῆς Γεωγραφίας, ᾧ καλῶς ποιήσασα ἀντέστη ἡ ἐν Τριδέντῳ Σύνοδος. Τὸν τρίτον Κελεστῖνον (ἐπιτηρητέον) ὁ Ἀλφόνσος Νδεκάστρο Αἱρετικὸν καλεῖ, λέγοντα δύνασθαι ἐν τῷ γάμῳ γίνεσθαι διαζύγιον, καὶ λῆψιν ἑτέρας γυναικὸς, εἰ ἡ προτέρα γυνὴ Αἱρετικὴ εἴη, ὁ δὲ τρίτος Ἰννοκέντιος τὸ ἐναντίον λέγει, ὁ δὲ Βελλαρμῖνος ὡς μερικοὺς Διδασκάλους ἢ μὴ ἀπὸ καθέδρας τοῦτο λέγειν ὑποτίθεται, ἁμαρτάνει δὲ ὁ Ἰννοκέντιος, ἐπειδὴ ἡ ἕκτη Σύνοδος ἐν τοῖς Κανόσι τὴν αἱρετικὴν συζυγίαν διαλύει, καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν ὁ τοιοῦτος γάμος ἐν Χριστῷ κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἐπειδὴ ὁ Αἱρετικὸς οὐκ ἔστι Χριστιανὸς, ἔστι δὲ θαῦμα τὸ ἐν τῇ καθέδρᾳ τὸν νοῦν τοῦ Πάπα μεταβάλλεσθαι. ὁ τρίτος οὗτος Ἰννοκέντιος ἔτι ἔλεγε, Τὸν Νόμον τὸν ἀρχαῖον μὴ διαλυθῆναι, κατὰ τοῦ Πέτρου κεφαλαίῳ δεκάτῳ πέμπτῳ τῶν πράξεων, καὶ τοῦ Θεολόγου, λέγοντος, Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθε, συμφώνως τῷ Κυρίῳ, εἰπόντι ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, Τετέλεσται. ὁ δὲ Βελλαρμῖνος συσκιάσαι τὸ ἁμάρτημα τοῦ Πάπα σπουδάζων, φησὶ, Τηρεῖσθαι τὸν Νόμον ἐκεῖ, καθὼς οἱ τύποι ἐκεῖ ἦσαν σχήματα τοῦ νέου Νόμου, ἀλλ᾽ ὄντως παρελθουσῶν τῶν σκιῶν, καὶ τῆς ἀληθείας ἐπιστάσης, οὐκ ἔτι τηρεῖσθαι τὰ ἀρχαῖα. Ὁ ἕκτος Νικόλαος ἔλεγεν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐφύλαξε τὴν ἐσχάτην πονίαν, ὁ δὲ εἰκοστὸς δεύτερος Ἰωάννης τὴν δόξαν ταύτην αἱρετικὴν καλεῖ, ὡς ἐροῦμεν μετὰ ταῦτα, ὁ δὲ μοχθηρὸς, ἤτοι ὁ Βελλαρμῖνος λέγει, Ἀμείνω εἶναι τὴν γνώμην τοῦ Νικολάου, μηδένα ὅμως ἀπὸ καθέδρας διαλέγεσθαι, ὅπερ ταὐτόν ἐστιν εἰπεῖν, Ὁ Πάπας τὸν Πάπαν ἐπὶ Αἱρέσει καταδικάζει. Καὶ, εἰ πειθαρχεῖς τῷ Πάπᾳ, οὐ πειθαρχήσεις τῷ Πάπᾳ. Ὁ ἕκτος Στέφανος ἔλεγε, μὴ ἁγιάζειν καθ᾽ ἑαυτὸ τὸ Μυστήριον, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ λειτουργοῦντος, τούτῳ συνῆσε καὶ ὁ τρίτος Σέργιος κατὰ τὸν Βελαρμῖνον. Ὁ τρίτος Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς περὶ τῶν διαθηκῶν, τοὺς πλείοσι τῶν τριῶν μαρτυριῶν πιστουμένους τὰς διαθήκας ἀφορίζει. Ὁ μέγας Γρηγόριος Πάπας ὢν, ἐν μὲν τῷ τετάρτῳ τῶν διαλόγων, τὸ πῦρ ᾧ τιμωροῦνται αἱ ψυχαὶ ἄϋλον εἶναι καὶ σωματικὸν διδάσκει, ἐν δὲ τοῖς Ἠθικοῖς βιβλίῳ ἐκκαιδεκάτῳ κεφαλαίῳ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ τὸ ἐναντίον φησὶ, καὶ βιβλίῳ τρίτῳ τῶν ἐπιστολῶν κεφαλαίῳ ἕκτῳ ἐπιτρέπει καὶ τοῖς Πρεσβυτέροις τὸ χρίειν, ἐν δὲ τῇ ἐνάτῃ ἐπιστολῇ τοῦ αὐτοῦ τοὐναντίον διδάσκεται, ἄρα καὶ οὗτος ὁ μέγας καὶ ἅγιος ἥμαρτεν, ὅθεν καὶ ἡ πρώτη Οἰκουμενικὴ τῷ Παφνουτίῳ οὐ τῷ Ῥώμης περὶ τοῦ γάμου τῶν Ἱερέων ἐπείσθη. πρόσθες, ὅτι ὁ Κλήμης Πάπας ὢν καὶ τοῦ Πέτρου γνωστὸς καὶ διάδοχος βιβλίῳ τρίτῳ τῶν Διαταγῶν κεφαλαίῳ δευτέρῳ τὴν τετρογαμίαν πορνείαν καλεῖ, ὅπερ ἀποποιεῖται ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία. Ὁ δὲ Πάπας Εὐγένιος πράξει τριακοστῇ τετάρτῃ τῆς ἐν Βασιλείᾳ Συνόδου ὡς Αἱρετικὸς ἐκρίθη, καὶ τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀπεγυμνώθη, ὅθεν καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἦν ἔννομος ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδος διὰ τὴν ὑπερψίαν τῆς Αἱρέσεως τοῦ Εὐγενίου. ἴσον δέ ἐστι τὸ ψάμμον μετρεῖν, ἢ ἀστέρας, χοάς τε θαλάσσης τῷ τοὺς τῆς ἀληθείας παρασυρέντας τῶν Παπῶν καταλέγειν βούλεσθαι, τομῶς γὰρ ὥσπερ τις πτηνὸς ἀέρα τέμνοιμι, καὶ καθάπερ Λύδιον ἅρμα πρὸς διήγησιν ἐλαύνοιμι, πάντας τοὺς τοιούτους καταριθμῶν. ἴδε καὶ τὸ τοῦ Πλατίνα ἱστορικὸν σύνταγμα ἐπιμελῶς, πλῆρες ὂν τῶν παμμιαρῶν βίων τῶν Παπῶν τῆς Ῥώμης, ὅθεν ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος βεβαιῶν ἐκεῖνο τὸ κυριακὸν, τὸν παρακούοντα τῆς Ἐκκλησίας ἐθνικὸν εἶναι καὶ τελώνην, γράφων κατὰ Κρεσκωνίου γραμματικοῦ βιβλίῳ πρώτῳ κεφαλαίῳ τριακοστῷ τρίτῳ, καὶ ἐπιστολῇ ἑκατοστῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ, κατέχομεν φησὶ τὴν ἀλήθειαν τὴν τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀρέσκουσαν, καὶ ἀλλαχοῦ τὸ κῦρος τῆς ἀληθείας τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἀπένειμεν, ἴδε ἀνωτέρω περὶ Βιγιλίου βιβλίον πέμπτον, περὶ Ὀνωρίου βιβλίον ἕκτον, περὶ Φορμόσου

καὶ

καὶ Στεφάνου καὶ Σεργίου βιβλίον ἕβδομον, καὶ περὶ Δαμάσου τοῦ δευτέρου κεφάλαιον δέκατον τέταρτον. Καὶ λοιπὸν ὅτι οὐκ ἔστι δυνατὸν γενέσθαι Αἱρετικὸν Πάπαν, καὶ ἀκολούθως οὐκ ἔστι δυνατὸν Πάπαν ποιῆσαι ἀπόφασιν κατὰ τῆς πίστεως, εἰ καὶ Αἱρετικός ἐστι, τὰ τοιαῦτα προφανεῖς εἰσι φλυαρίαι. ἔστι δὲ ἡ ἀλήθεια, ὅτι Πάπαι ἐγένοντο κάκιστοι πολιτείας, καὶ ἥμαρτον καὶ εἰς τὴν πίστιν, καὶ τὸ δὴ χείριστον, ὅτι καὶ Αἱρετικοὶ ἐγένοντο πολλοί, κατὰ δὲ τοὺς ἁγίους πατέρας ὁ Αἱρετικὸς οὐκέτι Χριστιανός, καὶ ἐπομένως οὔτε μέρος οὔτε κεφαλή ἐστιν, ἀλλὰ πάντη καὶ πάντως ἀλλότριος τῆς εἰς Θεὸν εὐσεβείας, καὶ ἀκολούθως καὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου ἐνάτου κεφαλαίου δευτέρου Παράγραφον ὄγδοον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖʹ.

Περὶ τοῦ τί ἐστι τοῦτο, τὸ ἀπὸ καθέδρας ἀποφαινόμενον τὸν Πάπαν, μὴ σφάλλειν, καὶ ὅτι ψευδός ἐστι· καὶ ὧν διαιροῦσιν οἱ παπισταὶ θεσπισμάτων τοῦ Πάπα καὶ ὑποδιαιροῦσιν εἰς ἀνήκοντα τῇ πίστει καὶ μή, καὶ εἰς τὰ ἐκ δικαιώματος καὶ ἐκ γεγονότος, τὸν Πάπαν ἢ ὡς ἄνθρωπον, ἢ ὡς μερικὸν Διδάσκαλον, ἢ ὡς Ἀρχιερέα, καὶ ἔτι ἐξ ἀπροσεξίας, ἢ πείσματος διορίζειν λέγοντες, καὶ περὶ τῆς ἐν τούτοις διαφωνίας τῶν παπιστῶν, καὶ τοῦ διὰ κηρύκων καὶ δρομέων καὶ ἀνασηλώσεως διαλαλουμένου παπικοῦ ὅρου.

Ἀνωτέρω βιβλίου ἕκτου κεφαλαίῳ πεντεκαιδεκάτῳ εἴπομεν τίνα λέγουσιν οἱ σοφισταί, ὑποτιθέμενοι τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης μὴ ἁμαρτάνειν περὶ τὴν πίστιν, νῦν δὲ βουλόμενοι σαφηνίσαι, τί ἐστι τοῦτο τὸ μὴ ἁμαρτάνειν περὶ τὴν πίστιν, λέγομεν, Τινὲς αὐτῶν διαιροῦσι τὰ τοῦ Πάπα θεσπίσματα καὶ λέγουσι, πρῶτον, ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν ἀνήκει εἰς τὴν πίστιν, τὰ δὲ οὐκ ἀνήκει, καὶ τὰ μὲν μὴ ἀνήκοντα εἰσίν, οἷον Φιλοσοφία, Μαθηματικά, Ἱστορικά, καὶ ἁπλῶς ἡ ἔξω παίδευσις, καὶ περὶ τῶν τοιούτων ὁ Πάπας ἀποφαινόμενος, δύναται σφάλλειν, τῶν δὲ ἀνηκόντων εἰς τὴν πίστιν, ἢ εἰς τὴν θρησκείαν, τὰ μέν, εἰσὶν ἐκ δικαιώματος, τὰ δέ, ἐκ γεγονότος, καὶ τῶν γεγονότων τὰ μέν, εἰσὶν ἀποκεκαλυμμένα, τὰ δέ, ἀναποκάλυπτα. δεύτερον, ὁ Πάπας διορίζων, κατὰ τρεῖς τρόπους θεωρεῖται, πρῶτον, ὡς ἄνθρωπος, δεύτερον, ὡς μερικός τις Διδάσκαλος, καὶ τρίτον ὡς Ἀρχιερεύς, κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν πραγμάτων δηλονότι, καὶ γὰρ ἢ μόνος περὶ ὅτου οὖν δοξάζει, ἢ ἄλλως ἁπλῶς διδάσκει, ἢ τέως μετὰ δεσποτείας καὶ ἐξουσίας διορίζει. τρίτον, τὰ περὶ πίστεως διχῶς διαιροῦσιν, ἢ εἰς σφάλμα γινόμενον ἐξ ἁπλῆς πλάνης, ἢ ἀμαθίας, ἢ ἀπροσεξίας, ἢ εἰς σφάλμα προερχόμενον ἀπὸ πείσματος καὶ ἰσχυρογνωμοσύνης, καὶ τοῦτό ἐστιν Αἵρεσις. τούτων τῶν τριῶν οὕτως ὑποτεθειμένων, λέγουσιν ὅτι ὁ Πάπας ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς ἁπλοῦς Διδάσκαλος δύναται ἁμαρτῆσαι (εἰ καὶ πεσεῖν εἰς Αἵρεσιν καὶ ὡς ἁπλοῦς Διδάσκαλος ἀρνοῦνται ὅ, τε Πίγιος καὶ ὁ Βελλαρμῖνος) ὡς δὲ Ἀρχιερεὺς διορίζων ἐκ καθέδρας, οὐ δύναται σφάλλειν. ταῦτα οἱ παπισταί. Ἰστέον ὅμως, ὅτι κατὰ ταύτης τῆς δόξης ἔγραψαν πολλοὶ καὶ ἐπίσημοι ἄνδρες, κατὰ τὸ παρὸν δὲ οἱ πλείονες ὑπερασπίζονται αὐτῆς, καὶ ἔστι σχεδὸν τοῦτο κοινὴ δόξα τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ὁ Πάπας δηλαδὴ ὡς Ἀρχιερεὺς καὶ ὡς ἀπὸ καθέδρας διορίζων, οὐ δύναται σφάλλειν, ἀλλ᾿ ὅτε θέλουσιν ἑρμηνεῦσαι, τί ἐστι τοῦτο τὸ ὡς Ἀρχιερεὺς ἐκ καθέδρας διορίζειν, διαφέρουσιν ἀλλήλων καὶ κατ᾿ ἀλλήλων, καὶ δὴ λέγουσι τινὲς μέν, ὅτι τότε ὁ Πάπας λέγεται διορίζειν ἐκ καθέδρας, ὅτε τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν διδάσκει, καὶ οὐ διδάσκει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐντέλλεται αὐτῇ πιστεύειν ὡς οὕτος διδάσκει, ἣν διδασκαλίαν καὶ ἐπιταγὴν βεβαιοῖ καὶ διά τινος Κανόνος, ἤτουν διορισμοῦ, ὡς εἰσὶν ἐκεῖνα, ἢ δηλονότι ἀποφαινόμενος λέγει, ὅτι διορίζει μετὰ καὶ βουλῆς τῶν ἀδελφῶν, ἤτοι τῶν Καρδηνάλεων, καὶ ἴδε ἀνωτέρω κεφαλαίου δωδεκάτου Παράγραφον ἕκτον, ἢ δίδωσιν εἴδησιν, ὅτι τὸ τάδε διορισθέν, ἐκ πίστεώς ἐστιν, ἢ τὴν ἀντικειμένην γνώμην τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ αἱρετικὴν εἶναι κρίνει, ἢ τοὺς ἄλλως δοξάζοντας τῷ ἀναθέματι καθυποβάλλει, ἢ καὶ τὰ τέσσαρα ταῦτα ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ ἐντίθησι. τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι χρεία ἐστίν, ἵνα ὁ Πάπας συμβουλεύηται μετὰ Συνόδου τινὸς ἢ καθολικῆς, ἢ μερικῆς, καθὼς τὸ πρᾶγμα ἐπιζητεῖ, καὶ καθὼς δόξει αὐτῷ. ἄλλοι δέ φασιν, ὅτι δέον ἐστὶν ἐξετάζεσθαι τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν ἐπιμελῶς, καὶ τοὺς ἐξετάζοντας, χρῆσθαι πάντα τὰ ἀναγκαῖα μέσα πρὸς εὕρεσιν τῆς ἀληθείας, καὶ εἶναι πασίδηλα τὰ ἐπιχειρισθέντα τοιαῦτα μέσα, ὁποῖα εἰσίν. ἄλλοι πάλιν λέγουσιν, ὅτι ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἵνα ὁ τοιοῦτος ἐκφωνηθείς, ἤτοι διορισθεὶς ὅρος κηρυχθῇ εἰς τοὺς συνειθισμένους τόπους διὰ δρομέων, καὶ τεθῇ ἐπὶ τῶν θυρῶν τῆς ἀποστολικῆς Καγκελλαρίας καὶ τῆς βασιλικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Πέτρου μετὰ ἀποφάσεως, καὶ μείνῃ ἐκεῖ ἐν τοσούτῳ καιρῷ, καὶ πρὸ τοῦ διωρισμένου καιροῦ μηδεὶς δύνηται αὐτὸν ἐκεῖθεν ἐκβαλεῖν. τελευταῖον, ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι τὸ πρῶτον, ἤτοι τό, μετὰ καὶ βουλῆς τῶν ἀδελφῶν, μὴ εἶναι ἀναγκαῖον, τὴν μέντοι ἐπιμέλειαν ἐν τῇ ἐξετάσει πάντες συμφωνοῦσιν εἶναι ἀναγκαίαν, ὡσαύτως καὶ τὸ κηρύττεσθαι διὰ δρομέων, καὶ τὸ τίθεσθαι ἐν τῇ Καγκελλαρίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πάντες θέλουσιν ὡς ἀναγκαῖον.

Παρά-

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Ὅτι οἱ παπισταὶ διαφόρως ἐξηγούμενοι τό, ὡς Ἀρχιερεὺς ὁ Πάπας ἀπὸ καθέδρας διορίζει, καὶ τὰς ἀσφαλεῖς καὶ ἐπισφαλεῖς αὐτοῦ ἀποφάσεις καθ᾽ ἃς μυθολογοῦσι διαιρέσεις διακρίνεσθαι λέγοντες, δείκνυνται ἐνταῦθα μάταια, ψευδῆ, βλάσφημα, σχισματικὰ καὶ αἱρετικὰ εἰσάγοντες εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Τῶν παπιστῶν οὕτω διαφόρως ἐξηγουμένων τό, ὡς Ἀρχιερεὺς ὁ Πάπας καὶ ἀπὸ καθέδρας διορίζει, καὶ κατὰ τούτους τοὺς τρόπους λεγόντων διακρίνεσθαι τὰς ἀποφάσεις τοῦ Πάπα τάς τε ἀσφαλεῖς οὔσας καὶ τὰς οὐκ ἀσφαλεῖς, εἰ καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων δείκνυται ταῦτα μάταια καὶ ψευδῆ, ὅμως ῥητέον κἀνταῦθα πρῶτον, ὅτι οὐδεὶς ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἕως τῶν πατέρων ἡμῶν εἶπε ταῦτα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὔτε ἐρρέθησαν ἐν ταῖς κοιναῖς συνελεύσεσι καὶ οἰκουμενικαῖς Συνόδοις, οὔτε ἐν ταῖς μερικαῖς, ἢ καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τις ἱστορικῶν, ἢ τῶν ἁγίων πατέρων ἐσημειώσατό τι τοιοῦτον, οὐκ οἶδεν ἡ ἁγία Ἐκκλησία, οὔτε οἱ ἅγιοι πατέρες ὅτι ἡ κρίσις τοῦ Πάπα, ἐκ καθέδρας διορίζοντος, ἐστὶν ἀσφαλεστέρα τῆς κρίσεως ἣν ἐκτίθεται ὡς μερικὸς καὶ κατ᾽ ἰδίαν Διδάσκαλος, οὐκ οἶδε τί ἐστι τοῦτο τὸ ἐκ καθέδρας διορίζειν, καὶ τίνα τὰ πρὸς τὸν τούτου καταρτισμὸν ἐπιζητούμενα, ἐξίσου εἶχον τὰ τῶν Παπῶν θεσπίσματα ὡς καὶ παντὸς ἑτέρου Ἐπισκόπου, δηλονότι τὸ ἐνδέχεσθαι ταῦτα ἀσφαλῆ εἶναι καὶ ἐπισφαλῆ, καὶ μάτην κοπιῶσιν οἱ σοφοὶ τῶν παπιστῶν, τὰ μὴ ἐνδεχόμενα, μᾶλλον δὲ τὰ ἀδύνατα εἶναι ὡς ἀναγκαῖα ὑποτιθέμενοι, εἰπάτωσαν οἱ αὐτοί, ἐν ποίᾳ γραφῇ, ἢ ἐν ποίᾳ Συνόδῳ, ἢ ἔν τινι ἱστορικῷ, ἢ ἐν ποίῳ συγγράμματι τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν πατέρων ἐρρέθη τὸ τοιοῦτόν ποτε; ναί, ὅτι μὲν ὁ Λιβέριος καὶ Βιγίλιος καὶ Ὁνώριος καὶ ἄλλοι Πάπαι τῆς Ῥώμης διώρισαν ἀπὸ καθέδρας αἱρετικά τινα καὶ λίαν ἀσεβέστατα, λέγουσι πολλοὶ τῶν πατέρων ταῦτα, καὶ ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις ἐγένοντο δῆλα, καὶ τέως κατεκρίθησαν, ὡς εἴπομεν ἐν πολλοῖς ἀνωτέρω, ποῦ δὲ γέγραπται τὸ τὸν Πάπαν ἐκ καθέδρας διορίζοντα μὴ σφάλλειν; εἰπάτωσαν οἱ ματαιόφρονες παπισταί, καὶ τὰ γαστρίμαργα Ἰησουϊτάκια, ἢ τάχα ἐροῦσιν, ὅτι ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ταῦτα οὐκ οἶδε, καὶ οὕτω μαρτυρήσουσι μόνοι, ὅτι καινὰ εἰσήγαγον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ βλάσφημα, καὶ εἰσὶ Σχισματικοὶ καὶ Αἱρετικοί.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Γ΄.

Ὅτι τὸ διορίζειν μετὰ βουλῆς τῶν τῆς Ῥώμης Κληρικῶν τὸν Πάπαν ὡς Ἐθνάρχην, καὶ δρομεῖς καὶ κήρυκας τὰ αὐτοῦ θεσπίσματα διαλαλοῦντας ἔχειν, καὶ ἐπὶ τῶν τῆς Καγκελλαρίας πυλῶν τὰς ὡς ἀπὸ καθέδρας ἀποφάσεις αὐτοῦ τιθέναι, δείκνυνται ἀναντιρρήτως μυθάρια, νεουργημένα, ἐπείσακτα, ἀλλόκοτα, καὶ ὑπὸ κακοδαιμόνων ἀνθρωπαρίων ἐξευρημένα.

Εἰπάτωσαν, ποῖος ἀρχαῖος Πάπας ἐδήλωσεν ὅτι διορίζει μετὰ βουλῆς τῶν ἀδελφῶν; ναί, ὅτι μετὰ τῆς δυτικῆς Συνόδου ἔγραψεν ὁ Κελεστῖνος τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὴν τρίτην Οἰκουμενικήν, καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς Συνόδου ἔγραψεν ὁ Λέων τὴν ἐγκύκλιον, καὶ ἔπεμψεν αὐτὴν εἰς τὴν Ἀνατολήν, δῆλόν ἐστι, καὶ ἴδε ἀνωτέρω τοὺς τόπους, τὸ δὲ μετὰ βουλῆς τῶν Κληρικῶν τῆς Ῥώμης ὡς Ἐθνάρχην τινὰ διορίζειν τὸν Πάπαν, νεογενές ἐστι, καὶ ἐκ τοῦ Διαβόλου ἐστί. ποῖος Πάπας τῆς Ῥώμης ἀρχαῖος εἶχε κήρυκας καὶ δρομεῖς, οἵτινες τρέχοντες εἰς τὸ τῆς Φλώρας πεδίον, ἐκήρυττον τὰ αὐτοῦ θεσπίσματα; ποῖος Πάπας ἀρχαῖος τὰς ἀποφάσεις καὶ βούλλας αὐτοῦ ἐτίθει ἐπὶ τῶν πυλῶν τῆς Καγκελλαρίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας; ναί, ὅτι ὁ Πάπας Λέων ἔγραψεν ἐν ἀσπίσι τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως, καὶ ἔθετο αὐτὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, γράφουσι πολλοί, καὶ ἴδε καὶ ἀνωτέρω βιβλίου ἑβδόμου κεφαλαίου ἑβδόμου Παράγραφον πέμπτον, τοὺς δὲ ταχυδρόμους καὶ τὸ κήρυγμα καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Καγκελλαρίας καὶ Ἐκκλησίας τῶν ἀποφάσεων ἔνθεσιν οἱ νεοφανεῖς ἀπεγέννησαν παπισταί. Οἱ Πάπαι Κελεστῖνος, Λέων, Ἀγάθων καὶ Ἀδριανὸς ἔπεμψαν τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν εἰς τὴν Ἀνατολὴν τοῖς συναδέλφοις αὐτῶν καὶ συνεπισκόποις σωφρόνως, πρὸς ἀναθέμενοι τὴν ἀσφάλειαν τῶν κεκριμένων, καὶ τὰς τελείας λύσεις τῶν ἀμφιβολιῶν τῇ κρίσει τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἃς καὶ γενομένας ἐσεβάζοντο ὡς τὰ θεῖα Εὐαγγέλια, ἰδέτω ὁ φιλομαθὴς καὶ τὴν πρὸς Εὐτύχιον Βιγιλίου ἐπιστολήν, καὶ τὴν τοῦ Πάπα Μαρτίνου Σύνοδον, καὶ τὴν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον τὸν Πωγωνάτον ἐπιστολὴν τοῦ Πάπα Λέοντος, καὶ γνώσεται ὅτι οὐδέποτε ἔπεμψαν τὰ θεσπίσματα αὐτῶν ἀπὸ καθέδρας διορισθέντα, ἅτινα ἐδέχθησαν ὡς ἀναμάρτητα, ἄκριτα καὶ ἀδοκίμαστα ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, οὔτε μὴν εἶπον οἱ ἀρχαῖοι Πάπαι τὸν διορισμὸν αὐτῶν εἶναι Ὅρον πίστεως, ὑπὸ πάντων ἀνεξετάστως δεχόμενον, καὶ τοὺς μὴ ἀνεξετάστως καὶ ἀδοκιμάστως αὐτὸν δεχθέντας Αἱρετικοὺς εἶναι, τοῦτο γὰρ οὐκ εἶπον, οὔτε εἰς νοῦν αὐτῶν ἦλθεν, ἢ τάχα ῥητέον καὶ τοῦτο ἐνταῦθα, ὅτι ἐπειδὴ τῶν Παπῶν τὰ θεσπίσματα οὐ περιεῖχον τὸ καὶ μετὰ βουλῆς τῶν ἀδελφῶν, οὐκ ἐκηρύχθησαν διὰ δρομέων, οὐκ ἐβλήθησαν ἐπὶ τῶν πυλῶν τῆς Καγκελλαρίας καὶ Ἐκκλησίας, πῶς ἐδέχθησαν ὡς ἀπὸ καθέδρας τοῦ Ῥώμης προηγμένα; ἢ τάχα ῥητέον πάλιν, ὅτι ὡς ταῦτα τοῦ παπισμοῦ τὰ

μυθάρια καὶ ἡ θεολογία καὶ ἡ ἰδικὴ διδασκαλία καὶ τῶν μυστηρίων ἡ ἐναλλαγὴ ἐκ ἀρχαῖα, ἐκ ἀποστολικὰ, ἐ πατρικὰ καὶ προπατορικά ἐστιν, ἀλλ' ὑστερογενῆ, ἐπίσακτα, ἀλλόκοτα, καὶ διόλε τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ἀπόβλητα, καὶ ὑπὸ κακοδαιμόνων ἀνθρωπαρίων ἀθέως ἐξευρημένα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος δοκιμαζέσης τὴν ἀλήθειαν ἢ τὸ ψεῦδος τῶν κρυφίων ἐγκλημάτων τελετῆς, ἣν ἐπεκύρωσεν Εὐγένιος δεύτερος, καὶ ἐκώλυσεν ὀμνύειν ἐκκλησιαστικῶς, διορισάμενος κατὰ τῆς γραφῆς ὡς Εἰδωλολάτρης.

Ἐπειδὴ συνήθεια ἦν παρὰ Λογγιβάρδοις καί τισι παρ' αὐτοῖς βορείοις λαοῖς δοκιμάζειν ἢ διὰ πυρὸς, ἢ διὰ ψυχρε ὕδατος τὴν ἀλήθειαν ἢ τὸ ψεῦδος τῶν κρυφίων ἐγκλημάτων, ὁ νομιζόμενος γὰρ πταίστης, ἐπελαμβάνετο ἢ τινὸς πεπυρακτωμένε σιδήρε, ἢ ἐπιπτεν ἔσω ὕδατος ψυχρε, ταύτην τὴν δεισιδαιμονίαν ἐβεβαίωσεν ἡ ἐν Τριβερεία Σύνοδος Κανόνι εἰκοστῷ δευτέρῳ, καὶ ἐπεκύρωσεν ὁ Πάπας Εὐγένιος ὁ δεύτερος ἐν ἔτει ὀκτακοσιοστῷ εἰκοστῷ τετάρτῳ, ὡς φαίνεται εἰς τὰ Συναξάρια τε Μαβιλλωνίε Τόμῳ πρώτῳ, ἐν ᾧ ἐν παλαιῷ τινὶ σχεδίῳ φέρεται ταῦτα ἐν τῇ ἀρχῇ. Τελετὴ τῆς δοκιμῆς διὰ ψυχρε ὕδατος, ἣν ἐδίδαξεν Εὐγένιος ὁ Πάπας, ἐν δὲ τῷ τέλει λέγει, Τὴν κρίσιν ταύτην ἐποίησεν ὁ παντοδύναμος Κύριος, καὶ διὰ Δόμνε Εὐγενίε ἀποστολικε ἐφανερώθη, ἵνα πάντες οἱ Ἐπίσκοποι, Ἡγέμενοι, Κόμητες, καὶ πάντες οἱ Χριστιανοὶ ἐν πάσῃ τῇ οἰκεμένῃ τηρεῖν αὐτὴν σπεδάζωσι, παρὰ πολλῶν γὰρ ἐδοκιμάσθη, καὶ ἀληθὴς εὑρέθη, ἐδιδάχθη δὲ, ἵνα μηδενὶ ᾖ ἐξὸν ἐπὶ τῆς ἱερᾶς τραπέζης ἐπιτιθέναι τὰς χεῖρας, ἢ ἐπὶ τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων σωμάτων τε ὀμνύειν. σημειοῖ δὲ ὁ αὐτὸς Μαβιλλώνιος, ὅτι ὁ Ῥὴξ Λοδοβῖκος ἐν ἔτει ὀκτακοσιοστῷ εἰκοστῷ ὀγδόῳ ἐν τῷ Καπιτελαρίῳ τῶν Ἀκουσμάτων, τμήματι ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ δωδεκάτῳ, ἀπηγόρευσε τὴν δοκιμὴν ταύτην ὡς τολμηρὰν καὶ δεισιδαίμονα. καὶ σημείωσαι δύο τινὰ, πρῶτον, ὅτι ὡς Λέων ὁ Ἀρμένιος ὤμνυε κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Εἰδωλολατρῶν εἰς τὸν Κύνα, καὶ ἄλλες ἑλληνικὲς ὅρκες κατὰ τῆς γραφῆς, ἀντελλομένης, Ἀποδώσεις τῷ Κυρίῳ τὲς ὅρκες σε, ὅτως ὁ Πάπας Εὐγένιος ἐκώλυε τὲς ἱερὲς ὅρκες καὶ ἀντεισήγαγε τὴν δεισιδαιμονίαν καὶ ἐθνικὴν δοκιμήν. δεύτερον, ὅτι ὁ Πάπας ὁρίζων ὡς Ἀρχιερεὺς, ἐ μόνον εἰς τὴν πίστιν καὶ εἰς τὰ ἤθη ἐνδέχεται σφάλλειν, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα Νόμον, ὃν διατάττει ἀπὸ καθέδρας, ἐνδέχεται ἁμαρτάνειν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Ὅτι Νικολάε τετάρτε Ὅρῳ τὴν τῶν Φραντζεσκάνων ἀκτημοσύνην κυρώσαντος, καὶ Ἰωάννε εἰκοστε δευτέρε τοῦτον τὸν Ὅρον ἀθετήσαντος, καὶ πολλὲς τῶν Φρατόρων δι' αὐτὸν κατακαύσαντος, δείκνυνται οἱ Πάπαι ἐν πολλοῖς ἁμαρτάνοντες καὶ ἀλλήλες καταβάλλοντες.

Οἱ Φραντζεσκάνοι Φράροι ἐποίησαν ἐπαγγελίαν ἄκρας ἀκτημοσύνης, ὥστε αὐτὲς αὐτῶν τῶν ἐδωδίμων μόνον ἔχειν τὴν χρῆσιν, ἀλλ' ἐχὶ καὶ τὴν δεσποτείαν. τοῦτο εἰ καλῶς γέγονε, συνέβησαν διαλέξεις καὶ ἔριδες. ὁ Πάπας δὲ Νικόλαος ὁ τέταρτος, ὃς ἐπατριάρχευσεν ἐν ἔτει χιλιοστῷ διακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ὀγδόῳ, σπεδὴν θέμενος ἵνα παύσῃ τὰς λογομαχίας, ἐξέθετο ἐκεῖνον τὸν πολυθρύλλητον Ὅρον, ἑ ἡ ἀρχὴ, ΕΞΗΛΘΕΝ Ὁ ΣΠΕΙΡΩΝ. ἐπῄνει δὲ ἐν αὐτῷ διὰ πολλῶν τὴν ἄκραν ἀκτημοσύνην τῶν Φρατόρων, προσφέρει δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν παράδειγμα καὶ τὲς ἁγίες Ἀποστόλες, ὡς μὴ ἔχοντας ἔτε κατ' ἰδίαν, ἔτε κοινῶς, ἐξεφώνησε δὲ καὶ ἐπιτίμιον, ἀφορίζων τὲς τολμήσοντας παραβλάψαι, ἢ ἀνατρέψαι τὸν Ὅρον. ἀλλ' ὁ Πάπας Ἰωάννης εἰκοστὸς δεύτερος συνέθετο ἕτερον Ὅρον, ἀναιρῶν τοῦτον τὸν τε Νικολάε, μάλιστα μαχόμενος ἐκείνῳ τῷ, ὅτι ὁ Κύριος ὢν ἄρχων ὀλίγων τινῶν, μόνον εἶχε τὴν χρῆσιν, ἀλλ' ἐχὶ τὴν δεσποτείαν, ἀπεδείκνυε δὲ καὶ διαφόροις χρήσεσιν εὐαγγελικαῖς αἱρετικὸν τὸν Ὅρον τε Νικολάε, καὶ αὐτὸν τὸν Νικόλαον ἔψεγε διὰ πολλῶν, αἴτιοι δὲ τέτῳ τῷ Ὅρῳ τε Ἰωάννε Μιχαὴλ Γενεράλης τῶν Φραντζεσκάνων, καὶ Γυλίελμος Ὄκαν, ὃν καὶ αἱρετικὸν εἶπον, καὶ πολλοὶ Φράτορες διὰ τὸ ἕπεσθαι τέτοις εἰς φυλακὴν ἐβλήθησαν, καὶ πυρὶ παρεδόθησαν διώκοντος τε Ἰωάννε, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τῇ ἐν Ῥώμῃ Συνόδῳ, ἣν θεσπίσματι ἰδίῳ ἤθροισεν ὁ Λοδοβῖκος κατὰ τέτε τε Πάπα Ἰωάννε, μίαν αἰτίαν τῆς καθαιρέσεως αὐτε εἶπε τὸν Ὅρον ὃν ἐξέθετο κατὰ τε Ὅρε τε Νικολάε, ὡς διηγεῖται ὁ Βζόβιος ἐν ἔτει χιλιοστῷ τριακοσιοστῷ εἰκοστῷ ὀγδόῳ, ἐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Πλάτινας καὶ ὁ Βίνιος μαρτυρεσι ταῦτα τε Ἰωάννε ἐν τῇ ζωῇ αὐτε. καὶ σημείωσαι δύο τινὰ, ὅτι οἱ Πάπαι ὡς Ἀρχιερεῖς καὶ ἐκ καθέδρας καὶ μετὰ βελῆς τῶν ἀδελφῶν ὁρίζοντες, ἁμαρτάνεσιν ἐ μόνον εἰς τὴν πίστιν καὶ εἰς τὲς Νόμες, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἤθη. δεύτερον, ὅτι ὁ Πάπας Πάπαν καταβάλλει καὶ ψέγει, καὶ ὡς Αἱρετικὸν ἀποκηρύττει.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ϛ'.

Ὅτι ἐκ τῆς τοῦ Βονιφατίου Γερμανίας Ἀποστόλου ἐπιστολῆς πρὸς Δωρεβεόνην Ἰθοθάλμου, δείκνυνται αἱ ἀπὸ καθέδρας ἀποφάσεις τοῦ Πάπα ἐπταισμέναι.

Οἱ Ἀρχιερεῖς ὥρισαν μὴ δύνασθαι τὸν Σύντεκνον λαβεῖν τὴν Συντέκνισσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ Βονιφάτιος Γερμανίας Ἀπόστολος ἔγραψε καὶ ἐζήτει συμβουλὴν παρὰ τοῦ Δωρεβεόνης Ἀρχιεπισκόπου Ἰθοθάλμου, καὶ τοῦ Ἀββᾶ Δουδδῶνος, εἰ ἄρα οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ῥώμης περὶ τούτου καλῶς διώρισαν, καὶ δείκνυσι τὰς ἐπιστολὰς ταύτας ὁ Βαρώνιος ἐν ἔτει ἑπτακοσιοστῷ τριακοστῷ τετάρτῳ, ὅπου ὁ Βονιφάτιος παρακαλεῖ τοὺς ἐρημένους ἵνα διδάξωσιν αὐτὸν, εἴπερ ἡ διδασκαλία αὕτη τοῦ Πάπα εὑρίσκεται εἰς τοὺς Ὅρους καὶ Κανόνας τῶν καθολικῶν πατέρων, ἢ εἰς τὴν θείαν γραφὴν, ἵνα πληροφορηθῇ, καὶ οὕτω παύσῃ τοῦ ζητεῖν. καὶ σημείωσαι ὅτι τὰς ἀπὸ καθέδρας τῶν Ῥωμαίων Ἀρχιερέων ἀποφάσεις ἐνόμιζεν ὁ Βονιφάτιος δύνασθαι ἐπταισμένως διορισθῆναι, καὶ ἀκολούθως τὸν Πάπαν ἁμαρτῆσαι.

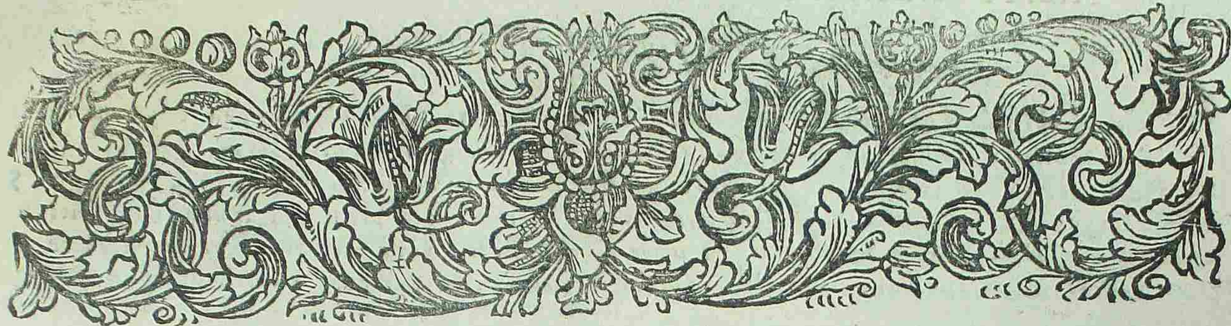
ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ζ'.

Ὅτι ἐκ τῆς ἀποκρίσεως Καρόλου Φαλακροῦ τοῦ Ῥηγὸς πρὸς τὸν Πάπαν Ἀδριανὸν, δείκνυται ψευδέστατον τὸ ἀπὸ καθέδρα ἀποφαινόμενον τὸν Πάπαν μὴ σφάλλειν.

Ὁ Ῥὴξ Κάρολος ὁ Φαλακρὸς ἔγραψε πρὸς τὸν Πάπαν Ἀδριανὸν, ὅτι ἡ παρακίνησις ἐκείνη δι' ἧς προτρέπεται αὐτὸν δέχεσθαι μετὰ ταπεινῆς γνώμης πάντα τὰ ἀπὸ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας διοριζόμενα, ἐναντία ἐστὶ τῇ εὐαγγελικῇ ἀληθείᾳ καὶ τοῖς Ὅροις τῶν ἁγίων πατέρων, καθότι ἐγεννήθη ἀπὸ τοῦ ᾍδου καὶ τοῦ Ταρτάρου, καὶ πάντας τοὺς ἀφορισμοὺς οὓς πέμψοι ἐξ ἰδίου ὀνόματος καὶ ἐκ τῆς ἐξουσίας μόνης τοῦ Ῥωμαϊκοῦ θρόνου, οὐ φοβεῖται, ἐναντίους γινώσκων τῇ ὁδῷ τῶν ἱερῶν γραφῶν καὶ τοῖς Νόμοις καὶ ταῖς Διαταγαῖς τῶν πατέρων. ναὶ, δέχεται μὲν, καὶ μάλιστα ἀσμένως πάντα ὅρον τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, σύμφωνον ὅμως ὄντα τοῖς ὀρθοδόξοις δόγμασι τῶν ἁγίων πατέρων τῶν θερμῶν ἐξηγητῶν τῶν ἁγίων γραφῶν, ἄλλως δὲ παρ' οὑτινοσοῦν συντεθειμένον, ἢ πεπλασμένον, ἐλέγχει καὶ ἀποῤῥίπτει. ἐν τούτοις σημείωσαι πρῶτον κατὰ τῶν νέων Αἱρετικῶν, ὅτι ἐν τοῖς Χριστιανοῖς τὰ πίστεως ἄξια εἰσὶν οὐ μόνον ἐκεῖνα ἅπερ διδάσκει ἡ θεία γραφὴ, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα ἅπερ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ Νόμοι καὶ Διαταγαὶ τῶν κοινῶν ἁγίων πατέρων κρίνουσιν ἀναγκαῖα καὶ διορίζουσι. δεύτερον, ὅτι ὅσα ὁ Πάπας διορίζει σύμφωνα ταῖς γραφαῖς καὶ τοῖς Ὅροις καὶ ταῖς Διαταγαῖς τῶν ἁγίων πατέρων, εἰσὶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δεκτὰ, ὅσα δὲ ἀσύμφωνα, ἐλεγκτέα καὶ ἀποῤῥιπτέα, κἂν ἀπὸ χρυσοπάστου καὶ λιθοκολλήτου καὶ ἐπηρμένης καθέδρας διορίζωνται. ψευδέστατον ἄρα τὸ τῶν Λατίνων λογίδιον τὸ, ὅτι ὁ Πάπας τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἀπὸ καθέδρας ἀποφαινόμενος οὐ σφάλλει, ἐπειδὴ ἀποδέδεικται σαφέστατα ὅτι σφάλλει περὶ τὰ ἤθη, περὶ τὴν πολιτείαν καὶ περὶ τὴν πίστιν καὶ ὡς μερικὸς Διδάσκαλος καὶ ὡς Πάπας ἀπὸ καθέδρας ἀποφαινόμενος.

Καὶ τοὔνατον δὲ ὧδε λῆξε βιβλίον θ'.

ΔΟΣΙΘΕΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΠΕΡΙ' ΤΩ͂Ν ΕΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥ'ΜΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΥΣΑ'ΝΤΩΝ.

ΒΙΒΛΙ'ΟΝ Ι'. ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῆς πρὸς Κάρολον Φράντζας Ρῆγα ἀποκρίσεως τοῦ Ἀδριανοῦ Πάπα ὑπὲρ τῆς ἑβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅτι καλῶς διὰ Υἱοῦ, καὶ μὴ ἐκ τοῦ Υἱοῦ τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἶπε, καὶ περὶ τῆς ἀποβολῆς τῶν Καρόλου Λεγάτων τὴν προσθήκην αἰτησάντων ὑπὸ Λέοντος τρίτου, τοῦ καὶ τὸ τῆς δευτέρας Συνόδου Σύμβολον ἀσπίσιν ἐγχαράξαντος, καὶ περὶ τῆς ἀγωνισαμένης ἐπὶ Φωτίου Συνόδου κατὰ τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ τὴν προσθήκην διδασκόντων, καὶ τὸ ἅγιον Σύμβολον ἀκαινοτόμητον μένειν διορισαμένης, καὶ πόσαι Σύνοδοι ἐγένοντο μετὰ τὸ σχίσμα κατὰ Λατίνων.

ΜΕτὰ τὴν ἑβδόμην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ὁ Ρὴξ τῆς Φράντζας Κάρολος ὁ καλούμενος μέγας ἔγραψε πρὸς τὸν Πάπαν τῆς Ρώμης Ἀδριανὸν, μεμφόμενος τὴν ἑβδόμην Σύνοδον, εἰποῦσαν ὅτι ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τοῦ Υἱοῦ, καὶ οὐκ εἰποῦσαν ἐκ τοῦ Υἱοῦ. ὁ δὲ Πάπας ἀπεκρίθη αὐτῷ ὅτι τοῦτο εἶπεν ἡ Σύνοδος καλῶς, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω βιβλίου ἑβδόμου κεφαλαίου πρώτου Παραγράφῳ ἐσχάτῳ. τὸν δὲ Πάπαν Λέοντα τὸν τρίτον τὸν διάδοχον τοῦ Ἀδριανοῦ παρεκάλουν οἱ Λεγάτοι τοῦ Καρόλου ἵνα βάλῃ εἰς τὸ Σύμβολον τὴν καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ προσθήκην, ὁ δὲ ἀπέβαλεν αὐτοὺς, καὶ ἵνα μή τις τολμήσῃ καὶ βάλῃ τὴν τοιαύτην προσθήκην, ἔγραψεν εἰς τὰς ἀσπίδας τὸ Σύμβολον τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ἔβαλεν αὐτὰς εἰς τὸν Ναὸν τοῦ ἁγίου Πέτρου ἢ Παύλου, καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου ἑβδόμου κεφαλαίου ἑβδόμου Παράγραφον πέμπτον. Περὶ δὲ τὸ ὀκτακοσιοστὸν ἑξηκοστὸν ἔτος ἠκούσθη ὅτι τινὲς Λατῖνοι Ἱερεῖς ἐδίδασκον εἰς τὴν Βουλγαρίαν τὸ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ ἐταράχθη ἡ Ἀνατολὴ ἀκούσασα τὸ ἄνομον πρόσρημα, ὅθεν ὁ Φώτιος συνοδικῶς ἠγωνίσθη κατὰ τῆς καινοτομίας. Ἐν τῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ἐνάτῳ ἔτει ἐπὶ Βασιλέως τοῦ Μακεδόνος καὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου καὶ Φωτίου Πατριάρχου ἐγένετο Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἰς Κωνσταντινούπολιν, διορίσασα μένειν διόλου ἀκαινοτόμητον τὸ τῆς δευτέρας Συνόδου Σύμβολον. Ἐπὶ Βασιλέως τοῦ πορφυρογεννήτου καὶ Σεργίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἐγένετο εἰς Κωνσταντινούπολιν Τοπικὴ Σύνοδος κατὰ τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης, προσθεμένου εἰς τὸ Σύμβολον τὸ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, ὅτε καὶ ἀπὸ τῶν Διπτύχων ἐξέβαλεν αὐτόν. Ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου ἐγένετο τρίτη Σύνοδος εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐκάλεσε τὸν Πάπαν Λέοντα τὸν ἔνατον εἰς κρίσιν καὶ ἀπολογίαν, οὗ μὴ ἐλθόντος, ἀπεδιώχθησαν οἱ Ρωμαῖοι τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ τῶν Βασιλέων Ἀλεξίου, Ἰωάννου καὶ Μανουὴλ τῶν Κομνηνῶν ἐγένοντο Σύνοδοι ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἀνεθεμάτισαν τὰς καινοτομίας τῶν Λατίνων. Ἐπὶ τῆς Βασιλείας τῶν Ρωμαίων εἰς Νίκαιαν ἐγένοντο διάφοροι Σύνοδοι, καὶ κατεκρίθησαν οἱ Λατῖνοι καὶ αἱ καινοτομίαι αὐτῶν. Ἐπὶ τοῦ δευτέρου Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἐγένετο Σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατακρίνασα τὴν ἐν Λουγδούνῳ Σύνοδον τὴν βεβαιώσασαν τὴν προσθήκην, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε ἐκρίθησαν καὶ κατεκρίθησαν οἱ Ρωμαῖοι ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω ἐν τῷ ἑβδόμῳ καὶ ὀγδόῳ καὶ ἐνάτῳ τοῖς βιβλίοις πολλάκις. ὅπου δὲ πολλάκις καὶ τὰ δύο μέρη ἵνα γένηται κοινὴ Σύνοδος περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ πάντοτε οἱ Λατῖνοι ἦσαν τὸ ἐμπόδιον, ὡς ἡ παροῦσα ἱστορία ἐδήλωσεν ἐν πολλοῖς.

Παρά-

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ τῆς πρὸς τὸν Πάπαν Μαρτῖνον πρεσβείας Μανουὴλ Βασιλέως τοῦ Παλαιολόγου χάριν ἑνώσεως, τοῦ καὶ ἀπὸ Πελοποννήσου Ἰωάννην τὸν Εὐδαίμονα πέμψαντος, καὶ ἀποδοχῆς καὶ βοηθείας καὶ γραμμάτων τοῦ Πάπα πρὸς Μανουὴλ καὶ Ἰωάννην τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ πρὸς Εὐθύμιον τὸν Πατριάρχην, οὗ κοιμηθέντος πατριαρχεύει Ἰωσὴφ ὁ Ἐφέσου. καὶ περὶ ἀντιγραφῆς τῶν Βασιλέων πρὸς τὸν Πάπαν, παρ' οὗ Ἀντώνιος πέμπεται πρὸς αὐτούς, καὶ ἀντιπέμπεται τοῦ μηνύσαι τῷ Πάπᾳ τὴν κατὰ τῆς πόλεως πολιορκίαν τοῦ Σουλτὰν Μουρὰτ ἐμπόδιον, καὶ περὶ τῆς ἡμιπληξίας Μανουήλ, καὶ βασιλείας Ἰωάννου μόνου.

Κτίζων τὸ Ἑξαμίλιον εἰς Πελοπόννησον Μανουὴλ ὁ Παλαιολόγος, μαθὼν ὅσα συνέβησαν ἐν τῷ ἀναμεταξὺ τῶν Λατίνων ἐπὶ τῆς ἐν Κωνσταντίᾳ Συνόδου, καὶ ἀπομνημονεύσας τοῦ ῥητοῦ τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ὅτι οἱ Λατῖνοι οὔτε γινώσκουσι τὸ ἀληθές, οὔτε μαθεῖν ἀνέχονται, καὶ ἔτι ὅσα συνέβησαν αὐτῷ ὅτε ἀπῆλθεν εἰς Φραγγίαν, καὶ νομίσας φανῆναι τῆς εἰρήνης αὐτῶν συνδρομητής, καὶ κατὰ τοῦτο δυνηθῆναι ἀποκαταστῆσαι εἰρήνην ἐκκλησιαστικὴν μετὰ τῶν Λατίνων, καὶ ἐναντιωθῆναι τοῖς Ὀθωμανοῖς διὰ τῆς βοηθείας αὐτῶν, ἔχων συνήγορον καὶ τὸν τοῦ τότε καιροῦ Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Εὐθύμιον, ἄνδρα τῷ ὄντι σοφώτατον καὶ ἁγιώτατον, ἔστειλεν ἐκεῖθεν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβευτὴν εἰς τὴν Ῥώμην τινὰ τῶν Συγκλητικῶν Ἀρχόντων αὐτοῦ Ἰωάννην ἐπικαλούμενον Εὐδαίμονα, ὅστις ἀπελθὼν ἐκεῖσε, καὶ συνεργήσας τὰ δυνατὰ εἰς ὁμόνοιαν τῶν Δυτικῶν, ἀνέφερε τῷ ἤδη προβληθέντι Πάπᾳ Μαρτίνῳ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Μανουὴλ περὶ ἑνώσεως τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας. ἦν δὲ καί τις Ἀνδρέας ὀρθόδοξος μὲν πρότερον, ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, συνδεόμενος δὲ τῷ παπισμῷ, ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος Ῥόδου παρὰ τῶν Λατίνων, ὅστις καὶ ἐκεῖνος ἐγένετο συνήγορος τῷ Εὐδαίμονι διὰ τὴν τοιαύτην ἕνωσιν, εἰ καὶ μετὰ πονηρίας. δέχεται οὖν ὁ Μαρτῖνος τὴν πρεσβείαν, καὶ σημεῖον ἕνεκεν εὐνοίας ἔδωκε θέλημα, καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν νύμφας ὅ, τε Βασιλεὺς Ἰωάννης καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Θεόδωρος, καὶ ἔστειλε καὶ βοήθειαν τῷ Μανουὴλ διὰ φυλακὴν τοῦ Ἑξαμιλίου, καὶ μερικὰς ἰνδουλγέντζιας, ὡς ἂν λάβωσιν αὐτὰς οἱ βουλόμενοι λατινόφρονες, καὶ βοηθήσωσι τῷ Μανουὴλ κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, ἔστειλε δὲ καὶ γράμματα εἴς τε τοὺς Βασιλεῖς, Μανουὴλ δηλονότι καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰωάννην, καὶ εἰς τὸν Πατριάρχην Εὐθύμιον, ἀλλ' ὁ μὲν Εὐθύμιος ἐλθὼν μετὰ τοῦ Βασιλέως εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τοῦ Ἑξαμιλίου ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ εἰκοστῷ τετάρτῳ, ἐκοιμήθη εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον, καὶ ἐγένετο Πατριάρχης Ἰωσὴφ ὁ Ἐφέσου ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ εἰκοστῷ πέμπτῳ. ἀντέγραψαν δὲ ὅ, τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης τῷ Πάπᾳ γενέσθαι τὴν Σύνοδον εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ τὸν Βασιλέα ἀθροῖσαι αὐτὴν κατὰ τὸ ἀρχαῖον προνόμιον τῆς βασιλείας ταύτης, καὶ πέμπουσιν αὐτῷ τὰ γράμματα μετά τινος Ἰωσὴφ Μοναχοῦ, ὃς ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην καὶ πρότερον μετὰ τοῦ Εὐδαίμονος ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου. ἀντέγραψε δὲ ὁ Μαρτῖνος συναινέσας γενέσθαι τὴν Σύνοδον εἰς Βυζάντιον, καὶ πέμψαι καὶ Λεγάτους εἰς αὐτήν. ἦλθε δὲ καὶ Ἀντώνιός τις πρεσβύτερος ἀπὸ τοῦ Μαρτίνου τοῦ εἰδέναι τὸν καιρὸν τῆς διορίας τῆς Συνόδου, κἄπειτα ἐλθεῖν τὸν Λεγάτον, ἀλλὰ τοῦ Σουλτὰν Μουρὰτ ἔχοντος τὴν πόλιν περικυκλωμένην, ἐκωλύθη, καὶ περὶ τούτων ἔγραψαν γράμματα, καὶ ἔστειλαν εἰς τὸν Πάπαν τὸν Ἀντώνιον, ἐν τούτοις καὶ ὁ Μανουὴλ πέπτωκεν εἰς ἡμιπληξίαν, καὶ ἐγένετο ἐγκρατὴς τῆς Βασιλείας μόνος ὁ Ἰωάννης, Συρόπουλος τμήματι δευτέρῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Περὶ τῶν ἐννέα συμπερασμάτων τοῦ Πάπα, ἃ ὁ ῥηθεὶς Ἀντώνιος, τοῦ Πατριάρχου Ἰωσὴφ μετὰ Συνόδου καθεζομένου, εἶπεν εἰς ἐπήκοον πάντων, προειπὼν τὸν Πάπαν γῆς Θεόν, διάδοχον Χριστοῦ καὶ Κύριον τῆς Οἰκουμένης.

Ὁ ῥηθεὶς Ἀντώνιος εἶχεν ἔτι γε καὶ παραγγελίας παρὰ τοῦ Πάπα εἰπεῖν διὰ στόματος, καὶ ἐζήτησε φανερῶς ἢ καταμόνας αὐτὰς εἰπεῖν, ὁ δὲ Πατριάρχης Ἰωσὴφ Σύνοδον ἀθροίσας τῶν παρευρεθέντων Ἀρχιερέων καὶ Συγκλητικῶν καὶ τῶν Κληρικῶν καὶ πολλῶν τῶν τῆς πολιτείας ἐλλογίμων, ἐκάθισε τὸν Ἀντώνιον εἰς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ ἐπὶ ἰσοπεδίου, καὶ προσέταξεν αὐτῷ αὐτὰς εἰπεῖν φανερῶς. ἦσαν ἅπερ εἶπε κεφάλαια ἐννέα, ἡ δὲ προκατάρξις ἦν αὕτη, Ἐκλαμπρότατοι Αὐθένται καὶ Ῥωμαίων Βασιλεῖς, ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος πατὴρ ὁ Πάπας Μαρτῖνος ὁ πέμπτος, ὅς ἐστι Θεὸς ἐν τῇ γῇ, διάδοχος τοῦ ἁγίου Πέτρου, καὶ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου, καὶ Κύριος τῆς Οἰκουμένης, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ταῖς ὑμετέραις βασιλικαῖς γαληνότησιν ἐννέα μεγάλων γνωμῶν συμπεράσματα δηλοποιεῖ. ἦν δὲ ἡ συνέλευσις αὕτη ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ τριακοστῷ πρώτῳ, ἐν τοῖς δεξιοῖς κατηχουμένοις τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ἤτοι τῆς ἁγίας Σοφίας. Τὸ πρῶτον ἦν, ὅτι ὁ Πάπας ἐπιθυμεῖ τὴν ἕνωσιν, καὶ διὰ τοῦτο προὔβαλε καὶ Λεγάτον τὸν Καρδηνάλιν τοῦ ἁγίου Ἀγγέλου. Τὸ δεύτερον, ὅτι τὸ σχίσμα ἔφθειρε τὴν σοφίαν τῆς Ἑλ-

λάδος

λαός, καὶ ἴσχυσαν καὶ οἱ ἐθνικοί, νῦν δὲ διὰ τῆς ἑνώσεως γενομένης μιᾶς μάνδρας, ἑνὸς ποιμένος, διορθωθήσονται καὶ τὰ δύο. Τὸ τρίτον, ὅτι ὁ Εὐδαίμων Ἰωάννης καὶ Θεόδωρος Ἐπίσκοπος Ὀγένης ἀπήνεγκαν τῷ Πάπα, ὅτι βούλονται ὅ,τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης γενέσθαι τὴν ἕνωσιν καθ' ἣν κατέχει πίστιν ἡ Ῥώμη, καὶ ἐρωτᾷ ὁ Πάπας ἐὰν ἔχῃ οὕτως ἡ ἀλήθεια. Τὸ τέταρτον, ὅτι ὁ Λεγάτος Καρδηνάλις τοῦ ἁγίου Ἀγγέλου ἀπῄει κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν Ἱσπανίαν, καὶ ἐλεύσεται, ἐπειδὴ κατὰ τὸ παρὸν οὐκ ἦσαν ἕτοιμα ὅσα ἦν χρεώδη ἵνα ἐνταῦθα ἔλθῃ, καὶ γενέσθαι καθολικὴν Σύνοδον Γραικῶν καὶ Λατίνων, ἵνα μὴ γένηται ἡ ἕνωσις ἀτελής, ὡς συνέβη τῇ γεγονυίᾳ ἐν Λουγδούνῳ, ἐπὶ Μιχαὴλ δηλονότι τοῦ Παλαιολόγου. Τὸ πέμπτον, ὅτι ἑτοιμασθεὶς ὁ Λεγάτος ἵνα ἔλθῃ, ἐκωλύθη ὑπὸ γραμμάτων σταλέντων πρὸς αὐτὸν ἐντεῦθεν, καὶ λεγόντων, ὅτι οὐκ ἔστι καιρός, καθότι οἱ Ὀθωμανοὶ ἔχουσι περικεκλεισμένην τὴν πόλιν. Τὸ ἕκτον, ὅτι ἔστειλεν ἐμὲ ἵνα εὑρίσκωμαι ἐνταῦθα χάριν τοῦ γενέσθαι τὴν ἑτοιμασίαν τῶν Γραικῶν Ἐπισκόπων, ἐν ᾗ χρεία ἐστὶ γινώσκειν με τέσσαρά τινα, πρῶτον, ἐν ποίῳ καιρῷ γενήσεται ἡ Σύνοδος, ἐν ποίῳ τόπῳ, ἐκ τίνων Ἐπισκόπων, καὶ πρὸς τί τέλος. Τὸ ἕβδομον, ἐὰν ἔχητε σκοπὸν ὅ,τε Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης γενέσθαι τὴν ἕνωσιν πρὸς πίστιν ἣν κατέχει ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία, καὶ γενέσθαι ὑποταγὴν εἰς τὸν Πάπαν, ὡς εἶπον παρ' ὑμῶν ὁ Εὐδαίμων καὶ ὁ ἐρρημένος Θεόδωρος. Τὸ ὄγδοον, ὅτι ἐὰν γένηται οὕτως, ἐλεύσεται ὁ Λεγάτος μετὰ βοηθείας τοῦ Βασιλέως Ἱσπανίας καὶ τοῦ Ῥηγὸς τοῦ Πορτογάλου καὶ ἄλλων πολλῶν τοιούτων. Τὸ ἔνατον, ἐὰν γένηται ἡ τοιαύτη ἕνωσις, εὐθὺς ἐν πρώτοις ὑπόσχομαι μεθ' ὅρκου ἐλθεῖν τὸν Λεγάτον μετὰ Ἐπισκόπων καὶ Διδασκάλων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς προσφυοῦς ἀποκρίσεως τοῦ Πατριάρχου Ἰωσὴφ εἰς τὰ ἐννέα συμπεράσματα τοῦ Πάπα.

Ὁ Πατριάρχης ἀπεκρίθη εἰς μὲν τὸ πρῶτον, ὅτι καὶ ἡμεῖς ὁλοψύχως ἐπιθυμοῦμεν τὴν ἕνωσιν. εἰς δὲ τὸ δεύτερον, ὅτι ἀληθῶς εἶπας, ἀλλ' οὐχ ἡμεῖς αἴτιοι τῶν τοιούτων, οἱ ἐμμένοντες ἐν τῇ πατροπαραδότῳ πίστει, ὅσοι δὲ αἴτιοι, λόγον ὑφέξωσι παρὰ Θεῷ. εἰς δὲ τὸ τρίτον, ὅτι τὰ σταλέντα ἐκεῖσε γράμματα κεῖται εἰς τὸν Κώδικα, καὶ εἰ εἶπεν ἔξω ἐκείνων τι ὁ Εὐδαίμων, ἐψεύσατο, τὴν γὰρ ἕνωσιν βουλόμεθα γενέσθαι νόμιμον καὶ δικαίαν, οὐ παράλογον. εἰς δὲ τὸ τέταρτον, ὅτι ἡμεῖς τῆς πατροπαραδότου οὐκ ἀφεξόμεθα ἁγίας πίστεως, κἂν μυρίας εὐδαιμονίας τοῦ κόσμου ἐλαμβάνομεν. πρὸς δὲ τὸ πέμπτον, ψεῦδος ὅτι ἐμηνύσαμεν μὴ ἐλθεῖν τὸν Λεγάτον, καθότι εἰ ἤρχετο, ἐνομίζομεν τοῦτο συμφέρειν διὰ πολλά. εἰς δὲ τὸ ἕκτον, ὅτι Ἀρχιερεῖς ἔσονται οἱ λοιποὶ τρεῖς Πατριάρχαι, καὶ οἱ Ἀρχιεπίσκοποι, Ἀχρίδος, Ἰβηρίας καὶ Πεκίου, καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς ἡμετέρας Ἐπαρχίας, ὁ καιρὸς δὲ ἔσται τὸ Ἔαρ, ὁ τόπος δὲ ἡ Κωνσταντινούπολις, τὸ δὲ τέλος οὐχ ἡμῶν ἐστι γνῶναι, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ. εἰς δὲ τὸ ἕβδομον ὅτι ἐψεύσθη ὁ Εὐδαίμων, ἐπειδὴ ἡμεῖς εἰς μόνους τοὺς ἁγίους ἀποβλέψομεν. εἰς δὲ τὸ ὄγδοον, δεξόμεθα τὴν βοήθειαν τῶν τοιούτων, ὅμως μὴ εἶναι αὐτὴν πρὸς ψυχικὴν ἀπώλειαν. εἰς δὲ τὸ ἔνατον, ὅτι διατί ὤμοσας ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ κατὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ Σωτῆρος, ἡμεῖς τὰ αὐτὰ τοῖς προτέροις λέγομεν, ὅτι ἡ μὲν προαίρεσις τῆς βοηθείας ἀγαθή, τὸ δὲ ζητούμενον ἔργον κακόν, ἐπειδὴ οὐκ ἐπαινετὴ ἡ ζημίας πρόξενος δωρεά, καὶ μισητὴ ἡ ἀτιμίας μήτηρ τιμή. ζητοῦμεν δὲ γενέσθαι Σύνοδον, πλὴν κανονικὴν κατὰ τὴν τῶν ἁγίων παράδοσιν. ἐν τούτοις δὲ καὶ ὁ Βασιλεὺς Ἰωάννης ἀπῄει εἰς τὴν Οὐγγρίαν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Περὶ τῆς ἀποδημίας τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου εἰς τὸν τῆς Γερμανίας Βασιλέα, καὶ αὖθις ἐπανόδου εἰς τὴν πόλιν, καὶ αἰτήσεως Λατίνων γενέσθαι τὴν Σύνοδον ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ γνωμοδοτήσεως τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ συχνῶν πρέσβεων καὶ γραμμάτων πρὸς τὸν Βασιλέα παρὰ τοῦ Ῥώμης Μαρτίνου καὶ τοὔμπαλιν, καὶ τῶν μετὰ τὴν τελευτὴν Μαρτίνου πρέσβεων καὶ γραμμάτων τοῦ Βασιλέως πρὸς Εὐγένιον Ῥώμης.

Ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ τριακοστῷ δευτέρῳ ἀπῆλθεν ὁ Βασιλεὺς Ἰωάννης εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Γερμανίας, καὶ τῷ ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ τριακοστῷ τρίτῳ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ μετεβλήθησαν οἱ λόγοι τῶν Λατίνων περὶ τῆς Συνόδου, ἐζήτουν γὰρ γενέσθαι τὴν Σύνοδον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐσοφίζοντο δέ, ὅτι γενήσεται κατὰ Θεὸν τὸ ἔργον, ὑπεσχέθησαν δὲ δοῦναι καὶ βοήθειαν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως, καὶ δαπάνας τοῦ ἀπιέναι ἐκεῖσε τοὺς Ἀνατολικούς, ὡς δὲ ἔδωκαν γνώμην ἀπελθεῖν, ἐμήνυσεν ὁ Μαρτῖνος, ὅτι παρακαλῶ τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Πατριάρχην σπουδάσαι γενέσθαι τὴν ἕνωσιν εἰς τὸν καιρόν μου, ὅτι γενήσεται καλῶς, καθότι ἐμοῦ παρελθόντος, οὐ καλῶς γενήσεται. εἶπε δὲ πρότερον καὶ ὁ Σιγισμοῦνδος τῷ Βασιλεῖ Ἰωάννῃ, ὅτι οἱ ἡμέτεροι, ἤγουν οἱ Λατῖνοι ἔχουσι πολλὰ σφάλματα, καὶ σπούδασον διὰ τὴν ἕνωσιν, ἴσως καὶ διορθωθῶσιν ἀπὸ τῶν σφαλμάτων αὐτῶν. ἦλθον δὲ τὰ γραμ-

ματα

ματα ἀπὸ τοῦ Μαρτίνου καὶ οἱ πρέσβεις, καὶ σὺν αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ Πάπα καὶ ὁ εἰρημένος Ῥόδου Ἀνδρέας. καὶ πάλιν ὁ Βασιλεὺς στέλλει πρέσβεις εἰς τὸν Ῥώμης τὸν μέγαν στρατοπεδάρχην Μάρκον τὸν Ἰάγκαριν, καὶ τὸν Ἡγούμενον τοῦ Παντοκράτορος Μακάριον τὸν Κουρουνᾶν, καὶ Δημήτριον τὸν Κλειδᾶν, καὶ ἐπανῆλθον πάλιν μετὰ γραμμάτων εἰς τὸν Βασιλέα. καὶ πάλιν στέλλει πρέσβεις εἰς τὸν Μαρτῖνον τὸν εἰρημένον Ἰάγκαριν καὶ τὸν Ἡγούμενον τῶν Μαγγάνων Μακάριον τὸν Κουρουνᾶν καὶ Δημήτριον γραμματικὸν τὸν Κλειδᾶν, ὅτι ἀπελεύσεται εἰς τὴν Φραγγίαν τοῦ γενέσθαι ἐκεῖ τὴν Σύνοδον. ὠλοφύρετο δὲ, ὁ μὲν Πατριάρχης ὅτι ἐβιάσθη γράφειν κατὰ τὰ Βασιλικὰ γράμματα τῷ Μαρτίνῳ, Ἰωσὴφ δὲ ὁ Διδάσκαλος καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἔλεγον, γενομένης τῆς Συνόδου εἰς Ἰταλίαν, οὐδὲν ἀκολουθήσει καλὸν, καὶ δὴ ὁ Πατριάρχης κάτοχος ὑπ' ἀθυμίας γενόμενος, ἤθροισεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ Σύνοδον παρόντων τῶν Κληρικῶν καὶ τινῶν τοῦ Παλατίου, ἔλεγε δὲ μετὰ τὰ πολλὰ, γενέσθαι τὴν Σύνοδον εἰς Ἰταλίαν, εἶναι δὲ τὴν δαπάνην τῆς ἀπελεύσεως καὶ ἐπανελεύσεως ὑπὸ τῶν Λατίνων καὶ αὐτὴν τὴν ζωοτροφίαν ἡμῶν, ἀνάγκη ἐστὶ γενέσθαι ἡμᾶς δούλους τῶν Λατίνων, καὶ ἕπεται ποιεῖν τὸν δοῦλον τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. οἱ πρέσβεις ὅμως μαθόντες εἰς Καλλιούπολιν ὅτι τέθνηκεν ὁ Πάπας Μαρτῖνος, ὑπέστρεψαν, καὶ ἔστειλεν ὁ Βασιλεὺς τοὺς αὐτοὺς πρέσβεις πλὴν τοῦ Μακαρίου, καθότι εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἐστάλη ὁ ῥηθεὶς Ἡγούμενος τοῦ Προδρόμου Ἰωάσαφ, καὶ γράμματα εἰς τὸν νέον Πάπαν Εὐγένιον, οἵτινες ἐπανελθόντες εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔλεγον τὸ φονικὸν καὶ τυραννικὸν ἦθος τοῦ Εὐγενίου, καὶ δὴ καὶ τὰ γράμματα ἦσαν τοῦ Εὐγενίου πλήρη δυσχερειῶν καὶ εἰρωνείας, ἐν οἷς ὁ Μιδείας Στέφανος μεμψάμενός τι, ἐλοιδορήθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ἦν γὰρ κάτοχος κενῶν ἐλπίδων ἵνα ἀπέλθῃ εἰς Ἰταλίαν, καὶ περὶ οὐδενὸς αὐτῷ ἑτέρου ἔμελε, καὶ γὰρ τὸ πεπρωμένον ἔμελλε γενήσεσθαι, ἤτοι ἀθροίσειν τὸν Βασιλέα Σύνοδον κατὰ Θεοῦ; ἵνα ἀφανισθῇ τὸ γένος αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, Συρόπουλος τμήματι δευτέρῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἐν Βασιλείᾳ Συνόδου πρέσβεων πρὸς τὸν Βασιλέα Ἰωάννην καὶ τὴν Σύνοδον τοῦ ἀπελθεῖν ἐκεῖσε, καὶ τῶν τοῦ Βασιλέως πρὸς αὐτὴν, καὶ τῶν καθεξῆς πρέσβεων τοῦ Βασιλέως, τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Πάπα, καὶ ἀποφάσεως τῶν Ἀνατολικῶν ἀπελθεῖν εἰς τὴν Σύνοδον καὶ μὴ εἰς τὸν Πάπαν.

Ἡ ἐν Κωνσταντίᾳ ἀθροισθεῖσα Σύνοδος, γέγονε φῶς κατά τι τοῖς δυτικοῖς τοῦ καταβαλεῖν τὴν ὀφρὺν τῶν Παπῶν. ὁ δὲ Μαρτῖνος, ὃν ἐχειροτόνησαν, ἤρξατο ἀθετεῖν τὰ τῆς Συνόδου, καὶ ζητεῖν πάλιν διοικεῖν τυραννικῶς, ὅθεν ἀθροίζεται Σύνοδος εἰς τὴν Βασιλείαν πόλιν τῆς Γερμανίας ἑπτακοσίων Ἐπισκόπων διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν μάλιστα. ἦσαν δὲ εἰς ἐκείνην οἱ πρόκριτοι τῶν Καρδηναλέων, καὶ Ἡγούμενος τούτων ὁ Ἀρλατείσης, ἥτις μαθοῦσα τὰ ἀναμεταξὺ τοῦ Βασιλέως καὶ Μαρτίνου καὶ Εὐγενίου, πέμπει εἰς τὸ Βυζάντιον πρέσβεις Σουνδένσων Ἐπίσκοπον καὶ Ἀλμπέρτον Διδάσκαλον, φανεροῦσα ὅτι ἔχει τὸ κράτος μεῖζον τοῦ Πάπα, καὶ ὅτι πρόσκεινται αὐτῇ οἱ Ῥῆγες τῆς Δύσεως, καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Γερμανίας Σιγισμοῦνδος, καὶ προσκαλοῦσα ἐκεῖσε τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Σύνοδον τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ ὑποσχομένη δοῦναι καὶ βοήθειαν ἀρκετὴν εἰς φύλαξιν τῆς πόλεως, καὶ τὰς δαπάνας ποιῆσαι ἀρκετὰς τῆς ἐκεῖσε ἀπελευσομένης Συνόδου. ἐδέχθη δὲ τὸν λόγον ὁ Βασιλεὺς, καὶ ἀπέστειλε πρέσβεις ἐκεῖσε. ἔμαθε ταῦτα ὁ Εὐγένιος, καὶ γνοὺς ὅτι εἰσὶν εἰς καταστροφὴν αὐτοῦ, ἔστειλεν εἰς τὴν πόλιν τὸν Κορώνης Χριστόφορον, καὶ ὑπεσχέθη γενέσθαι εἰς τὴν πόλιν τὴν Σύνοδον. καὶ οἱ ἀπελθόντες εἰς τὴν ἐν Βασιλείᾳ Σύνοδον πρέσβεις ἐδέχθησαν καλῶς, καὶ ἐπανῆλθον μετὰ γραμμάτων, καὶ καθεξῆς ἐγένοντο πολλαὶ καὶ διάφοροι πρεσβεῖαι τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Πάπα, καὶ διάφορα μέσα, καὶ τέλος πάντων διωρίσθη ἀπελθεῖν τοὺς Ἀνατολικοὺς εἰς τὴν Σύνοδον, καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Πάπαν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Ἰωάννου αἰτηθέντων πρέσβεων ἀπὸ τοῦ Μέπε Ἰβηρίας, Κνέζη Ῥωσίας, Βασιλέως Τραπεζοῦντος καὶ Αὐθέντου Βλαχίας εἰς τὴν Σύνοδον, καὶ ἧς ἐποίησεν ἀπάτης ὁ Βασιλεὺς τοῖς τῆς Ἕω Πατριάρχαις διὰ φρὲ Ἰωάννου.

Ἔστειλεν ὁ Βασιλεὺς πρέσβεις εἰς τὸν Μέπε τῆς Ἰβηρίας καὶ εἰς τὸν μέγαν Κνέζην Ῥωσίας καὶ εἰς τὸν Βασιλέα Τραπεζοῦντος καὶ εἰς τὸν αὐθέντην Βλαχίας, ἵνα ἀποστείλωσιν ἐκ μέρους αὐτῶν ἀνθρώπους εἰς τὴν Σύνοδον, ἔστειλε δὲ εἰς τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἔφερε γράμματα παρ' ἐκείνων εἰς αὐτὸν, καὶ

γράμ-

γράμματα εἰς τοὺς Τοποτηρητὰς αὐτῶν, ἅπερ ἐσημείουν τοῖς αὐτοῖς ἵνα ὦσι Τοποτηρηταὶ αὐτῶν, ἐὰν γένηται ἡ Σύνοδος νόμιμος καὶ κανονική, ὡς ἦσαν αἱ προλαβοῦσαι Οἰκουμενικαί, καὶ μηδὲν εἰς τὴν πατροπαράδοτον πίστιν προστεθῇ, ἢ ἀλλαγῇ, ἢ καινοτομηθῇ, καὶ τότε παραδέξονται καὶ ἐκεῖνοι τὴν γενησομένην ἀπόφασιν. ἦν δὲ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τῆς Συνόδου πρεσβευτής τις Φρὰ Ἰωάννης, ὁ δοὺς καὶ τὰς δαπάνας, καὶ ἀπελθόντων τῶν πρέσβεων περὶ τῶν Τοποτηρητῶν, κατέπεισε τὸν Βασιλέα, καὶ ποιεῖ σχέδιον καὶ ἀποστέλλει αὐτὸ εἰς τοὺς Πατριάρχας, ἐν ᾧ λέγει ἵνα ποιήσωσι τοὺς Τοποτηρητὰς αὐτῶν κατὰ τὸ σχέδιον αὐτοῦ ἀπολελυμένως διὰ τιμὴν τῆς Συνόδου, καὶ περὶ τοῦ μὴ γενέσθαι εἰς τὴν πίστιν καινόν τι, ἡμῖν μέλει ἔφη. δελεάζει τοίνυν ὁ σταλθεὶς Ἀντίοχος Μοναχοὺς τοὺς Πατριάρχας, καὶ ἔγραψαν τὰ γράμματα κατὰ τὸ σχέδιον, καὶ ἤλλαξαν καί τινας τῶν Τοποτηρητῶν.

ΠΑΡΑ΄ΓΡΑΦΟΝ Γ΄.

Ὅτι ὁ Βασιλεὺς ψευσάμενος τὴν διὰ πρέσβεων μηνυθεῖσαν τῇ ἐν Βασιλείᾳ Συνόδῳ ἀποδημίαν αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς Φερραρίαν, ἔνθα ἦν ὁ Πάπας Εὐγένιος.

Ἐν ὅσῳ ἐγίνοντο αἱ πρεσβεῖαι, ὁ Βασιλεὺς ἔστειλε πρέσβεις εἰς τὴν Σύνοδον ὅτι ἀπέρχεται ἐκεῖσε, τὰ αὐτὰ ἐποίησε καὶ εἰς τὸν Πάπαν. ἔρχονται δὲ κάτεργα καὶ πρέσβεις καὶ ἀπὸ τῶν δύο μερῶν, ἀλλὰ παραχωρεῖ ὁ Θεὸς καὶ οὐκ ἀπέρχεται ὁ καλὸς Βασιλεὺς εἰς τὴν Σύνοδον, ὅπερ ἦν ἴσως καὶ συμφερώτερον, καὶ μάλιστα ὅτι βεβαίως κατεπατεῖτο ἡ τυραννικὴ ἐξουσία τοῦ Ῥώμης καὶ ἡ ἔπαρσις τῶν Καρδηνάλεων αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπῆλθεν εἰς τὸν Πάπαν. ἔλεγον δὲ οἱ συνοδικοὶ τῷ Βασιλεῖ πολλοὺς καὶ ἀναγκαίους λόγους, ἵνα μὴ ἀπέλθῃ οὔτε εἰς τὴν Σύνοδον οὔτε εἰς τὸν Πάπαν, καὶ δὴ καὶ Σιγισμοῦνδος ἀγαθὸς καὶ εὐσεβὴς ἀνὴρ ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀλαμανίας διὰ Μανουὴλ τοῦ Δισυπάτου ταχυδρόμως ἐμήνυσε τῷ Βασιλεῖ, ὅτι προεπόνσοι διὰ τὴν Σύνοδον πολλὰ παρακινητικά, νῦν λέγουσι λεῖψαι, ἡσύχασον, ἀλλ' εἰς οὐδὲν ὠφέλησαν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα, ἔμελλε γὰρ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν καὶ κορυφωθῆναι διὰ τῆς ἐπαράτου Συνόδου. ἐκίνησαν οὖν ὁ Βασιλεὺς καὶ Πατριάρχης καὶ Ἀρχιερεῖς, Ἄρχοντες, Κληρικοὶ καὶ Ἡγούμενοι, ὧν τὰ ὀνόματα οὐ γράφομεν, καθότι πλὴν ὀλίγων τινῶν οἱ λοιποὶ ἀρκεῖ ὅτι ἐγράφησαν ἐπὶ τῶν γαιῶν. ἐκίνησαν δὲ μετὰ κακῶν σημείων καὶ κακῆς ὁδοιπορίας. εἰς δὲ τὴν Βενετίαν πάλιν πολλὰ εἶπον οἱ Βενέτικοι ἵνα προσμένωσιν ἐκεῖ γενέσθαι τὴν Σύνοδον, ἀλλ' οὐδὲν ὠφέλησαν. ἐπορεύθησαν οὖν εἰς Φερραρίαν, ὅπουγε ἦν καὶ ὁ Εὐγένιος.

ΠΑΡΑ΄ΓΡΑΦΟΝ Δ΄.

Περὶ τῆς εἰσελεύσεως τῶν Ἀνατολικῶν εἰς τὴν Φερράραν, καὶ τῆς ὑπαντῆς καὶ εἰσόδου αὐτῶν εἰς τὸν Πάπαν καὶ ἀτίμου καθίσεως, καὶ τῶν μετὰ Λατίνων διαλέξεων αὐτῶν, καὶ εἶτα ἀπαγωγῆς εἰς Φλωρεντείαν, ἔνθα καὶ ὑπέγραψαν εἰς τὸν τῆς ἀθείας Ὅρον, καὶ περὶ τῆς ἐπανόδου αὐτῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐν ᾗ, καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀνεθεματίσθη συνοδικῶς ὁ Φλωρεντινὸς Ὅρος.

Ἀλλ' ὁ μὲν Ῥωμαίων Ἐπίσκοπος Βιταλιανὸς τῷ Αὐτοκράτορι Κώνσταντι εἰς Ῥώμην ἀποδημήσαντι, ἐξῆλθε μόνος μετὰ τοῦ Κλήρου καὶ προϋπήντησεν, ὁ καλὸς δὲ οὗτος Ἰωάννης ἐπορεύθη εἰς τὸν Εὐγένιον ὡς ἀργυρώνητος, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Πατριάρχης ὁ νομίσας διὰ τοῦ Πάπα βεβαιῶσαι τὰ ἴσα τοῦ θρόνου, οὐχ ὡς διώρισαν οἱ πατέρες, ἀλλ' ἰσότυπα τῆς τυραννίδος τοῦ Ῥώμης, οὐκ ἠξιώθη προϋπαντηθῆναι ὑπὸ Καρδηνάλεων, μήτε ὑπὸ ἀξιωματικῶν Ἀρχιερέων καὶ Κλήρου, μήτε μὴν μακρόθεν, ἀλλ' εἰς τὴν γέφυραν τῆς πόλεως ὑπὸ ἓξ καὶ μόνων ἐπισκοπιδίων, ἅτινα εἶπον αὐτῷ, ἵνα ἐντυχὼν τῷ Πάπᾳ φιλήσῃ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἔλεγεν οὖν ὁ Πατριάρχης, καὶ ποία Σύνοδος δέδωκε τῷ Πάπᾳ τοῦτο τὸ προνόμιον; εἰ δὲ καὶ ἔστιν αὐτὸς τοῦ ἁγίου Πέτρου διάδοχος, ἐσμὲν καὶ ἡμεῖς τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, οἱ δὲ παπισταὶ ἔλεγον, ὅτι τὸ ἀρχαῖον ἔθος δέδωκεν αὐτῷ τοῦτο, ὅθεν καὶ Ῥῆγες καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀλαμανίας καὶ οἱ Καρδηνάλεις, οἵτινες εἰσὶ μείζους τῶν Βασιλέων, φιλοῦσι τοὺς πόδας τοῦ Πάπα. εἶχε δὲ ὁ Πάπας ἡτοιμασμένους πολλοὺς Ἄρχοντας ἐν παρατάσει, ἵνα ἴδωσι πῶς ὁ Κωνσταντινουπόλεως φιλεῖ τὸν πόδα αὐτοῦ, ὅμως ἀπόφασιν ἐποίησεν ὁ Πατριάρχης οὐκ αὐτὸς μόνος, ἀλλ' οὐδ' ἄλλος τις τῶν Ἀρχιερέων ἢ τῶν Κληρικῶν φιλῆσαι τὸν πόδα τοῦ Θηρίου. ἐπορεύθησαν οὖν οἱ ἱππόται προηγουμένου τοῦ Ἄρχοντος τῆς Φερράρας Μαρκέση, καὶ Καρδηνάλεως ἀνεψιοῦ τοῦ Πάπα, καὶ εὗρον ὥσπερ θηρία κεκλεισμένον τὸν ἀλαζόνα, καὶ εἰσῆλθον ἀπὸ κελλίου εἰς κελλίον, ἐν οἷς ἦσαν ῥαβδοῦχοι, ὁπλοφόροι καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι, καὶ τέλος πάντων ἐνέτυχον αὐτῷ ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου καθεζομένῳ, ὃν ἀσπασάμενος ὁ Πατριάρχης, ἐκάθισεν εἰς θρόνον, οὗ τὸ κάθισμα ἦν ἴσον τῷ τοῦ Πάπα ὑποποδίῳ, καὶ μακρὰν αὐτοῦ μίαν ὀργυιάν, ὡς ἦσαν καὶ τὰ θρονία τῶν Καρδηνάλεων, ἵσταντο δὲ ὀρθοὶ οἱ προεστῶτες τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἀνατολῆς οἱ συνελθόντες τῷ Πατριάρχῃ,

καὶ

καὶ οἱ ἔγκριτοι τῶν Κληρικῶν. ὑπέστρεψεν ὁ Πατριάρχης εἰς τὸ οἴκημα αὐτοῦ, καὶ θέλων ἐντυχεῖν τῷ Πάπᾳ δεύτερον, ἤθελε προηγεῖσθαι αὐτοῦ τὸ Δισάμβουλον καὶ ἡ Βακτηρία κατὰ τὴν πάτριον τῶν Πατριαρχῶν συνήθειαν, ὅμως ἀφῆκε τὸ Δισάμβουλον, καὶ ἐπορεύθη μετὰ μόνης τῆς Βακτηρίας, οὐκ εὐλογοῦντος καθ᾽ ὁδόν, οὐδεὶς Ἰταλὸς ἐξανέστη οὐκ ἐκάθητο τόπου εἰς τιμὴν αὐτοῦ. ἀνέβη εἰς τὴν σκάλαν τὴν πετρίνην ἔφιππος, ἀλλ᾽ εἰς τὴν ἐπάνοδον ἐκώλυσεν αὐτὸν ὁ Πάπας εὐλογεῖν καὶ ἔχειν ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὴν Βακτηρίαν, ὁ δὲ Πατριάρχης ἠνέχετο ὥσπερ ἀποβουκοληθείς, ἴσως ἐγκαταλείψαντος αὐτὸν τοῦ Θεοῦ, καθότι γέγονε συναίτιος ἀπελθεῖν τοὺς Ἀνατολικοὺς εἰς προσκύνησιν τοῦ Θηρίου. ἵνα δὲ θορυβηθῇ ἡ ἐν Βασιλείᾳ Σύνοδος, συνέργει ὁ Πάπας κηρυχθῆναι τὴν Σύνοδον εἰς Φερράριαν, καὶ γενέσθαι τὴν ἄθροισιν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἐπισκοπῆς, ἐν ᾧ ἐζήτει ὁ Πάπας θεῖναι τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους ἔμπροσθεν τοῦ Ἀλταρίου, καὶ εἶτα καθίσαι τοὺς μὲν Δυτικοὺς ἐξ ἀριστερῶν, τοὺς δὲ Ἀνατολικοὺς καὶ τὸν Βασιλέα ἐκ δεξιῶν, καὶ γενομένης ἰσχυρᾶς ἀντιλογίας τῶν Ἀνατολικῶν, ἐκώλυσαν αὐτόν, ὅθεν ἐκάθισαν αὐτοὺς καὶ οἱ Λατῖνοι εἰς τὰ ἀριστερά, ὁ δὲ Βασιλεὺς καὶ οἱ Ἀνατολικοὶ εἰς τὰ δεξιά, πλὴν ἐμηχανήσατο ὁ Πάπας καὶ ἔβαλε κατωτέρω αὐτοῦ ἕνα θρόνον, ὡς δῆθεν εἶναι αὐτὸν τοῦ Ῥηγὸς τῆς Ἀλαμανίας, καὶ ἀντικρὺ ἐκείνου ἐκάθισεν ὁ Βασιλεύς, ἵνα ᾖ κατωτέρω τοῦ Πάπα, κατωτέρω δὲ τοῦ Βασιλέως ἐκάθισεν ὁ Πατριάρχης, οὗ ἄνωθεν τοῦ θρόνου οὐκ ἀφῆκε θεῖναι σκέπην ὁ Πάπας, μήτε ὄπισθεν ἀπαιωρηθῆναι ποδέαν. Εἴποι δ᾽ ἄν τις εὔστοχος τῶν πραγμάτων κριτὴς ἀνήρ, ἐκ μὲν τοῦ μέρους τοῦ Πάπα· Εὖγέ σοι τύχη, ὅτι τοὺς πατριαρχικοὺς θρόνους τῆς Ἀνατολῆς ἐμίανα τυραννίᾳ καὶ χειροτονίαις ἀθέσμοις Πατριαρχῶν καὶ ἀνόμοις κρίσεσι Βασιλέων, τέλος δὲ πάντων ὑπ᾽ ἐμὲ ἐκάθισα καὶ Βασιλέα καὶ Πατριάρχην, καὶ τέως προκάθημαι τῶν Ἀνατολικῶν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἐκ δὲ τοῦ μέρους τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἁπάσης, διὰ τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου Αἱρέσει ἑβδομηκοστῇ ἕκτῃ, ἤτοι κατὰ Ἀνομοίων, λέγε μοι ὦ Πάπα Λατῖνε, ὃς ζητεῖς ὑπὸ πάντων προσκυνεῖσθαι ὡς Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς, ποία γραφὴ ἐδίδαξε προσκυνεῖσθαι Θεὸν ποιητόν; σὺ δὲ λέγεις ταῦτα ἐπ᾽ ὄψει πάσης τῆς Οἰκουμένης, Ἀναβήσομαι εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐπάνω τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ θήσομαι τὸν θρόνον μου, καὶ καθιῶ ἐν ὄρει ὑψηλῷ ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ ὑψηλά, ἀναβήσομαι ἐπάνω τῶν νεφελῶν, καὶ ἔσομαι ὅμοιος τῷ ὑψίστῳ, καὶ ταὐτοδυνάμενος τῷ Χριστῷ. καταβήσῃ ὅμως εἰς ᾅδην εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς, καθότι διὰ ταύτην τὴν ὁμοθεΐαν σου οὐ Θεὸς προσκυνητός, ἀλλ᾽ Ἑωσφόρος, καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ καθίσματος. ἐκηρύχθη δὲ ἡ Σύνοδος ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ τριακοστῷ ὀγδόῳ, Ἀπριλλίου ἐνάτῃ, εἶτα ἐζήτησαν οἱ Λατῖνοι διορίαν τεσσάρων Μηνῶν, ἵνα ἔλθωσι καὶ ἄλλοι Ἐπίσκοποι καὶ Λεγᾶτοι Ῥηγῶν, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ διελέγοντο περὶ τοῦ καθαρτηρίου, καὶ ἴδε περὶ τούτου εἰς τὰ συγγράμματα Μάρκου τοῦ Ἐφέσου. παρελθόντων δὲ τῶν τεσσάρων Μηνῶν, ἐγίνοντο αἱ συνελεύσεις τῆς Συνόδου εἰς τὸ Παλάτιον τοῦ Πάπα, ἵνα αὐτὸν προσκυνῶσιν οἱ Ἕλληνες συχνάκις. ἐπιχειροῦσιν οἱ Ἕλληνες κατὰ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης, ἀναγινώσκονται οἱ ὅροι τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐδικαίωσε τὸ ἀκροώμενον πλῆθος τῶν Λατίνων τοὺς Ἀνατολικούς, ὅθεν ἐδιώχθησαν μὴ ἔρχεσθαι παρόν, ὤφθησαν ἀδύνατοι οἱ Λατῖνοι, καὶ ἰσχυροὶ οἱ Ἕλληνες, ὅθεν ἵνα λιμοκτονηθῶσι καὶ ταλαιπωρηθῶσιν, ἀπάγονται εἰς τὴν Φλωρεντίαν ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Πάπα. μηχανᾶται ὁ Βασιλεὺς καὶ Λατῖνοι καὶ οἱ προδόται ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ ἐῶσι τὸ διαλέγεσθαι περὶ τῆς προσθήκης, καὶ διελέγοντο περὶ τοῦ Δόγματος, καὶ ὤφθησαν κἂν τούτῳ οἱ Λατῖνοι ἀσθενεῖς λίαν, ὅθεν ὁ Βασιλεὺς καὶ Πάπας καὶ οἱ προδόται ἐμηχανήσαντο, καὶ ἐχώρησαν εἰς μέσα καὶ συμβιβάσεις. γράφεται Ὅρος ἀθεϊσμοῦ, καὶ ὑπογράφεται βίᾳ ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν, εἶτα ἐλαλήθησαν καὶ ἄλλαι βλασφημίαι περὶ τοῦ Ἀζύμου καὶ τῆς ἁγίας Μυσταγωγίας. ζητεῖ ὁ Πάπας καθαιρέσει καθυποβαλεῖν τὸν Ἐφέσου, οὐδὲ νικᾷ καὶ ἵστησι κατὰ τῆς ἀσεβείας τρόπαιον. ἐπανέρχονται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν οἱ Ἀνατολικοὶ δυσκαταφέροντοι. ἐν μηδενὶ αὐτοὺς ὠφέλησεν ὁ Πάπας, ἀλλὰ καὶ ψυχικὰ καὶ σωματικὰ αὐτοὺς ἔφθειρε. χειροτονεῖται εἰς Βυζάντιον Πατριάρχης ἄθεσμος Κυζίκου Μητροφάνης, καὶ σπουδάζει βεβαιῶσαι τὸν παπισμόν, καὶ οἱ μέν, ἀπατῶνται. οἱ δέ, ἑδραῖοι ἵστανται, τέλος πάντων γίνεται Σύνοδος εἰς τὴν Ἀνατολὴν ὑπὸ τῶν τριῶν Πατριαρχῶν, καὶ εἰς Βυζάντιον πληρεστάτη, καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς τόπους ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ἀναθεματίζουσι τοῦτον τὸν Φλωρεντινὸν σύλλογον καὶ τὸν ὅρον καὶ πᾶσαν τὴν πρᾶξιν καὶ ἀπόφασιν αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

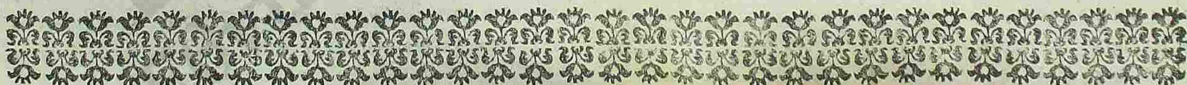
Ὅτι ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ σύνοδος οὔτε οἰκουμενική ἐστιν οὔτε ἁγία, ἀλλὰ δολία, τυραννικὴ καὶ παράνομος.

Τὰ ἴδια τῶν ἁγίων Συνόδων ἴδε κατὰ πλάτος εἰς τοὺς τόπους ἑκάστης τῶν ἑπτά. Εἰς τὴν παροῦσαν πραγματείαν, καὶ συντόμως εἰς τὸ τρίτον μέρος τοῦ παρόντος βιβλίου, ἐν οἷς παραβαλλόμενα τὰ ἀνωτέρω δύο

κεφά-

κεφάλαια, γίνεται φανερὸν, ὅτι ἡ παροῦσα Σύνοδος ἐστὶ κατὰ πάντα τρόπον παράνομος, καὶ γὰρ μήτε ὁ τρόπος τῆς ἀθροίσεως, μήτε ἡ ἄθροισις, μήτε τὰ δίκαια τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν Τοποτηρητῶν τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν καὶ τὰ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Κληρικῶν γεγόνασι κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος· μήτε ἡ τάξις τῶν μαρτυριῶν καὶ διαλέξεων καὶ ἡ τῆς ἀληθείας εὕρεσις καὶ ἀπόφασις ἐφυλάχθησαν, ἀλλὰ πάντα ἀντικειμένως ἐνηργήθησαν καὶ κακοτρόπως ἐτελειώθησαν. ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ Ἕλληνες οὐκ ἐξ ἀποκρύφων τινῶν βιβλίων καὶ τοῖς λοιποῖς ἀγνώστων, οὐδ' ἐξ ἀμφιβόλων καὶ νενοθευμένων, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν θείων γραφῶν καὶ τῶν παρὰ πᾶσιν ὁμολογουμένων ἀποφάσεων τῶν ἁγίων τοὺς λόγους ἐποιοῦντο καὶ τὰς διαλέξεις, οἱ δὲ Λατῖνοι ἐκ τῶν ἀποκρύφων καὶ ἀγνωρίστων καὶ διεφθαρμένων. εἰ δοκεῖ δὲ ἐκθετέον ἐν λόγοις καὶ τινὰ, ἐξ ὧν ὁ μέγας Ἐκκλησιάρχης Σίλβεστρος ὁ Συρόπουλος περὶ αὐτῆς ἱστόρησε, καὶ ἄθροι. ὁ Πάπας Μαρτῖνος εἶπε τοῖς πρὸς αὐτὸν πρέσβεσι τοῦ Βασιλέως Μανουὴλ, ὅτι ἐὰν γένηται ἡ Σύνοδος παρελθόντος μου, ἡ ἕνωσις οὐ καλὴ γενήσεται. ὁ Πατριάρχης ἔλεγεν εἰς Βυζάντιον, Ἀπιόντας ἡμᾶς εἰς Ἰταλίαν, καὶ ἔχειν τὴν ζωοτροφίαν καὶ τὴν δαπάνην ἡμῶν παρὰ τῶν Λατίνων, ἐστὶ τὸ γενέσθαι ἡμᾶς δούλους αὐτοῖς καὶ μισθωτοὺς, καὶ ἐστὶ χρεία ὡς δούλους ποιεῖν ἡμᾶς τὸ θέλημα τῶν Κυρίων ἡμῶν, ἐὰν γὰρ μὴ τοῦτο ποιῶμεν, πῶς δυνάμεθα ἐπιστρέψαι εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν; ὁ Βασιλεὺς οὐκ εἶχε σκοπὸν χριστιανικὸν περὶ τῆς ἑνώσεως, ἀλλὰ νομίζων ὅτι ἐὰν γένηται ἕνωσις, βοηθοῦσιν αὐτῷ οἱ Λατῖνοι κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, ἐσπούδαζε μετὰ πονηριῶν ποιῆσαι ἕνωσιν ὡς ὁ πρόπαππος αὐτοῦ Μιχαὴλ, ὅθεν εἰς γράμμα ὑπερήφανον τοῦ Πάπα Εὐγενίου, ἀποκομισθὲν ἀπὸ τῆς Ῥώμης εἰς Βυζάντιον ὑπὸ τῶν πρέσβεων αὐτοῦ, εἰπόντα τὸν Μιδείας Στέφανον τὰ πρέποντα, ἐξύβρισεν ὁ Βασιλεὺς ὡς ἄγροικον. οὐκ εἴασε τοὺς Πατριάρχας πέμψαι Τοποτηρητὰς ἰδίους, ἀλλὰ κατεσκεύασε καὶ ἐποίησεν ἰδίους, καὶ διένειμε τοὺς τόπους καὶ τὰς γνώμας τῶν Πατριαρχῶν ὡς ὀφφίκια. οὐκ ἀφῆκε τὰ γράμματα ὡς ἐκεῖνοι ἔγραψαν αὐτὰ μετὰ διορισμῶν κατὰ τὴν συνήθειαν, ἀλλὰ πέμψας αὐτὰ ὀπίσω, ἠπάτησεν αὐτοὺς καὶ ἔγραψαν ἕτερα ἀδιορίστως, ὅπερ παράνομον. μελλόντων ἀποδημεῖν τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν Σύνοδον, γέγονεν εἰς Βυζάντιον μέγας σεισμὸς, καὶ ἐνομίσθη θεομηνία. ἀνεμνήσθησαν δὲ οἱ Βυζάντιοι μετὰ τὸν σεισμὸν εὐθὺς τοῦ Ἀστρονόμου, εἰπόντος Μανουὴλ τῷ Βασιλεῖ, ὅτι ὁ ἕβδομος τῶν Παλαιολόγων μέλλει ποιήσειν τὴν ἕνωσιν, καὶ μέλλει γενήσεσθαι πολὺ κακὸν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, ὡς εἶπε δηλονότι καὶ ὁ Σιγισμοῦνδος, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω. οἱ Τοποτηρηταὶ τῶν Πατριαρχῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐμάχοντο περὶ πρωτοκαθεδριῶν, μὴ φροντίζοντες τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου συμφέροντος, ὅθεν προὐξενήθη μέγα κακὸν, ὅτι μαχομένων ἀλλήλων τῶν Ἑλλήνων, ἐγένοντο τινὲς προδόται τῆς πίστεως. περὶ τοῦ παραλόγου τῶν γινομένων ἐν τῇ Συνόδῳ τοῦ Ἡρακλείας, τοῦ Ἐφέσου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ Νομοφύλακος φυγεῖν βουληθέντων, ὑπέστρεψεν αὐτοὺς ὁ Βασιλεὺς βιαίως, καὶ προσέταξε χωρὶς τῆς βουλῆς αὐτοῦ μηδένα ἄλλοσε ἀναχωρεῖν. ἐλιμοκτόνησεν αὐτοὺς πολλάκις μὴ διδοὺς ὁ Πάπας τὸ σιτηρέσιον, καὶ ἰδόντες ὅτι ἀηδίσαντο καὶ τῇ πένῃ καὶ ταῖς ἄλλαις κακώσεσιν, ἃς ἐποίουν αὐτοῖς, ὁ Βασιλεὺς, ὁ Πάπας καὶ ὁ Πατριάρχης, μετέφερον αὐτοὺς εἰς τὴν Φλωρεντίαν (καίτοιγε ἑτέραις προφάσεσιν) ἵνα ἀπογνωσθῶσι καὶ ἑνωθῶσιν αὐτοῖς εἰς τὴν Φλωρεντίαν, καὶ ἴδε τὴν δεκάτην πέμπτην συνέλευσιν τῆς Συνόδου, ἵνα γνῷς τὰς πονηρίας καὶ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Πάπα δι' ὧν ἠπάτησε καὶ ἐβίασε. θέλοντα ἐξελθεῖν καβαλλάριον τὸν Νικαίας, ὑπέστρεψαν αὐτὸν οἱ φύλακες εἰπόντες, ἔχουσι πρόσταγμα τοῦ Βασιλέως μὴ ἐᾶν αὐτοὺς ἐξιέναι. ἐν τούτοις ἔγραψαν καὶ τινὲς φίλοι ἀπὸ τοῦ Ἀγκῶνος τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι ἆρα κατενοήσατε ὅτι ἐστὲ περιωρισμένοι; ὁ Πατριάρχης πλανηθεὶς ὑπὸ τοῦ Βασιλέως λέγοντος, ὅτι μέλλει ἡ ἕνωσις προξενήσειν μέγα καλὸν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ θέλων καὶ αὐτὸς ὁπωσδήποτε γενέσθαι τὴν ἕνωσιν, ὑπεκρίνετο ἀσθένειαν. ὁ Βασιλεὺς ἠσχολεῖτο εἰς τὰ κυνηγέσια, οἱ Ἕλληνες ἐπείνων, καὶ ταῦτα πάντα, ἵνα βιασθῶσι ποιῆσαι τὴν ἕνωσιν. ὁρῶντες δὲ ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης τοὺς μὲν Ἕλληνας ἰσχυρῶς διαλεγομένους καὶ λύοντας πᾶσαν πρότασιν τῶν Λατίνων, ἀποροῦντας δὲ τοὺς Λατίνους ἀποκριθῆναι αὐτοῖς εἰς τὰς ἐρωτήσεις· κατέλιπον τὰς διαλέξεις, καὶ μόνον τρόπους ἑνώσεως διενοοῦντο. ὅθεν ἀπεῖργον τὸν Ἐφέσου ποτὲ μὲν διαλέγεσθαι ἐλευθέρως, ἀλλ' ὡς ἐκεῖνοι ἐβούλοντο, ποτὲ δὲ προσέταττον αὐτῷ σιωπᾶν παντελῶς, καίτοι τῶν Λατίνων ταύτας τὰς σκολιωρίας εἰδότων μὲν, ὑποκρινομένων δὲ μὴ εἰδέναι, καὶ βοώντων, Ποῦ ἐστιν ὁ Ἐφέσου, ἵνα ἀκούσῃ. κατὰ δὲ τοὺς τρόπους καθ' οὓς ἐζήτουν ποιῆσαι τὴν ἕνωσιν ὡς προφανῶς ἀσεβεστάτους, εἰπὼν ὁ Μονεμβασίας τῷ Βασιλεῖ, Ἴδε μὴ ποιήσῃς ὡς Μιχαὴλ ὁ λατινόφρων, εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἡρακλείας ἐξύβρισεν ὁ Βασιλεὺς καὶ ἄλλους. ὁμολογοῦντος δὲ τοῦ Βασιλέως τὸν λατινισμὸν, ἐθρήνει σὺν αὐτῷ ὢν ὁ κύων αὐτοῦ, ἐλέγχων τὸν ἐπίβουλον τῆς εὐσεβείας, ὡς πάλαι ἡ ὄνος ἤλεγξε τὸν ἐπίβουλον τοῦ Ἰσραὴλ Βαλαάμ, ὅ,τε Πατριάρχης εἰπὼν τὸν λατινισμὸν, ἐξελθούσης τῆς κόπρου αὐτοῦ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἐξέψυξεν ἐν τῇ τραπέζῃ ἐσθίων, καὶ ὡς ἄλλος Ἄρειος ἀντεστραμμένως διερράγη. ἐπραγματεύετο ὁ Βασιλεὺς γραφῆναι τὸν Ὅρον, ἔχων συνεργοὺς τὸν Νικαίας, τὸν Ῥωσίας καὶ τὸν Μαμμᾶν, καὶ ὅμως ἤριζε διὰ τὸν Ὅρον ὁ Βασιλεὺς, ὁ πρότερον κατὰ τὸν Συρόπουλον λέγων, Ὁριζέτωσαν οἱ Λατῖνοι ἀναμέσον αὐτῶν ὅ,τι θέλουσιν, ἀλλ' ὁ συνοδικὸς Ὅρος οὐκ ἰσχύσει, ὃν ἐγὼ οὕτως ἐννοῶ, ὅτι ἐκεῖνος μόνος ἔσται συνοδικὸς Ὅρος, ὅταν ἑκάτερον μέρος, καὶ ἡ Λατίνων δηλαδὴ καὶ ἡ Γραικῶν Ἐκκλησία εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ συμφωνήσωσι, τότε διὰ τὰς κακὰς ἐλπίδας ἐσιώπησε καὶ προϋπεγράφη ὁ Πάπας

Πάπας, ὅμως οὐ κατὰ τὸν τρόπον καθ᾽ ὃν ὑπέγραψαν τοὺς Ὅρους οἱ πατέρες τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀλλὰ μόνος, καὶ μάλιστα καθὼς οἱ Αἱρετικοὶ ὑπέγραψαν τὸν Ὅρον αὐτῶν ἐν τῇ ἐν Σελευκείᾳ Συνόδῳ, ἔνθα οἱ περὶ Σιλβανὸν τὴν ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ Ἔκθεσιν τὰς θύρας τοῦ βουλευτηρίου κλείσαντες, ὑπογράφοντες ἐκύρουν, Σωκράτης βιβλίῳ δευτέρῳ κεφαλαίῳ τριακοστῷ ἐνάτῳ, οὕτως ὁ Πάπας μόνος ὑπέγραφε πρὸ τῶν πατέρων ἐν τῷ ὑπερῴῳ, μετὰ δὲ τὸ ὑπογράψαι τὸν Πάπαν μόνον, καὶ οὔσης ὑποψίας ὅτι οὐχ ὑπογράφουσιν οἱ Ἕλληνες, ὁ Μυτιλήνης ἔλεγε, Δότω μοι ὁ Πάπας φλωρία ἵνα δώσω εἰς πρόσωπα, καὶ κατασκευάσω αὐτοὺς εὐκόλως ἔχειν εἰς τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ὅρου καὶ πρὸς τὴν ἕνωσιν. ὁ Νικομηδείας ἐζήτησε παρὰ τοῦ Πάπα φελώνιον, καὶ τέως οἱ κακοδαίμονες φλωρία ἔλαβον, οὐχ οἱ ἔγκριτοι. ἠπατήθησαν λοιπὸν οἱ Ἕλληνες τινὲς μὲν φλωρίοις, τινὲς δὲ κολακείαις τοῦ Πατριάρχου, καὶ τινὲς ἄλλαις πονηρίαις, ἵνα ὑπογράψωσιν εἰς τὸν Ὅρον. οἱ δόκιμοι δὲ ἐπετιμῶντο σφοδρῶς μὴ λαλεῖν, μόνον ὑπογράφειν, εἰς δὲ τὴν γνωμοδότησιν οὐκ ἐρωτῶντο ἵνα εἴπῃ ἕκαστος τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐλευθέρως, ἀλλὰ τινὲς μὲν ἐσκώπτοντο ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, τινὲς δὲ ἐβιάζοντο, καὶ πάντες ἐκελεύοντο ὑπογράφειν καὶ σιωπᾷν. ὑπεγράφη ὁ Ὅρος οὐχὶ κοινῶς, ἀλλὰ ἀλλαχοῦ ἔγραψαν οἱ Ἀρχιερεῖς, ἄλλῃ οἱ Κληρικοί, καὶ ἄλλοθι ὁ Πάπας. ὁ Ὅρος οὐκ ἐγράφη κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἁγίων Συνόδων, ἤγουν οὐκ ἐγράφη τὸ Σύμβολον τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τῶν Συνόδων ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Ὅρου, οὐκ ἐγράφη ἐκ μέρους τῶν πατέρων, ἀλλὰ μόνον τοῦ Πάπα, καὶ ἴδε τῆς Συνόδου τὴν εἰκοστὴν πέμπτην πρᾶξιν, οὐκ ἐτέθησαν ῥητῶς αἱ μαρτυρίαι τῶν πατέρων, καὶ τέως οὐδὲ μίαν ὁμοιότητα ἔχει οὗτος ὁ Ὅρος μετὰ τῶν Ὅρων τῶν Οἰκουμενικῶν ἑπτὰ ἁγίων Συνόδων. περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ Ἀζύμων καὶ Πουργατορίου καὶ τῶν λοιπῶν ξένα καὶ ἀλλότρια τῆς εὐσεβείας ἐδίδαξε, περὶ δὲ τοῦ Πάπα τὸ οὐδέν, τί γὰρ εἶχον εἰπεῖν; ὅθεν εἶπον ἔχειν αὐτὸν τὰ προνόμια ἅπερ εἶχε πρὸ τοῦ σχίσματος, καὶ ὡς ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τοῖς Κανόσι διαλαμβάνεται, ὅπερ ψεῦδος ἐστὶ φανερόν, καθότι οὐ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας κεφαλὴν καὶ Διδάσκαλον εἶπον αὐτὸν αἱ Σύνοδοι καὶ οἱ Κανόνες, ἔχοντά τι ἰδικὸν προνόμιον, ἀλλὰ μόνον πρῶτον τῇ τάξει, ψευδὴς λοιπὸν διόλου καὶ ἡ ἀπόφασις αὐτῆς. οὐκ ἔβαλον δὲ εἰς αὐτὸν οἱ Ἕλληνες οὔτε ἀφορισμὸν οὔτε ἀνάθεμα, ἐπειδὴ εἶχον σκοπὸν ἀθετῆσαι αὐτόν. αὐτὸς ἤδη ὁ Ἐφέσου τῷ Πάπᾳ συνοδικῶς προκαθημένῳ, ἠβουλήθη αὐτὸν ὁ Πάπας καθῆραι καὶ οὐκ ἐδυνήθη. ὁ Ἐπίσκοπος ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ καθολικοῦ τῆς Ἰβηρίας κολακευόμενος ἵνα ὑπογράψῃ, πρῶτον μὲν ἔδειξε γράμμα τοῦ Ἀντιοχείας, τοῦ παραγγέλλοντος αὐτῷ προσέχειν μὴ δέξασθαι μήτε πρόσθεσιν μήτε ἀφαίρεσιν, εἶτα φοβούμενος τὴν βίαν, ὑπεκρίθη τὸν φρενίτιν καὶ ἔφυγεν. ὁ Ἄρχων τοῦ Βασιλέως Ἰβηρίας ἐλέγξας τὸν Πάπαν συνοδικῶς προκαθήμενον, ὡς προφανῶς παρανομοῦντα, ἀνεχώρησεν. ὁ Δεσπότης ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βασιλέως καὶ ὁ σοφὸς Γεμιστὸς καὶ Γεώργιος ὁ Σχολάριος ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Βενετίαν πρὸ τοῦ Ὅρου τῆς συνθέσεως καὶ ὑπογραφῆς. ἐζήτησαν λειτουργῆσαι οἱ Ἕλληνες παρόντος τοῦ Πάπα εἰς Φλωρεντίαν, καὶ φθονήσας τὸ λαμπρὸν τῆς τάξεως αὐτῶν, ἐκώλυσεν αὐτούς. ἐζήτησαν ἐκβαλεῖν τοὺς Λατινοεπισκόπους ἀπὸ τῶν ἑλληνίδων πόλεων, ἵνα μὴ ὦσι δύο Ἐπίσκοποι εἰς μίαν πόλιν, καὶ ἀπέβαλε τοῦτο. μετέγραψαν οἱ Λατῖνοι τὸν Ὅρον, καὶ ὁ Βασιλεὺς εἶπε τοῖς Ἀρχιερεῦσι, μὴ ὑπογράψαι αὐτόν, πρὶν ἢ λαβεῖν τὸ σιτηρέσιον, ἀλλ᾽ οὔτε πάντες μεταταῦτα ἠθέλησαν ὑπογράψαι αὐτόν. εἰς τὴν Βενετίαν εἰπόντος τοῦ Βασιλέως λειτουργῆσαι πάντας τοὺς Ἀρχιερεῖς εἰς τὸν ἅγιον Μάρκον, ὁ Ἡρακλείας καὶ οἱ ἄλλοι ἀνεβάλοντο τὴν λειτουργίαν, ἵνα μὴ συγκοινωνήσωσι Λατίνοις, εἶτα ὅσοι ἐλειτούργησαν, ἐλειτούργησαν μετὰ Ἀντιμινσίου ἡμετέρου καὶ ἱερῶν σκευῶν ἡμετέρων, εἶπον τὸ Σύμβολον οἱ ἡμέτεροι ἄνευ προσθήκης, τοῦ Πάπα οὐκ ἐμνημόνευσαν, οὓς ἐπιστρέφοντας εἰς Βυζάντιον καθ᾽ ὁδὸν ἀνεθεμάτιζον οἱ ὀρθόδοξοι ὡς λατινίσαντας.

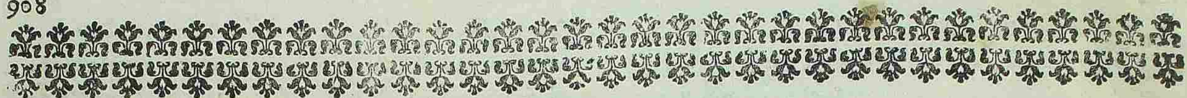
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Σύνοψις τῶν ἱστορουμένων τῷ μέγα Ἐκκλησιάρχῃ περὶ τῶν μετὰ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένων, δι᾽ ὧν δείκνυται αὐτῆς ἡ ματαιότης.

Εὕρομεν ἔν τινι παλαιῷ χειρογράφῳ, ὅτι ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἐνάτῳ, Δεκεμβρίου πρώτῃ ἐπέρασεν ὁ Βασιλεύς, ὁ Πατριάρχης, Ἀρχιερεῖς εἰκοσιεννέα καὶ οἱ λοιποὶ Ἕλληνες, οἳ ἀπῆλθον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὑπέστρεψαν δὲ τῷ χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ τριακοστῷ ἐνάτῳ, Ἰαννουαρίῳ μηνί, τῇ ἑβδομάδι τῆς Τυρινῆς, οὐκ ἐλειτούργησαν δὲ κατὰ τὰ Σάββατα καὶ τὰς Κυριακὰς οἱ Κληρικοί, οἵτινες ἦσαν εἰς Ἰταλίαν, ἐγίνετο γὰρ σύγχυσις, ὡς μὴ συλλειτουργούντων αὐτοῖς τῶν μεινάντων εἰς Κωνσταντινούπολιν Ἐκκλησιαστικῶν ὡς λατινίσασιν, οἵτινες εἰ καὶ συνελειτούργουν τῷ Ἄρχοντι τῶν Μοναστηρίων, καὶ τῷ Ἄρχοντι τῶν Ἀντιμινσίων, ἀλλ᾽ ὡς μὴ δεξαμένοις μήτε ὑπογράψασι τὸν Ὅρον, τοῖς ἄλλοις δὲ οὔ, καίτοι πολλὰ μογήσαντος τοῦ Βασιλέως ἵνα συλλειτουργήσωσι. δεύτερον, λειτουργησάντων μεταταῦτα μό-

νων

νων τῶν ἐπανελθόντων ἀπὸ Ἰταλίας ἑνωτικῶν, ἔφυγον οἱ Ἱερεῖς καὶ παρῃτήσαντο τὴν Ἐκκλησίαν. τρίτον, καίτοι τῶν ἑνωτικῶν λειτουργησάντων, ἀλλ' οὔτε ὁ Ὅρος ἀνεγνώσθη, οὔτε ὁ Πάπας ἐμνημονεύθη. τέταρτον, ἕως εἰς τρεῖς μῆνας ὁ Βασιλεὺς οὐδὲν εἶπε περὶ ἑνώσεως, ἀλλὰ καὶ οἱ πολῖται οὐκ ἐμνημόνευον τοῦ Βασιλέως εἰς τὰς Ἐκκλησίας ὡς λατινίσαντος. πέμπτον, ἐλθόντων Ἀρχιερέων καὶ τῆς Συγκλήτου εἰς τὸ ψηφίσασθαι Πατριάρχην μετὰ τοὺς τρεῖς μῆνας, ὁ μὲν Ἐφέσου οὐκ ἀπῆλθε παντελῶς, ὁ Ἡρακλείας δὲ ἀπελθὼν εἶπεν, Ἡμεῖς ὑπεγράψαμεν εἰς τὸν Ὅρον βίᾳ, καὶ ὅτι τὰ γενόμενα εἰς τὴν Φλωρεντίαν εἰσὶν ἀθέμιτα, καὶ ὅτι ἀθετεῖ ταῦτα, καὶ ὅτι δεῖ ἀποτεμεῖν αὐτοῦ τὴν χεῖρα διότι ὑπέγραψεν, εἰ καὶ βίᾳ. θελόντων δὲ αὐτῶν ψηφίσασθαι αὐτὸν Πατριάρχην, ἠθέτησε τοῦτο, εἰπὼν πάλιν ὅτι ἀθετεῖ τὴν ἕνωσιν. εἶπεν ὁ Βασιλεὺς βαλεῖν ἐν ταῖς ψήφοις τὸν Τραπεζοῦντος, καὶ ἐκεῖνος εἶπεν· ἡ ἕνωσις οὐκ ἔστι καλή, μήτε εὐσεβής, μήτε κατὰ Θεὸν γεγενημένη, καὶ παρῃτήσατο καὶ αὐτός. ἕκτον, ὁ Κυζίκου Μητροφάνης δεξάμενος τὴν ἕνωσιν, καὶ μετατεθεὶς Πατριάρχης, ἦν σχεδὸν ὁ αὐτὸς τῷ Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Ἀναστασίου Βασιλέως τοῦ Δικόρου Τιμοθέῳ, καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου τετάρτου κεφαλαίου δεκάτου τρίτου Παράγραφον δεύτερον, ἐπειδὴ τοῖς τὴν ἕνωσιν δεχομένοις δέδωκεν ἔγγραφον ὁμολογίαν κρυφίως, τῷ δὲ Χαρτοφύλακι καὶ Ἐκκλησιάρχῃ εἰποῦσιν αὐτῷ διορθῶσαι τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπεκρίθη, προσκαλεσώμεθα τὸν Ἐφέσου καὶ τὸν Ἡρακλείας, καὶ ποιήσωμεν μετ' αὐτῶν τὴν διόρθωσιν, ἅπερ ἦσαν ἀπάτη, πλὴν οὐκ ἠπατήθησαν οἱ ἄριστοι, ὅθεν οὔτε ὁ Ἐφέσου οὔτε ὁ Ἡρακλείας ἦλθον εἰς τὸ μήνυμα. ἕβδομον, ἀπειργομένου τοῦ Πατριάρχου ἀπὸ τῶν βασιλέων εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, τοῦ λαοῦ τινὲς μὲν ἀπεστρέφοντο τὴν εὐλογίαν, τινὲς δὲ καὶ ἔφευγον, καὶ ἱερέα τινὰ ἐλθόντα ἰδεῖν, διὰ τὸ εὐλογηθῆναι ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, ἀπεστράφησαν αὐτὸν οἱ συνοδῖται αὐτοῦ. ὄγδοον, τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς ἐλειτούργησεν ὁ Πατριάρχης, ἀλλ' οὐ συνελειτούργησαν αὐτῷ ὁ Ἐφέσου καὶ ὁ Ἡρακλείας καὶ ὁ Χαρτοφύλαξ καὶ ὁ Ἐκκλησιάρχης, εἶτα τὸ ἑσπέρας ἔφυγεν ὁ Ἐφέσου εἰς Περσίαν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἔφεσον, ὁ δὲ Ἡρακλείας ῥωμαλαίῳ φρονήματι, καίτοι γέρων ὤν, ἔφυγε πεζὸς τὸν ἄνομον Βασιλέα ὡς ὁ Ἡλίας τὴν Ἰεζάβελ, καὶ ἐσώθη εἰς Τουρκίαν. ἔτι ὁ Χαρτοφύλαξ καὶ ὁ Ἐκκλησιάρχης ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν Ἀρχόντων καὶ αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως κολακευθέντες, βιασθέντες, ἀπειληθέντες πολλάκις, οὐκ ἐκοινώνησαν τῷ ἀνόμῳ Πατριάρχῃ. ἔνατον, ἔλεγον οἱ Ἄρχοντες οἱ μεσάζοντες τῷ Χαρτοφύλακι καὶ Ἐκκλησιάρχῃ, ὅτι μήτε ἡμεῖς λέγομεν γεγονέναι τὰ ἐν Φλωρεντίᾳ καλῶς, ὅμως διὰ οἰκονομίαν καὶ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος μενέτω ὁ Ὅρος ἀργός, καὶ μόνον δεχθῆτε τὸ μνημόσυνον τοῦ Πάπα, ὅπερ ἐστὶ λόγος ψιλός, οἱ δὲ ἀντέλεγον θεολογικῶς, ὅτι πολύς ἐστιν ὁ τοῦ μνημοσύνου λόγος, ἐκεῖνοι γὰρ μνημονεύονται ἐπ' Ἐκκλησίας, ὅσοι εἰσὶν ὀρθόδοξοι καὶ κοινωνικοὶ πρὸς τὴν αὐτὴν Ἐκκλησίαν, οἱ δὲ ἀκοινώνητοι οὐ δὲ μνημονεύονται, οὐδὲ γὰρ ἔχει ἄδειαν τὶς τῶν Ἱερωμένων εὔχεσθαι ἐπ' Ἐκκλησίας ὑπὲρ ἀκοινωνήτου, ὁ δὲ Πάπας ἐστὶν ἀκοινώνητος, πῶς οὖν μνημονευθήσεται ὁ ἀκοινώνητος μετὰ τῶν κοινωνικῶν; ὁ δὲ μεσάζων εἶπεν ὁ Νοταρᾶς, οὐκ ἔστιν αὐτὸ μνημόσυνον εὐχῆς, καὶ τὰ ἑξῆς, οἱ δὲ τέλος εἰπόντες, ἐκεῖνοι μνημονεύονται, ὅσοι ὀρθοτομοῦσιν, ὁ δὲ Πάπας εἰσάγει τὰ νόθα, ὀρθοτομεῖ δὲ ὁ τέμνων τὰ νόθα, οὐχ ὁ εἰσάγων αὐτά. δέκατον, ὁ Πατριάρχης τὸν Ὅρον οὐκ ἀνέγνω, μόνον τοῦ Πάπα ἐμνημόνευεν ὡς λέγει καὶ Ἰωάννης ὁ Νομοφύλαξ εἰς τὴν ἀντίρρησιν τοῦ Ὅρου. ἐγένετο δὲ Πατριάρχης οὗτος ὁ Κυζίκου κατὰ τὸν Φραντζῆν ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἐνάτῳ. ἑνδέκατον, ὁ Δεσπότης ἔφυγε, καὶ ἠπείλει πόλεμον, ἐὰν διαστραφῇ τὸ ὀρθόδοξον φρόνημα. δωδέκατον, εἰρήνην ποιησάμενος μετὰ τοῦ Δεσπότου ὁ Βασιλεύς, ἐζήτει στῆσαι τὴν ἕνωσιν, καὶ ἐποίησε διορίαν ἡμερῶν δεκαπέντε γενέσθαι τὴν ἄθροισιν διὰ τὴν ἐξέτασιν καὶ βεβαίωσιν τῆς ἑνώσεως, ἀλλὰ τῇ δεκάτῃ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὁ Πατριάρχης συσχεθεὶς νόσῳ βαρείᾳ καὶ ἀπροσδοκήτῳ, κακῶς ἐτελεύτησε, πατριαρχεύσας ἔτη τρία καὶ μῆνας τρεῖς. δέκατον τρίτον, ἦλθε καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Πάπα, καὶ ἐζήτει πεῖσαι ὅπως καὶ ὁ Βασιλεὺς εἰς τὰ βασίλεια, ἐψυχράνθη ἡ ἕνωσις, καὶ πάντοτε ὁ Βασιλεὺς ἦν ἀμελὴς εἰς τὴν ἕνωσιν. περὶ δὲ τοῦ αἰτίου τῆς ἀναβολῆς λέγει ὁ Λαόνικος, Ὡς δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπ' οἴκου ἐγένοντο, ὁ Εὐγένιος οὐδὲν λόγου ἄξιον ἐπράξατο πρὸς αὐτοὺς τὴν ἐπικουρίαν φέρειν, αὐτίκα οἱ Ἕλληνες ἐτρέποντο, καὶ μετέμελεν αὐτοῖς καταλυσαμένοις πρὸς τὸν Ἀρχιερέα. οὐκ ἔπεμπε δὲ δι' αἰτίαν τήνδε, πόλεμος γὰρ ἐνῆν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐπὶ τοὺς Τυρρηνοὺς ἐπὶ χώρας διαφορᾷ, καὶ Στρατὸν ἔχων, καὶ δαπάνην καὶ Στρατηγὸν ἐπ' αὐτῷ προσήκοντα εἰς γένος ἄνδρα ἐλλόγιμον Πατριάρχην (ἤτοι τὸν Ἀλεξανδρείας ὡς λέγει ὁ Νομοφύλαξ) Ὁ αὐτὸς Λαόνικος φησίν, Εὐγένιος μετὰ τὴν Σύνοδον ἐβοήθει Βενετίκοις, ἰσχυρῶς μαχομένοις Λιγουρίοις. ἀφ' οὗ οὖν ἦλθεν ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ Ἰταλίας εἰς Βυζάντιον, παρῆλθον ἔτη ὀκτώ, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον γέγονέ τις σύστασις τῆς Συνόδου εἰς Βυζάντιον. σημείωσαι λέγοντα τὸν Νέποτα κεφαλαίῳ τριακοστῷ πρώτῳ, ὅτι οἱ ἀπὸ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου Ῥωμαῖοι ἐλθόντες εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐρωτώμενοι ὑπὸ τῶν λοιπῶν, τί ἐποιήσατε, ἔλεγον, Ἐπωλήσαμεν τὴν πίστιν ἡμῶν, Ἀζυμῖται γεγόναμεν, κόψατε τὴν δεξιὰν ἡμῶν τὴν ὑπογράψασαν, ἐκριζώσατε τὴν γλῶσσαν ἡμῶν τὴν τοιαῦτα ὁμολογήσασαν, καὶ κεφαλαίῳ τριακοστῷ ὀγδόῳ λέγει ὁ αὐτός, ὅτι οὐκ ἤθελον μεταλαβεῖν οἱ πολῖται ἐκ τῶν σχισματικῶν, ἤτοι τῶν λατινοφρονησάντων, καὶ δὴ καὶ ὁ Ἀμυρούτζης γράφων πρὸς Δημήτριον Ναυπλίου Ἡγεμόνα, αἰτήσαντα μαθεῖν περὶ τῶν ἐν Φλωρεντίᾳ γενομένων, δείκνυσιν ἐκείνην τὴν Σύνοδον ἐν πᾶσι κακῶς πεποιηκέναι.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ὅτι τὰ πρακτικὰ τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου ἐνοθεύθησαν ἐν πολλοῖς, ὡς ἐνταῦθα ἐξαχῶς δείκνυται.

Τὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου ταύτης ὅτι εἰσὶν ἐν πολλοῖς νενοθευμένα, ἐστὶ φανερὸν, πρῶτον, ὅτι μήτε πάντα εἰσὶν ὅσα ὁ Ἐκκλησιάρχης καὶ ἄλλοι ἱστορικοὶ καὶ πολλοὶ τῶν πατέρων σποράδην λέγουσιν, μήτε μὴν σύμφωνα ἐκείνοις, ὅτι δὲ ἐκεῖνοι ἀληθέστατοι, ἀναντίῤῥητον πολλῶν εἵνεκα. δεύτερον, ὅτι περιέχουσι λόγους τινὰς ἐπιγραφομένους ποτὲ μὲν Γεωργίῳ τῷ Σχολαρίῳ, ποτὲ δὲ Γενναδίῳ Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος, ὡς δειχθήσεται. τρίτον, ὅτι ἐκουσίως ψεύδονται, λέγουσι γὰρ, ὅτι ὁ Ἐφέσου ἐρωτηθεὶς, Τὸ χορηγούμενον Πνεῦμα παρὰ τοῦ Υἱοῦ κτίσις ἐστὶν ἢ κτίσμα, ἐσιώπα, ὅπερ οὐχ οὕτως ἔχει, οὐ γὰρ ἐσιώπα, ἀλλ᾽ ἔλεγε, Ταῦτα εἰσὶ παρὰ τὸ προκείμενον. τέταρτον, ὅτι νοθεύουσι τὸ ῥητὸν τοῦ ἁγίου Μαξίμου, καθότι ἄλλα λέγει ἡ ἐπιστολὴ, καὶ ἄλλως αὐτὴν προσέφερον οἱ Λατῖνοι, καὶ ἴδε τοὺς τόπους. πέμπτον, ὅτι συκοφαντοῦσι τὴν ἑβδόμην Σύνοδον, ὡς δῆθεν εἰποῦσαν ἐκείνην τὸ Σύμβολον τῆς δευτέρας Συνόδου μετὰ τῆς προσθήκης ἐκ τοῦ Υἱοῦ. ὅτι δὲ ἐψεύσθησαν οἱ Λατῖνοι, εἶπον ὁ Γεμιστὸς, ὅτι εἰ ἦν τοῦτο ἀλήθεια, εἶπον ἂν αὐτὸ ὅσοι ἔγραψαν περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως, μάλιστα δὲ τοῦτο μόνον ἤρκει βεβαιῶσαι τῶν Λατίνων τὸ δόγμα. σημειοῖ δὲ ὁ Γεώργιος ὁ Σχολάριος ἐν τῷ λόγῳ κατὰ τῆς Συνόδου ταύτης, ὅτι ἐν μιᾷ συνελεύσει ἐν τῇ Φεῤῥαρίᾳ εἰπόντος τοῦ Ῥόδου Ἀνδρέου ἐκ τῶν πράξεων τῆς ἑβδόμης Συνόδου, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, πλατὺν ἐγέλασαν γέλωτα, ἡ γὰρ τοῦ Ταρασίου ὁμολογία ταῖς πράξεσιν ἐγκειμένη ἐκ Πατρὸς δι᾽ Υἱοῦ λέγει ἐκπορεύεσθαι, οὐκ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, ὅθεν καὶ αἰδεσθέντες κατέγνωσαν οἱ Λατῖνοι τοῦ ῥηθέντος Ἐπισκόπου, καὶ ἐξέβαλον τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν διαλέγεσθαι, ἴδε καὶ ἀνωτέρω βιβλίου ἑβδόμου κεφαλαίου πρώτου Παράγραφον εἰκοστὸν δεύτερον. ἕκτον, ὅτι παρήγαγον τὸ ῥητὸν τοῦ μεγάλου Βασιλείου νενοθευμένον καὶ ἀποκεκομμένον καὶ διεστραμμένον, ποιήσαντες αὐτὸ οὕτως ἢ αὐτοὶ, ὡς ἐποίησαν καὶ εἰς ἄλλα τῶν ἁγίων ῥητὰ καὶ ποιοῦσιν ἕως τῆς σήμερον, ἢ ὁ Βέκκος καὶ οἱ κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ λατινίσαντες ἔφθειραν καὶ τὸν μέγαν Βασίλειον καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ἁγίων, ὡς μαρτυρεῖ Ἰωάννης ὁ Νομοφύλαξ ἐν τῇ ἀντιῤῥήσει τοῦ Ὅρου τῆς Συνόδου ταύτης. λέγει δὲ ὁ αὐτὸς Σχολάριος ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ, ὅτι οἱ Λατῖνοι προσέθηκαν τῇ Θεολογίᾳ τοῦ Χριστοῦ τοῦ Δεσπότου ἡμῶν, καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῇ πίστει προσέθηκαν, τί οὖν θαυμαστὸν ἦν προσθεῖναι αὐτοὺς καὶ ἐν τοῖς τῶν Διδασκάλων βίβλοις, ὧν τὸ ἀξίωμα ἔλαττόν ἐστι τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

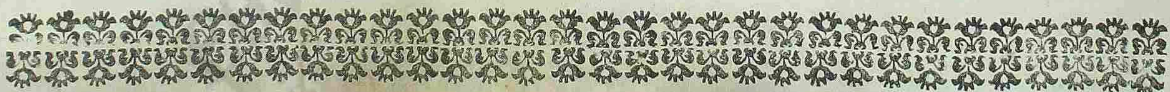
ΠΑΡΑ΄ΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν διεφθαρμένων πρακτικῶν τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου δείκνυνται αὐτῆς αἱ ἀνομίαι, ἐξ ὧν συνάγεται εἶναι αὐτὴν συνέδριον κοσμικὸν πονηρευομένων κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ.

Εἰ οὖν διεφθαρμένα εἰσὶ τὰ τοιαῦτα πρακτικὰ, ὅμως καὶ ἐξ αὐτῶν συνάγεται τὸ ἀθέμιτον τῆς Συνόδου ταύτης, συνάγεται γὰρ ἐξ αὐτῆς πρῶτον, ὅτι οἱ Ἀνατολικοὶ πάντα ὅσα οἱ Λατῖνοι προσέφερον αὐτὰ διέλυσαν, τὴν λῆψιν δηλαδὴ καὶ τὴν ῥῆσιν τοῦ Ἐπιφανίου καὶ τὴν τάξιν κατὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον καὶ τὸν μέγαν Βασίλειον, ἤγουν οἵαν τάξιν ἔχει καὶ φύσιν ὁ Υἱὸς πρὸς τὸν Πατέρα, ἔχει καὶ τὸ Πνεῦμα πρὸς τὸν Υἱόν. Καὶ, τὸ Πνεῦμα ἤρτηται μὲν τοῦ Υἱοῦ, τῆς δὲ τοῦ Πατρὸς αἰτίας ἐξημμένον ἔχει τὸ εἶναι. Καὶ, πάντοτε οἱ Λατῖνοι νικηθέντες, ἐπεστηρίζοντο εἰς τὸ νόθον ῥητὸν τοῦ Βασιλείου, ὅτι δηλαδὴ ἀξιώματι δεύτερον ἐστὶ τοῦ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα, παρ᾽ αὐτοῦ ἔχον τὸ εἶναι, καὶ ὅλως τῆς αἰτίας ἐκείνης ἐξημμένον ἔχον τὸ εἶναι. ὅτι δὲ νόθον τὸ ῥητὸν, φανερόν ἐστιν ἐκ δύο τινῶν, πρῶτον, ὅτι τὸ, ὍΛΩΣ, δηλοῖ ὅτι τὸ Πνεῦμα ἔχει τὸ εἶναι ἐκ μόνου τοῦ Υἱοῦ, ὅπερ ἄθεον. δεύτερον, ἐδήλωσεν ὁ Ἐφέσου εἰπὼν, ὅτι πλείονα τῶν χιλίων βιβλίων εἰσὶν εἰς τὸ Βυζάντιον λέγοντα οὕτως. ἀξιώματι δὲ δεύτερον τοῦ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα, παραδίδωσιν ἴσως ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος (καθ᾽ ὑπόθεσιν δηλονότι καὶ ἀντιπαράστασιν) ἵν᾽ ὅλως καὶ συγχωρήσωμεν. τέως, μηδὲ μίαν ἐλπίδα νίκης ἔλιπον οἱ Ἕλληνες ἔχειν τοὺς Λατίνους ἐκ τῶν προτεθέντων αὐτοῖς ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ. τρίτον, ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἐχλεύαζε τοὺς Ἐπιτρόπους τῶν Πατριαρχῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐβίασεν, ἔχων συνεργοὺς τὸν Νικαίας, τὸν Ῥωσίας καὶ τὸν πνευματικὸν, νομίζων διορθῶσαι τὴν Βασιλείαν διὰ τῆς μετὰ τῶν Λατίνων ἑνώσεως, ὅθεν ἐκώλυε τὸν Ἐφέσου διαλέγεσθαι, καίτοι τῶν Λατίνων ὑποκρινομένων μὴ εἰδέναι τὰς σχολαστείας, καὶ μεγαλοῤῥημονούντων εἰς τὴν κακοσυνέλευσιν, ποῦ ἐστιν ὁ Ἐφέσου ἵνα ἀκούσῃ; τέταρτον, ὁ ἀπονενοημένος Βασιλεὺς μετὰ τὸν τοσοῦτον κόμπον τῶν Λατίνων, πάλιν ἐκώλυσεν ἰσχυρῶς τὸν Ἐφέσου καὶ τὸν Ἡρακλείας ἐλθεῖν εἰς τὴν συνέλευσιν, οὐ γὰρ περὶ τοῦ δόγματος ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλὰ τρόπους ἐζήτει ἑνώσεως ὡς ὁ πρόπαππος αὐτοῦ Μιχαὴλ ὁ πρῶτος ἐν

τούτοις

τούτοις Διδάσκαλος τῆς ἀσεβείας, καὶ ἴδε πρᾶξιν εἰκοστὴν τρίτην λέγοντα αὐτόν, Εὕρωμεν τρόπους σώσεως, ὅτι τὸ ἀπελθεῖν ἡμᾶς χωρὶς βοηθείας, γίνεται εἰς τὴν πόλιν χεῖρον τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ κακά. πέμπτον, ἐγένετο βία ἰσχυροτάτη ὑπὸ τοῦ Πάπα λιμοκτονοῦντος τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀρκεῖ ὅπερ εἶπον εἰς τὴν εἰκοστὴν πέμπτην συνέλευσιν ἐν τῷ λόγῳ, οὗ ἡ ἀρχή, Ἐγὼ ἀδελφοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας λογάδες, Εἰς τί ὠφελήσει ἡ διαίρεσις ὑμᾶς; ὅμως εἰ τοῦτο γενήσεται (ἤγουν εἰ μὴ ἑνωθῆτε πᾶσι τρόποις Λατίνοις) πῶς μέλλεται ἀπελεύσεσθαι ὑμεῖς ἐν τῇ πατρίδι ὑμῶν; τῆς ἑνώσεως δὲ γεγενημένης, καὶ οἱ Ῥῆγες οἱ Δυτικοὶ καὶ ἡμεῖς πάντες μεγάλως βοηθήσομεν ὑμῖν κατὰ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐθνικῶν, τὰ αὐτὰ ἔλεγε καὶ ὁ Ῥωσίας ἐν τῇ αὐτῇ συνελεύσει, Τὸ ἀπελθεῖν ἀπράκτους εὔκολόν ἐστι, τὸ δὲ πῶς, καὶ ποῦ, ἢ πότε μέλλομεν ἀπέρχεσθαι, οὐκ ἐπίσταμαι. ὅθεν ἐξεβόησεν ὁ Μονεμβασίας, Καὶ τί βούλεσθαι; διὰ τὸ ἀπελθεῖν ἡμᾶς ἐν τῇ πατρίδι μετὰ τῶν δαπανῶν τοῦ Πάπα, θέλετε ἵνα προδώσωμεν τὸ δόγμα ἡμῶν; ἡ βία οὖν ἐγένετο μακρά, ποικίλη καὶ ἰσχυρὰ παρὰ τοῦ Πάπα, τὸ μέν, ὅτι εἰ μὴ ἑνωθῶσιν, ὀπίσω οὐχ ὑποστρέφουσι, τὸ δέ, ἐλπίσι κεναῖς, καὶ τῇ πείνῃ οὕτω βιάσας καὶ ἀπατήσας ἥνωσεν, ἔπειτα ἐψεύσθη μηδὲν βοηθήσας, μάλιστα δὲ ἡ ἕνωσις αὕτη ἐγένετο αἰτία προσεχὴς καὶ ἔλαβον τὴν πόλιν οἱ Ὀθωμανοί, καὶ ἴδε κατωτέρω. ἕκτον, οὐδεὶς τῶν Πατριαρχῶν ἔγραψεν εἰς τὸν Ὅρον, ὁ γὰρ Κωνσταντινουπόλεως προετελεύτησεν, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω ὁ Σίλβεστρος, καὶ ἐμαρτύρησαν ἥτε ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλέως εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν Σύνοδος καὶ ὁ Γεμιστὸς ἐν τῇ πρὸς Βησσαρίωνα ἐπιστολῇ καὶ Ἀμυρούτζης ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξιον Ναυπλίου Ἡγεμόνα ἐπιστολῇ. ἕβδομον, ὁ Ἐφέσου ἦν Ἔξαρχος πάσης τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀντέστη καὶ Πάπᾳ καὶ Βασιλεῖ καὶ Πατριάρχῃ οὐ κρυφίως, ἀλλὰ φανερῶς καὶ συνοδικῶς, καὶ εἰς τὸν Ὅρον οὐχ ὑπέγραψεν, εἰς δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν Σύνοδον παρρησίᾳ ὡς κοσμικὴν ἀπεκήρυξε, καὶ ὡς βλάσφημον κατέκρινε καὶ λόγοις καὶ συγγράμμασι, καὶ ἐπὶ τούτοις πᾶσιν, ὑπ' οὐδενὸς τῶν Πατριαρχῶν, οὔτε Ἀρχιερέων, ἢ Βασιλέων ἠλέγχθη, οὔτε καθῃρέθη, οὔτε μὴν ὅλως ἐπετιμήθη, ἢ κατεφρονήθη. ὄγδοον, οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς οὐκ ἐδέξαντο τὰς ὑπογραφὰς τῶν Τοποτηρητῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἠθέτησαν αὐτὰς καθάπαξ. ἡ γὰρ τῶν πεμπομένων ὑπογραφὴ οὐδὲν ἰσχύει εἰ ἐστὶ παρὰ γνώμην τοῦ πέμποντος. ἦσαν λοιπὸν ἐν τῇ παρούσῃ Συνόδῳ αἱ ὑπογραφαὶ τῶν Τοποτηρητῶν ἄκυροι, ὅτι ἀπωθήθησαν ἀπὸ τῶν τότε Πατριαρχῶν καὶ ἀπὸ τῶν μετέπειτα, ὡς καὶ Ἀντωνῖνος Λατῖνος ἱστορικὸς ἐν τῷ τρίτῳ μέρει τῆς ἱστορίας αὐτοῦ Τίτλῳ εἰκοστῷ δευτέρῳ, καὶ Λεονάρδος ἱστορικὸς καὶ αὐτὸς Λατῖνος καὶ ὁ Γεμιστὸς καὶ ὁ Ἀμυρούτζης λέγουσιν, Ἦν δὲ τῶν Πατριαρχῶν ἡ πρώτη καὶ κυρίως ἐπιτροπή, ὅπως γένωνται οἱ ἀγῶνες σὺν ἀληθείᾳ, καὶ οὕτω γινομένης τῆς Συνόδου νομίμου, τῷ νικήσαντι ἵνα ἰσχύῃ ἡ συνοδικὴ ψῆφος. ἔνατον, οἱ Λατῖνοι ἔλεγον, ὅτι διὰ τοὺς Ἀρειανοὺς ἐγένετο ἡ προσθήκη, περιφανῶς ψευδόμενοι, οὐ γὰρ ἦσαν Ἀρειανοὶ ὅτε ἐγένετο ἡ προσθήκη, ὅμως τοῦ Ἐφέσου εἰπόντος, Εἰ δι' οἰκονομίαν ἐβλήθη ἡ προσθήκη ὡς λέγετε, δι' οἰκονομίαν ἀφαιρεθήτω, ὅπως εἰρήνη ταῖς Ἐκκλησίαις ἐπισαχθῇ, οἱ Λατῖνοι πρὸς ταῦτα ἀποκρινόμενοι ἔλεγον, Οὐ δυνάμεθα, σωζομένης τῆς ἡμετέρας τιμῆς. καὶ οὕτω προετίθουν τὴν τιμὴν τῶν ἀνθρώπων τῆς τοῦ Θεοῦ τιμῆς. δέκατον, οἱ Ἀνατολικοὶ ἐπὶ τῶν διαλέξεων, ὡς εἴρηται, μᾶλλον ἴσχυον, καὶ τῶν Λατίνων κατακράτος περιεγένοντο, καὶ σκέψαι ὅτι ἐσιώπων ὅτε προεβάλλοντο αἱ μαρτυρίαι, καὶ δὴ καὶ κατὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἐν τῇ εἰκοστῇ πέμπτῃ συνελεύσει προὔβαλλοντο τήν, ΔΙΑ', ἈΝΤῚ ΤΗ͂Σ, ἘΚ, καὶ τέως ἐπεστηρίχθη ἡ Σύνοδος αὕτη μαρτυρίαις νόθαις καὶ ἀποκεκομμέναις καὶ διεφθαρμέναις καὶ δεδολιευμέναις, καὶ ἐνεργείαις καὶ συστάσεσιν ἀντικειμέναις ταῖς ἁγίαις Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις, ὅθεν οὔτε Οἰκουμενική ἐστιν οὔτε ἁγία, ἀλλὰ συναγωγὴ πονηρευομένων καὶ συνέδριον κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ.

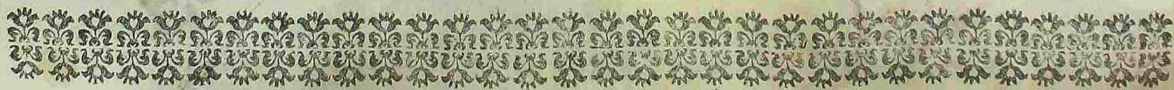
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

Περὶ τῶν γενομένων κατὰ διαφόρους τόπους καὶ ἔθνη ὑπὸ Αὐθεντῶν, Ῥηγῶν, Βασιλέων καὶ κατ' ἰδίαν Συνόδων, τῶν ἀναθέματι καὶ κατακρίσει καθυποβαλουσῶν τὴν Φλωρεντινὴν Κουστωδίαν, καὶ τῆς ἐν πάσαις ταῖς Συνόδοις νίκης τῶν Ἀνατολικῶν, ἐξ ὧν Πλάτινας, Τριθέμιος, Ψευδογεννάδιος, Ψευδοσχολάριος, καὶ ὅσοι τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀποστάται δείκνυνται ψεῦσται.

Ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐνναкοσιοστῷ δεκάτῳ ἑβδόμῳ ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Ῥωσίας Φώτιος ὅσιος ἀνήρ, οὗ κοιμηθέντος, καλῶς ἐψηφίσατο ἡ ἐν Ῥωσίᾳ σύνοδος εἰς Μητροπολίτην τὸν Ῥεζανίου Ἀρχιεπίσκοπον Ἰωνᾶν, ἐν τούτοις δὲ Ἰσίδωρός τις κακομήχανος ἄνθρωπος πανουργίαις χρησάμενος, ἐχειροτονήθη Ῥωσίας πρὶν ἢ φθάσαι τὸν Ἰωνᾶν εἰς Βυζάντιον, παραγενομένου δὲ τοῦ Ἰωνᾶ εἰς Βυζάντιον, εἶπεν ὁ Κωνσταντινουπόλεως τῷ Ἰσιδώρῳ, Ἰσίδωρε ἐπειδὴ πονηρίαις

ἐχειρ-

ἐχειροτονήθης, οὐ τελεσφορήσας. ἀπελθόντος οὖν τοῦ Ἰσιδώρου εἰς Ῥωσίαν, κἀκεῖθεν σαλεύοντος εἰς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον, ὅπου ἀγωνισαμένου, καὶ ἐπανελθόντος εἰς Ῥωσίαν τοῦ διδάξαι τὸν λατινισμόν, ὁ μέγας Κνέζης Βασίλειος τὴν μὲν Σύνοδον καὶ τὴν κατ᾽ αὐτὴν ἕνωσιν μετὰ πάσης τῆς ἐν τῇ Ῥωσίᾳ Ἐκκλησίας ἀνεθεμάτισε, τὸν δὲ Ἰσίδωρον καθεῖρξεν εἰς σκοτεινὴν φυλακήν, ὅθεν φυγὼν ἐκεῖνος ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην, ὅπου γενόμενος Καρδηνάλις Πολωνίας, ἐτελεύτησε· ταῦτα λέγουσι τὰ ἱστορικὰ τῶν Ῥώσων. δεύτερον, ὁ Κράλης Σερβίας μήτε Τοποτηρητὰς ἔστειλε, μήτε γράμματα εἰς τὴν Σύνοδον, μήτε ἐδέχθη αὐτήν. τρίτον, ὁ Βοεβόδας Μολδοβλαχίας ἐπανελθόντος τοῦ Νεάγωγη καὶ τοῦ Μητροπολίτου ἀπὸ τῆς Συνόδου, ἀπέβαλεν αὐτὴν καὶ ἀνεθεμάτισε. τέταρτον, τὰ αὐτὰ ἐποίησαν καὶ πάντες οἱ Ἴβηρες, Μεγγρέλοι, Σουάνοι, Ἀλβανοί, Ἀβασγοί, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἰβηρίαν ὀρθόδοξα ἔθνη. πέμπτον, τὰ αὐτὰ ἐποίησε καὶ ὁ Βασιλεὺς Τραπεζοῦντος, καὶ ἅπασα ἡ Ἀνατολὴ καὶ Δύσις. ἕκτον, ἐγένετο Σύνοδος πατέρων δεκαεπτά, καὶ ἔγραψαν τῷ Βασιλεῖ Ἰωάννῃ κατὰ ταύτης τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου, ἐν οἷς ἦσαν οἱ πλείους τῶν ἐπανελθόντων ἀπὸ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Ἐπισκόπων καὶ Κληρικῶν, κεῖται δὲ ἡ ἀναφορὰ αὐτῶν εἰς τὸ τέλος τοῦ Συνταγματίου Νεκταρίου Ἱεροσολύμων. ἕβδομον, ὁ Νικομηδείας Μακάριος καὶ ὁ Νομοφύλαξ Λέων ὄντες καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ, συνέγραψαν ἰδίαν κατάκρισιν τῆς Συνόδου, ἥτις καὶ αὐτὴ κεῖται εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ Νεκταρίου. ὄγδοον, συνέλευσις ἐγένετο ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ πληρεστάτη Ἐπισκόπων, Κληρικῶν, Ἡγουμένων καὶ Διδασκάλων, καὶ ἀπέβαλε τὴν Σύνοδον μετὰ ἐπιτιμίου ἀναθέματος, ἥτις κεῖται ἐν τῇ Καταλλαγῇ. ἔνατον, Σύνοδος ἐγένετο ἐν τῇ Ἀνατολῇ· ἤτοι ἐν Ἱεροσολύμοις τῶν τριῶν Πατριαρχῶν Φιλοθέου Ἀλεξανδρείας, Δωροθέου Ἀντιοχείας καὶ Ἰωακεὶμ Ἱεροσολύμων, παρόντος καὶ τοῦ Καισαρείας Ἀρσενίου, καὶ ἀνεθεμάτισε τὴν Σύνοδον ταύτην τῆς Φλωρεντίας ἐν ἔτει τῷ κοσμικῷ ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ πεντηκοστῷ πρώτῳ, καὶ ἐκάθηρε καὶ ἀνεθεμάτισε τὸν Κωνσταντινουπόλεως Μητροφάνη τὸν λατινόφρονα, κεῖται δὲ τὸ συνοδικὸν ἐν τῷ Συνταγματίῳ τοῦ Νεκταρίου. δέκατον, οἱ εἰρημένοι Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας καὶ ὁ μετὰ Ἰωακεὶμ Θεοφάνης Ἱεροσολύμων ἐλθόντες εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ Σύνοδον ἀθροίσαντες ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλέως, τὸν μὲν Γρηγόριον ψευδοπατριάρχην ἐδίωξαν τοῦ θρόνου, Ἀθανάσιον δὲ ὀρθόδοξον προέβαλον, εἶτα συνοδικῶς καὶ ἀποδεικτικῶς ἀπέβαλον τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ ταύτην κουστωδίαν, καὶ τῷ ἀναθέματι παρέπεμψαν, κεῖται δὲ ἡ Σύνοδος ἐν τῇ Καταλλαγῇ. ἑνδέκατον, εἰ καὶ λέγει ὁ Πλάτινας καὶ ὁ Τριθέμιος ὅτι τρισκαιδεκάκις ἐνικήθησαν οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τῶν Λατίνων, ὅπερ ἐστὶ δόξα τῶν Λατίνων καὶ καταφρόνησις τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι ἰδέτω ὁ φιλομαθὴς ἐν τοῖς ἀνωτέρω βιβλίοις τὰς λατινικὰς Συνόδους πῶς εἶχον Πατριάρχας λατινοεπισκόπους, καὶ ἦσαν Λατῖνοι καὶ οἱ νικῶντες καὶ οἱ νικώμενοι. δεύτερον, ὁσάκις γεγόνασι Σύνοδοι Οἰκουμενικαί, πάντοτε οἱ Ἕλληνες ἦσαν Διδάσκαλοι, ὅθεν καὶ νικηταί. τρίτον, ὁσάκις ἦλθον Λατίνων Διδάσκαλοι εἰς Βυζάντιον καὶ εἰς Νίκαιαν, πάντοτε οἱ Λατῖνοι ἐνικήθησαν, καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τῶν παρόντων Κωνσταντίνου καὶ Ἰωάννου ἐξηλέγχθησαν παραχαράκται τῆς εὐσεβείας, ὅθεν καὶ κατεκρίθησαν ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐν Συρίᾳ, ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Βυζαντίῳ πολλάκις, ἐν Σερβίᾳ, ἐν Ἰβηρίᾳ, ἐν Τραπεζοῦντι, ἐν Βουλγαρίᾳ, ἐν Μολδοβλαχίᾳ, ἐν Οὐγγροβλαχίᾳ, ἐν Ῥωσίᾳ, καὶ Ἀλανίᾳ καὶ Ἑλλάδι, ἐν Νήσοις καὶ ἁπλῶς ὑπὸ τῶν τεσσάρων Πατριαρχικῶν θρόνων· καὶ τῶν αὐτοκεφάλων Ἀρχιεπισκόπων, ὑπὸ Βασιλέων, ὑπὸ Ῥηγῶν, ὑπὸ Αὐθεντῶν, καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν Κωνσταντινουπόλεως πολλάκις συνοδικῶς ἐξηλέγχθησαν, καὶ ὡς παραβάται κατεκρίθησαν, ὅθεν καὶ τὰ ἀνθρωπάρια Πλάτινας καὶ Τριθέμιος, ψευδογεννάδιος, ψευδοσχολάριος, καὶ ὅσοι ἀποστάται καὶ δεδιωγμένοι καὶ καθῃρημένοι ὑπὸ τῆς ἁγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐψεύσθησαν, καὶ ψεύδονται κατὰ τὸ ἴδιον τοῦ παπισμοῦ, οὗ ἡ πᾶσα σύστασις σύγκειται ἐξ ὑποκρίσεως καὶ ψεύδους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῶν γενομένων κατὰ τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου ἐπὶ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, τοῦ ὑστάτου Βασιλέως Ῥωμαίων.

Ἀποθανόντος τοῦ λατινόφρονος Μητροφάνους, ἐγένετο Πατριάρχης ὁ Πρωτοσύγκελλος Γρηγόριος ὁ καὶ Μαμμῆ ἐπικαλούμενος, ἀλλὰ μετέπειτα μεμφόμενος ὡς λατινόφρων, ἐδιώχθη ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην εἰς τοὺς συμμύστας αὐτοῦ. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ὕστατος Βασιλεὺς Ῥωμαίων, εἰ καὶ πρότερον ἀπεσείετο τὴν ἕνωσιν, ὅμως διὰ τὴν προσδοκωμένην ἔφοδον τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τῆς πόλεως, ὡς λέγει Μιχαὴλ ὁ Νέποτας, ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην ζητῶν βοήθειαν, καὶ ὅπως ἑνωθῶσιν αἱ Ἐκκλησίαι κατὰ τὰ ἐν Φλωρεντίᾳ δεδογμένα, καὶ μνημονευθῇ ὁ Πάπας ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ἐπανέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ Πάπας ἀπέστειλε τὸν εἰρημένον Ἰσίδωρον Καρδηνάλιν Πολωνίας εἰς Κωνσταντινού-

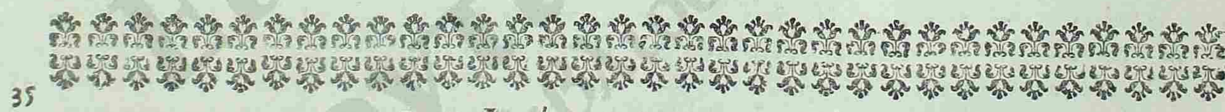
πολιν-

πόλιν ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ πρώτῳ, καὶ συγκατένευσεν ὁ Βασιλεὺς καί τινες ἄλλοι πρὸς ἕνωσιν, ἀλλ᾽ ὁ μὲν Βασιλεὺς πλαστῶς, οἱ δὲ ἄλλοι ἀναφανδόν. ὥρισε δὲ ὁ Βασιλεὺς ἵνα λειτουργήσῃ τὸ κλῖνον μέρος εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἀλλ᾽ οἱ πολλοὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν κέλλαν Γενναδίου τοῦ ποτὲ Σχολαρίου, ἐρωτῶντες τὸ, τί ἂν ποιήσωσιν. ὁ δὲ ἀπεκρίθη, Ὦ πτωχοὶ Ῥωμαῖοι ἀφέντες τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα, ἠλπίσατε εἰς τοὺς Φράγγους, καὶ σὺν τῇ πόλει ἀπολέσετε καὶ τὴν ψυχὴν ὑμῶν, ἀθῷος εἰμὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος ὑμῶν. ταῦτα γράψας καὶ εἰς χάρτην, ἔβαλεν εἰς τὴν θύραν τοῦ κελλίου αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ ἐκλάσθη ἔσωθεν. ὅθεν ἱερωμένοι καὶ λαϊκοὶ ἀνεθεμάτιζον καὶ τοὺς ἀποδεξαμένους τὴν Σύνοδον καὶ τὴν ἕνωσιν, καὶ ἐδέοντο, εἴπερ βοηθήσει αὐτοῖς ὁ Κύριος, ἵνα βοηθήσῃ διὰ τῆς Θεοτόκου, τὴν δὲ τῶν Λατίνων βοήθειαν ἀπεστρέφοντο. τὸ οὖν ἑνωτικὸν ἐλειτούργησεν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ ἐμνημόνευσε τοῦ Πάπα Νικολάου καὶ τοῦ ἐξωσθέντος Πατριάρχου Γρηγορίου Δεκεμβρίῳ δωδεκάτῃ, ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ πρώτῳ. οἱ πολλοὶ δὲ οὐκ ἔλαβον ἀντίδωρον, βδελυκτὴν νομίζοντες τὴν τοιαύτην λειτουργίαν, ὅπου δὲ ἐφαίνετό τις ἱερεὺς ἑνωτικὸς, ἔφευγον ἐξ αὐτοῦ, εἰ δὲ καὶ ἦν πνευματικὸς, οὐκ ἔτι ἐξωμολογοῦντο εἰς αὐτόν.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ τῶν ὀκτὼ μέμψεων τοῦ Νεπότα κατὰ τῶν Βυζαντίων ὑπὲρ Λατίνων, καὶ τῆς πρὸς ταύτας ἀπαντήσεως.

Ὁ λατινόφρων Νέποτας μέμφεται τοὺς Βυζαντίους, πρῶτον, ὅτι ἐπείθοντο τῷ Σχολαρίῳ, λέγοντι μὴ εἴκειν Λατίνοις, ἵνα μὴ κατὰ ψυχὴν κινδυνεύσωσι. δεύτερον, ὅτι εἶχον τοὺς ἑνωτικοὺς σικχαντούς. τρίτον, ὅτι ἀνεθεμάτιζον τὴν Φλωρεντινὴν Σύνοδον. τέταρτον, ὅτι καὶ τοὺς δεχομένους καὶ τοὺς δεξαμένους. πέμπτον, ὅτι ὁ Πάπας ἤθελε δοῦναι βοήθειαν, καὶ διὰ τὸ μὴ ἑνωθῆναι οὐκ ἔδωκεν. ἕκτον, ὅτι εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν οὐκ ἐδίδουν κηρὸν καὶ ἔλαιον, ὅθεν οὐκ ἦν ἐν αὐτῇ λυχναψία. ἕβδομον, ὅτι ἐκεῖσε καταφυγόντες σωθῆναι, ἐκεῖ ἀπώλοντο διὰ θείαν ἀγανάκτησιν. ὄγδοον, ὅτι ἐμερίσθησαν εἰς χώρας καὶ ἔθνη, χωρισθέντες ἀπ᾽ ἀλλήλων. Ῥητέον ὅμως, ὅτι τὴν Σύνοδον καὶ τὴν ἕνωσιν αὐτῆς οἱ πολῖται ὡς θεομισῆ τε καὶ ἀποτρόπαιον οὐκ ἐδέχοντο, διὰ δὲ τὸ τοὺς Ἀρχηγοὺς αὐτῶν πραγματεύεσθαι τὰ θεῖα καὶ προτιμᾶν τὸ ψεῦδος τῆς ἀληθείας, παρέδωκεν ὁ Θεὸς αὐτοὺς εἰς αἰχμαλωσίαν ἐγκόσμιον, ἵνα φυλάξῃ τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀπὸ τῆς νοητῆς ἀπωλείας. ὅθεν ὥσπερ ὅτε ὁ Μιχαὴλ ἐλατινοφρόνει, ἀνέστησεν ὁ Θεὸς τὸν Ὀτμᾶν, οὕτως ὅτε ἐγένετο ἡ ἄκρα κορυφὴ τοῦ κακοῦ, καὶ ἥνωτο ὁ Κωνσταντῖνος Λατίνοις, εἰ καὶ πλαστῶς, ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἔσχατον ἀῤῥώστημα τὸ ἔσχατον φάρμακον τὴν αἰχμαλωσίαν, εἰ γὰρ μὴ ἔδωκε τὴν αἰχμαλωσίαν, ἴσχυσεν ἂν ὁ παπισμὸς, καὶ ἐφθάρη ἂν ἡ εὐσέβεια, ἣν ὁ Κύριος διασώζειν ἐπηγγείλατο.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Γεωργίου Σχολαρίου καὶ τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ καὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Ἐκθέσεως αὐτοῦ καὶ τῆς πρὸ τοῦ Φλωρεντινοῦ Ὅρου ἀναχωρήσεως αὐτοῦ ἐκεῖθεν καὶ τῆς εἰς Γεννάδιον μετωνυμίας αὐτοῦ διὰ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος καὶ Πατριαρχείας μετὰ τὴν ἅλωσιν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὧν συνέγραψε συγγραμμάτων.

Περὶ τούτου εἴπομεν ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ Τόμου τῆς Ἀγάπης φύλλοις εἰκοσιέξ, ἀλλὰ καὶ ἤδη ῥητέον, ὅτι περὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου τόσον μόνον γινώσκομεν περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἦν γνωστὸς καὶ οἰκεῖος τῷ Βασιλεῖ Ἰωάννῃ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, ἔχων ἀξίωμα ἵνα ᾖ καθολικὸς κριτὴς τῶν Ῥωμαίων, ὡς λέγει ὁ Νέποτας κεφαλαίῳ τριακοστῷ πρώτῳ. μελετωμένης δὲ τῆς Συνόδου, ἦν οὗτος σύμβουλος ἄριστος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαιώματος, ὡς φαίνεται παρὰ Συροπούλῳ τμήματι δευτέρῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ ὀγδόῳ καὶ τμήματι τρίτῳ κεφαλαίῳ ἕκτῳ. ἐν δὲ τῇ Φεβρουαρίᾳ ἐν τῇ ἑβδόμῃ συνελεύσει διαλεγομένου τοῦ Νικαίας, καὶ ἀνασκευάσαντος τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀνδρέου εἰρημένα περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης, λέγει ὁ Συρόπουλος, ὅτι τὰ γενναίως καὶ λογικῶς εἰρημένα τότε τῷ Νικαίας κατὰ τοῦ Ἀνδρέου πάντα ἦσαν μεμελετημένα καὶ ἐσχεδιασμένα παρὰ τοῦ Διδασκάλου τοῦ Σχολαρίου, δόντος αὐτοῦ ταῦτα τῷ Βασιλεῖ καὶ αὐτῷ τῷ Νικαίας, τμήματι ἕκτῳ κεφαλαίῳ εἰκοστῷ πρώτῳ. ἐν δὲ τῇ Φλωρεντίᾳ ζητοῦντος τοῦ Βασιλέως ὁπωσδήποτε τὴν ἕνωσιν μετὰ Λατίνων, καὶ ἵνα γένηται Ἔκθεσίς τις περὶ τῆς ἑνώσεως, ὁ Σχολάριος ἔδωκεν εἰς τὸ κοινὸν Ἔκθεσίν τινα, ἣν εἶχε προεσχεδιασμένην, ἀποκλίνουσαν ὅμως τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἣν οἱ μὲν δόκιμοι τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἐδέξαντο, ἐπειδὴ ἔλεγον, ὡς ἀπὸ μιᾶς πνεύσεως Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οἱ δὲ περὶ τὸν Νικαίας καὶ τὸν Ῥωσίας καὶ τὸν Πρωτοσύγκελλον ἐδέξαντο δι᾽ αὐτοῦ τοῦτο. οἱ Λατῖνοι ὅμως οὐκ ἐδέξαντο, ἐπειδὴ τὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας δόγμα περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ

ἁγίου

ἁγίου Πνεύματος ὡς ἀπ' αὐτῆς προβαλλόμενον ὁλόκληρον ἐφύλαττον, ὅθεν ἠθέτησαν αὐτὴν, καὶ προέβαλον κατ' αὐτῆς δώδεκα ἀπορίας, ἐζήτουν δὲ ἵνα καὶ οἱ Ἕλληνες φανερῶς εἴπωσιν, οὐ τὸ ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι καὶ διὰ τοῦ Υἱοῦ ἀναβλύζειν, καὶ οὐσιωδῶς ἐξ ἀμφοῖν, ἤτοι ἐκ Πατρὸς δι' Υἱοῦ προχεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι, Συρόπουλος τμήματι ὀγδόῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ. ἥτινα ἀποτομίαν τῶν Λατίνων ἰδὼν ὁ Σχολάριος, καὶ τοὺς περὶ τὸν Νικαίας σπουδάζοντας διόλου πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ δόγματος, καὶ βουληθεὶς ὡς εἰκὸς λαβεῖν συγχώρησιν παρὰ Θεοῦ ἐν ᾧ παρετράπη ἐν τῇ Ἐκθέσει, καὶ πρὸς τούτοις ἰδὼν ὅτι οὐδὲν βοηθῆσαι δύναται τῇ ἀληθείᾳ, ἡσύχαζε τοῦ λοιποῦ. τοῦ δὲ Ὅρου τῆς ἀσεβείας συντεθέντος, καὶ κατασκευαζόντων τῶν ἀντικειμένων τῇ ἀληθείᾳ ἵνα ὑπὸ πάντων καθάπαξ ὑπογραφῇ τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων, ὁ Δεσπότης ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βασιλέως (λέγει ὁ Συρόπουλος) ἀπῆλθεν εἰς Βενετίαν, παραιτησάμενος καὶ τὸ σιτηρέσιον, ἐπεὶ οὐκ ἀπεδέχετο παρεῖναι ἐν τῇ ὑπογραφῇ τοῦ ὅρου, ἢ ἐν τῇ ἑνώσει, ἀπῆλθον δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ οἱ σοφώτατοι Διδάσκαλοι, ὅ,τε Γεμιστὸς καὶ ὁ Σχολάριος, μήτε αὐτοὶ παρεῖναι βουλόμενοι, τμήματι ἐνάτῳ κεφαλαίῳ ἑνδεκάτῳ. μετὰ ταῦτα ἐλθόντος τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν Ἑλλήνων εἰς Κωνσταντινούπολιν, λέγει ὁ Χαλκοκονδύλης, οἱ μὲν οὖν Ἕλληνες ὡς ἐπ' οἴκους ἐγένοντο, οὐκ ἔτι ἔφασαν ἐμμένειν τοῖς ὁμολογουμένοις, ἀλλὰ τοὐναντίον κατέστη, μηκέτι βουλομένοις συντίθεσθαι τοῖς Ῥωμαίοις, ὁ μέντοι Ἀρχιερεὺς (οὗτος ὁ Εὐγένιος) καὶ σοφοὺς τινας ἔπεμψεν ἐπὶ Βυζάντιον παρὰ τοὺς Ἕλληνας εἰς διάλεξιν ἀφιξομένους τοῖς τῶν Ἑλλήνων σοφοῖς, οἳ οὐ προσήκαντο τὴν γενομένην σφίσι Σύνοδον κατὰ τὴν Ἰταλίαν, Μάρκῳ τε τῷ Ἐφέσου Ἀρχιερεῖ οὐ δὲ τὴν ἀρχὴν τιθεμένῳ τῷ τῶν Λατίνων δόγματι τὸ παράπαν, καὶ Σχολαρίῳ τῷ τότε παρ' Ἕλλησι τὰ ἐς σοφίαν εὐδοκιμοῦντι, οὐ μέντοι ἠνύετο αὐτοῖς οὐδὲν ἐς λόγων ἄμιλλαν ἀφικνουμένοις, ἀλλ' ὑπεχώρουν ἄπρακτοι ἐπ' Ἰταλίαν, βιβλίῳ ἕκτῳ. ὄντος δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριάρχου τοῦ ποτὲ Κυζίκου Μητροφάνους, ἀσθενήσας Μάρκος ὁ Ἐφέσου, καὶ συνιδὼν ὅτι τοῦ βίου ἐξέρχεται, ἐμήνυσε καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Σχολάριος, καὶ ἐλέγξας αὐτὸν ἠρέμα περὶ τῆς γενομένης παρατροπῆς, ἤτοι περὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ διαληφθείσης Ἐκθέσεως, ἐδεήθη αὐτοῦ ἵνα αὐτ' αὐτοῦ φροντίζῃ τοῦ λοιποῦ περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δόγματος κατὰ Λατίνων, καὶ ἴδε περὶ τούτων ἐν τῷ ἀνωτέρῳ τόπῳ τῆς Ἀγάπης. ἀποδεχθεὶς δὲ τὴν ἐπιταγὴν ἀσμένως ὁ Σχολάριος, μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ Ἐφέσου ἐγένετο Μοναχὸς καὶ ὠνομάσθη Γεννάδιος. ἐλθόντος δὲ εἰς Βυζάντιον τοῦ Ἰσιδώρου καὶ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου, ὡς εἴρηται προσεχῶς ἀνωτέρω, λέγει ὁ Νέποτας, ἔφθασεν ὁ Καρδηνάλις εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν ἔτει ἑξακισχιλιοστῷ ἐννακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ πρώτῳ, Καὶ, ἐλθόντος δὲ λειτουργῆσαι εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, τὸ σχισματικὸν μέρος ἐλθὸν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Παντοκράτορος ἐν τῇ κέλλῃ Γενναδίου τοῦ ποτὲ Γεωργίου Σχολαρίου. Καὶ, ὅτε δὲ ἐν τῇ Λειτουργίᾳ ἐμνημονεύθη ὁ Πάπας Νικόλαος καὶ ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος, ἐβλασφήμει τὸ πλῆθος. καὶ ταῦτα μὲν τότε. ὁ δὲ Σχολάριος εὑρισκόμενος εἰς Βυζάντιον, καὶ ἀρχόμενος συγγράφειν κατὰ Λατίνων, ἔγραψε καὶ εἰς τὸν Βασιλέα Τραπεζοῦντος τὰ γενόμενα ἐν Φλωρεντίᾳ, ἐν οἷς λέγει καὶ ταῦτα ῥητῶς, Καὶ ἡμεῖς γὰρ πολλὰ περὶ τῆς ἑνώσεως συνεβουλεύσαμεν, ἕως ἄλλοι τὴν τοῦ πράττειν ἐξουσίαν λαβόντες ἀπήντων ἡμῶν, οὕτω ταύτην διέθεντο, ὡς ἀπορραγῆναι λοιπὸν ἡμᾶς ἐκείνων ἀναγκασθῆναι. Καὶ, ἐμὲ ὁ καλὸς Ἀμυρούτζης τοῖς τὴν ἕνωσιν διαπραττομένοις καὶ τοῖς λόγοις αὐτῶν ἀνεπιστατήτως οὕτως ἐπίστευσεν ἐλπίσας αὐτοὺς καὶ νοῆσαι καὶ βουληθῆναι τὸ δέον. ὅπερ λέγει, ταὐτὸν ἐστὶν, ὅτι συνεβούλευσεν ὁ Σχολάριος ἵνα γένηται ἡ ἕνωσις κανονικὴ καὶ ὀρθόδοξος, ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀποστάται καὶ ὁ Βασιλεὺς αὐτῶν ἐζήτουν τὸ ἐναντίον, ὁ Σχολάριος ἀπεδήμησεν ἐκείνων, καὶ μετὰ τὴν ἀποδημίαν ἐκεῖνοι ἐτελείωσαν καὶ ὑπέγραψαν τὸν Ὅρον τῆς ἀσεβείας, ὅθεν ἠναγκάσθη ὁ Σχολάριος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὀρθόδοξοι ἀπορραγῆναι τῶν τοιούτων, ὁ δὲ Ἀμυρούτζης, καίτοι ὀρθόδοξος ὤν, ἀλλ' ὑποκλαπεὶς ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Νικαίας, καὶ νομίσας γενέσθαι τὴν ἕνωσιν κανονικὴν, ἐπίστευσεν αὐτοῖς, ὅθεν καὶ παρετράπη τῆς εὐθείας ὁδοῦ, κοινωνήσας τῷ Ὅρῳ, εἰ καὶ πρὸς καιρόν. Μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν προεβλήθη Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γεώργιος ὁ καὶ Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, διέξεισι γὰρ Μανουὴλ ὁ Μαλαξὸς ταῦτα, Σύνοδος γεγονυῖα κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ Σουλτάνου, ἐξελέξαντο Γεώργιον τὸν Σχολάριον, ὄντα κριτὴν τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τῶν Βασιλέων Ῥωμαίων, ὃν καὶ Ἰωάννης εἶχεν εἰς Φλωρεντίαν Πατριάρχην. ταῦτα φησὶ καὶ Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλᾶς γράφων πρὸς Μαρτῖνον τὸν Κρούσιον. συνέγραψε δὲ ὅσα ἡμεῖς ἴσμεν ὁ Σχολάριος, τὸ σύνταγμα. καὶ ἑτέραν τινὰ πραγματείαν κατὰ Λατίνων, τμήματα αὐτὴν ὀνομάσας, ἅτινα καὶ προσεφώνησε τῷ Βασιλεῖ Τραπεζοῦντος, καὶ διάλογον πρόσωπα ἔχοντα Ὀλβιανὸν, Εὐλόγιον καὶ Βενέδικτον, καὶ ἕτερον διάλογον ἔχοντα πρόσωπα Νεόφρονα καὶ Παλαιότιμον, καὶ σημείωμα εἰς τὴν κατὰ Ῥέκκου Σύνοδον, καὶ σημείωμα εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἐφέσου, καὶ θρῆνον καὶ ὀνειδισμὸν πρὸς τοὺς Κωνσταντινουπολίτας κοινωνοῦντας Λατίνοις ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλέως, καὶ περὶ προορισμοῦ, καὶ πρὸς τούτοις τὴν ἐσχάτην ὁμολογίαν αὐτοῦ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐπιστασίαν εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Θεοδώρου τοῦ Γραπτοῦ περὶ διαφορᾶς θείας οὐσίας καὶ ἐνεργείας, καὶ ἔτι περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ κατὰ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης, καὶ κατὰ σιμωνίας, καὶ κατὰ τῆς ἐν τῷ Σαββάτῳ νηστείας, καὶ περὶ γάμου ἱερέων, καὶ κατὰ τῆς κουρᾶς τῶν γενείων, ἅτινα κεῖται ἐν τῷ Τόμῳ τῆς Ἀγάπης, καὶ ἔτι περὶ πίστεως πρὸς τὸν Σουλτὰν Μωάμετ

ἐν

ἐν κεφαλαίοις εἴκοσι, καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Σιναΐτας περὶ τῆς παραιτήσεως τοῦ Ἐπισκόπου αὐτῶν, καὶ ἐπιστολὰς εἰς διαφόρους, καὶ λόγον πρὸς Ἰωάννην τὸν Βασιλέα, καὶ κατὰ τῶν ἀπορειῶν τοῦ Πλήθωνος, καὶ ἐξήγησιν εἰς τὸ τοῦ Θωμᾶ τοῦ Ἀκίνα περὶ τοῦ εἶναι καὶ τῆς οὐσίας, καὶ περὶ τῆς θείας ἱερουργίας, ὅτι ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος μετουσιοῦται, καὶ περὶ προορισμοῦ, καὶ ἕτερα πολλά.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Β'.

Ὅτι οἱ ἐν τῷ τέλει τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου Γεωργίῳ τῷ Σχολαρίῳ ἐπιγραφόμενοι τρεῖς λόγοι, δείκνυνται ἐνταῦθα διὰ πολλῶν ἀντιφάσεων ψευδεπίπλαστοι.

Φέρονται δὲ ἐν τῷ τέλει τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου λόγοι τρεῖς, ἐπιγραφόμενοι εἶναι Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου, οἵτινες συμβουλεύουσι τοῖς συνοδικοῖς Ἕλλησι καὶ Λατίνοις πρὸς ἕνωσιν, ἀλλ' ὅτι οἱ λόγοι αὐτοὶ οὗτοι οὐκ εἰσὶ τοῦ Σχολαρίου, ἀλλ' ἐπλάσθησαν ὑπό τινος κακοδαίμονος Λατίνου ἢ λατινοφρονοῦντος, δῆλον ἐστί, πρῶτον, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Σχολάριος ἔφυγεν ἤδη συντεθειμένου τοῦ Ὅρου, ἵνα μὴ ὑπογράψῃ ἐν αὐτῷ, οἱ δὲ λόγοι συνεγράφησαν πρὸ τοῦ Ὅρου. εἰ δὲ τοὺς λόγους συνέθετο ὁ Σχολάριος ἐν οἷς ῥαγδαίως φέρεται κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν, καὶ πᾶσι τρόποις βοηθεῖ Λατίνοις, πῶς πάλιν ἔφυγεν ἵνα μὴ ὑπογράψῃ ἐν τῷ Ὅρῳ; δεύτερον, πῶς γράφει εἰς τὸν Βασιλέα Τραπεζοῦντος καὶ μέμφεται τοὺς ποιήσαντας τὴν ἕνωσιν; ἐξ ἧς ὁμολογεῖ, ὅτι ἀπερράγη αὐτὸς καὶ οἱ ὀρθόδοξοι. τρίτον, πῶς ἐν ταὐτῷ μέμφεται τῷ Ἀμυρούτζῃ ἀπατηθέντι ὑπὸ τῶν λατινοφρονούντων; ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι αὐτὸς οὐκ ἠπατήθη. τέταρτον, εἴπερ τοὺς λόγους συνέθετο ὁ Σχολάριος καὶ ἐλατινοφρόνει, πῶς ὁ Πάπας Εὐγένιος ἔπεμψε σοφούς τινας διαλεξομένους τοῖς τῶν Ἑλλήνων σοφοῖς, Μάρκῳ τῷ Ἐφέσου καὶ Γεωργίῳ τῷ Σχολαρίῳ τοῖς μὴ δεχομένοις τὴν Σύνοδον; εἰ δὲ ὁ Ἀλλάτιος παρερμηνεύων τὸν Χαλκοκονδύλην, λέγει ὅτι ὁ μὲν Ἐφέσου οὐ συνέθετο τῷ δόγματι τῶν Λατίνων τὸ παράπαν, οὐ μὴν καὶ ὁ Σχολάριος, ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι καθαρῶς λέγει ὁ Χαλκοκονδύλης, μὴ προσήκασθαι τοὺς τῶν Ἑλλήνων σοφοὺς Μάρκον καὶ Σχολάριον τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον. δεύτερον, οὐ λέγει ὅτι ἀπεκρούσθησαν οἱ τοῦ Εὐγενίου σοφοὶ παρὰ τοῦ Ἐφέσου, ἀλλ' ὅτι ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι ἐπὶ Ἰταλίαν, ὅπερ ταὐτόν ἐστιν ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν δύο κοινῶς καὶ ἀπεκρούσθησαν καὶ ἀνεχώρησαν. εἰ δὲ ἐλατινοφρόνει ὁ Σχολάριος, δυοῖν θάτερον, ἢ ἐβοήθει τοῖς σοφοῖς τοῦ Εὐγενίου, ἢ μή, οὐκ ἀντέλεγον αὐτοῖς, ἀλλὰ τοὐναντίον κατέστη, ὅθεν ὁ Σχολάριος κατὰ Λατίνων ἐφρόνει, καὶ κατὰ Λατίνων ἐνήργει, οὐ μὴν καὶ ἐλατινοφρόνει. τρίτον, ὁ Σχολάριος ἥμαρτε συναρπαγεὶς ἐν τῇ Ἐκθέσει, ὁ δὲ Ἐφέσου οὐχ ἥμαρτε πώποτε, οὔτε ἐν λόγῳ ψιλῷ, οὔτε μὴν ἐν συλλαβῇ, καὶ ὡς εἰπεῖν, οὔτε κατὰ διάνοιαν, ὅθεν καὶ περὶ τῶν δύο ἐξίσου εἶπεν ὁ Χαλκοκονδύλης, ὅτι οὐ προσήκαντο τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον, καὶ ὅτι οἱ τοῦ Εὐγενίου σοφοὶ ἀνεχώρησαν, περὶ δὲ τοῦ Ἐφέσου εἶπεν ἰδίως, ὅτι τὸ παράπαν οὐ συνέθετο τῷ δόγματι τῶν Λατίνων. τέταρτον, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Βασιλέως ἔπραξε καὶ εἶπεν ὅσα εἴρηται ἀνωτέρω κατὰ τῶν κοινωνούντων Γρηγορίῳ καὶ Ἰσιδώρῳ. πέμπτον, μετὰ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον συνέγραψεν ἱκανὰ συγγράμματα κατὰ Λατίνων. ἕκτον, ὅτι καὶ πολλοὶ Λατίνων σοφοί, ἐξ ὧν ἐστι καὶ ὁ Ῥιβέρτος καὶ Κρεμηχθόνος, ἐξελέγχουσιν, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι πεπλασμένοι εἰσὶ παρά τινος παπιστοῦ.

ΠΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Γ'.

Ὅτι οἱ Λατῖνοι ἀπολογίαν Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου εἰς τὰ κατὰ Λατίνων συλλογιστικὰ κεφάλαια Μάρκου τοῦ Ἐφέσου προσφέροντες, δείκνυνται ἐνταῦθα προφανεῖς ψευδολόγοι.

Προσφέρουσιν οἱ Λατῖνοι ἀπό τινος βιβλίου εὑρισκομένου ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐν τῷ σχολείῳ τῷ ἑλληνικῷ, καὶ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ Βατικανῷ Βιβλιοθήκης, ὅτι ὁ Ἐφέσου Μάρκος ἔγραψε συλλογιστικὰ κεφάλαια κατὰ Λατίνων, ἐν οἷς ἀπελογήσατο Γεώργιος ὁ Σχολάριος, καὶ ὅτι φθάσαντος τοῦ θανάτου τοῦ κοινοῦ χρέους τὸν Σχολάριον, ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ ἀπολογεῖται. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι τὸ ἐν τῷ σχολείῳ τῆς ἀπάτης βιβλίον οὐκ ἀξιόπιστον ἐν τοιούτοις πρὸς μαρτυρίαν. δεύτερον, ὅτι ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Βατικανοῦ ὡς εἴρηται ἀνωτέρω ἐν τῷ ἑβδόμῳ βιβλίῳ, ἐστὶ ψευδοθήκη καὶ ἀπατοθήκη ἐν πολλοῖς. τρίτον, ὅτι ὁ Σχολάριος ἦν τῆς αὐτῆς γνώμης ἐν τοῖς περὶ πίστεως μετὰ τοῦ Ἐφέσου, καὶ πρὸ τῆς Πατριαρχείας καὶ ἐν τῇ Πατριαρχείᾳ καὶ μετὰ τὴν Πατριαρχείαν πολλὰ ἔγραψε καὶ Γενναῖα κατὰ Λατίνων. τέταρτον, ὅτι καὶ οἱ Λατῖνοι αὐτοὶ λέγουσι μέρος τῆς ἀπολογίας ταύτης ψευδῶς ἐπιγεγράφθαι τῷ Ἐφέσου, ἐπειδὴ ἐστὶ τοῦ Βησσαρίωνος, ὅθεν ἐκ τοιούτων νόθων, ἀποκρύφων καὶ ἀμφιβόλων οὐδὲ μία ἀλήθεια συμπεραίνεται. ἕκτον, ὅτι ὁ Γεώργιος ὁ καὶ Σχολάριος καὶ Γεννάδιος οὐδέποτε ἐγνώσθη λατινοφρονῶν, ἢ συναινῶν, ἢ συμβοηθῶν, ἢ συναναστρεφόμενος Λατίνοις ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ παραιτησάμενος, καὶ ἡσυχάσας, καὶ ἀποθανὼν ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τοῦ Προδρόμου εἰς τὰς Σέρρας, οὔτε ἐγνώσθη, οὔτε ὑπωπτεύθη λατινοφρονῶν, οὔτε σύγγραμμα

μα αὐτοῦ εὑρέθη ἐν τῷ Μοναστηρίῳ συνηγορῶν Λατίνοις, ἀλλὰ πάντοτε καὶ αἱ πράξεις καὶ οἱ λόγοι καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ἦσαν κατὰ Λατίνων, ὅθεν φθάσας τὸ κοινὸν χρέος καὶ ἀποθανών, οὐκ ἀφῆκεν ἀτελείωτον τὴν ἀπολογίαν πρὸς τὰ κεφάλαια τοῦ Ἐφέσου, ἀλλ᾽ ἐπαύσατο γράφειν κατὰ Λατίνων, εἰ γὰρ ἂν περιῆν, πάντως συνέγραφε καὶ ἄλλα κατὰ τῆς ἀνόμου Συνόδου, καὶ πρὸς τούτοις εἰ ἀπέθανε λαϊκὸς ὁ Σχολάριος, πῶς πάλιν κατ᾽ αὐτοὺς οὗτος ἦν ὁ μετὰ ταῦτα γενόμενος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως;

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ΄.

Περὶ αὐθυποφορᾶς Λατίνων, δύο Γεωργίους Σχολαρίους, τὸν μὲν ὑπὲρ Λατίνων, τὸν δὲ κατὰ Λατίνων λεγόντων, καὶ τῆς περὶ αὐτοὺς αὐτῶν διαφωνίας καὶ προφανοῦς ψεύδους, καὶ περὶ τῆς παρ᾽ ἡμῶν ἐνταῦθα ἀποδείξεως, ὅτι Γεώργιος ὁ Σχολάριος ὁ καὶ Γεννάδιος καὶ Πατριάρχης εἷς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν, ὁ καὶ Λατίνοις πολέμιος.

Ἀλλ᾽ αὐθυποφέρουσιν, ὅτι ἕτερός ἐστι Γεώργιος ὁ Σχολάριος, ὁ ἐν τῇ ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδῳ ἀγωνισθεὶς ὑπὲρ Λατίνων, ὃς γενόμενος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, μετεκλήθη Γεννάδιος, καὶ ἔγραψεν ὑπὲρ Λατίνων, καὶ ἕτερος Γεννάδιος Σχολάριος ὁ φίλος Μάρκου τοῦ Ἐφέσου, ὃς καὶ Μοναχὸς γενόμενος, ἐκάθητο ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Παντοκράτορος, καὶ ἔγραφε καὶ ἔλεγε κατὰ Λατίνων. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι περὶ τῶν νεωτεριστῶν τούτων Λατίνων εἶπεν ὁ Ἱερώνυμος, (εὐράδιον αἱρετικὸν ἄνδρα συνετὸν εὑρεῖν, ἐπειδὴ οὐ μόνον ψεύδονται προφανῶς καὶ ἀναιδῶς, μαχόμενοι τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἀλλήλους καταβάλλουσι, πρῶτον, ὅτι ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ ἐδείχθη, ὅτι ὁ Σχολάριος ἐσχεδίασε τοὺς λόγους οὓς εἶπεν ὁ Νικαίας κατὰ τῆς προσθήκης, καὶ ἔφυγε μετὰ τοῦ Δεσπότου καὶ τοῦ Γεμιστοῦ εἰς Βενετίαν, ἵνα μὴ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἕνωσιν καὶ ὑπογράψῃ εἰς τὸν ὅρον. δεύτερον, ὅτι ἐν τῇ Ἐκθέσει μόνῃ ἥμαρτεν, ὃν εἴρηται τρόπον, ἄλλοτε δὲ οὐδέποτε. τρίτον, τοὺς ἐπ᾽ ὀνόματι αὐτοῦ τρεῖς λόγους οὐκ αὐτὸς ἔγραψεν, ἀλλ᾽ ἡ παντολμία ἔπλασε τῶν λατινοφρονούντων. τέταρτον, ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπανελθών, οὐδέποτε συνηγόρησε Λατίνοις, οὔτε ἔγραψεν ὑπὲρ αὐτῶν. πέμπτον, ὅτι ὡς ἔγραφε καὶ ἔλεγε λαϊκός, οὕτως ἔγραψε καὶ εἶπε καὶ Μοναχός, καθήμενος ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Παντοκράτορος, κατὰ Λατίνων, καὶ καθεξῆς ὅσα εἴπομεν ἀνωτέρω περὶ αὐτοῦ, ῥηθήσεται καὶ ἐνταῦθα. ἕκτον, ὅτι τινὲς μὲν τῶν Λατίνων λέγουσι τὰ ἀνωτέρω, τινὲς δὲ αὐτῶν πάλιν λέγουσιν, ὡς φαίνεται ἔν τινι βιβλίῳ τυπωθέντι ἐν Ῥώμῃ εἰς ἁπλῆν φράσιν, καὶ περιέχοντι τοὺς ἐπ᾽ ὀνόματι Γενναδίου Κωνσταντινουπόλεως πέντε λόγους περὶ τῶν πέντε διαφορῶν, κειμένους ἐν τῷ τέλει τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου, ὅτι ὁ Γεώργιος ὁ Σχολάριος ὁ συνεκδημήσας ἐν Ἰταλίᾳ Ἰωάννῃ τῷ Βασιλεῖ, καὶ ἀγωνισθεὶς ὑπὲρ Λατίνων, ἀπέθανεν ἐν Κωνσταντινουπόλει λαϊκὸς καὶ πρὸ τῆς ἁλώσεως, ὃς καὶ εἰς τὰ κεφάλαια τοῦ Ἐφέσου τὴν ἀπολογίαν ἣν ἠξιώθη ποιήσασθαι παρὰ Γρηγορίου τοῦ Πατριάρχου, ἀποθανών, οὐκ ἐτελείωσε, καὶ διὰ τοῦτο αἰτήσει τοῦ αὐτοῦ Γρηγορίου ἐτελείωσεν αὐτὴν ὁ Βησσαρίων, Γεώργιος δὲ ὁ Σχολάριος ὁ γενόμενος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐπονομασθεὶς Γεννάδιος, ἦν ὁ φίλος τοῦ Ἐφέσου καὶ τοῖς Λατίνοις πολέμιος. τῶν πρώτων τοίνυν Λατίνων λεγόντων, ὅτι ἕτερος Γεώργιος ὁ Σχολάριος ἔγραψε τρεῖς λόγους ἐν τῇ ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδῳ περὶ ἑνώσεως, καὶ μετὰ ταῦτα γενόμενος Πατριάρχης ἔγραψε τοὺς πέντε περὶ τῶν πέντε διαφορῶν λόγους, τῶν δὲ δευτέρων, ὅτι πρὸ τῆς ἁλώσεως ἀπέθανεν ὁ λατινόφρων Γεώργιος, καὶ οἱ πέντε λόγοι οὐκ εἰσὶν ἐκείνου, ἀλλὰ τοῦ ἑτέρου Σχολαρίου τοῦ Γενναδίου καὶ φίλου τοῦ Ἐφέσου καὶ τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου, καὶ γενομένου Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου, τίσι τῶν Λατίνων πιστευτέον, τοῖς πρώτοις, ἢ τοῖς ὑστέροις; ῥητέον, ὅτι οὐδετέροις, ἐπειδὴ καὶ τὰ δύο μέρη ψεύδονται προφανῶς, καθότι ὡς ἀποδέδεικται εἷς ἦν ὁ Σχολάριος, πρῶτον Γεώργιος, καὶ ὕστερον Γεννάδιος, καὶ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὁ αὐτός, πάντοτε ὁ αὐτὸς ἐν παντὶ καιρῷ καὶ ἐν παντὶ τόπῳ καὶ ἐν παντὶ προσώπῳ, πᾶσι τρόποις Λατίνοις ἀντίδοξος καὶ πολέμιος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ τῆς ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ ὑστάτης Συνόδου, καὶ τῶν ἐπιγραφῶν αὐτῆς, καὶ ὅτι οὐ τὸ συνθέσθαι τὴν Γραμματικὴν προέτρεψεν ὁ Πατριάρχης Ἀθανάσιος τῷ Κωνσταντίνῳ Λασκάρει, ὡς πειρῶνται οἱ Λατῖνοι νενοθευμένως δεῖξαι ἐν τούτου ψευδῆ τὴν Σύνοδον, ἀλλὰ τὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου ταύτης ἐκβαλεῖν τῆς αὐτοῦ Βιβλιοθήκης, καὶ περὶ τῆς σημειώσεως τοῦ χρόνου τῶν πρακτικῶν τούτων.

Σύνοδος ὑστάτη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτελεσθεῖσα, ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ λατινόφρονος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ ἀπατηθέντος ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἐπὶ βοηθείᾳ, καὶ

ἐπὶ

ἐπὶ τελευτῆς συμφρονήσαντος τῷ ὀρθοδόξῳ δόγματι ἐπὶ τοῦ ὀρθοδόξου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου βασιλέως. αὕτη ἡ ἐπιγραφὴ τῶν πρακτικῶν τῆς συνόδου, ἥτις καὶ ἀληθεστάτη ἐστὶν, ὡς παρίστησι τὰ παρ' ἡμῖν ἀντίγραφα, ἥτις καὶ συνετυπώθη παρ' ἡμῶν.

ἄλλα δὲ ἀντίγραφα ἔχουσιν ἐπιγραφὴν,

Σύνοδος ὑστάτη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτελεσθεῖσα ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ μετὰ τὴν γένεσιν τοῦ ψευδοσυλλόγου Φλωρεντινοῦ ἑνὸς ἐνιαυτοῦ διαστήματι καὶ ἡμίσεος μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ λατινόφρονος Ἰωάννου. ταῦτα ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς.

οἱ δὲ Λατῖνοι νοθεύουσιν αὐτὰς, καὶ ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως, ἐνέθηκαν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως, ὅπερ καὶ τυφλῷ δῆλον, ὅτι προσθήκη ἐστὶ, τὸ δ' ἑνὸς ἐνιαυτοῦ διαστήματι καὶ ἡμίσεος συνοχούμενον μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ λατινόφρονος Ἰωάννου, οἱ Λατῖνοι λέγουσιν ἐννοεῖσθαι μετὰ τὴν γένεσιν τοῦ ψευδοσυλλόγου τοῦ Φλωρεντινοῦ, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἀναμφίβολον πλάσμα καὶ συκοφαντία ἐστὶν, ἡ γὰρ ἐν Φλωρεντίᾳ σύνοδος ἐγένετο τῷ χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ τριακοστῷ ἐνάτῳ ἔτει, ἐν δὲ τῷ χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ ἀπέθανεν Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐγένετο ἀντ' αὐτοῦ βασιλεὺς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος, καὶ μετὰ ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ Ἰωάννου καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κωνσταντίνου ἐγένετο ἡ σύνοδος, καὶ τοῦτο βεβαιοῦσι καὶ τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀντίγραφα, ἃ δὲ οἱ Λατῖνοι λέγουσι κατὰ τῆς συνόδου ἀπὸ τῆς ἐπιγραφῆς ἐθελούσια αὐτῶν εἰσὶ κακουργήματα. ἔτι ἐν τῇ ἐπιγραφῇ φέρεται,

Ἐξεβλήθη ἐκ τῶν τῆς βιβλιοθήκης ἰδιοχείρων Κωνσταντίνου τοῦ Λασκάρεως τοῦ ὄντος σοφωτάτου, καὶ τὴν ἀνεπτυγμένην Γραμματικὴν διδάξαντος, ἐπιταγῇ τοῦ σοφωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀθανασίου.

Λέγουσιν οὖν οἱ Λατῖνοι, ὅτι ψεῦδός ἐστι τὸ, ἐπιταγῇ τοῦ Ἀθανασίου ἔγραψεν ὁ Κωνσταντῖνος τὴν Γραμματικὴν, ἐπειδὴ ἔγραψεν αὐτὴν μετὰ πολλὰ ἔτη τῆς ἁλώσεως Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ Σικελίᾳ, ψευδὴς ἄρα καὶ ἡ σύνοδος. ἀλλὰ ῥητέον πρὸς τοῦτο, ὅτι προσετέθη τὸ Ἀθανασίου οὐχ ὁ Κωνσταντῖνος συνέθετο τὴν Γραμματικὴν, ἀλλὰ τὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου ἐξεβλήθη ἐκ τῶν ἰδιοχείρων τῆς βιβλιοθήκης αὐτοῦ, συγχύσεων γὰρ οὐσῶν, καὶ ἄλλων ἐπαλλήλων κακῶν ἐν Βυζαντίῳ, ἐνδέχεται προδιαφθαρῆναι τὰ πρακτικὰ, καὶ ὡς ἀπὸ αὐθεντικῶν καὶ ἀναμφιβόλων τῶν ὑπὸ τοῦ Λασκάρεως συγγραφέντων, ἐξεβλήθη· οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ἀλλὰ μετὰ τινα ἔτη. μετὰ γὰρ τέσσαρα καὶ ἥμισυ ἔτη τῆς ἀθροίσεως τῆς συνόδου ἑάλω ἡ πόλις ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ εἰκὸς ζῆν ἕως τῆς ἁλώσεως, ἢ μετὰ τὴν ἅλωσιν τὸν Ἀθανάσιον. συνέγραψε δὲ ὁ Λάσκαρις τὴν Γραμματικὴν εἰς τὴν Δύσιν μετὰ τὴν σύνοδον ἔτη εἰκοσιδύο, ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς συνόδου ἦν εἰς Κωνσταντινούπολιν. ἦσαν δὲ τότε ἐν τῇ Δύσει Ἕλληνες διδάσκαλοι Θεόδωρος ὁ Γαζῆς, Γεώργιος ὁ Τραπεζούντιος, ὁ Χρυσολωρᾶς, ὁ Χαλκοκονδύλης, ὁ Μουσοῦρος, ὁ Γεμιστὸς, Ἀνδρέας ὁ Τραπεζούντιος, ὁ Λάσκαρις, ἐξ ὧν τινὲς μὲν ἀπῆλθον ἐκεῖσε πρὸ τῆς ἁλώσεως, τινὲς δὲ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως. ἔτι λέγουσιν, ὅτι οὐκ ἔχει τὰ πρακτικὰ σημείωσιν χρόνου, οὐδὲ μηνὸς, ἀλλ' οὐδὲ ἀνατύπωσις φέρεται ἐν αὐτοῖς, ἢ μνήμη ἐπινεμήσεως. ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι καὶ ἐν ἀρχαίαις πολλαῖς συνόδοις τοῦτο συμβέβηκεν, ὡς εἰσὶν αἱ κατὰ τοῦ Σαμοσατέως, καὶ κατὰ τοῦ Ναυάτου, καὶ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου πολλαὶ, καὶ ἡ ἐν Γάγγρᾳ, Λαοδικείᾳ καὶ Ἀντιοχείᾳ, καὶ ἄλλαι πολλαί. εἶτα προφανῶς ψεύδονται καὶ εἰς τοῦτο οἱ Λατῖνοι, ἐπειδὴ ὁ χρόνος εἴρηται, καθότι ἐρρέθη μετὰ ἥμισυ καὶ ἓν ἔτος τοῦ θανάτου Ἰωάννου τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως· ὅτι δὲ καὶ Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς συνεφρόνησε τῇ ὀρθοδοξίᾳ, καὶ ποίῳ τρόπῳ, ῥηθήσεται μετὰ ταῦτα κεφαλαίῳ δεκάτῳ τρίτῳ. οὐδὲ δεῖ θορυβεῖσθαι, ὅτι οὐκ ἐμνημονεύθη ἡ σύνοδος ὑπό τινος ἀρχαίου ἱστορικοῦ, καὶ γὰρ ὁ Ἱεροσολύμων Ἀναστάσιος ἐν μόνῃ τῇ ἐν Τρούλλῳ συνόδῳ καταγράφεται, οὐδεὶς δὲ ἱστορικὸς, ἢ καὶ κῶδιξ τις διπτύχων ἐμνήσθη αὐτοῦ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ ἐπιχειρημάτων ἐννέα Λατίνων, δεῖξαι δι' αὐτῶν ἐπίπλαστον τὴν σύνοδον πειρωμένων.

Ἔτι ἀνθυποφέρουσιν ἐπιχειρήματά τινα, ἵνα ἀποδείξωσιν ὅτι ἡ σύνοδος ἐστὶ πεπλασμένη, καὶ πρῶτον, ὅτι ἐν τῇ δευτέρᾳ συνελεύσει Δωρόθεος γράφεται Ἀντιοχείας, ὅπερ πρόδηλόν ἐστι ψεῦδος, ἐπειδὴ ἐν τῇ ὑπογραφῇ γράφεται Ἀνανίας. δεύτερον, ὅτι ἐν τῇ χειροτονίᾳ τοῦ Ἀθανασίου φέρονται Μακάριος Νικομηδείας, Νεόφυτος Νικαίας καὶ Μητροφάνης Κυζίκου, ἐν δὲ τῇ ὑπογραφῇ γράφονται ὁ μὲν Παρθένιος, ὁ δὲ Σταυράκιος. τρίτον, ὅτι ὁ Ἐφέσου ἅπου ἐν τῇ δευτέρᾳ συνελεύσει, οὔθ' ὁ Ἡρακλείας οὔτε ἐγὼ εἶχεν τῇ ὑπογραφῇ δεῖν ἔγνωμεν ἐκθέσμῳ οὔσῃ, ὅπερ ψεῦδός ἐστιν, ἐπειδὴ ὁ Ἡρακλείας ὑπέγραψεν ἐν τῷ Ὅρῳ. τέταρτον, ὅτι ἡ σύνοδος λέγει τὸν Περιβλέπτου Ἡγούμενον Ἀθανάσιον γεγονέναι Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ἐν δὲ τῇ ὑπογραφῇ φέρεται ὁ Περιβλέπτου Ἀθανάσιος, ὅπερ καὶ αὐτὸ ψεύδους ἔχεται. πέμπτον, ὅτι λέγει, καθαιρεθέντος τοῦ Γρηγορίου, ἐγένετο ὁ Ἀθανάσιος, ὅπερ καὶ αὐτὸ ψεῦδος, ἐπειδὴ τῷ χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει οὔπω ἦν Πατριάρχης ὁ Γρηγόριος, παραιτησαμένου γὰρ τοῦ Μητροφάνους ἐν ἔτει χιλιοστῷ τετρακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ πέμπτῳ, ἐγένετο ὁ